

“Bandrol Uygulaması’na İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin
5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu
değildir.”

Genel Yayın Sıra No

2016 / 07

ISBN No: 978-605-9050-83-8

Yayıncı Sertifika No: 12457

Yayına Hazırlayan

İstanbul Barosu Çevre ve
Kent Hukuku Komisyonu

İstanbul Barosu Yayınları

Şahkulu Mah. Serdar-ı Ekrem Cad. No:7

Galata-Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 63 25 / Faks: (0212) 293 89 60

Yayın Kurulu: (0216) 427 37 22

www.istanbulbarosu.org.tr

dergi@istanbulbarosu.org.tr

Tasarım / Uygulama / Baskı

Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.

Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No: 4 / 1

347047 Ataşehir-İstanbul

Tel: (0216) 470 44 70 / Faks: (0216) 472 84 05

www.egebasim.com.tr

Birinci Basım: Mayıs 2016

Bu kitap İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Kararı ile bin adet basılmıştır.

İSTANBUL BAROSU
PANEL

SU HAKKI VE SUYA ERİŞİMDE ADALET

27 Mart 2015
İstanbul Barosu Kùltür Merkezi

İSTANBUL BAROSU YAYINLARI

İSTANBUL BAROSU

PANEL

SU HAKKI

Suya Erişimde Adalet

13.00 AÇILIŞ :

Av. Doç. Dr. Ümit KOCASAKAL
İstanbul Barosu Başkanı

SUNUM:

Av. Singe AYBEY
İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyon Bşk. Yrd.

OTURUM BAŞKANI:

Av. Alev Seher TUNA
İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyon Bşk.

KATILIMCILAR:

13.30 **Av. Süha Fazlı ERİK**
İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyon Sekreteri
Su Hakkı, Ulusal mevzuat ve ilgili kurumlar

14.00 **Dr. İzzet Mert ERTAN**
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Su Hakkı - Uluslararası Mevzuat ve Sağlık İlişkisi

14.30 **Cevahir Efe AKÇELİK**
TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yürütüm Kurulu Sekreteri
İstanbul'un Su kaynakları ve Kirliliği

15.00 **Ahmet ATALIK**
Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Bşk.
Su Kullanımı ve Suyun Ticarileştirilmesi

15.30 TARTIŞMA

16.30 TEŞEKKÜR BELGESİ SUNUMU

27 Mart 2015, Cuma. Saat: 13:00-17:00
Çağlayan Adliyesi, C-3 Blok Konferans Salonu

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ.....	7
Av. SÜREYYA TURAN	8
Av. ALEV SEHER TUNA.....	10
Av. SÜHA FAZLI ERİK.....	15
Dr. İZZET MERT ERTAN.....	28
CEVAHİR EFE AKÇELİK.....	42
AHMET ATALIK	63
SONUÇ BİLDİRGESİ.....	73
EKLER	78

PANEL

SU HAKKI ve SUYA
ERİŞİMDE ADALET

27 Mart 2015
İstanbul Barosu Kùltür Merkezi

SUNUCU - İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu tarafından düzenlenen **“Su Hakkı ve Suya Erişimde Adalet - Kullanımı ve Hukuki Boyutları”** konulu panelimize hoş geldiniz.

22 Mart günü, 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ilan edildiğinden bu yana Dünya Su Günü olarak kutlanmaktadır.

Teklif ilk kez 1992’de Brezilya’nın Rio de Janerio kentinde yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında gündeme getirilmiştir. 1993’ten itibaren katılım her yıl katlanarak artmıştır.

İstanbul Barosu olarak bu konunun önemi nedeniyle Su Günü’nde su kullanımı ve suya erişimde hukuki durumu ve yaşanan sorunları bu panelle gündeme taşımak istedik.

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu üyesi ve aynı zamanda komisyon koordinatörümüz Av. Süreyya Turan’ın panelimizin açılış konuşmasını yapması için kürsüye davet ediyorum.

Av. SÜREYYA TURAN

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi

Çok değerli konuşmacılarımız, misafirlerimiz; toplantımıza hoş geldiniz. Toplantıya başlamadan önce ben bu toplantıyı düzenleyen Çevre Komisyonumuza ve emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum ve Dünya Su Gününüzü şimdiden kutluyorum.

Su gerçekten yaşamsal olarak hepimiz için çok öneme sahip bir doğal kaynaktır. Her insan sağlıklı ve güvenilir suya ulaşma hakkına sahiptir. Bulduğumuz yüzyılda büyük bir güvenlik sorunu durumuna gelen su kalitesi ve miktarı bireylerin yaşamlarını tehdit eder bir boyuta ulaşmıştır. Yeryüzünde suya erişemeyen ve yeterli hijyen koşullarından yoksun olarak yaşamlarını sürdüren on binlerce, milyonlarca insan olduğunu biliyoruz, görüyoruz.

Anayasamızda da su kaynaklarının ülkenin doğal zenginliği olduğu ve devletin yönetiminde halkın yararı için kullanılacağı temel hüküm olarak belirtilmiş bulunmaktadır. Topluma sağlıklı su temininin bir kamu hizmeti olduğu anlayışıyla bu ele alındığında anahtar sözcüğün kamu hizmeti olduğunu görmekteyiz. Su politikaları belirlenirken bu hizmetin bir kamu hizmeti olduğu, bu nedenle bunun çok belirleyici bir rol oynaması gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Su kaynakları birçok değerlendirmede yaşamın vazgeçilmez unsuru ve yerine başka bir şeyin ikame edilemeyeceği bir doğal kaynak olarak görülmektedir. Bu değerlendirme doğrultusunda yokluğunda istenilen fiyata satılabilecek bir yaşamsal kaynak olan suyla ilgili politikaların kamu yararı ve sosyal boyutu hiç dikkate alınmadan uluslararası sermaye destekli politikalar ve serbest piyasa koşulları anlayışıyla belirlenmesi birçok açıdan çok büyük sakıncalar taşımaktadır. Hızla gelişen dünyanın değişen koşullarına paralel olarak ülkemizde de su kaynaklarının çeşitli amaçlar için kullanımına yönelik talepler ve suyla ilgili sorunlara karşı duyarlılık bir ölçüde de olsa artmaya başlamıştır. Küreselleşme çevre üzerinde yıkıcı etkiler yaratarak ilerlemekte, buna karşı geliştirilen çevresel düzenlemeler serbest ticaretin engelleri olarak görülmektedir. Çevre-kalkınma ilişkisinde olduğu gibi çevre-serbest ticaret ilişkisinde de ciddi bir gerilim belirlenmektedir. Bir ulusal düzenlemeler ve ticaret baskısı karşısında etkilerini yitirmekte, bir yandan da devletlerle küresel

şirketler arasında davalar söz konusu olmaktadır. Su gibi bir toplumsal, ekonomik ve stratejik bir değerın kayıtsız şartsız küresel su şirketlerinin kâr hesaplarına terk edilmesi doğru değildir. Su ülkeler arasında savaş konusu değil, ancak barış aracı olarak kullanılmalıdır. Kentler ve insanlar arasındaki gelir dağılımı bozukluğu sürdükçe düşük gelirli toplumsal kesimler su hizmetlerine sağlıklı bir şekilde erişemeyen kesimler olacaktır. Su hizmetlerinin kamu hizmeti alanı dışına çıkarılması sonucunda üzerine kâr payı eklenmiş su fiyatlarıyla gelir düzeyi düşük olan sosyal kesimlerin insanca yaşama koşulları ve bir insan hakkı olarak temiz ve güvenilir suya ulaşma hakları ellerinden alınmaktadır. Bu nedenle ülkemizde verimli bir su kaynakları yönetimi için ihtiyaçlarımıza, kalkınma stratejilerimize, özgün koşul ve olanaklarımıza en uygun modelin yaratılması gerekmektedir.

Burada bu konuda çok uzman konuşmacılarımız var. Biraz sonra hep birlikte bizi bilgilendirecekler, ama söylemek istediğim gerçekten su insanlar için -benim kendi hissettiklerim- çok önemli yaşamsal bir unsur, su olmazsa hayat olmayacak. Zaten dünyadaki hayatın doğuşuna neden olan şey su, bu nedenle ülkemizin de içinde bulunduğu çok önemli stratejik konum nedeniyle yapılan savaşların nedeni petrol olarak görülse de büyük ölçüde o da oluyor, ama suyun da çok büyük önemi olduğunu, bu savaşların su savaşları olduğunu da ben düşünüyorum. Bu nedenle suyuza sahip çıkmalıyız. Nasıl çıkacaksak hem kirlenmesi açısından, hem elimizden kayıp gitmemesi açısından bu nedenle bu toplantıyı çok yararlı görüyorum. İnşallah çok önemli şeyler konuşulacak burada, verimli bir sonuç alınacak. Şimdiden başarılar diliyorum, tekrar su gününüz kutlu olsun.

SUNUCU - Sayın Turan'a teşekkür ederiz 1.Oturum için, şimdi de İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyon Başkanımız Alev Seher Tuna'yı ve konuşmacılarımız; Av. Süha Fazlı Erik, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Dr. İzzet Mert Ertan, Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri Cevahir Efe Akçelik ve Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Ahmet Atalık'ı davet ediyorum.

Av. ALEV SEHER TUNA

İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkanı TBB Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Üyesi

Değerli katılımcılar, sayın konuklar; hoş geldiniz. Açılış konuşmasında yönetim kurulu üyemiz Sayın Süreyya Turan'ın da bahsettiği gibi yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olan su, yerine başka bir madde konulamayan bir ihtiyaçtır.

Susuz bir yaşam da düşünmek mümkün olmadığına göre, su toplumsal bir değer olarak kabul edilmeli ve değerlendirilmelidir.

Halk arasında su, insanlığın yararına sunulmuş sonsuz bir kaynak olarak görülmekte, ama bu sonsuz bir kaynak değil, sınırlı bir kaynaktır.

Bu nedenle de çok önemli birtakım çalışmalar, ekonomi politikaları, su politikaları üretilmesi gerekiyor. Dağılımı da adil olmadığından, iklim değişikliği, göç, plansız şehirleşme, sanayileşmeden kaynaklanan nedenlerle sularımız kirlenmekte ve kullanımı da insan ve çevre açısından sakıncalar doğurmaktadır.

Günümüzde su kaynakları yönetiminin en öncelikli sorunu, kısıtlı su kaynakları ile artan su talebini karşılamaktır. Yerkürede, suya olan talebin giderek arttığı, arzın da giderek azaldığı görülmektedir. Suya olan talebin sürekli olarak artması, mevcut kaynakların gün geçtikçe azalması, su kaynaklarının verimli kullanımı için suyun yönetimini zorunlu hale getirmiştir.

Su talebinin karşılanması belirli bir ekonomik seviyede ve belirli bir kalkınma hedefine yönelik olarak yapılmalıdır.

1992'de ilan edilen Dublin prensiplerine göre;*sürdürülebilir su yönetimi için su kalitesi, su talebi ve arzı birlikte değerlendirilmelidir.*

Su kaynaklarının kullanımında genel olarak tüm ülkelerin kabul ettiği öncelik, yaşamın devam etmesi için zorunlu gereksinimlerin karşılanması, daha sonra diğer gereksinimler için su tahsis edilmesidir.

Önceliklendirme;

- 1) içme ve kullanma ihtiyacı,
- 2) hayvanlar ve doğal hayatın devamı için su ihtiyacı,
- 3) tarımsal üretim için su ihtiyacı,

- 4) enerji ve sanayi için su ihtiyacı,
- 5) ticaret, turizm, balıkçılık vb. su ihtiyacı şeklinde belirtilmiştir

Su kaynakları yönetimi; sosyal, ekonomik ve çevresel ihtiyaçları karşılayarak suyun insanlara düşük maliyetle, yeterli kalitede, ihtiyacın olduğu zamanda ve yerde sunumudur.

Su; tarım, sanayi, ormancılık, enerji, ulaşım, kentsel ve bölgesel gelişme ile çevre koruma gibi pek çok alanda oluşturulan politikalarla doğrudan bağlantılıdır.

Su kaynakları yönetimi aslında yukarıda bahsedilen konuların da yönetimini içerir. Sorunlar çok yönlü ve birbirine bağımlı olmasına rağmen, bu konuda çalışan kurumlar birbirinden bağımsız ve parçalıdır.

Bu nedenle, var olan yönetsel ve yasal düzenlemeler, su yönetimi ile diğer hükümet politikaları arasında gereken uyumu ve işbirliğini sağlayacak kadar gelişmemiştir.

Su konusu ilk olarak uluslararası bir politika dokümanında, 1972 yılında Stockholm'de yapılan Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Çevresi Konferansı sonuçlarının çevre ile ilgili 26 ilkesinden biri olarak yer almıştır. Bu ilke "su, toprak hava ve doğal ekosistemlerin gelecek nesiller için planlama ya da yönetim yoluyla korunması" şeklindedir.

Su konusunda ilk küresel aktivite ise, 1977 yılında Mar del Plata'da (Arjantin) toplanan **BM Su Konferansı**'dir. Konferans metninde "**sosyo-ekonomik koşullar ve kalkınma düzeyi ne olursa olsun, bütün halkların temel ihtiyacını karşılayacak miktar ve kalitede suyulaşma hakları vardır**" denmiştir.

Konferansın ardından UNESCO Dünya Su Programı'nı başlatmış ve 1980 yılında BM Genel Kurulu "**Uluslararası İçme Suyu İhtiyacı ve Suyun Kalitesinin Bozulması Deklarasyonu**"nu yayımlamıştır.

Konferansta, **içme suyuna erişimin bir insan hakkı olduğu sonucunda birleşmiştir.**

1992 yılında Dublin'de gerçekleştirilen Uluslararası Su ve Çevre Konferansı'nda suyun, hayatın sürdürülebilmesi ve çevre için sınırlı bir kaynak olduğuna dikkat çekilirken, tarımsal, endüstri ve evsel su kullanımlarında daha çok tasarrufun, daha çok su kullanımına imkân vereceği belirtilmiştir.

Bir önceki kararın tam tersi olarak, “**suyun ekonomik bir değer**” olduğu kararı benimsenmiştir. **Bu karar ile su, piyasa koşullarına açılmış ve kamu hizmeti anlayışı dışına çıkmıştır.**

Su ile ilgili sorunları uluslararası alanda kesin bir biçimde ele almak üzere Dünya Su Forumu başlatılmıştır. Dünya Su Forumu her üç yılda bir Dünya Su Konseyi (DSK) ve ev sahibi ülke tarafından düzenlenmektedir. DSK, 1996 yılında kurulan uluslararası politikaları belirleyen bir organizasyon olup, tatlı su kaynakları üzerindeki baskıları uluslararası boyutta ele alır.

Forum, herkese açık, herkesi dahil eden, tüm paydaşların entegre edilmesine yönelik bir platformdur. Forumun amacı su ile ilgili sorunların politik gündemde önemini artırmak, 21. yüzyıl uluslararası su sorunlarının çözümlenmesi için daha derin tartışmaları desteklemek, sağlam öneriler üretmek ve politik sonuçlar elde etmektir. derin tartışmaları desteklemek, sağlam öneriler üretmek ve politik sonuçlar elde etmektir.

Mart 1997’de Marakeş, Fas’ta yapılan Birinci Dünya Su Forumu, DSK’ya 21. Yüzyılda Su, Yaşam ve Çevre için uzun vadeli bir vizyon geliştirme görevini vermiştir. Birinci Dünya Su Forumu aynı zamanda suyu ticari değere sahip bir emtia olarak değerlendirmeye karşı uyarıda bulunmuş ve birtakım öncelikler belirlemiştir.

Bu öncelikler şunlardır:

**Su ve çevre sağlığı,
paylaşılan suyun yönetimi,
ekosistem korunması,**

cinsiyet eşitliği ve suyun verimli kullanımınıdır. (5. Dünya Su Forumu Özet Raporu, 2009).

2000 yılında Hollanda’da yapılan İkinci Dünya Su Forumu, gıda ve çevre güvenliği için su güvenliğinin önemini ortaya koymuştur.

Sınıraşan havzalarda işbirliğini artırarak suyun bilinçli ve etkin kullanımının önemi belirtilmiştir. Forumun anahtar mesajı “**su herkesi ilgilendirir**” söylemi olmuştur.

Su ile ilgili sorunları çözmek için yapılan çalışmaların düzenli olarak incelenmesi ve tatlı su kaynaklarının periyodik olarak yeniden değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Küresel ölçekte su kaynaklarıyla ilgili en önemli kararlar 2000 yılında düzenlenen BM Binyıl Konseyi'nde alınmıştır. Ulusal Kalkınma Hedeflerinde (Millennium Development Goals) 2015 yılına kadar yoksulluk sınırının altında yaşayan ve su kaynaklarına erişemeyen insanların oranını yarıya indirilmesi amacı belirtilmiştir.

Bu anlamda bütünleşik su yönetimi, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesinde önemli bir yaklaşım olarak kabul edilmiştir.

Beşinci Dünya Su Forumu 16 - 22 Mart 2009 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiştir.

Forumda;

- Suyun çoklu kullanımı,
- Enerji için su - su için enerji,
- Açlık ve fakirliğin giderilmesi için su ve gıda,
- Düzenleyici yaklaşımlar yoluyla verimin artırılması,
- Su hizmetlerinde kamu ve özel sektörün optimizasyonu,
- Yerel su yönetimleri ve sistemleri için sürdürülebilir finans kaynakları,
- Hakkaniyet ve sürdürülebilirliğe yönelik fiyatlandırma politikaları,

konuları ele alınmıştır.

Yerel ve bölgesel idarelerin finansal kaynaklara doğrudan erişimlerini sağlamak, kolaylaştırmak ve yoksul toplumlara yönelik yerel su ve sağlık hizmet altyapılarının finansmanını artırmak, küresel değişikliklerin etkilerini azaltarak uyum sağlanmasını hızlandırmak gibi meselelerin de ele alındığı Forumda 250 yerel yönetim tarafından "Yerel ve Bölgesel Otoriteler için İstanbul Su Mutabakatı" imzalanmıştır.

Uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan konferanslar ve sunulan raporlar, su kaynaklarının karşı karşıya bulunduğu tehlikeleri ortaya koyarak, su kıtlığı yaklaşımı doğrultusunda, su kirliliği ve bunun beraberinde getirdiği olumsuzluklar çerçevesinde su yönetiminin küresel bir sorun olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Başlangıçta su kaynaklarının yönetimi, kamu mülkiyeti temelinde ele alınırken, daha sonraları özel sektörün bu alanda etkinleştirilmesi anlayışı ağır basmaya başlamıştır.

Dünya su krizinin çözümünde "bütünleşik su kaynakları yönetimi" ilkelere ön plana çıkmıştır.

Sonuç olarak üye ülkelerin su kaynaklarının ortak bir standarda göre korunması ve yönetimi için kapsamlı bir politika ortaya konmuştur. AB'ye tam üyelik müzakereleri devam eden Türkiye'nin Çevre Faslı Aralık 2009 tarihinde açılmıştır. Çevre faslının su sektörü için belirlenen iki kapanış kriteri su mevzuatının uyumlaştırılması ve Nehir Havzası Yönetim Planları (NHYP)'nin hazırlanmasıdır.

Su Çerçeve Direktifi "***Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik***" ile 17 Ekim 2012 tarih ve 28444 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak uyumlaştırılmıştır.

Ülkemizdeki, Su mevzuatımızın çok parçalı ve ülke ihtiyaçlarına bütüncül bir bakış açısıyla ele almayan nitelikte olduğu görülmekte hem suyla ilgili kurum ve kuruluş çok sayıda, hem de yasal mevzuat açısından çok fazla kanun, kanun hükmünde kararname mevcuttur. Bu konuyla ilgili olarak Av. Süha Fazlı Erik bir sunum gerçekleştirecek.

Av. SÜHA FAZLI ERİK

İstanbul Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Sekreteri

Mike Davis'in "Gecekondu Gezegeni" isimli bir kitabından bahsetmek isterim.Çok da değerli bir kitaptır. Herkesin okumasını tavsiye ederim. Bu kitapta yazdığına göre 2010 yılında dünyada yaklaşık 500 milyon insan, su kaynakları kirletildiği veya tarım suyuna ulaşamadığı için kentlerin metropollerinde çöplük sayılabilecek yerlerde yaşamaktadır. Türkiye'de su kaynakları geliştirilmesi ve yönetimi birçok yasal düzenlemeden etkilenmiştir. 100'den fazla kanun, kanun hükmünde kararname ve yönetmelikte su kullanımı, yönetimi, su tahsisiyle ilgili madde bulunmaktadır. Su kullanımının bu kadar fazla sayıda kanun ve diğer düzenleyici işlemlerle düzenlenmesinin karşısında kurumlar arasında yetki karmaşası çıkmıştır.

Zaten kanun koyucu ve idarenin son 10 yıldır kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak yönünde çabaları da göze çarpmaktadır.

Türkiye'de Su Mevzuatı ve Su Yönetimi İle İlgili Kurumların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Türkiye Cumhuriyeti hukukunun başlıca kaynakları anayasa, kanunlar, kanun hükmünde kararnameler (KHK), uluslararası antlaşmalar, tüzükler ve yönetmeliklerdir.

Su kaynaklarıyla ilgili olarak, kanunlar, KHK'lar ve yönetmelikler en sık rastlanan yasal düzenlemelerdir. Türkiye'de su kaynakları geliştirilmesi ve yönetimi birçok yasal düzenlemeden etkilenmiştir.

Kronolojik sırayla su ile ilgili başlıca yasal düzenlemeler

- Köy Kanunu, sayı 442, tarih 1924 (Madde 1, 6 ve 13)
- Sular Hakkında Kanun, sayı 831, tarih 1926
- Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, sayı 1593, tarih 1930
- İller Bankası Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun (mülga), sayı 4759, tarih 1945 (1933 yıl ve 2301 sayılı Belediyeler Kanunu yerine)
- Devlet Su İşleri Umum (Genel) Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun, sayı 6200, tarih 1953

- Köy İçmesuyu Kanunu, sayı 7478, tarih 1960
- Yeraltı Suları Hakkında Kanun, sayı 167, tarih 1960
- 1053 sayılı, DSİ'ye Ankara, İstanbul ve Nüfusu 100 000'den Büyük Şehirlere İçme Suyu Temini Yetkisi Veren Kanun, tarih 1968
- Çevre Kanunu, sayı 2872, tarih 1983
- Sağlık Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 181, tarih 1983
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, sayı 3155 (Madde 2/c), tarih 1985
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, sayı 3202 (KHGM) (Madde 2/d), tarih 1985 (mülga)
- 2872 sayılı Çevre Kanunu değiştiren 3416 sayılı Kanun, tarih 1988
- Kıyı Kanunu, sayı 3621, tarih 1990
- Çevre Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 443, tarih 1991 (mülga)
- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 441, tarih 1991
- 1380 sayılı (1971) Su Ürünleri Kanunu değiştiren 4950 sayılı Kanun, tarih 2003
- Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, sayı 4856, tarih 2003
- 19919 sayılı (1988) Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'ni (SKKY) değiştiren 25687 sayılı Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, tarih 2004, değişiklikler, tarih 2008, 2010, 2011, 2012
- Belediye Kanunu, sayı 5393, 2005 (1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga), tarih 1930; 5215 sayılı Belediye Kanunu (mülga), tarih 2004
- 3030 sayılı (1984) Kanunun yerine geçen Büyükşehir Belediyesi Kanunu, sayı 5216, tarih 2004
- 2560 Sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, tarih 1981
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (KHGM) Kaldırılması Hakkında Kanun, 2005

- İl Özel İdaresi Kanunu, sayı 5302, tarih 2005
- 1053 sayılı Kanunu'n 10. maddesinin değişmesi neticesinde nüfus kriteri kaldırılarak belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin içme kullanma ve endüstri suyu ve gerekmesi halinde atık su tesislerinin yapımında DSİ'yi yetkili kılan 5625 sayılı Kanun, tarih 2007
- Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu, sayı 5686, tarih 2007
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 644, tarih 2011
- Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 645, tarih 2011
- Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı 658, tarih 2011
- "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname", sayı 662, tarih 2011

1982 Anayasası su yönetimiyle ilgili temel prensipleri içerir (Madde 168): Tabii servetler ve kaynaklar (su kaynakları) Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Anayasa ilgili 56. maddesinde çevresel hakları insan hakkı olarak sunar: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek

Devletin ve vatandaşların ödevidir." Anayasa ülkenin su kaynaklarını kamu alanı içinde değerlendirir ve su kullanım hakkı, kamu kurumlarınca kamu ve öze özel taraflara kamu yararı ve ortak refah gözetilmesi şartıyla tanınır.

Medeni Kanun (2001) suyu iki kategoride ele alır: kamuya ait su kaynakları ve özel hukuk ve özel mülkiyet kapsamındaki su kaynakları. Bu sınıflandırma Medeni Kanunun 715. maddesinden kaynaklanır: Sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Medeni Kanunun 756. maddesi kaynakları özel mülkiyet içinde düzenler ve şu ibareleri içerir "kaynaklar, arazinin bütünleyici parçası olup,

bunların mülkiyeti ancak kaynadıkları arazinin mülkiyeti ile birlikte kazanılabilir”.

Medeni Kanun kirliliğe de atıfta bulunmuştur: Su kaynaklarının kirlenmesi ve bozulması halinde madde 757 tazminat ve madde 758 eski durumuna getirilmesi şartlarını düzenler.

Kamu kurumlarınca tanınan kullanım hakları önce kullanma hakkını içerir, satılamaz ve devredilemez. Su kaynakları kullanım hakkı özel hukuk kapsamındadır ve mülkiyeti tapu kütüğünde kayıt olmalıdır. 1960'a kadar yeraltı suları da bu rejime tabiydi ancak 1960'dan sonra yeraltı suları özel mülkiyet kapsamından kamuya geçti. Ancak, yerüstü sularının kullanım hakkı ve mülkiyetiyle ilgili yasal düzenleme açık değildir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, ülkemizde su yönetimi ile ilgili görevlerde koordinasyon sağlamak ve özellikle planlama ve politika belirleme ile ilgili görevleri tek elden yerine getirmek ve suyun yönetimini sağlamak üzere; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, 4 Temmuz 2011 Tarihli ve 27984 (1.Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 645 sayılı KHK ile kurulmuştur. Söz konusu KHK ile Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne su kaynaklarının korunması ile ilgili olarak;

- Su kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi ve kullanılmasına ilişkin politikaları belirlemek,
- Su yönetiminin ulusal ve uluslararası düzeyde koordinasyonunu sağlamak,
- Su kaynaklarının kıyı suları dahil olmak üzere koruma-kullanma dengesi gözetilerek, sucul çevrenin ekolojik ve kimyasal kalitesinin korunması ile geliştirilmesini sağlamak maksadıyla havza bazında nehir havza yönetim plânları hazırlamak, hazırlatmak,
- Kurak dönem yönetim stratejilerini belirlemek,
- Bütüncül nehir havzaları yönetimi ile ilgili mevzuat çalışmalarını yürütmek,
- Su verimliliği konusunda çalışmalar yapmak, atıksuların geri kullanımı, kayıp kaçakların kontrolü, su tasarrufu konularında hedef ve politikaları oluşturmak,
- Havza bazında kirliliğin önlenmesi ile ilgili tedbirleri ilgili kurum ve ku-

ruluşlarla birlikte belirlemek, değerlendirmek, güncellemek ve uygulamaların takibini yapmak,

- Yerüstü ve yeraltı sularının kalite ve miktarının korunmasına yönelik hedef, ilke ve alıcı ortam standartlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte belirlemek,
- Su kirliliği açısından hassas alanları ve nitrata duyarlı hassas alanları tespit etmek ve izlemek,
- Taşkın Yönetim Planlarını hazırlamak,
- Su bilgi sistemini kurmak,
- Ulusal izleme ağını kurmak ve izleme programlarını hazırlamak, görevleri verilmiştir.

Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu, su kaynaklarının bütüncül havza yönetimi anlayışı çerçevesinde korunması için gereken tedbirleri belirlemek, etkili bir su yönetimi için sektörler arası koordinasyonu, işbirliğini ve su yatırımlarının hızlandırılmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası belgelerde yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesi için strateji, plan ve politika geliştirmek, havza planlarında kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesi gereken hususların uygulanmasını değerlendirmek, üst düzeyde koordinasyonu ve işbirliğini sağlamak üzere 2012/7 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle kurulmuştur.

Ülkemizde toplumun yeterli miktarda ve uygun kalitede suya erişim hakkını esas alarak, su kaynaklarının ve sucul hayatın sürdürülebilir şekilde korunması, kullanılması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi, su ile ilgili bilgilerin toplanması, izlenmesi, havza bazında etüt ve planlamalarının yapılması, kullanım önceliklerinin belirlenerek tahsislerinin tek merciden yapılması, su yönetiminde etkinlik ve katılımın geliştirilmesine yönelik, usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla Su Kanunu Tasarısı hazırlık çalışması Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), ülkemizdeki bütün su kaynaklarının plânlanması, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumlu, kamu tüzel kişiliğine sahip özel bütçeli yatırımcı bir kuruluştur.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü çalışmalarını, 04/07/2011 tarih ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 645 sayılı KHK ile kurulan Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı olarak yürütmektedir. Devlet Su İşleri

Genel Müdürlüğü 6200 Sayılı Kanun'la 18 Aralık 1953 tarihinde kurulmuş ve 1954 yılında teşkilatlanmıştır.

- İlaveten, 2 Kasım 2011 tarihli ve 28103 Sayılı Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren 662 sayılı KHK'yla DSİ yeniden yapılandırılmıştır.

Mevcut görevlerine ilave olarak, bu KHK'yla DSİ'ye verilen görevlerden bazıları aşağıdadır.

- Kullanılmış suları tekrar kazanmak maksadıyla gerekli tesisleri yapmak veya yaptırmak,
- İşletmeye açılan hidroelektrik santrallerin su kullanım hakkı anlaşmalarına uygun olarak işletilip işletilmediğini kontrol etmek, bunlarla ilgili her türlü hesap ve tahsilât işlemlerini yapmak,
- Sınır aşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,
- Yerüstü ve yeraltı sularını kalite yönünden izlemek, atıksular sebebiyle yerüstü ve yeraltı sularının kirlenmesinin tespiti halinde durumu Orman ve Su İşleri Bakanlığına bildirmek.

Yeraltı suları Kanunu: 167 sayılı Yeraltı suyu Kanun'una (1960) göre yeraltı suları kamu malıdır ve devletin yönetimi ve sahipliğindedir. Kaynaklar, arazinin bütünleyici parçası olup, bunların mülkiyeti ancak kaynaklandıkları arazinin mülkiyetiyle birlikte kazanılabilir.

Yeraltı suları, kamu yararına ait sularıdır. Arza malik olmak, onun altındaki yeraltı sularına da malik olmak sonucunu doğurmaz. Arazi maliklerinin yeraltı sularından yararlanma biçimi ve ölçüsüne ilişkin özel kanun hükümleri saklıdır. Yeraltı sularıyla ilgili tüm araştırma, yararlanma, koruma ve kayıt işlemleri bu kanun hükümlerine tabidir.

Bu Kanun mülkiyet haklarını kamu alanı kapsamına almıştır. Kullanım hakkı başvuru sonrası verilebilecek lisansa bağlıdır (akiferin emniyetli beslenme limiti çerçevesinde) ve kullanım hakkı satılamaz veya devredilemez.

7/6/2011 tarihli ve 27957 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "DSİ Yeraltı suyu Ölçüm Sistemleri Yönetmeliği" ile 167 sayılı Kanuna uygun olarak verilmiş kullanma belgesine istinaden yeraltı suyu

kuyusu, galeri, tünel ve benzerlerinden çekilen ve çekilecek olan yeraltı suyu miktarının, ölçüm sistemleri ile ölçülerek kontrol altına alınması ve kullanılacak ölçüm sistemlerinin tespiti amaçlanmıştır.

7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik" ile de iyi durumda olan yeraltı sularının mevcut durumunun korunması, yeraltı sularının kirlenmesinin ve bozulmasının önlenmesi ve bu suların iyileştirilmesi için gerekli esaslar belirlenmiştir.

Belediyelerin imar faaliyetlerini finans etmek üzere, 1933 tarihinde 2301 sayılı Kanun'la, Belediyeler Bankası kurulmuş, 1945 yılında 4759 sayılı Kanun'la belediyelerin tüm altyapı faaliyetlerine teknik ve finansal destek verecek şekilde görevleri değiştirilerek İller Bankası adını almıştır. Ancak ilk başta, İller Bankası'na 3.000 ile 100.000 nüfus aralığındaki yerleşim yerlerinin içme suyu temini tesislerini yapma görevi verilmiş,

1983 yılında belediye meclislerinin yetki vermesi halinde nüfusu 100.000 üzerinde olan 5393 sayılı Belediyeler Kanunu (2005) belediyelere şehir suyu şebekesi, kanalizasyon ve arıtma tesisi inşası gibi birçok yetki ve görev vermiştir. Belediyeler genellikle su ve şehir ulaşım hizmetlerine ortak gelir sağlamak ve kamu hizmetlerinin çapraz sübvansiyonunu sağlamak için bir arada değerlendirirler. Büyükşehir belediyesi olmayan yerel yönetimler için öncelik, atıksu toplama ve arıtmadan çok su arzını sağlamaktır.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ)'nin 1981'de kurulmasının ardından büyükşehirlerde su ve kanalizasyon sistemlerinin planlaması, proje, inşa ve işletiminden sorumlu özerk yapılar kurulmuştur.

4 Temmuz 2011 tarihli ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde kurulan Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğüne su yönetimi ile alakalı olarak;

- Çevre kirliliğinin önlenmesi ve kontrolü ile ilgili mevzuatı hazırlamak, standart geliştirmek, ölçüm, tespit ve kalite ölçütlerini belirlemek; alıcı ortam özelliklerine göre çevre kirliliği yönünden görüş vermek,
- Yeraltı ve yerüstü sularının, denizlerin ve toprağın korunması, kirliliğin önlenmesi veya bertaraf edilmesi maksadıyla kirlenici unsurlar ile kirliliğin giderilmesi ve kontrolüne ilişkin usul ve esasları tespit etmek ve

uygulamayı sağlamak, acil müdahale planları yapmak ve yaptırmak, çevrenin korunması maksadıyla uygun teknolojileri belirlemek ve bu maksatla kurulacak tesislerin vasıflarını tespit etmek ve bu çerçevede gerekli tedbirleri almak ve aldirmek.

- Atıksu arıtma tesislerinin tasarım esaslarını ve kriterlerini Orman ve Su İşleri Bakanlığıyla birlikte belirlemek, onay işlemlerini yürütmek, görevleri verilmiştir.

Sağlık Bakanlığı, **içme-kullanma (şebeke suları)** ile ambalajlı suları (kaynak suları, içme suları ve doğal mineralli sular);

“İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik ve Doğal Mineralli Sular Hakkında Yönetmelik”,

Yüzme havuzu sularını “Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları Hakkında Yönetmelik”,

Yüzme sularını“Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği”, sağlık amacına yönelik olarak kullanılan jeotermal suları ise “Kaplıcalar Yönetmeliği” kapsamında takip etmektedir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), özellikle jeotermal ve mineral su kaynaklarının araştırılması çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) belediyelerden içme-kullanma suyu, atık su ile ilgili verileri anket yoluyla derleyerek yayınlamaktadır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yeniden yapılanma sürecinde ayrıca Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğüne bağlı Toprak ve Su Kaynakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bu başkanlığın görevi; toprak ve su kaynaklarının etkin ve doğru kullanımının sağlanması için yeni teknikler geliştirmek konusunda araştırma projeleri hazırlamak, hazırlatmak, uygulamak, izlemek ve değerlendirmek şeklinde tanımlanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı turistik bölgelerde içme suyu temini ve kentsel atıksu bertarafı konularında yetkilidir.

Kalkınma Bakanlığı bağlı kuruluşları olan; Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdareleri bölgelerinde plânlama, yatırımcı kurumlar arasında eşgüdüm sağlama, izleme ve değerlendirme çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye Su Enstitüsü (SUEN)'nin kurulması, Bakanlar Kurulu'nca 10/10/2011 tarihinde kararlaştırılmıştır. 28103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 6223 sayılı kanunun verdiği yetkiyle hazırlanan 658 sayılı "Türkiye Su Enstitüsü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, özel bütçeli kurulmuştur. SUEN'in vazifeleri arasında: su ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların çalışma, bilgi üretimi ve istatistik faaliyetleri ile diğer dış gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası su sektörünün işbirliği içinde çalışması için gerekli faaliyetleri yürütmek, çalışmalarıyla ulusal ve uluslararası su sektöründe temayüz etmiş kurum ve kişiler ile gerektiğinde projelerde beraber çalışmak, sürdürülebilir su politikaları üretmektir.

Su Konusunda Yaşanan İdari ve Hukuki Sorunlar

Türkiye'de su ile ilgili tartışılan konuların başında birçok kamu kurum ve kuruluşunun su yönetimine taraf veya müdahil olması hususu gelmektedir. Aslında su çok amaçlı kullanımı olan kıymetli bir kaynaktır. Bu kaynak kimsenin malı değildir; ancak suyun paydaşları vardır. Dolayısıyla, akılcı ve gerçekçi bir su yönetimi tüm paydaşlarının katıldığı, taraf olduğu ve dolayısıyla suyun paydaşları arasında hakkaniyet, eşitlik prensibine göre kullanımının sağlandığı bir süreçtir.

Burada esas problem kurumlar arası, yetki ve sorumluluk kargaşası, koordinasyon ve işbirliği eksikliğidir. Ayrıca, kurumlarda devamlı yapılan değişimler, bazı kurumların bağlı oldukları üst kurumlardan alınıp başka üst kurumlara bağlanması bazılarının görev ve yetkilerinin değiştirilmesi veya azaltılması, bazılarının kapatılıp ortadan kaldırılması kurumsal kökleşmeyi, deneyim ve bilgi birikimini engellemekte, çalışanlarda sürekli bir tedirginlik yaratmaktadır.

Ülkemiz su kaynaklarının korunması için yapılan eylem planlarının kaynak/yatırım eksikliklerinden dolayı uygulamaya geçirilememiş olması, yapılmış olan çevresel altyapı hizmetlerinin işletme maliyetlerinin yüksekliği veya personel yetersizliğinden istenilen verimde çalıştırılmıyor olması ve yeterli olmayan denetimler de kurumsal/ıdari sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Su çekimi, kullanımı ve atıksu deşarjları konusunda idari kayıtların yetersizliği nedeniyle, güncel, güvenilir, zamanlı istatistiklerin üretilmesinde sorunlar yaşanmaktadır.

Doğru politikaların güvenilir istatistiklere bağlı olduğu düşünülduğünde, Ülkemizde kayıt sistemi oluşturulması konusunda çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir.

Türkiye’de son zamanlarda hızla güçlenen ve etkinleşen kurumların içinde sivil toplum kuruluşları (STK) gelmektedir. STK’ların da katılımları ile Türkiye için faydalı ilerlemeler kaydedilmesi hedeflenmektedir.

Su Kalitesi ve Yönetimi

Yüzeysel su kaynaklarının ve yeraltı sularının kalitesinin etkin ve verimli bir şekilde yönetiminin gerçekleştirilmesi, su kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi maksadıyla izlenmesi, kalite sınıflandırmasının yapılması için gerekli hukuki ve teknik esasları ortaya koyan yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

Bilindiği üzere “Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY)” Ülkemizde su kaynaklarının korunmasında uygulanan en önemli mevzuattır.

Bu Yönetmelik, su kaynaklarının korunmasına ilişkin esasları, yasakları, atıksuların boşaltım ilkelerini ve boşaltım izni esaslarını, atıksu altyapı tesisleriyle ilgili esasları ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esaslarını kapsamaktadır.

İlk olarak 1988 yılında yayımlanmış olan Yönetmelik, uygulamada yaşanan gelişmeler nedeniyle zaman içerisinde değişikliklere uğramıştır. Söz konusu Yönetmeliğe göre deşarj standartları teknolojik bazlı belirlenmekte, her su kütlesi aynı kabul edilerek aynı deşarj standartları uygulanmaktaydı. SKKY içerisindeki maddelerden bazıları Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği”nin yayınlanması ile yürürlükten kaldırılmıştır. SKKY’deki revizyon çalışmalarına 2011 yılında başlanılmış olup, çalışmalar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Ülkemizde su kaynaklarında sadece fiziko-kimyasal parametreler izlenmekte ve bu parametrelere göre su kalitesi sınıflandırması yapılmaktadır. Ancak bu yaklaşım, su kaynaklarında alınacak koruma ve iyileştirme tedbirleri açısından yetersiz kalmakta ve sağlıklı planlama yapılmasının önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir.

Bu kapsamda her su kaynağı için, genel kimyasal, fiziko-kimyasal, biyolojik ve hidromorfolojik kalite elementlerini kapsayan çevresel hedefle-

rin ortaya konulması gerekmektedir. Bu sebeple gerçekleştirilecek yasal düzenlemelerde, sınıflandırmada kullanılacak araçların ve metodolojinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, ülkemizde yüzeysel sular ile kıyı ve geçiş sularının biyolojik, kimyasal, fiziko-kimyasal ve hidromorfolojik kalitesinin belirlenmesi, sınıflandırılması, su kalitesinin ve miktarının izlenmesinin sağlanması, bu suların kullanım maksatlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde koruma-kullanma dengesi de gözetilerek ortaya konulması, korunması ve iyi su durumuna ulaşılması için alınacak tedbirlere yönelik usul ve esasların belirlenmesi amacıyla, "Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği" Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanmış ve 30.11.2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

İyi su durumuna ulaşılabilmesi için miktar durumu ile birlikte su kütlelerinin mevcut kalite durumunun da ortaya konulması gerekmektedir.

Ülkemizde birçok kurum ve kuruluş tarafından yürütülen su kalitesi izleme çalışmaları Su Çerçeve Direktifi'nin gerekliliklerini sağlayamamaktadır. Bu sebeple, Su Çerçeve Direktifi kapsamında izlemenin yürütülebilmesi için Ulusal İzleme Ağı'nın kurularak, izlemenin bütüncül olarak gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Su kalitesi izleme ile ilgili olarak yapılan analizlerde tesbit edilen,

Su Kaynakları Yönetimi ve Güvenliğindeki Tehditler şöyle sıralanabilir;

- 2030 yılı itibariyle "su kısıtı yaşayacak" bir ülke durumuna gelinecek olması
- Artan su ihtiyaçları ve tüketimi
- Küresel iklim değişiklikleri ve buna yönelik tedbirler alınmaması
- Su kaynakları çevresindeki yapılaşmanın önlenememesi
- Sınır aşan sular konusunda güney komşularımızda (Suriye, Irak) yaşanan iç karışıklıklar
- İnsan yaşamı için vazgeçilmez olan suyun ve su yönetiminin teknik bir konu olarak ele alınması gerekirken siyasi müdahalelere fazlasıyla açık olması
- Su kaynaklarımızın miktar ve kalite olarak koruma altına alınmaması

nedeniyle bütün sektörler için (içmesuyu, sanayi, tarım) kullanılamaz hale gelmesi ve su kıtlığı olan ülke haline gelmesi

- Yerel yönetimlerin siyasi baskılar nedeniyle görevlerini sağlıklı yürütememeleri
- Yerel yönetimlerin güvenli içme-kullanma suyu sağlama ve bunun sürdürülebilirliği çalışmaları konusundaki farkındalık düzeyinin düşük olması,
- Ambalajları suların içme-kullanma suyuna (şebeke) alternatif olduğu algısının yaratılmaya çalışılması
- Su yatırımlarına yeterli ödenek ayrılmaması
- Bilinçsiz sulamanın yapılmasıyla hem aşırı su kullanımı hem de bunun, toprağın çoraklaşma ve tuzlanmasına sebep olması
- Tarımsal sulama desteklerinin yanlış projelendirme ve kullanımla hem kaynakların israfı hem de sürdürülebilir toprak ve su kaynaklarını tehdit etmesi
- Çözüm uygulamaları hayata geçirildiğinde paydaşların tümünün yer almaması
- Taşkınlar ya da kuraklıklar gibi doğal felaketlerle karşılaşma riskinin yüksek olması
- Artan kontrol dışı bir su talebinin varlığı
- Kurumlar arası yetki kargaşasının devam etmesi durumunda sürdürülebilir bir su yönetimini imkansız hale gelme olasılığı
- Yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin planlandığı ve hizmetlerin yerleştirilmesi düşünüldüğünde, su ve kanalizasyon idarelerinin eş zamanlı ve aynı tepkiler vermeleri, siyasi otoritelerin bu konulardaki tavrının sınırlarının belirlenememesi
- Su kaynaklarının korunması ve su yönetimi uygulaması için uzun süreli planlar yapılırken hedeflerin de uzak tutulması. Bunun yerine hızlı ve etkin çözümler esas alınmalı
- Havza planlamasında toprak-su; yer altı suyu-yüzey; memba-mansap ve su kalite miktar- ekolojik durum ilişkisini bugüne kadar tam olarak gözeten bir yapılanmanın olmaması
- 2000'li yıllardan bu yana yürütülen çok sayıda projenin çıktılarının ve

uygulamalarının eşgüdümlü olarak değerlendirilmemesi

- Siyasi çoğunluk ilkesi ve katılımcılık ilkesini gözetererek yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapmamış olmamız.
- Politika ve uygulama değişiminin çoğulculuk ve katılımcılık ilkeleriyle yürütülmemesi
- Belediyelerin taahhütlerini zamanında yerine getirememesi
- Belediyelerin imar planı yetkisi nedeniyle çarpık kentleşme ve kötü planlama yapılması
- SKKY'ne rağmen alıcı ortamlara direkt atıksu deşarjı olması
- Bilinçsiz zirai ilaçlama ve suni gübre kullanımının yol açacağı riskler
- Kirleten öder prensibinin gerektiği şekilde uygulanamayışı
- Şehirlere göç
- Kurumsal anlamda yenilenme adına yapılan değişiklikler
- Akarsu havzalarındaki aşırı kirlenmenin tarımsal ürün ticaretine etkileri
- Sektörel su tahsis planlarının gecikmesi ile su kaynakları üzerinde sanayi tehdidinin devam etmesi
- Kurumların sürekli değişikliğe uğraması, kurumsallaşamaması
- Kaçak su çekimi ve kullanımı
- Hızlı nüfus artışı
- Uluslararası anlaşmalar ve taahhütler nedeni ile su kaynaklarımızın geliştirilmesinde yaşayacağımız sorunlar
- Kurumların kapatılması, görev-yetki ve sorumluluklarının değişmesinden dolayı kurumsal hafızanın oluşmaması
- Ulusal veri tabanı için kurumların ürettikleri verileri paylaşmadaki isteksizliği
- Kurumlarda yetki kaybı korkusu
- Sınır aşan sularda ortak çalışma için bölgesel istikrarın olmayışı

Dr. İZZET MERT ERTAN
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Kamu Hukuku ABD Öğretim Üyesi

Bir insan hakkı olarak su hakkının hukuki temelleri, su hakkına ilişkin olarak su hakkı bağlamında ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesi, devletlerin su hakkından kaynaklanan genel yükümlülükleri, uluslararası yükümlülükleri, öz çekirdek yükümlülükleri ile yükümlülükler bağlamında hak ihlali, su hakkı ihlalinin nasıl olabileceği, hangi durumlarda ortaya çıkabileceği açıklanacaktır.

Su hakkı herhangi bir insan hakları sözleşmesinde bir hak olarak düzenlenmiş durumda değildir. 2014 yılı bakımından hâlâ geçerli bir durum bu, ama su hakkı veya suya ilişkin, su hakkına ilişkin unsurlar örneğin, Çocuk Hakları Sözleşmesinde yer almaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi 24.madde çocukların sağlık hakkını düzenleyen hükmün 1.paragrafında yer almaktadır.

Çocuğun ulaşılabilir en yüksek sağlık standartlarından yararlanması hakkını korumaktadır. Bu hakkın ikinci paragrafındaysa çocukların sağlık hakkının gerçekleştirilebilmesi için devletlerin alacağı önlemler, atacağı adımlara bazı örnekler sayılmıştır. Bunlar içinde çevre kirliliği tehlikeleri ve riskleri de dikkate alınarak, çeşitli teknolojilerin uygulanması, yeterli miktarda besin değeri bulunan gıdalar ve temiz içme suyu sağlanması taraf devletlerin Çocuk Hakları Sözleşmesi bağlamında kaynaklanan hükümlerden bir tanesidir.

I-Çocuk Hakları Sözleşmesinde madde 24.de düzenlenmiştir.

1. Taraf Devletler, çocuğun ulaşılabilir en yüksek sağlık standardından ve hastalık halinde tedavi ve rehabilitasyon sağlayan kuruluşlardan yararlanması hakkını tanırlar. Taraf Devletler, hiçbir çocuğun bu tür tıbbi bakım hizmetlerine ulaşma/(hizmetlerinden yararlanma) hakkından yoksun kalmasını temin etmek üzere çaba göstereceklerdir.

Md.24/1.prg-Çocukların sağlık hakkını düzenleyen hükmü birinci paragrafında görebilirsiniz. **Çocuğun ulaşılabilir en yüksek sağlık standartlarından yararlanması hakkını** korumaktadır.

2. Taraf Devletler, bu hakkın tam/(eksiksiz) olarak uygulanmasının takipçisi olacaklardır ve, özellikle (aşağıdaki hususlarda) uygun/(gerekli) önlemleri alacaklardır:

(c) Çevre kirliliği tehlikeleri ve riskleri dikkate alınarak, diğer hususların yanı sıra, halihazırda mevcut/(kullanılabilir) teknolojinin uygulanması ve yeterli miktarda besin değeri bulunan gıdalar ve temiz içme suyu sağlanması yollarıyla temel tıbbi/(sağlık) bakım hizmetleri çerçevesi içinde olanlar da dahil, hastalık ve yetersiz beslenmeye karşı mücadele edilmesi.

Md.24/2.prgf. ise, **çocukların sağlık hakkının gerçekleştirilebilmesi için devletlerin alacağı önlemler, atacağı adımlara** bazı örnekler sayılmıştır. Bunlar içinde çevre kirliliği tehlikeleri ve riskleri de dikkate alınarak, çeşitli teknolojilerin uygulanması, yeterli miktarda besin değeri bulunan gıdalar ve temiz içme suyu sağlanması taraf devletlerin Çocuk Hakları Sözleşmesi bağlamında kaynaklanan hükümlerden bir tanesidir.

Bir diğer sözleşme, suya ilişkin bir hüküm içeren sözleşme:

II- Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi CEDAW.

Yine sözleşmenin özellikle kırsal kesimdeki kadınların haklarına ilişkin madde 14'te, ikinci paragrafının H fıkrasında konut, sağlık, elektrik ve su temini gibi yollarla kırsal kesimdeki kadınların karşılaştıkları ayrımcılığın ortadan kaldırılması düzenlenmektedir.

1. Taraf Devletler, kırsal kesimdeki kadınların karşılaştıkları özel sorunları ve kırsal kesim kadınlarının, ekonominin parasal olmayan sektörlerindeki çalışmaları dahil ailelerinin ekonomik açıdan varlığını sürdürmesindeki önemli rollerini dikkate alacaklardır, ve bu Sözleşme hükümlerinin kırsal kesimdeki kadınlara uygulanmasını temin etmek üzere uygun/(gerekli) bütün önlemleri alacaklardır.

2. Taraf Devletler, erkeklerin ve kadınların eşitliği temelinde, kırsal kesim kadınlarının kırsal kalkınmaya katılmalarını ve bundan yararlanmalarını temin etmek için, kırsal kesimdeki kadınlara karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere uygun/(gerekli) bütün önlemleri alacaklardır ve özellikle bu kesim kadınlarına aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

h) Özellikle konut, sağlık, elektrik ve su temini, ulaşım ve iletişim ile ilişkili olarak, yeterli (düzeydeki) yaşama şartlarından yararlanma (hakkı)

Türkiye bu iki sözleşmenin her ikisine de taraftır. Dolayısıyla hem bir önceki, yani Çocuk Hakları Sözleşmesi madde 24, hem de Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi madde 14 bakımından Türkiye bu sorumluluklar, bu yükümlülükler altındadır.

Bir diğer belge , bizim taraf olmamızın mümkün olmadığı, çünkü Afrika Birliği çerçevesinde kabul edilen bir sözleşme: Afrika Çocuk Hakları ve Esenliği Şartı'dır.

Afrika Çocuk Hakları ve Esenliği Şartı (1990)

Madde 14 – Sağlık ve sağlık hizmetleri

1. Her çocuk, bedeni, akli ve ruhsal sağlık bakımından temin edilebilir en yüksek derecedeki standartlardan yararlanma hakkına sahip olacaktır.

2. Bu Şarta Taraf Devletler, bu hakkın tam olarak uygulanmasının takipçisi olmayı üstleneceklerdir ve özellikle aşağıdaki hususları gerçekleştirmek üzere önlemler alacaklardır:

(c)temiz içme suyu ve yeterli beslenmenin sağlanması;

Burada da yine sağlık hakkı bağlamında, çocukların sağlık hakkı bağlamında çocuklara temiz içme suyu ve beslenme, yeterli beslenme imkânının sağlanması bir sözleşme normu olarak öngörülmüştür.

Dolayısıyla da ICESCR, Ekonomik Sosyal ve Kültür Haklar Sözleşmesi çerçevesinde de zaten su hakkının sağlık hakkından, diğer bir başka hakkın yanı sıra sağlık hakkından doğduğu, kaynaklandığı görülmektedir.

Yine bu sözleşmelerde de görülen, aslında **su hakkının doğrudan sağlık hakkıyla bağlantılı bir hak olmasıdır.**

Su hakkı doğrudan herhangi bir sözleşmede düzenlenmiş değildir. Ancak Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinin denetim organı olan Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Komitesi, (sözleşme normlarının içeriğinin kapsamını belirlemek, somutlaştırmak için geliştirdiği bir usul olan genel yorumda, sözleşmesel normların sözleşme hükümlerinin yorumlanması, genel yorum mekanizmasıyla) Su hakkını Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Sözleşmesi tarafından korunan bir hak olduğunu kabul etmiştir.

- **Genel Yorum No. 6-** İleri Yaştaki Kişilerin Hakları'ndan bahsetmektedir.

İleri yaştaki kişilere, engelli kişilere, doğal felaket mağdurları, afete eğilimli yerlerde yaşayan kişiler gibi, suya fiziksel erişimde zorluk çeken gruplar ile kurak ve yarı-kurak alanlarda veya küçük adalarda yaşayan kişiler gibi suya fiziksel olarak erişimde güçlüklerle karşılaşan gruplara güvenli ve yeterli miktarda su sağlanması.

- **Genel Yorum No. 15 Su Hakkı** 2002 (yeterli bir yaşam standardına hak ve sağlık hakkı.

2002 yılındaki 15 no.lu genel yorumuyla su hakkına özgü, başlığı “su hakkı” olan genel yorumuyla su hakkının Uluslararası Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Sözleşmesi tarafından korunan bir hak olduğunu kabul etmiştir.

Ancak bunu yaparken, yani sözleşmede açık olarak zikredilmemiş bir hakkın o sözleşme tarafından korunduğunu kabul ederken bu iddiasını tabii ki normatif temellere dayandırılması gerektiği için bunu iki hakka dayandırarak yapmıştır.

1- Yeterli bir yaşam standardı hakkı- sözleşmede madde 11’le korunan hak,

2- Sağlık hakkı -Yani su hakkının bu iki hakkın içinde, iki hakkın münemiç olduğunu ileri sürerek su hakkının sözleşme tarafından korunduğunu kabul etmiştir.

Uluslar üstü insan hakları hukukunda su hakkını en geniş şekilde düzenleyen belge olarak bu genel yorum kabul edilmektedir.

Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Komitesine göre su hakkı herkesin kişisel bir ev içi kullanımları için yeterli, güvenli, kabul edilebilir ve karşılanabilir suya sahip olma hakkıdır. Kişisel ve ev kullanımları için, ev içi kullanımları için yeterli, güvenli, kabul edilebilir ve karşılanabilir, **ekonomik olarak karşılanabilir** anlamındadır.

Su hakkının yeterli olması, daha doğrusu suyun yeterliliği meselesi çevresel koşullara bağlı olarak bölgeden bölgeye değişebilen veya bu değişikliklerin kabul edilebilir olduğu bir ilke suyun yeterliliği meselesidir.

Ancak bu değişebilse bile, yani suyun yeterliliğinin ölçütü bölgeden bölgeye veya toplumdan topluma değişebiliyor olsa bile her durumda her şart altında suya ilişkin olarak geçerli olması gereken prensipler vardır.

Su hakkı herkesin kişisel ve ev içi kullanımları için, yeterli, güvenli, kabul edilebilir ve karşılanabilir suya sahip olma hakkını öngörmektedir.

Su hakkının gerektirdiği “suyun yeterliliği” farklı koşullara göre değişse de şu etkenler tüm koşullarda uygulanır:

1) Elverişlilik: ihtiyacımız olan suyun yeterli olması yetmez, sürekli olması, zamansal bakımdan sürekli olması, kesintiye maruz kalmaması gerekir. Peki, elverişli suyun miktarı için, elverişli su ne demek? Elverişli su, elverişli suyun miktarı WHO'nun Uluslararası Sağlık Örgütü'nün bu alanda hazırladığı rehber kurallarda bulunabilir. Dolayısıyla da bu alandaki standardı belirleyici, yani yeterli su miktarının bir insan hakkı olarak su hakkının içindeki yeterli su miktarının ne kadar olacağını Uluslararası Sağlık Örgütü'nün rehber kurallarında bulabiliriz.

Her bir kişi için su miktarı kişisel ve ev içi kullanımlar için yeterli ve sürekli olmalıdır. Elverişli suyun miktarı WHO rehber kurallarına uygun olmalıdır.

2) Kalite: Yine bir diğer husus suyun kalitesidir. İnsan sağlığına tehdit oluşturacak mikroorganizmalar, kimyasal maddeler ve radyolojik tehlikeler içermemesi, dolayısıyla bunun doğal sonucu olarak da suyun kabul edilebilir renk, koku ve tatta olmasıdır.

3) Erişilebilirlik: Su ve su tesisleri yahut hizmetleri ayrımcılık yapılmaksızın herkes bakımından erişilebilir olmalıdır.

Sosyal Haklar Komitesi erişilebilirliği 4 başlık altında ele almaktadır;

a) Fiziksel erişilebilirlik: Suyun güvenli şekilde fiziksel olarak ulaşılabilir olması gerekir. Su tesislerine ve hizmetlerine erişim sırasında fiziksel güvenliğin tehdit edilmemesi gerekir. Suya fiziksel olarak erişilebilirlik, bir Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve dünyanın tamamını kapsayan bir sözleşmedir. dolayısıyla özellikle Afrika gibi ülkelerde, yani suya fiziksel olarak erişmenin hem zor olduğu, hem de insan yaşamına yönelik ciddi tehditler oluşturduğu ülkeler bakımından da, o ülkeler bakımından da geçerli bir sözleşmedir.

b) Ekonomik erişilebilirlik: Herkes bakımından karşılanabilir olması gerekir. karşılanabilirlik, yani suyun, ücretli olan suyun ücretli olsa bile karşılanabilir ücretler karşılığında sunuluyor olmasıdır.,

c) Ayrımcılık yasağı: Özellikle toplumun en korunmasız ve dışlanmış kesimleri de dahil olmak üzere herkes için hem hukuki hem de fiili olarak erişilebilirlik.

Ayrımcılık yasağı ve eşitlik konusunda, tüm sözleşmesel haklar gibi su hakkı bakımından da geçerlidir. ırksal, dilsel, dinsel, siyasi görüş, sosyal statü gibi temellerde ayrımcılık yapılması yasak, sözleşme ihlalidir.

Sosyal Haklar Sözleşmesi bakımından da böyle, ama ayrımcılık yasağı aslında ikiyüzlü bir madalyonun sadece, bir yüzüdür. Ayrımcılık yasağı bunu açıklamaz, bunun diğer yüzü ise eşitliktir. Bu eşitliğin sağlanması bakımından -ki bu taraf devletlerin yükümlülüklerinden bir tanesi- örneğin, burada bazı örnekler var, örneğin nüfusun daha geniş bir bölümüne, daha geniş yoksul bölümünün faydalanabileceği tesisler yapmak yerine daha küçük bir azınlık için, daha küçük zengin bir azınlık için, zengin azınlığın yararlanacağı tesisler yapmak ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesine aykırıdır. Bunu nasıl somutlaştırabiliriz? Örneğin, ülkenin daha zengin olan şehirde yaşayan kısımları bakımından buralara orantısız yatırım yapılırken veya belki şehrin de belirli bölümlerine daha üst sınıfların yaşadığı bölümlerine daha fazla yatırım yapılırken altyapı yatırımları veya su tesisi yatırımları, o şehrin veya ülkenin daha az gelişmiş ve daha yoksul kesimlerinin yaşadığı bölümlerine yatırım yapılmaması ayrımcılık yasağı teşkil etmektedir.

d) Bilgiye erişilebilirlik: Suya ilişkin meselelerde bilgi talep etmek, bilgi edinmek ve bilgiyi açığa vurma hakları.

Bilgiye erişme özellikle gelişmekte olan veya az gelişmiş veya gelişmesini tamamlamamış demokratik devletlerde ciddi bir sorundur. Bilgi Edinme Kanununa rağmen karşılaştığımız sorunları ,Özellikle çevresel meselelerde şeffaflığın bulunmamasının çok ciddi bir sorun olduğunu, ama aslında bunun bir hukuki sorun olduğunu da biliyoruz. Dolayısıyla bilgiye erişme hakkı, bilgiye erişebilirlik su hakkının, suya ilişkin bilgiye erişme, bu bilgiyi talep etme, bilgiyi edinme ve bu bilgiyi yaymanın su hakkının kapsamında korunan haklar olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Nüfusun çok daha geniş bir bölümünün faydalanabileceği su tesis ve hizmetleri yerine, çoğunlukla nüfusun küçük ve ayrıcalıklı bir kesiminin erişebileceği pahalı su tesis ve hizmetlerine orantısız bir şekilde yatırım yapılmaması

Su hakkıyla ilgili olarak, yeterli imkanlardan yoksun kişilere gerekli suyu ve su tesislerini sağlamak

Kadınların, su kaynakları ve suyla ilgili haklara ilişkin karar alma süreçlerinden dışlanmaması; suyun toplanması ile ilgili olarak kadınların üzerindeki oransız yükün hafifletilmesi

Çocukların, evlerinde ve eğitim kurumlarında suyun olmaması yahut üzerlerindeki su toplama yükünden dolayı insan haklarını kullanamamalarının önlenmesi

Kırsal ve kentsel mahrumiyet bölgelerinin bakımı gerektiği şekilde yapılan su tesislerine erişebilmesi,

Mültecilerin, sığınmacıların, ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin ve yaşadıkları yerlere geri dönenlerin, kamplarda veya kırsal-kentsel bölgelerde yaşıyor olmalarına bakılmaksızın yeterli suya erişebilmeleri

Mahpuslara ve alıkonan kişilere, uluslararası insancıl hukukun ve Birleşmiş Milletler Mahkumlarına Muamelede uygulanacak Asgari Standart Kuralları'nın gerekleri dikkate alınarak, günlük kişisel gereksinimlerini karşılayacak uygun ve güvenli su sağlanması yine ayrımcılık yasağı ve eşitlik prensibinden doğan yükümlülüklerden biridir.

Su hakkında kaynaklanan genel yükümlülükler:

Bizim yasalarımız, Kıta Avrupa'sı yasalarından alıştığımız şekilde fazla ayrıntılı düzenlemeler içermezler. Dolayısıyla taraf devletlerin o sözleşmeye taraf olduktan sonra o haktan hangi yükümlülüklerin doğduğunu tespit etmesi için sözleşme organının, sözleşmenin denetim organının müdahalesine ihtiyaç duyar. O haktan hangi yükümlülükler doğar?

Taraf devlet o hakkı yerine getirmek için, gerçekleştirmek için hangi yükümlülükler altına girer?

Öncelikle taraf devletler, Sosyal Haklar Sözleşmesi, Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin kardeşi olan Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinden biraz farklıdır. Bu her iki belge de soğuk savaş döneminin belgesi ve bir taraf, yani batı ve liberal blok, diğer taraf işte birinci kuşak hakları, sosyal hakları savunmak doğu bloğuna, sosyalist bloğa düşmüştü.

Bu sözleşmeler zaten çok uzun anlaşmazlıklar sonunda yapılır. Sosyal Haklar sözleşmesi ve Medeni Siyasi Haklar Sözleşmesi, 1966 tarihlidir .yani 48 Evrensel Bildiri, 66 bu ikiz sözleşmelerdir.

Uzun bir kavga sonunda ortaya çıkmıştır. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi Ortaya çıkarken de medeni ve siyasi hakların, bizim bildiğimiz birinci kuşak hakların derhal uygulanabilir haklar olduğunun kabulüyle hazırlanmıştır.

Ancak sosyal hakların böyle olmadığı, sosyal hakların içinde çeşitli mali yükümlülükler getirdiği, aslında sosyal hakların, hak olmadığını da ileri süren birçok görüş vardır.

Dolayısıyla sosyal hakların ancak zaman içinde gerçekleştirilebileceği kabulü üzerine Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Sözleşmesi hazırlanmıştır, dolayısıyla bu sözleşme bakımından taraf devletler öncelikle bu hakları gerçekleştirmek için olabildiğince hızlı hareket etmek yükümlülüğü altındadır.

Yani taraf devletler, sosyal haklar bakımından; işkence yasağında veya adil yargılanma hakkında gerçekleştiği gibi derhal sözleşme yürürlüğe girer girmez, o hakların gerçekleşmiyor olmasından sorumlu değildir,

Dolayısıyla, taraf devletlerin ilk yükümlülüğü; bu **su hakkını gerçekleştirmek için olabildiğince hızlı hareket etmek zorunda, önlemler almak zorunda.**

Su hakkında üç yükümlülük tipi var:

1) Saygı gösterme,

Yeterli miktarda suya eşit şekilde erişimi engelleyen yahut kısıtlayan herhangi bir uygulama veya eylemden kaçınmak

Su tahsisine ilişkin örf-adete yahut geleneklere dayanan düzenlemelere keyfi olarak müdahaleden kaçınmak

Suyun hukuka aykırı olarak azaltılması yahut kirletilmesinden kaçınmak (ör: devlet tesislerinin atıkları, yahut silah denemeleri)

Cezalandırma önlemi olarak su hizmetlerine ve altyapıya erişimi sınırlandırma yahut bunları yok etme (ör: silahlı çatışmalar sırasında) kaçınmak

Saygı gösterme bizim bildiğimiz, Jellinek'in ayrımından bildiğimiz negatif yükümlülük, yani devletin müdahale etmemesi, o hakkın kullanılmasına müdahale etmemesi yükümlülüğü.

Saygı gösterme yükümlülüğüne örnek olarak yeterli miktarda suya eşit şekilde erişimi engelleyen yahut kısıtlayan herhangi bir uygulama veya eylemden kaçınmak, yani devletin, sözleşmeye taraf devletin suya erişimi engelleyecek tasarruflarda bulunmaması yükümlülüğüdür. Örneğin, devlet kurumlarının, devlete ait olan tesislerin suyu kirletmemesi yahut silah denemeleri yoluyla suyun kirlenmemesi bu yükümlülük altında yahut

cezalandırma yöntemi olarak, devletin bir cezalandırma yöntemi olarak suya erişimi sınırlaması veya yok etmesi, altyapı tesislerini yok etmesi, bu tür faaliyetlerden kaçınmak.

2) KorumaYükümlülüğü

Koruma yükümlülüğü, bireyleri üçüncü kişilerin müdahalelerine karşı koruma yükümlülüğüdür.

Üçüncü kişileri (birey, grup, şirket ya da diğer tüzel kişiler yahut bunların çalışanları) yeterli miktarda suya erişimi engellemekten, su kaynaklarını kirletmekten, yahut su kaynaklarından hakkaniyetsiz bir şekilde su çıkarmaktan alıkoymak önlemler almak,

Su hizmetlerinin üçüncü kişilerce verildiği yahut denetlendiği durumlarda, yeterli ve güvenli suya eşit ve karşılanabilir fiziksel erişiminin tehlikeye atılmasını önlemek.

Koruma yükümlülüğü, üçüncü kişilerden korumak; Bu üçüncü kişiler arasında, gerçek ve tüzel kişiler olduğu gibi şirketler de var. Bu üçüncü kişilerin su kaynaklarını kirletmesi ya da hakkaniyetsiz bir şekilde o su kaynağına zarar verecek ölçüde su çıkarması bu su kaynağından devletin önlemesi gereken faaliyetler arasındadır.

Yine aynı şekilde su hizmetlerinin üçüncü kişilerce verildiği ya da üçüncü kişiler tarafından denetlendiği durumlarda yeterli ve güvenli suya erişimin tehlikeye sokulmasını ve ekonomik olarak karşılanabilir erişimin tehlikeye atılmasını önlemesi, yani bundan şu sonuç çıkıyor:

Bir ülkede, bir devlette suyun özelleşmiş olması, özel şirketler tarafından dağıtılıyor olması, çıkarılıyor olması devletin o faaliyeti, yani su faaliyetini -dağıtılma, çıkarma faaliyeti- denetimden varestede olduğu anlamına gelmez. Tam tersine devlet bir hak olarak, bir insan hakkı olarak su hakkını korumak için bu tür faaliyetleri denetlemeli ve bireylerin, grupların, özellikle toplumun dışlanmış ve daha zor durumda olan kesimleri bakımından bu grupların suya erişiminin üçüncü şirketler tarafından, üçüncü kişiler tarafından engellenmesini engellemelidir.

3) Edimde bulunma yükümlülüğü:

Devletin bir şey yapması yükümlülüğü.

Su hakkının ulusal düzlemde (siyasi ve hukuki olarak) tanınması

Ulusal su stratejisi ve eylem planı kabul edilmesi

Suyun herkes için karşılanabilir olmasının temin edilmesi

Mevcut ve gelecek kuşaklar için yeterli ve güvenli suyun varlığını temin edecek strateji ve programlar kabul etmek

Taraf devletlerin, diğer devletlerde su hakkının kullanılmasına doğrudan yahut dolaylı şekilde müdahale teşkil edecek eylemlerden kaçınmaları gerekir.

Su, bir siyasi yahut ekonomik baskı aracı olarak kullanılamaz.

Taraf devletler, vatandaşlarının yahut kendi hukuklarına tabi olan şirketlerin başka ülkelerdeki bireylerin yahut toplulukların su hakkını ihlal etmelerini önleyecek önlemleri almak zorundadırlar.

İMİ, Dünya Bankası ve bölgesel kalkınma bankaları gibi uluslararası ekonomik örgütlere üye olan taraf devletler, borç verme siyasaları yahut kredi anlaşmaları gibi faaliyetlerde su hakkının dikkate alınmasını temin ederler.

Edimde bulunma yükümlülüğü işte taraf devletlerin bir su siyasasına sahip olması, bir ulusal stratejiyi ve eylem planını kabul etmiş olması, suyun yalnızca mevcut kuşaklar, yani yalnızca mevcut, toplumun mevcut kısmı için değil, gelecek kuşaklar bakımından da su hakkını koruyacak önlemleri alması gerekiyor. Yani bir anlamda sürdürülebilirliğini koruması gerekiyor.

Şu ana kadar sayılan yükümlülükler taraf devletlerin kendi yargı yetki alanında bulunan kişilere yönelik yükümlülükleriydi, ama su hakkından kaynaklanan yükümlülükler bununla bitmiyor, bir de uluslararası yükümlülükler boyutu vardır.

Yani bir taraf devletin bir başka devlete yönelik, devletin yargı yetki alanında bulunan kişilere yönelik yükümlülükleri vardır. negatif, pozitif yükümlülükler gibi ,bir taraf devlet bir başka devlette suya erişimi engelleyecek faaliyetlerden kaçınmak zorundadır.

Türkiye'nin işte kaynağı kendisinde olan akarsuların akışına müdahale edecek şekilde diğer devletleri mesela susuz bırakması veya bunu bir siyasi koz olarak kullanması sözleşmesel yükümlülüklerle aykırıdır.

Aynı şekilde kendi hukukuna göre kurulmuş şirketlerin veya kendi va-

tandaşlığına sahip bireylerin veya tüzelkişilerin başkaca devletlerde yine suya erişimi engelleyecek faaliyetlerde bulunmasını da engellemekle yükümlüdür, dolayısıyla da, bir yabancı şirketin bir ülkede bu tür faaliyetler yürütmesi durumunda o şirketin hukukuna bağlı olarak kurulduğu devlet de bu faaliyeti denetlemek ve sonuçlarını ortadan kaldırmak yükümlülüğü altındadır.

IMF, Dünya Bankası veya Bölgesel Kalkınma Bankaları gibi örgütlerin kredi verme, borç anlaşması yapma gibi faaliyetlerde su hakkını dikkate alması, bu aklımıza tabii hemen bu yapısal düzenleme programlarıyla suyun özelleştirilmesi, sanitasyon hizmetlerinin özelleştirilmesi ve bundan doğan sorunları aklımıza getiriyor dünyanın birçok yerinde, Güney Amerika'da, Afrika'da özellikle, dolayısıyla bu da aslında Sosyal Haklar Sözleşmesine aykırı bir faaliyettir.

Bahsedilen çeşitli yükümlülükleri taraf devletler zaman içinde aşamalı olarak gerçekleştirmek zorundalar, derhal değil. Ekonomik imkânlarını olabildiğince kullanarak, asgari ölçüde kullanarak bu yükümlülüklerini yerine getireceklerdir. Fakat bunun istisnası olan bazı yükümlülükler vardır. Bunlara öz çekirdek yükümlülükler deniliyor. Taraf devletler bu yükümlülükleri derhal yerine getirmek zorundalar, dolayısıyla o aşamalı gelişmeye tabi değildir bu yükümlülükler ve bu yükümlülükleri yerine getirmemeyi hiçbir şekilde haklılaştıramıyorlar.

Derhal etkili yükümlülükler:

Hastalıkları önlemek üzere kişisel ve ev içi kullanım için yeterli ve güvenli olan asgari elzem miktarda suya erişimin temin edilmesi;

Özellikle dezavantajlı ve dışlanmış gruplar için olmak üzere ayrımcı olmayan bir temelde suya ve su tesisleri ve hizmetlerine erişim hakkının temin edilmesi;

Güvenli ve düzenli su sağlayan, engelleyici ölçüdeki bekleme sürelerini önlemek üzere yeterli bir sayıda su çıkış noktasına sahip olan ve hânen makul bir uzaklıkta olan su tesisleri ve hizmetlerine fiziksel erişimin temin edilmesi;

Fiziksel olarak suya erişme sırasında kişisel güvenliğin tehdit edilmesinin temin edilmesi; yeterli sayıda su çıkış noktasına sahip ve yerleşim alanlarından, hanelerden makul uzaklıkta, yani fiziksel olarak erişilebilir su tesisleri ve bu hizmetlere erişimin temin edilmesi, fiziksel olarak suya eri-

şim esnasında can güvenliğinin korunması -, özellikle Afrika gibi ülkelerde ciddi bir sorun su kaynağına gidiş gelişte can güvenliğinin korunması

Elverişli tüm su tesisleri ve hizmetlerinin eşit olarak dağıtılmasının temin edilmesi; - o coğrafyanın, yani devletin yargı yetki alanındaki coğrafyanın tamamına eşit ölçüde dağıtılması,

Nüfusun bütününe yönelik bir ulusal su stratejisi ve eylem planı kabul etmek ve uygulamak;

(strateji ve eylem planı katılımcı ve şeffaf bir süreç temelinde tasarlanmalı ve düzenli aralıklarla gözden geçirilmelidirler; bir defa yapıp bitecek bir yükümlülük değildir, bunun zaman içinde güncellenmesi gerekiyor

ilerlemenin yakından takip edilmesini sağlayacak su hakkı göstergeleri ve karşılaştırma noktaları gibi yöntemleri içermelidirler;

strateji ve eylem planının tasarlanması sürecinin yanı sıra bunların içeriği de tüm dezavantajlı ve dışlanmış gruplara özel ilgi göstermelidirler

Su hakkının ne ölçüde gerçekleştirildiği ya da gerçekleştirilmediğinin gözlemlenmesi;

Korunmaya muhtaç ve dışlanmış grupları korumak üzere görece düşük maliyetli su programlarının kabul edilmesi;

Su ile ilişkili hastalıkları önlemek, tedavi etmek ve denetim altında tutmak üzere, özellikle de yeterli sanitasyona erişimi temin eden önlemler alınması

Peki, biz ne zaman su ihlalden bahsedebiliriz?

Sosyal haklar'ın yakın zamana kadar dava edilebilir olmadığı ileri sürülüyordu, böyle olduğu kabul ediliyordu.

Çünkü buna ilişkin bir bireysel şikâyet başvuru mekanizması yoktu sosyal haklara ilişkin, ancak yakın geçmişte Sosyal Haklar Sözleşmesine bir ek protokolle bireysel şikâyet başvurusu hakkı getirildi.

Türkiye sözleşmeye taraf, ancak protokole henüz taraf değil, umarız yakın gelecekte protokole de taraf olup, bireysel şikâyet mekanizmasını biz hukukçuların işletme imkânını tanır bize.

Fakat bu yükümlülüklerin iç hukukta ileri sürülemeyeceği anlamına gelmez. Ulusal yargı makamları Anayasa madde 90'ın son gereği zaten bu

yükümlülüklerin tamamıyla bağlı durumdadır. yani bireysel şikâyet mekanizması olmaması bizim bunları iç hukukta ileri süremeyeceğimiz anlamına gelmemektedir.

SU HAKKI İHLALLERİ

Hangi durumlarda su hakkı ihlalinden bahsedebiliriz?

1) Taraf devletlerin su hakkından kaynaklanan sözleşmesel yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli uygun önlemleri almak üzere iyi niyetle hareket etmemeleri.

Taraf devletlerin iyi niyetle, su hakkından kaynaklanan sözleşmesel yükümlülükleri iyi niyetle yerine getirmemesi durumunda bir su hakkı ihlalin-den bahsedebiliriz.

İyi niyetten kasıt, bir uluslararası hukuk prensibi 69 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesinden kaynaklanan sözleşmesel yükümlülüklerin iyi niyetle, devletlerin sözleşmesel yükümlülüklerini iyi niyetle yerine getirmesi prensibinden kaynaklanıyor. Devlet bu tür iddialar karşısında elinden gelen faaliyetin en iyisini yaptığını ispatlamak zorundadır.

2) Öz/çekirdek yükümlülüklerini yerine getirmemeleri yahut bu yükümlülükler bağlamında geriletici tasarruflarda bulunmaları

öz çekirdek yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, bunlar bakımından devletin herhangi bir meşrulaştırma imkânı yok. Ancak ve ancak diğer sözleşmesel hakların korunmasını sağlamak için bu yükümlülükleri yerine getirmekten kaçındığını ileri sürebilir bir taraf devlet, ancak bu da çok uç bir durum, herhangi bir taraf devletin buna yaslanarak sözleşmesel yükümlülüklerinden kurtulması çok muhtemel değil, ancak çok ağır toplumsal felaket, doğal afet durumlarında belki ortaya çıkabilecek bir imkân bu.

3) Ayrımcılık yasağına aykırı tasarruf

Taraf devletler ayrımcılık yasağına uymak ve eşitlik ilkesini gerçekleştirmek zorundadır. Ayrımcılık yasağının, yani su hakkına erişimde toplumun çeşitli kesimleri arasında ayrımcılık yapıyor olmak herhangi bir şekilde meşrulaştırılabilir, haklılaştırılabilir, savunulabilir bir tasarruf değildir.

Suya erişimde ayrımcılığa neden olması taraf devletin bir sözleşme ihlalidir. Bu sözleşme ihlalini özellikle ayrımcılık yasağı bakımından Sosyal Haklar Komitesine başvuramıyor olsak da başvurabileceğimiz mekanizmalar vardır. Bireysel şikâyet başvurusu mekanizmaları vardır.

Su hakkı bazı ölçülerde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da sınırlı bir şekilde korunabilir. Su hakkı olarak değil, mesela Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, çevresel meseleleri artık madde 8- özel yaşam çerçevesinde koruyor veya belki çok istisnai durumlarda yaşam hakkı çerçevesinde korunma imkânı olabilir.

Her ne kadar bu sosyal haklar meselesi tartışmalı veya diğer birinci kuşak haklara göre koruma mekanizmalarından yeterince faydalanamıyor olsalar da kısıtlı da olsa bunu ulusal üstü merciler önüne götürme imkânına sahibiz.

Av. ALEV SEHER TUNA- Su hak mıdır, ihtiyaç mıdır, henüz sözleşme- de açık ve net anlamda hak olarak tanımlanmasa dahi uygulamada ve birtakım yasal düzenlemelerde hak kapsamında görülmektedir.

Ulusal mevzuatımıza da uyumlaştırılmaya çalışılan Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifinde de su ticari bir ürün değil de, korunması gereken bir doğal kaynak olarak kabul edilmiştir. Çünkü sağlık hakkı güvenli, yeterli sağlık hizmetine, beslenmeye, temiz suya ve havaya erişimi de garanti altına alıyor. Sağlıklı ve temiz su bir içecek olmanın ötesinde gıda güvenliğinin de bir olmazsa olmaz koşulu olduğuna göre bu çerçevede değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

CEVAHİR EFE AKÇELİK

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri

Suyla ilgili olan mevzuatlara İstanbul'da ne kadar uyuluyor, bahsedilen kurumlar su havzalarını ne kadar denetliyorlar.

Su ihtiyacını karşılamak için İstanbul tarihinde sürekli planlamalar yapılmış; su kemerleri, bentler, sarnıçlar, ayazmalar, çeşmeler, hamamlar İstanbul'un su kültürünü oluşturan mimari anıtlar olarak bugüne ulaşmıştır.

İstanbul'un su kaynaklarını incelemek gerekirse, geçmişten bugüne kadar İstanbul'da ciddi bir su problemi yaşanıyor. 1990'larda yaşanan su kesintileri ya da 1965'lerde yoğun nüfusun göç etmesi sonucu yaşanan su problemlerinden tutun da, Osmanlı ve Bizans zamanına kadar İstanbul'da hep bir su problemi yaşanmış.

Su ihtiyacını karşılamak için İstanbul'da sürekli planlar yapılmış, ancak bu planlar günü kurtarmak adına yapılan planlar olduğu için sürekli de bir sıkıntı geçmişten baktığımızda doğmuş. 1965 yılında İstanbul'un nüfusu 2 000 000'u aşarken su sistemlerinin verimi de 82.500.000 m³'e çıkarılmış, Osmanlı döneminde yapılan Terkos Gölüne ve Terkos Tesislerine ek olarak da sadece Elmalı ve Kartal tesisleri eklenebilmiş 1965'e kadar, 1971 yılına baktığımız zamansa bir master planı uygulanmaya başlanıyor.

1971'de İstanbul'un içme suyu kaynakları konusunda ilk master plan çalışması DAMOC Konsorsiyumu tarafından hazırlanmıştır. Onbir su kaynağı belirlenmiş ve bunlardan beş tanesi; Ömerli, Darlık, Alibeyköy, Büyükkçekmece ve Terkos geliştirilip işletmeye alınırken;

İsaköy ve Sungurlu sistemlerinden jeolojik sorunlar sebebiyle, Küçükçekmece'den su kalitesinin düşük olması nedeniyle,

Tavşanlı ve Pendik sistemlerinden ise verimleri düşük olduğu gerekçesi ile vazgeçilmiştir.

Sazlıdere Barajı ise daha sonra inşa edilmiştir. 1990'lı yıllara gelindiğinde İstanbul'da nüfus artışına bağlı olarak su sıkıntısı ortaya çıkmıştır. 1985-1990 yıllarında %25 nüfus artışı ile su ihtiyacı artarken, kent halkı uzun yıllar susuz günler yaşamıştır. İşte düzenli olarak su kesintilerini tutun da, kent halkı uzun yıllar susuz günler yaşıyor.

Bu dönemde Istanca Dereleri'nden su temini amacı ile; 100 milyon

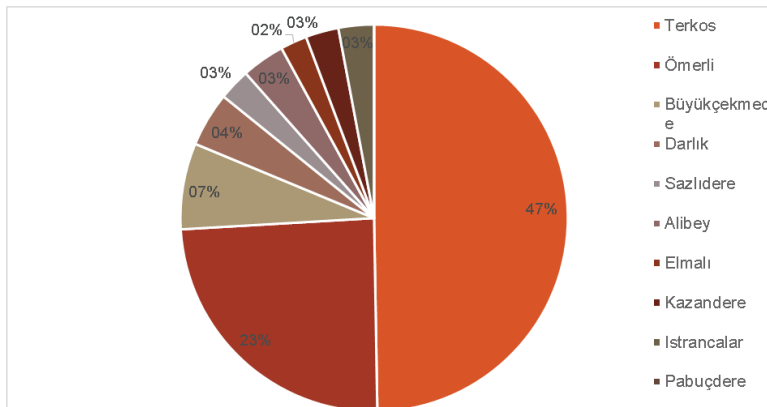
m³ /yıl kapasiteli Kazandere Barajı ve 11,3 milyon m³ /yıl kapasiteli Kuzudere barajı inşa edilmiştir.

2007 yılına gelindiğinde; “Cumhuriyet tarihinin en büyük içmesuyu temin projesi” ve “İstanbul’un 200 yıllık susuzluk yarasına deva olacak” olarak tanımlanan ve şehre ilk aşamada yılda 268 milyon metreküp ilave su sağlaması hedeflenen Melen projesi hayata geçirilmiştir.

Tarih boyunca su, İstanbul için planlanması gereken en önemli yaşam kaynağı olarak görülmesine rağmen uzun vadeli su planlaması yapılmamış; özellikle de son yıllarda bilim teknik temelinden uzak, geçici çözümler üretilerek bugüne gelinmiştir. Giderek artan su ihtiyacı ve kuraklığın yanısıra su kaynaklarının rant amaçlı projelerle yok edilmesinin sonucu olarak önümüzdeki dönemde susuz yılların ve sağlıksız su kullanımının başlayacağı görülmektedir.

İSKİ verilerine göre, yaz ve kış dönemlerinde değişmek üzere İstanbul’a günde ortalama 2,49 milyon m³ temiz su temin edilmektedir. Bu suyun yaklaşık %67’si Avrupa yakasına, %33’ü ise Anadolu yakasına iletilmektedir. İstanbul’a sağlanan yıllık su tutarı kentin nüfusunun hızlı büyümesine bağlı olarak artmaktadır.

Şimdi İstanbul su havzalarından bahsetmek gerekirse, 12’ye yakın su havzası var. Ancak bugün en kritik olan su havzalarının birkaçından bahsetmek istedim. İstanbul’a su sağlayan barajlar ve mevcut durumda yaklaşık su temin yüzdeleri aşağıda ile verilmiştir. Buna göre Avrupa Yakasında bulunan barajlar su temin yüzde sırasıyla, Terkos, Ömerli, Büyükçekmece, Darlık, Sazlıdere, Alibey, Elmalı, Kazandere, İstrancalar ve Pabuçdere’dir.

İstanbul'da yaşanan su probleminden etkilenen **Sazlıderenin doluluk oranı 02.10.2014 itibari ile %5'e düşmüş olup**, %95'e yakını kuruyan ve Kanal İstanbul projesinin gerçekleşmesi durumunda güzergahı içinde kalarak tamamen yok olacak Sazlıdere şu an can çekişiyor. ÇMO İstanbul Şubesi tarafından düzenlenen 21 Eylül 2014 tarihli tespit gezisinde Sazlıdere Barajı sularının büyük oranda çekildiği ve barajın kuruma tehlikesi ile karşı karşıya olduğu görülmüştür.

BÜYÜKÇEKMECE

Büyükçekmece Gölü'nün iki yakasında gelişim gösteren ilçe, son 10 yılda nüfusunu dörde katlamıştır. İstanbul'un tarihi, sosyal ve ekonomik merkezlerine uzak olmasına rağmen çevre kalitesinin genel itibariyle yüksek olması, oluşturulan yeni yaşam alanlarının kalitesi ve rekreasyon imkanlarının çokluğu bölgeyi çekici kılmaktadır. Her yıl havza içerisinde yaklaşık 56 hektarlık yeni yerleşim alanı eklenmektedir.

Göl ve çevresi hızlı ve düzensiz nüfus artışı ve sanayileşme ile, tarımsal çalışmalarla hızla kirletilmektedir. Göl suyunun nitrat, azot ve fosfor miktarı yüksektir. Bu nedenle de İstanbul'un içme suyu kaynaklarından olan göl Küçükçekmece gibi kirlenerek içme suyu özelliğini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Büyükçekmece Havzası mutlak ve kısa mesafe koruma kuşağında bulunan yapılara ait görüntüler gösterilmektedir. İSKİ İçmesuyu Havzaları Yönetmeliği'nde mutlak koruma ve kısa mesafeli koruma alanlarında hiçbir şekilde yapılaşmaya izin verilemez hükmünün uygulamada karşılık bulmadığı ve havzaların korunamadığı görülmektedir.

ÇMO İstanbul Şubesi tarafından düzenlenen 21 Eylül 2014 tarihli tespit gezisinde Büyükçekmece Gölünün sularının büyük oranda çekildiği ve barajın kuruma tehlikesi ile karşı karşıya olduğu görülmüştür ,

Koruma kuralları hiçe sayılarak yapılaşmaya göz yumulan Büyükçekmece Gölü doluluk **oranı 02.10.2014 itibari ile %9'a düşmüş olup, %80'e yakını kuruyan** ve havzadaki yapılaşmanın devamı, gölü besleyen akarsuların korunmaması durumunda tamamen yok olacak Büyükçekmece Gölü yok olmak üzeredir.

Ancak sanayi kirliliğinden dolayı bugün Küçükçekmece havzası İSKİ'nin içme suyu kaynaklarından biri değildir, Büyükçekmece de hızlı buna doğru ilerlemektedir. Yine İSKİ İçme Suyu Havzalar Yönetmeliğinde mutlak koruma alanında ve kesinlikle bina yapılmaması gereken alanda yoğun bir imar yapılaşmayı gözümüzle görüyoruz. Yine 21 Eylülde buraya da bir teknik gezi yaptık. Buradaki durum **yüzde 80'e yakın kurumuştur, yüzde 9'luk bir alanı sadece kalmıştı Büyükçekmece** havzasının.

Burada mesela bir İSKİ tabelası vardır, içme suyu havzasına göle girmek tehlikelidir diyor, ancak göl bu taraftan çok uzakta, kilometrelerce uzakta gözükmüyor. Göl artık kuruduğu için kayık ortada kalmış, bu yürüdüğümüz alan da eskiden gölün içerisi, yani yüzde 80'lik bir kurumadan bahsediyorum, çok ciddi.

Oradaki köylülerle yaptığımız görüşmede de; buradaki insanlar balıkçılıkla geçinirken, insanlar artık o şeyden geçinemediklerini söylemişlerdi.

TERKOS

Terkos Havzası yaklaşık olarak 736,2 km² alanı olan, İstanbul'un yaklaşık %20'lik su ihtiyacını karşılayan 2. büyük havzasıdır. Havza sınırları içerisinde Çatalca ilçesine bağlı 18 yerleşim alanı bulunmakta ve havza yaklaşık 30.000 kişinin baskısı altındadır.

Terkos Gölü su potansiyeli ile İstanbul çevresindeki tatlı su rezervlerinin %20'sine sahiptir. Şehir kullanım suyunun önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Terkos gölünden gelen sular Terkos-Kağıthane iletim hattı sayesinde İstanbul'a dağıtılmaktadır. Yapılan analiz sonucuna göre toplam 21 adet parametrenin 17 adedi 1. sınıf, 2 adedi 2. sınıf, 2 adedi ise 3. sınıf çıkmıştır. Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliğine göre mevcut su kalitesi için 1. sınıf denilebilir.

Su kalitesi açısından da birinci ve ikinci kalite, yani bizim iyi sınıf dediğimiz su aynı zamanda ve İstanbul için can damarı. Çoğunluğu yaz mevsiminde kuruyan birçok dere mevcut, bu iklimsel açıdan bizim kabul ettiğimiz bir şey, ancak şimdi yerleşim alanlarına yapılan maalesef demin bahsettiğim iki havzada yaşanan problem Terkos'da da mevcut.

Bu yerleşim alanından kaynaklı olan kirleticiler de maalesef Terkos'da geri dönülmez bir aşamaya gelmek üzere. Mutlak koruma ve kısa mesafe koruma bandında yine yoğun bir yapılaşma, bir köy kurulmuş mesela mutlak koruma alanına ve köyün de kontrol edilemeyen sularının hepsi Terkos havzasına karışmaktadır.

Terkos Baraj Gölü'ne, çoğunluğu yaz mevsiminde kuruyan pek çok dere karışmaktadır. Bir kısmı yüzey suyu özelliği taşıyan bu derelerin bir kısmı da, yerleşim alanlarından kaynaklanan atıksularla karışmaktadır. Bu kaynakların dışında, arıtma tesisi deşarj suları ve göl etrafında faaliyet gösteren otele ait deşarjlar da göl suyuna akmaktadır.

Terkos Havzası mutlak koruma ve kısa mesafe koruma bandı içinde. 2005 ve 2013 yıllarına ait görüntüler karşılaştırıldığında, havzadaki yapılaşmanın arttığı görülmektedir.

ÇMO İstanbul Şubesi tarafından düzenlenen 21 Eylül 2014 tarihli tespit gezisinde Terkos Gölünün sularının ciddi bir miktarda çekildiği ve gölün havzada yürütülen faaliyetlerin antropojenik etkileri sonucunda kirlilik tehdidi altında olduğu yani insan kaynaklı, kent kaynaklı olan kirliliğinden dolayı oluşan tabakalardan Terkos Gölünün artık yavaş yavaş yok olmaya başladığını görülmüştür

ALİBEYKÖY

Alibeyköy Barajı İstanbul'un içme suyu ihtiyacını karşılamak için 1972 yılında yapılmıştır. Ancak ihtiyacın sadece çok küçük bir **bölümünü (%3,4)** karşılamaktadır. Baraj suları arıtmak için Kâğıthane arıtma tesislerine nakledilmekte ve oradan içme suyu şebekelerine dağıtılmaktadır. Baraj yapıldığı yıllarda çevresinde yerleşim yeri bulunmamaktaydı.

Ancak günümüzde her tarafı yerleşim ve sanayi alanlarıyla kaplanmıştır. Yerleşim ve sanayi alanlarındaki artış çevresel kirliliği de beraberinde getirmektedir. İSKİ'nin yavaş yavaş gözden çıkarmaya başladığı bir alan aynı zamanda, Alibeyköy Barajının etrafında, baraj yapıldığı zamanlarda da mevcut bir alanda yapılaşma varmış, ancak bugün bu yapılaşmanın yanına artık sanayi kuruluşları da eklenmiştir. Kısa ve mutlak koruma alanından Alibeyköy en çok yapılaşmanın olduğu alan, mutlak koruma alanına kesinlikle İSKİ'nin bu konuda bir yaptırımı yok.

Ayrıca Alibeyköy Barajında şöyle bir olumsuz etken var: Üçüncü Boğaz Köprüsü, yapılacak olan bağlantı yolu Alibeyköy Barajının çok yakınından geçiyor. Yani üçüncü köprüyle birlikte Alibeyköy Barajına veda etmiş olacağız.

MELEN

Bu İstanbul'un mevcut su havzalarını koruyamayan Büyükşehir Belediyesi ve İSKİ geçen yıldan itibaren İstanbul'a artık Melen'den ve Sakarya'dan su getirmeye başladılar.

Melen Projesi ile Büyük Melen Çayı su potansiyelinden yararlanılarak, İstanbul Şehir merkezinin 2071 yılına kadar olan içme, kullanma, endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmektedir. Toplamda 4 aşamadan oluşan Melen Sistemi'nin birinci aşamasında; Melen Regülatörü, Melen Terfi İstasyonu ve Deposu; 36 km'si tünel, 153 km'si boru hattı olmak üzere 189 km uzunlukta isale hattı; Cumhuriyet Arıtma Tesisi ve Terfi Deposu'ndan bir sistemdir. İlk etapta Melen'den İstanbul'a 720.000 m³ su getirilmesi planlanmıştır.

Yaklaşık olarak 720 000 m³'lük günlük bir su getirmesi planlanıyordu. Ancak şunu öngöremediler: İstanbul'da yaşayan iklimsel değişiklik ve kuraklık tabii ki Melen İstanbul'dan çok uzakta bir alan değil, dolayısıyla da orayı etkileyecek ve planlarken şunu öngöremedi İSKİ: Melen'de siz ne kadar planlasanız da mevcut Melen'in debisi kadar siz su getirebilirsiniz. Yani olmayan rakamları maalesef yazdılar,

Melen Projesi bünyesindeki Melen Barajı, Melen Sistemi'nin depolama tesisidir. İstanbul iline yılda 1 milyar 77 milyon m³ su temin hedeflenmektedir. Melen Barajı'nın bedeli, planlanan süre içinde tamamlanması durumunda 213,8 milyon TL olarak belirlenmiştir. İnşaat sözleşmesi 17.12.2012 tarihinde imzalanmış olup, barajın temeli 2014 yılında atılmıştır.

2017 yılında da Melen sisteminin bir barajla taçlandıracaklarını söylüyorlar ve İstanbul'un 2071 yılına kadar susuz kalmayacağını öngörüyorlar. Ancak durum maalesef böyle değil. Şimdi Melen'le yaptığımız incelemelerde şöyle kirlilik etkenleri var. Melen şu anda kontrol edilemeyen bir proje.

Melen'e Düzce Evsel AAT'in günlük 50.000 m³/gün arıtılmış suları deşarj edilmektedir. Melen'i nüfus yoğunluğu, sanayiden kaynaklanan kirlenici unsurlar ve maden ocakları havzayı tehdit etmektedir. Evsel atıksular ve sanayi tesislerinden kaynaklanan atıksular araziye veya belediye kanalları vasıtasıyla Melen'i besleyen derelere ve Melen çayına verilmektedir. Bu atıksular ağır metaller gibi canlı hayatını tehdit eden birçok kirlilik barındırmaktadır. Melen'de ilk kontrol edilemeyen kirlilik bunlar, ikinci kirlilikse tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik.

Havzadaki bir diğer kirlilik unsuru ise tarım faaliyetlerinden kaynaklanan kirliliktir. Düzce bir tarım bölgesi ve tarımda kullanılan hayvansal,-

kimyasal gübreler ve ilaçlama Melen Havzasında ayrı bir kirlilik unsuru oluşturmakta yüzey suları ve taban suları vasıtasıyla akarsulara aktarmaktadır.

Bildiğiniz gibi Düzce bir tarım bölgesi ve tarımda kullanılan bu hayvansal ve kimyasal gübreler, ilaçlamalar maalesef Melen havzasında bir kirlilik oluşturmakta, yüzey suları ve taban suları vasıtasıyla da Melen çayına karışmakta.

Melen çayı üzerinde bulunan iki tane vahşi depolama alanı vardır. Bunlardan biri İSKİ tarafından 3 yıl önce kapatılmış, ancak diğeriyse hâlâ depolama yapılıyor.

Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğine göre su havzalarında mutlak koruma alanlarında kesinlikle depolama alanı bulunamaz. Çünkü depolama alanından sızan çöp sızıntısı suları tehlikeli atıktır. Her yağmur yağdığı zaman bu iki tane vahşi depolama alanı üzerine yağın yağmurlar işte bu çöp sızıntı sularını yeraltı sularıyla birlikte Melen çayına maalesef karışmasına yol açıyor. Biz de İstanbul'dan bu Melen çayından verilen suyu kullanmış oluyoruz her yaz.

SAKARYA PROJESİ

Şimdi 2017 yılına kadar, Melen projesini öngördüler, Desteğini bilimsel verilerden ve gerçeklerden almayan öngörüler ile yapılan planlar 2014 Haziran ayında iflas etmiştir. Melen projesiyle İstanbul'un suyunu yeter-

li olarak temin edemeyeceklerini anlayınca da hızlı bir şekilde Sakarya Nehrinden İstanbul'un su ihtiyacını karşılamak amacıyla bir basınç yahut da pompa istasyonu ile birlikte bir tesis kurdular hemen, şubat ve Mart 2014'te inşaatına başladılar ve Temmuz 2014'te bunu devreye soktular. Buradan da yaklaşık 700 000 m³'lük bir su getirmeyi planladılar İstanbul'a, bu suyu da Melen-İstanbul hattına, daha önce kurdukları hatta bağlayıp, Ömerli Barajından İstanbul'a dağıtmaya başladılar.

Biz yazın Sakarya suyuyla ilgili çok çalışma yaptık, alana da gittik, basında da bu çalışmalarımız yer aldı. Sakarya suyunun kullanılmaması gerektiğinin ciddi ciddi uyarılarını yaptık. Maalesef bu karşılık bulmadı İS-Kİ'den tabii ki.

Neden Sakarya nehri kullanılmamalı?

Sakarya Nehri Türkiye'nin en uzun 3.Nehri olup 824 km uzunluğundadır. Beslenme havzasının genişliği 58.160 km havza alanı ise Türkiye arazisinin %7,46'sı büyüklüğündedir.

Sakarya, Bolu, Ankara, Eskişehir, Bilecik, Bursa, Kütahya, Konya, Afyon illerinden geçen Sakarya Nehri'nin kolları ise; Porsuk Çayı, Ankara Çayı, Mudurnu Çayı, Koca Çay, Kirmir Çayı, Çark Suyu, Darıçay Deresi'dir.

Sakarya Nehri 824 km boyunca 7 milyon insanın faaliyetlerinden kaynaklanan çeşitli baskı unsurlarının tehdidi altındadır.

Sakarya Havzası Türkiye'de endüstriyel faaliyetin en yoğun olduğu havzalardan biridir. Ankara, Eskişehir ve Sakarya illeri başta olmak üzere havzanın neredeyse tamamında birçok farklı sektörden sanayi kuruluşu faaliyet göstermektedir. Havzada, ülkemizin alanında en büyük olan sanayi tesislerinin yanında, mevcut durumda faaliyette olan ve yakın zamanda faaliyete geçmesi beklenen toplamda 30'un üstünde OSB bulunmaktadır.

Sakarya Havzasında endüstrileşmenin yanı sıra 840.000 ha'lık alanda tarımsal faaliyet de sürmektedir. Bu tarımsal faaliyetler sırasında kullanılan kimyevi gübre toprakta birikerek toprakların tuzlanmasına sebep olmakta, suyla temas ettiğinde iyonlarına ayrışarak çözünen gübreler, akışla birlikte yeraltı ve yüzeysel su kaynaklarına ,Sakarya Nehrine karışmaktadır.

Sakarya Nehri'nin kollarından Ankara Çayı'nı incelediğimiz zaman Ankara Merkezi Atık Su Arıtma Tesisleri'nin arıtılmış sularının (2013 verileri göre

373.230.587 m³) deşarj edildiği bir çaydır. Sakarya Nehri'nin kollarından Porsuk Çayı'nı incelediğimiz zaman Eskişehir Atık Su Arıtma Tesisi'nin (152.400 m³/gün atıksu) deşarj edildiği bir çaydır.

Sakarya Nehri'nin kollarından Mudurnu Çayı'nı incelediğimiz zaman kenarında bir vahşî depolama alanı bulunmakta ve süzüntü suyu tehlikesi ile karşı karşıdır. Daha önce gündeme kenarında bulunan sanayi kuruluşlarına çayı kirletmelerinden dolayı yüksek meblağada ceza kesilmesiyle gelen bir çay.

Sakarya Nehri'nin kollarından Çark Çayı incelendiği zaman Adapazarı Merkez, Arifiye, Serdivan, Yazlık, Güneşler, Hanlı, Nehirkent, Sapanca, Kırkpınar, Kurtköy ile Kocaeli'ye bağlı Maşukiye ve Hikmetiye'nin atıksularının arıtıldığı kuru havalarda 198.800 m³/gün, yağışlı havalarda 271.941 m³/gün'lük kapasiteye sahip olan Sakarya Merkez Atıksu Arıtma tesisi çıkış suyunun deşarj edildiği bir çaydır.

Şimdi bu demek oluyor ki;İSKİ bu yaz başka birinin atık suyunu İstanbul'a çare olarak verdi. İşte yaşadık hepimiz, çeşitli koku problemlerinin belki de başlıca unsuru buydu.

Sakarya projesiyle ilgili inceleme yaparken iki tane belgeye ulaştık.

Birincisi TÜBİTAK MAM Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü (ÇTÜE)'nin Temmuz 2013'de hazırladığı Havza Koruma Eylem Planlarının Hazırlanması - Sakarya Havzası proje taslak raporu, 6.3. Sakarya Havzası Su Kalitesi Değerlendirmeleri bölümünde Sakarya Nehri ve kolları incelenmiş; "tüm parametrelere göre su kalitesi değerlendirildiğinde havzadaki istasyonlarda genel olarak su kalitesinin Sınıf IV ya da III seviyesinde, yani çok kirlenmiş veya kirlenmiş su olduğu görülmektedir" ve "Havza su kalitesi açısından YSKYY ve SKKY'ye göre genel olarak değerlendirildiğinde Sakarya Nehri ve onu besleyen önemli çaylardan Porsuk Çayı, Karasu Çayı, Çarksuyu, Kalburt Göksu Çayı, Ankara Çayı ve Çubuk Çayının farklı parametreler açısından kirli ya da çok kirli su kalitesine sahip olduğu söylenebilir. Sakarya Nehri özellikle Porsuk ve Ankara Çayları karışımı sonrasında organik madde, amonyum azotu, toplam fosforun yanı sıra iletkenlik ve SKKY'deki fiziksel inorganik parametreler, bor ve bazı metaller açısından kirli ya da çok kirli özellik göstermektedir. Ancak Sarıyar ve Gökçekaya Barajları sonrasında Sakarya Nehrinde kirlilik azalmakta, ancak toplam fosfor ve organik madde nedeniyle bazı bölümlerde Sınıf III, yani kirli su seviyesinde akmaya devam etmektedir" denilmektedir.

Yani çok kirlenmiş su kesinlikle kullanılmaması gereken bir su, kirlenmiş su da ileri arıtma teknoloji kullanılarak verilmesi gereken bir sudur.

İstanbul'a arıtma tesisleri yapılırken;"su tesisleri, mevcut su havzalarına göre dizayn edilmiştir,bunların suları analiz edilmiştir, bu arıtma tesisi şu suyu yapmak üzere planlanmıştır ". Denilmesi gerekir.

bu arıtma tesisleri,Sakarya gibi üçüncü sınıf kirli bir suyu arıtmaya göre planlanmamıştır ve yazın İstanbul'un yaşadığı sıkıntılardan biri de budur.

Su ve Orman Bakanı Veysel EROĞLU 15.01.2010 tarihinde TBMM'de yanıtladığı soru önergesinde Sakarya Nehri'nin organik maddeler ve ağır metal bakımından 3.Sınıf (Kirli) su özelliğini taşıdığını belirtmektedir.

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

7/11090
15.01/2010

Sayı : B.18.0.BHL.0.00.00/610.01-23
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM'nin 10.12.2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-17784 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Kütahya Milletvekili Alim İŞİK' ın 7/11090 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.
Arz ederim.

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
 Bakan

EK
Cevabi yazı (4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği: _____
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı

Bilgi: _____
Başbakanlık

Sığırcı Caddesi No:14/E Kat:1 06560 Beştepe / ANKARA
Ayrıntılı bilgi için iribat: Hüseyin AYTAÇ/Şube Müdürü. Telefon: 312 207 67 52 Belgegeçer: 312 207 67 88
e-posta : bilgedinme@sevsorormn.gov.tr Genel ağı sayfası : <http://www.cevreorman.gov.tr>

Diğeri TÜBİTAK raporunda da yine kirli su seviyesinin olduğu tesbit etmiştir. İlk raporumuz bu TÜBİTAK'ın hazırladığı rapor, ikinci raporsa Veysel Eroğlu'nun kendi ıslak imzasıyla Büyük Millet Meclisinde bir milletvekilinin vermiş olduğu soru önergesine cevap olarak şurada gözüküyor. Sakarya nehri üçüncü sınıf kirli su özelliğindedir. Ağır metal bakımından da üçüncü sınıf kirli su özelliği taşımaktadır diyor. Yani kendileri de TÜBİTAK ve kendi imzaladığı bir raporla da bunu kabul etmiş oluyorlar. Yani Sakarya nehri üçüncü sınıf kirli sudur ve maalesef İstanbul'a tam olarak artılandırılmadan yazın verilmiştir.

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİM İŞİK'İN
7/11090 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

SORU 1. Ülkemizde su kaynakları potansiyeli, su kirliliği ve su kullanımının gelişimine ilişkin güncel veriler nasıldır?

CEVAP 1. Ortalama yıllık yağış miktarı dikkate alındığında; ülkemizin su potansiyeli 501 milyar m³ tür. Teknik ve ekonomik şartlar göz önünde bulundurulduğunda yeraltı suyu olarak toplam kullanılabilir su potansiyelimiz 112 milyar m³ tür. Bu miktarın 46 milyar m³'ü tüketilmekte olup, bunun %74'ü sulama (34 milyar m³), %15'i içmesuyu (7 milyar m³), %11'i (5 milyar m³) de endüstri suyu olarak kullanılmaktadır. Bu değerlere göre 112 milyar m³ olan su potansiyelimizin %41'i geliştirilmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğüne kurulan; Su Kalitesi Gözlem İstasyonlarının adedi 1.150'dir. Su kalitesi izleme programı ile DSİ laboratuvarlarında 35 su kalitesi parametresinin ölçümü yapılmaktadır. Yapılan ölçüm verileri Su Kalitesi Veritabanında depolanmaktadır.

SORU 2. Türkiye'nin akarsularındaki mevcut ağır metal ve organik kirlilik düzeyleri ne düzeydedir?

CEVAP 2. Akarsularda organik ve ağır metal kirliliğine sebep olan faktörler; genel olarak evsel ve endüstriyel atık sularından ileri gelmektedir. Türkiye'deki bazı ana nehir havzalarının mansabında (denize karışmadan önceki son noktada) yer alan su kalite gözlem istasyonlarında 2005-2008 yılları arasında ölçülen su kalite verilerinin Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği Tablo 1' e göre yapılan değerlendirmeler neticesinde;

Kızılırmak Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 2. Sınıf (az kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 3. Sınıf (kirli) su özelliğindedir.

Yeşilirmak Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 2. Sınıf (az kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 3. Sınıf (kirli) su özelliğindedir.

Sakarya Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 3. Sınıf (kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 3. Sınıf (kirli) su özelliğindedir.

Büyük Menderes Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 4. Sınıf (çok kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 2. Sınıf (az kirli) su özelliğindedir.

Gediz Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 4. Sınıf (çok kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 4. Sınıf (çok kirli) su özelliğindedir.

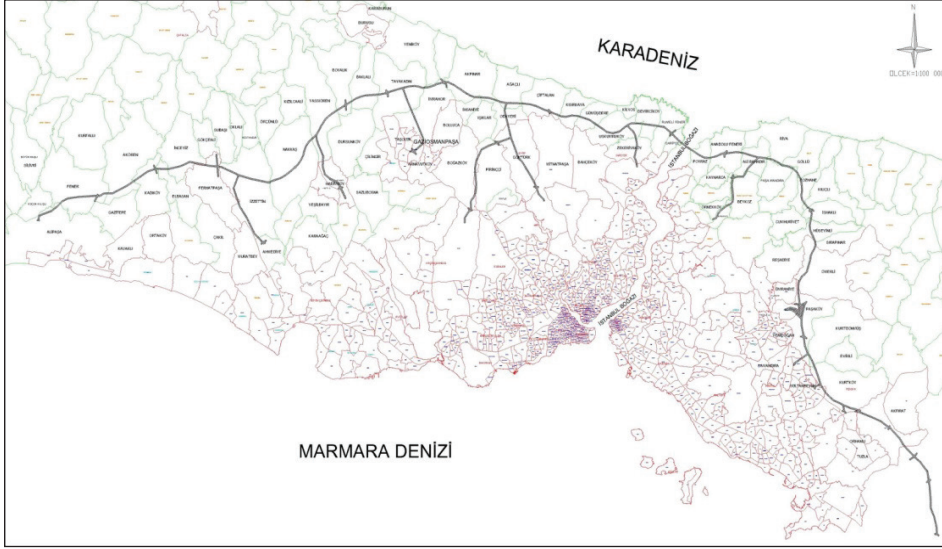
Ceyhan Nehri; B grubu (organik) maddeler bakımından 2. Sınıf (az kirli) su özelliğindedir. Ağır Metal bakımından 3. Sınıf (kirli) su özelliğindedir.

SORU 3. Türkiye akarsularındaki kirliliğin azaltılması amacıyla Bakanlığınızca hangi tedbirler alınmış ya da alınmaktadır?

CEVAP 3. Ülkemizin Atıksu Eylem Planı hazırlanmış olup, bu kapsamda havzalarda önceliklendirme çalışması yapılmıştır. Önceliklendirme çalışması yapılarak özellikle akarsulardaki organik kirlilik göz önüne alınmış olup, yapılan değerlendirmede sanayinin yoğunluğu olduğu havzalar diğer havzalara göre daha kirli çıkmıştır.

Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla; sanayi ve belediyelerde kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi çalışmalarına hız verilmiştir. Bu meydana belediyelere atıksu arıtma tesisi inşası için teknik ve mali destekler verilmektedir. Çevre Kanunu'nda atıksu arıtma tesisi kurmamış belediyeler ile halihazırda faaliyette olup, atıksu arıtma tesisini kurmamış organize sanayi

3.KÖPRÜ VE SU HAVZALARI

Şimdi İstanbul'un su havzalarını nüfus açısından biraz inceledik. İşte alternatifleri konuştuk Sakarya, Melen üzerine, şimdide mevcut olacak olanlardan biraz bahsetmek lazım. Biliyorsunuz İstanbul büyük mega projelerle şu anda gündemde, bunlardan biri örneğin, üçüncü köprü.

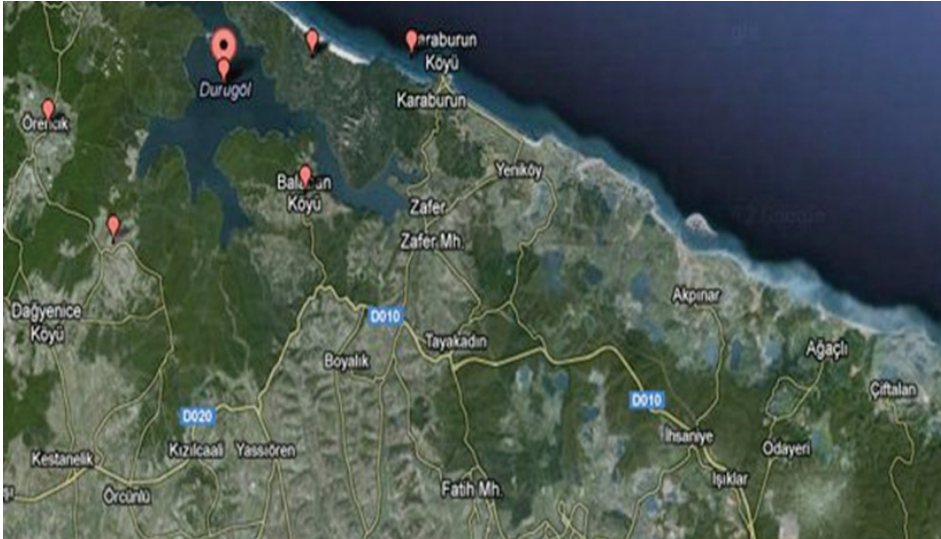
Üçüncü köprünün su havzalarına olan zararlarına bakmak gerekirse, güzergahı ve bağlantı yolları incelendiği zaman ,Çok büyük bir kısmı su toplama havzalarında kalan 3. Boğaz Köprüsü bağlantı yolları İstanbul'un önemli içme suyu rezervleri olan Ömerli, Elmalı, Darlık, Alibeyköy, Büyükçekmece, Sazlıdere ve Terkos havzalarını yoğun yapılaşma baskısı altında bırakacaktır. Ömerli havzası'nda 1935-1975 yılları arasında nüfusun 4.000 civarından 40 yıl sonunda yaklaşık 3 kat artarak 10.000'in üzerine çıkmasına karşın; 1990 sonrası, özellikle TEM otoyolu etkisi ile nüfusun 50 katın üzerinde bir artışla 600.000'e yaklaşması, İstanbul için yaşamsal öneme sahip havzalardaki nüfus baskısını net olarak ortaya koymaktadır.

Ömerli, Elmalı, Darlık, Alibeyköy, Büyükçekmece, Sazlıdere ve Terkos havzalarına ciddi zararı var. Bunlar doğrudan yaptığı zararlar bağlantılı yolunun, bir de dolaylı yoldan yaptığı zararlar işte biliyorsunuz her köprü yapıldığı zaman İstanbul'a yoğun bir nüfus artışı oluyor.

İşte yapılan incelemeye göre ikinci köprü inşa edildiği zaman 3-4 tane büyük ilçe İstanbul'da oluşmuş. İşte Arnavutköy'ünden Sancaktepe'sine

kadar, yani büyük ihtimalle Şehir Plancıları Odasının yaptığı araştırmada da üçüncü köprü inşa edildiği zaman yaklaşık 3 000 000 kişinin de İstanbul'un kuzeyine doğru yerleşeceğine dair bir öngörüsü var. Birinci ve ikinci köprü'nün sonuçlarına göre yapıyor bunu, ne demek bu? Üçüncü köprü İstanbul'un kuzeyi su havzaları bakımından işte Ömerli'sinden tutun da Terkos'una kadar biraz önce bahsettim, yoğun olduğu bir alan. Şimdi siz bu yoğun olduğu alana 3 000 000'luk bir yeni nüfus getirdiğiniz zaman artık İstanbul su havzalarına hepimiz elveda demek zorunda kalacağız.

Bunun dışında da bu yoğunlaşmanın yol açtığı baskı, taşıt trafiğinin artması, oradaki egzoz emisyonlarının artması da İstanbul su havzalarına ciddi olarak olumsuz etkide bulunacak.

Peki, üçüncü hava limanı ve su havzaları bakımından incelediğimiz zaman, şimdi bu solda yazdıklarım yine bizim yorum katmadan bakanlığın onayladığı ÇED raporunda yazan olumsuz etkenlere, bakanlık bu olumsuz etkilere rağmen bu ÇED raporunu onayladı. Buna istinaden de açtığımız davalar var. Şu anda devam ediyor bilirkişi heyetinin atanmasıyla ilgili maddi açıdan bir sıkıntı var, onu çözmeye çalışıyoruz. Şimdi ÇED raporunda bakanlığın onayladığı olumlu verdiği ÇED raporunda şöyle diyor:

Hava limanının inşası aşamasında inşaat faaliyetleri ve hafriyat dökümü sırasında oluşacak toz ve egzoz emisyonları Terkos Gölünü olumsuz etkileyecektir.

Projenin inşaat aşamasında alanda bulunan akarsuların yataklarının tahrip edilmesi sonucu Terkos Gölü'nün su toplama miktarlarında azalma ve yüzeysel akışlarla kirlilik yüklerinde artma gerçekleşecektir.

Su toplama alanı 736 km² olan Terkos Gölü havzasını besleyen iki adet derenin yapılması planlanan inşaat aşama çalışmaları sonucu bağlantısı kesilecektir. Yani su toplama miktarlarında azalma, yüzeysel akışlarda kirlilik oluşacak. Terkos Gölü havzasını besleyen Ceko Deresi ve devamındaki Üstünlük Deresi olan dereyle Yeniköy Deresinin bir kısmı tahrip edilecek, bu kapsamda Terkos yarı akış güzergahından etkilenerek, su potansiyelini eksilteceği görülmektedir diyor.

Terkos Gölü İstanbul'un en önemli su kaynağı, Avrupa yakasının yüzde 20-30'unu Terkos Gölünden İstanbul sağlıyor. Bile bile lades diyoruz, burada bahsetmiş, bakanlık bu rapora onay vermiş, açık açık diyor ki burada bu havalimanı yapılırsa Terkos Gölü yok olacak.

Bunun dışında şöyle bir yorum kattık biz TMMOB olarak yapılan incelemelerde: İşte üçüncü hava limanından uçakların iniş kalkışından tutun da oradaki egzoz emisyonlarıyla birlikte Terkos Gölünde ağır metal kirliliği de olacak aynı zamanda, bu da Terkos Gölünün tamamen yok olması planlanıyor.

KANAL İSTANBUL

Son mega ve çılgın projemiz de Kanal İstanbul, Kanal İstanbul güzergâhı da son yapılan açıklamalarda işte Küçükçekmece Gölünden başlayıp Sazlıdere Barajı mevkiinden geçecek ve Karadeniz'e bağlayacak.

Yani şurası Küçükçekmece Gölü, şurada Sazlıdere, gördüğünüz gibi Sazlıdere'yi tamamen yok ediyor Kanal İstanbul projesi, şu da Terkos ve Terkos'un mutlak koruma alanından siz günde bilmem kaç yüz tane gemi geçirmeyi, işte bunlardan dolayı da bu kirlilik yükünün de bu barajları yok etmesi planlanıyor. Aynı zamanda da şurada arada Alibeyköy Barajı da burada kalıyor garibim, o da maalesef bu projeden etkilenen, üç projeden de etkilenen ender barajlardan biri. Bunun dışında tabii ki su kolektöründe yapılan değişiklikler de mevcut, altyapıyı da komple değiştirmek zorundalar kanal İstanbul'u geliştirdikleri zaman, bunun da bu su havzalarına ciddi tehditleri var. Özellikle atık su kolektörlerinde yapılan değişiklikler, mesela bunun çok güzel bir örneği var. İşte Kurbağalidere Barajı, Kurbağalidere bugün kokudan insanlar geçemiyor oradan, en büyük etkeni yanlış yapılan hesap sonucu atık su kolektörlerinin kırılması ve denizle tamamen atık suların karışması. Alibeyköy Barajını da bu akıbet bekliyor maalesef.

Kanal İstanbul'un güzergâhı Küçükçekmece Gölü'nden başlayıp Saz-

İdare Barajı mevkiinden geçerek Karadeniz'e bağlanacaktır. Dolayısıyla proje gerçekleşirse İstanbul'da kullanılan suyun %6,7'sini karşılayan Sazlıdere Havzası'nın ortadan kaldırılması söz konusu olacaktır.

İnşası bittikten sonra Kanal, Küçük Çekmece Gölü ile birleşmektedir ki bunun etkilerini şimdiden kestirmek oldukça zor görünmektedir. Proje aynı zamanda tarihi Terkos Alibey su galerisi, onlarca önemli su isale hattı, Ataköy atık su kolektörü gibi çeşitli su yapılarının da yerinin değişmesi anlamına gelmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Terkos Gölü'nün İstanbul için büyük önemde olduğu gerçeği kabul edilmeli, bu gölün kurumasına ve kirlenmesine yol açacağı ortada olan 3. Havalimanı projesinden vazgeçilmelidir.

Başta Terkos Gölü olmak üzere İstanbul'un tüm sulak alanlarını besleyen bu nedenle de yaşamsal öneme sahip olan kuzey ormanlarının yapılaşmaya açılması ve her türlü tahribatı engellenmelidir.

İstanbul'un daha fazla nüfusu barındıramayacağı kabul edilmeli ve kente yeni nüfus getirecek her türlü projelerden vazgeçilmelidir.

Havzalarda koruma kuralları esas alınmalı ve kaçak yapılaşmanın önüne geçilmeli, havzaların mutlak koruma ve kısa mesafeli koruma alanlarında bulunan yapıların yıkılması sağlanmalıdır.

Beton kenti İstanbul'dan vazgeçilmeli, kentin yeşil alan oranı artırılmalı, bu yönde planlamalar yapılmalıdır. Özellikle havza alanlarında barajlara su taşınmasını engelleyecek yapı ve yol projeleri yapılmamalıdır.

Havza alanları onları besleyen kaynaklar ile birlikte bütün olarak koruma altına alınmalı ve havza içinde her türlü atıksu deşarjı engellenmelidir.

Sanayi faaliyetlerinde su tüketiminin azaltılması ve geri kazanım uygulamalarının yaygınlaşması için yasal yaptırımların geliştirilmesi gerekmektedir.

İş merkezleri, toplu yaşam alanları için gri su uygulamalarının hayata geçirilmesi için gerekli yasal yaptırımların geliştirilmesi gerekmektedir.

İstanbul'da şebekeye iletilen suyun önemli bir miktarı iletim hattında kaybolup gitmektedir. İSKİ'nin verilerine göre, 1995'te %51 olan kayıp oranları, 2013'te %24'e düşürülmüştür. Bu veriler kentin suyunun dörtte birinin musluklara hiç ulaşmadan yok olduğunu göstermektedir.

İstanbul gibi bir metropolden bahsettiğimizde, su şebekesi hattından %24'lük bir kayıp ciddi bir miktara tekabül etmektedir. Yıllık toplam 909.454.169 m³ su verilen İstanbul'da %24'lük bir kayıp demek; günlük 600 bin m³ suyun boşa gitmesi demektir.

Sakarya Nehri'nden günlük 700 bin m³ 'e kadar su çekilmektedir. Bu durumda İstanbul'daki mevcut su kayıp oranı, Sakarya'dan getirilen suya denktir. Kayıp oranları minimize edildiği durumda, bu yüksek ekolojik ve ekonomik maliyetli projelere duyulan ihtiyaç önemli ölçüde azalmış olacaktır.

Teknolojik olarak su kayıplarının tespiti ve şebekenin izlenmesi ve gerekli önlemlerin alınarak kayıp oranlarının % 5 mertebesine düşürülmesi mümkündür ve İstanbul'un tüm ilçelerinde bu çalışmaların yapılması gereklidir.

Çevre Mühendisleri Odası olarak çeşitli çözüm önerilerimiz var.

Terkos Gölü kesinlikle İstanbul'un en büyük su havzası ve buna yok olmasına, kurummasına yol açacak üçüncü hava limanı projesinden vazgeçilmeli, zaten davayı açarken ana gerekçelerimizden biri buydu. İstanbul'un tüm sulak alanlarını besleyen, bu nedenle de yaşamsal öneme sahip olan Kuzey Ormanlarının yapılaşmaya açılması ve her türlü tahribatın engellenmesi gerekmektedir.

İstanbul'un daha fazla nüfus barındırmayacağı kabul edilmeli ve ***ken-te yeni nüfus getirecek projelerden vazgeçilmeli***, bunun altını özellikle çiziyoruz. Çünkü yapılan bu üç projenin de aslında yeni bir şehir, İstanbul'un nüfusunu arttıracak bir rant olarak görüyoruz. İşte Kanal İstanbul projesi yapılırken belki dikkat etmişsinizdir, 500 000 kişilik yeni bir şehir de Anadolu Selçuklularından mimarisi anılarak çeşitli konut yapılmayı planlanıyor. Bu ilk başta söylenmiyordu, ancak şimdi şimdi çıkmaya başlıyor.

Bunun gibi ya da ***plansız kentsel dönüşüm projeleri de buna bir örnek, kesinlikle artık İstanbul nüfusu kaldıracak seviyesini aştı*** çoktan, hatta çok üzerindeyiz. Bu çok farklı bir konu, yine konuşuruz daha detaylı kentsel dönüşüm konusunda.

Havzalar Koruma Kurulları esas alınmalı ve kaçak yapılaşmanın önüne geçilmeli, havzaların mutlak koruma ve kısa mesafe koruma alanlarında yapıların yıkılması sağlanmalıdır. Ancak yıkılmak derken tabii ki oradaki insanların evsiz bırakılmasını kastetmiyoruz. Mevcut onla-

rın da sosyal haklarını içerecek planlı bir yıkım ve hak mahrumiyeti yaşanmayacak bir yıkımdan bahsediyoruz.

Beton kenti İstanbul'dan vazgeçilmeli, kentin yeşil alan oranı artırılmalı, bu yönde planlamalar yapılmalıdır. Özellikle havza alanlarındaki barajlara su taşınmasını engelleyecek yapı ve yol projelerinden kesinlikle vazgeçilmelidir. Biliyorsunuz İstanbul önümüzde geçen aylarda yeşil başkente aday olduğunu söyledi yüzde 2'lik bir yeşil nüfusuyla, bu da not olarak düşsün.

Havza alanları onları besleyen kaynaklarla birlikte tüm koruma altına alınmalı ve **havza içine atık su deşarji engellenmelidir.** Maalesef bu kontrol edilemiyor, birçok havzaya atık su deşarji kontrolsüz olarak yapılıyor. Atık sulardan ziyade kimyasal atıklar da kontrolsüz olarak deşarj ediliyor. Örneğin, Riva deresinde yaşanan balık ölümleri bunun en canlı, en yakın örneği.

Sanayi faaliyetlerinde su tüketimlerinin azaltılması ve geri kazanım uygulamalarının yaygınlaşması için çeşitli yasal yaptırımlar yapılması lazım. İş merkezleri, toplu yaşam alanlarında gri su uygulamaları, işte yağmur suyunun tekrar hayata geçirilmesi gibi su tasarrufu yapılacak şeyler geliştirilmesi gerek.

En önemli üzerinde durduğumuz şey de bu **kayıp kaçak oranları,** İstanbul'da şunu verilerle konuşacağım şimdi: Şebekeye iletilen suyun önemli miktarı iletim hattında kayboluyor iletim hattının eskiliğinden dolayı, 1995'te bu sayı yüzde 51'di, yapılan çalışmalarda yüzde 24'e düşürüldü. Yani kentin suyunun 1/4'inin musluğa hiç ulaşmadan yok olduğunu gösteriyor bu bize, yani İstanbul gibi büyük bir şehirden bahsettiğimiz zaman yüzde 24'lük bir miktar ciddi bir kayba tekabül ediyor. Şimdi sayılarla küçük gelebilir, verilerle konuşmak gerekirse, İstanbul'a yıllık toplam 900 454 169 m³ ... (95.11) su veriliyor. Yüzde 24 kayıp bir oran demek 600 000 m³ suyun günde boşa akması demek. Sakarya nehrinden yapılan projede 700 000 m³ su getiriliyor. Yani neredeyse Sakarya nehrinden getirilen su kadar İstanbul'daki su musluklara ulaşmadan hattın eskiliğinden kayboluyor. Bu durumda mevcut su kayıp oranı Sakarya oranına denk geldiği için hem bir ekolojik yıkım, hem bir ekonomik maliyet bu projelerde bizim önümüze çıkıyor.

Teknolojik olarak su kayıplarının tespiti şebekenin izlenmemesi için işte yüzde 5'e düşürülmesi mümkün, üstelik daha az da bir maliyetle yüzde 5'e düşürmek mümkün.

Bizse bu oranı düşürmek yerine daha fazla parayla işte Melen'den ve Sakarya'dan su getiriyoruz. Maalesef İstanbul'da yapılan bu, İSKİ'yle yaptığımız görüşmelerde de İSKİ vanaları bulamadığını söylüyor artık, yani buna uygun çalışma yapamıyoruz, vanaları bulamıyoruz diyor. ancak yurtdışında yapılan örneklerle de oran, artık onları yüzde 5'e düşürebilirsiniz dedik, ancak hâlâ bu konuda bir çalışma yapılmadı.

DEĞERLENDİRME

Bu ekolojik yıkımın bir sonucu da büyüyen bir ekolojik adaletsizliktir. İstanbul'un gittikçe kıt hale gelen su varlıklarına hem erişmek, hem de kullanılan suyu temizlemek daha masraflı bir hal almaktadır. Dolayısıyla bu masraflar, tam maliyet prensibi gereği suyu kullanan vatandaşlardan belirli bir kâr da eklenerek geri alınmakta ve İstanbul'da şebeke suyunun fiyatı neredeyse aydan aya artmaktadır.

Öyle ki son yedi yıldaki artışa bakıldığında suyun enflasyon oranından üçte bir daha fazla pahalı olduğu görülmektedir. Bu fiyat artışından en fazla etkilenenler ise yoksul kesimlerdir. Büyüyen su faturasını ödemek için kısıtlı bütçelerinden artan bir payı suya ayırmak zorunda kalan yoksul vatandaşlar, su gibi temel bir yaşam kaynağından vazgeçemeyeceği için başka ihtiyaçlarından feragat etmek zorunda bırakılmaktadır.

1 Ocak 2014'te konutlarda su kullanılan suyun birim fiyatı 3.75'ken her ay bakın orantılı belli bir miktarda bu su zammı artıyor, Aralık 2014'te 4.13'e geliyor. Şimdi bu oran belki matematik olarak birbirinden çıkardığımız zaman çok küçük bir oran olabilir, ancak İSKİ aboneleri olan milyonlarla bu farkı çarptığımız zaman aslında bu paranın ne kadar büyük bir miktar olduğunu görmüş oluyoruz. Son 7 yıldaki artışa bakıldığında suyun enflasyon oranının 1/3 daha fazla pahalı olduğu görülüyor. Yani su fiyatında enflasyondan daha fazla bir artış oluyor ve maalesef fiyat artışından da en çok etkilenen kesim de yoksul kesim oluyor.

İSKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 2014 YILI SU BİRİM FİYATLARI (KDV HARİÇ)												
KDV Haric Su Birim Fiyatları	01.01.2014	04.02.2014	04.03.2014	04.04.2014	05.05.2014	04.06.2014	04.07.2014	06.08.2014	04.09.2014	09.10.2014	04.11.2014	04.12.2014
Konutların Tüm Kullanımları	3,75	3,82	3,85	3,90	3,96	3,98	4,00	4,02	4,03	4,04	4,12	4,13
İşyerlerinin Tüm Kullanımları	7,91	8,05	8,11	8,21	8,33	8,37	8,40	8,44	8,45	8,47	8,64	8,66

İşin ironik yanı ise, İstanbul'un şebeke suyunun sürekli pahalıya gidiyor olmasına rağmen içilemiyor oluşudur. İstanbullular bu pahalı suyu ancak ve ancak temizlik için kullanmaktadır.

İçmek için aylık su faturasını bazen kat be kat aşan miktarlarda parayı damacana ve PET şişlerde satın aldıkları ambalajlı su için harcamaktadır. Şebeke suyu faturasına, ambalajlı suyun faturası da eklendiğinde aylık su harcaması pek çok hanenin gelirinin önemli bir kısmını alıp götürmektedir.

İstanbul'da tüm bu sorunların yumağına baktığımız zaman, işte tıpkı Türkiye'nin genelinde olduğu gibi neoliberal çözümler üretilmeye başlanıyor. Başka illerin atık suyunun getirilmesi, rant projeleri, kendi müteahhitlerine bu konularda paylar, bu çözümlerin hepsinin çıkış noktası aslında suyu her insanın ve canlının yaşam kaynağı olan bir kamusal varlık olarak temel alma değil aslında, ekonomik bir meta olarak kabul eden bir anlayış var.

Av. ALEV SEHER TUNA- Su tarım, sanayi, ormancılık, enerji, ulaşım, kentsel ve bölgesel gelişmeyle çevre koruma gibi pek çok alanda oluşturulan politikalarla doğrudan bağlantılı gördüğümüz gibi, son yıllarda, daha doğrusu Dünya Su Konseyi 1992 yılında suyu ihtiyaç maddesi olarak tanımlamasıyla maalesef su tamamen ticari bir meta haline getirildi bu durumda, çünkü piyasa oluşturuldu, mecburen bu uygulanan politikalar sonucunda da su bir hak değil, ihtiyaç sınıfına sokulmuş oldu. Bu da tamamen ticari olunca herkes daha fazla nasıl kâr ederim diyerek, toplumlar üzerinde baskı oluşturulmaya başlandı.

TRİLYON DOLARLIK “SU”DAN BİR KONU

AHMET ATALIK

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı

Küresel Çapta su özelleştirmelerine giren çok uluslu şirketlerin ekonomik büyüklüğü silah şirketleri ile yarışıyor. Su kaynaklarının satılması ve su hizmetlerinin özelleştirilmesinde Türkiye hedef ülkelerden biri.

Türkiye’de su hizmetlerimizin kurumsallaşma süreci

Cumhuriyet döneminin içme suyu konusunu düzenleyen ilk kanunu, 1926 yılında çıkarılan “Sular Hakkında Kanun”dur. Bu kanun ile belediye sınırları içinde yaşayan halkın içme suyu ihtiyaçlarının sağlanması ve suların temiz tutulması görevi belediyelere verildi.

Belediyelerin bu görevleri için gereken finansmanı sağlayabilmek için de 1933 yılında Belediyeler Bankası oluşturuldu. Ancak, içinde bulunulan dönemin koşulları dikkate alındığında belediyelere sadece kamu kredisi sağlamanın yeterli olmadığı görüldü ve 1935 yılında nüfusu 10 bini aşan belediyelerin kimi hizmetleri yanında içme suyu hizmetlerinin de İçişleri Bakanlığı tarafından yerine getirilebilmesi amacıyla Belediyeler İmar Heyeti kuruldu.

İlerleyen süreçte, aynı görevi yerine getiren kurumlardaki yetkinin tek elde toplanması amacıyla, Belediyeler Bankası ile Belediyeler İmar Heyeti birleştirilerek 1945 yılında İller Bankası kuruldu. Görev sahası da belediyelerin yanı sıra il özel idareleri ve köyleri de kapsayacak şekilde genişletildi. İller Bankası, kuruluşundan 2 yıl sonra oluşturulan Belediyeler Fonu ile de güçlü bir finansman kaynağına kavuşturuldu.

Belediye düzeyinde su hizmeti genel olarak belediye bünyesinde yer alan hizmet birimlerince yürütülürken, 1947 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir’de “Sular İdaresi” oluşturuldu.

1960 yılında köyler ile nüfusu 3 binin altında olan belediyelerin içme ve kullanma suyu temini işi DSİ’ye verildi. DSİ bu görevini 1964 yılında Köy İşleri Bakanlığı’da devretti.

Tarıma makine gücünün girmesiyle insan iş gücüne gereksinimin azalmasıyla birlikte 1950'lerden itibaren köylerden kentlere doğru göç başladı. Bu durum özellikle büyük kentlerin içme ve kullanma suyu koşullarını çok kritik bir noktaya getirdi. Mevcut belediye olanakları ile bu sorunun çözülemeyeceğinin anlaşılması üzerine 1968 yılından itibaren DSİ İstanbul, Ankara ve nüfusu 100 binin üzerindeki illerin içme, kullanma ve sanayi suyu temini ile görevlendirildi.

Ülkemizde neoliberal politikaların 1980'li yıllarda uygulamaya konmasıyla birlikte su yönetimindeki kamu yönetimi de değişmeye başladı. İllerde ve kırsal alanda su hizmetleri konusunda önemli görevler üstlenmiş İller Bankası, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM) ve DSİ işlevsizleştirilmeye başlandı. Bu kurumlardan KHGM 10 yıl süreyle yatırım bütçesi verilmeyerek "hantal - işe yaramaz" haksız söylemleri ile Mart 2005'te kapatıldı. Sadece kredi desteği değil, belediyelere aynı zamanda teknik destek de sağlayan İller Bankası'nın yerel yönetimlerle bağı kopartıldı. O tarihe dek neredeyse hiç dış kaynaklı kredi kullanmayan belediyelerde süreç içinde dış kaynaklı kredi kullanımı adeta patladı. Merkezle bağlantısı zayıflayan yerel yönetimler, kendilerine kredi sağlayan yabancı kurumların isteği doğrultusunda dönüşüm geçirdiler ve kademeli olarak kamu hizmeti vermekten uzaklaştırıldılar.

Türkiye 1980'lere kadar su hizmetleri konusunda kendi kaynakları üzerinden sorunlara çözüm ararken, neoliberal politikaları benimsemesinden sonra sorunlarına dış kaynaklı çözümler aradı ve kendi lehine olmayan yapısal dönüşüm sarmalına dolandı!

Küresel su politikalarını belirleyen aktörler

Herkesin son derece yakından tanıdığı Birleşmiş Milletler (BM) su politikalarının küresel ölçekte dönüşümünü sağlayan önemli bir kurumdur. 1972 yılında Stockholm'de düzenlediği Çevre ve İnsan Konferansı'nda insanın hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamasının temel hak olduğu vurgulandı ve bu konferansta alınan bir kararla 5 Haziran günü Dünya Çevre Günü ilan edildi. BM'in 1977 yılında yaptığı Mar del Plata Su Konferansı'nda ise içme suyuna erişimin bir insanlık hakkı olduğunun altı çizildi. Bu bağlamda gelişmekte olan ülkelerde sağlıklı suya erişimin sağlanması ve su kaynaklarının korunması çerçevesinde Türkiye'nin de aralarında bulunduğu pek çok ülkede 1980-1990 yılları arasında sektöre ilişkin yatırımlara öncelik ve

hız verildi.

Önceleri su konusunda çok insancıl yaklaşımlarda bulunan BM, devletler kendi söylemleri doğrultusunda su hizmetleri altyapılarına hızlı bir şekilde yatırım yaptıktan sonra, 1990'lı yıllarla birlikte söylemlerini değiştirdi. 1992 yılında Dublin'de düzenlediği Su ve Çevre Konferansı'nda suyun artık alınıp satılabilir ekonomik bir mal olduğu vurgulanıyordu. Bu karar ile su piyasa koşullarına açılacak ve kamu hizmeti anlayışı dışına çıkarılabilecekti. Bu konferansla birlikte su sorunu küresel ölçekte yalnızca bir işletme sorununa indirgenmiş oluyordu. Artık sorunun temel kaynağı yerküre üzerinde su varlığının yok olması ya da altyapı yetersizliğinden kaynaklanan erişim sorunu değil, var olan kaynakların ve altyapının ekonomik anlamda en iyi şekilde yönetilmesi ve işletilmesi idi. Yine aynı yıl bu konferanstan sadece birkaç ay sonra Rio de Janeiro'da düzenlediği Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda ise suyun ekonomik bir mal olarak çevreye duyarlı bir yaklaşımla nasıl yönetileceğine ilişkin yasal, kurumsal ve toplumsal anlamda düzenleyici bir çerçeve çizildi.

Su hizmetlerinin özelleştirilmesi sürecinin en önemli aktörlerinden biri de Dünya Bankası (DB)'dir. DB ilk olarak içme suyu hizmeti veren kamu kurumlarını hedef aldı. Belediyelerin hizmeti etkin ve verimli şekilde sunmadığını, su ve kanalizasyon hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde ancak özel sektör eliyle sağlanabileceğini sürekli vurguladı. 1990 öncesi su hizmetlerinin ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi için gerekli yapısal düzenlemeleri kredi anlaşmalarının ön koşulu olarak şart koştu.

Türkiye'de içme suyu ve kanalizasyon hizmetlerinin ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi sürecinde ilk adım DB'nin bu sektöre sağladığı kredinin ön koşulu olarak 1981 yılında kurulan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) modeli oldu. İSKİ modelinin hizmet sunumu açısından getirdiği 2 önemli yenilik oldu; özerk bir kanal idaresinin kurulması ile hizmetin maliyetinin üzerine %10'dan az olmayacak bir kar bedeli ilave edilmesi. Bu yönüyle hizmet bir kamu kurumu tarafından verilmesine karşın, kar amaçlı olduğundan kamu hizmeti dışına çıkarılıyordu.

Alanı düzenleyen bir diğer küresel aktör Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ile Avrupa Birliği (AB)'dir. DTÖ'nün kuruluş anlaşmalarından biri olan ve ülkemizin de taraf olduğu Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'nın (GATS) maddelerinden biri de su hizmetlerinin ve kaynaklarının özelleştirilmesidir. Anlaşmanın içinde bu konuyu dayatan da AB'nin kendisidir. Çünkü

dünyanın en büyük su şirketlerinden Suez ve Veolia Fransızlara, RWE ise Almanlara aittir. Dolayısıyla AB'nin lokomotifi bu 2 ülke şirketlerinin önünü açmak istemektedir.

Suyun en önemli aktörü Dünya Su Konseyi

Dünya halklarının sadece %9'u şirketlerden su hizmeti almasına karşın, su piyasası yaklaşık 1 trilyon dolara ulaşmıştır. Bu nedenledir ki su 21. yüzyılın en önemli konusu haline gelmiştir.

Birçok kurum tarafından yönlendirilen küresel su politikasının tek bir elden yönetilmesi amacıyla 1996 yılında Fransa'nın Marsilya kenti merkezi olmak suretiyle Dünya Su Konseyi (DSK) kuruldu. Konseyin içinde BM, DB, UNESCO gibi yapılarla çok sayıda su ve inşaat şirketi yer alıyor. Konsey 3 yılda bir Dünya Su Forumu (DSF) düzenliyor.

DSF'nun ilki 1997 yılında FAS'ta yapıldı. Bu forumda dünya su vizyonu ihtiyacı ortaya kondu ve sonuç bildirgesinde Konseye bu vizyonu geliştirme görevi verildi. İkinci forum 2000'de Hollanda'da yapıldı. Forumun sonuç bildirgesinde su kaynaklarını paylaşmak, suyu fiyatlandırmak, suyu iyi yönetim ile yönetmek gibi konular su güvenliğinin sağlanmasında baş edilmesi gereken sorun alanları olarak ortaya kondu. Üçüncü forum 2003'de Japonya'da dördüncüsü de 2006'da Meksika'da yapıldı. Bu forumlarda yönetim yaklaşımı ve suyun ekonomik bir mala dönüştürülmesi kararların özünü oluşturdu. Tüm forumlar içinde Meksika'da yapılanın diğerlerinden farkı, yaklaşık 100 bin kişi tarafından protesto edilmesi ve suyun özelleştirilmesi ile ticarileştirilmesine karşı küresel ölçekte bir direnişin başlaması oldu.

5. Dünya Su Forumu 16-22 Mart 2009'da İstanbul'da yapıldı

DSF'nun beşincisi Türkiye'de yapıldı. Bu kapsamda TBMM'de 24.01.2008 tarihinde 5732 sayılı 5. DSF Organizasyonu İçin Çerçeve Anlaşma İle 5. DSF Anlaşma Mektubunun Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Yasa kabul edildi. Bu yasanın genel gerekçesinde DSK, "*kar maksadı gütmeyen, hükümetler ve siyaset dışı ayrımcılık gütmeyen, bir sivil toplum kuruluşu*" olarak hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir şekilde tanımlanıyor. DSF ise "*ülkelerin sahip oldukları bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasının bir aracı*" olarak ifade edildi. Oysa dönemin DSK Başkanı Loic Fauchon, Türkiye'de yapılacak olan Forumun özelleştirmeleri içerdiğini belirtiyordu ve "*İnsanlar, su faturalarına cep telefonu faturaları ya da otomobillerinde harcadıkları benzinin %5'i kadar ödeme yapmayı göze aldıkları taktirde hiçbir sıkıntı kalmayacak.*" diyordu.

Su yaşamın kaynağıdır ve tüm canlılar için temel bir haktr. İnsanlar cep telefonsuz ya da otomobilsiz de yaşayabilirler, ancak su içmeden yaşayamazlar. İşte ısrarla görülmek istenilmeyen konu budur. DSK Başkanı'nın açıklamaları su hizmetlerine ve su kaynaklarına insan odaklı değil, şirket gözüyle ve kazanma hırsıyla bakıldığını göstermektedir.

Ülkemizde gerçekleşen DSF'nun ardından, tüm akarsularımız üzerinde yapılması planlanan binlerce hidroelektrik santral projeleri gündeme oturmaya başladı. Bu projelerle neredeyse tüm akarsularımızın kullanım hakkı şirketlere tahsis edilirken, gerçekleşen projelerin civarında suların borular içine alınarak yataklarından saptırılmaları sonucu köylerin suyla teması kesildi. Ülkemizin dört bir tarafında köylülerimizin sularına sahip çıkma mücadelesi başladı.

Kamu-özel sektör verimlilikleri

Birçok finans kurumu tarafından yıllarca yürütülen propagandalarla özel sektörün kamuya oranla daha verimli çalıştığı söylemleri beynimize kazandı. Ancak bu söylemin doğru olmadığı, yine o kurumların dokümanlarından anlaşılmaktadır.

IMF, DB ile 2004'te hazırladığı bir politika dokümanında; "*Kamu-özel ortaklığının kamu yatırımlarından ve hizmetlerin kamu eliyle sunulmasından daha verimli olduğuna dair hiçbir peşin hükme varılamaz...*" demektedir.

Temmuz 2003'te Wall Street Journal gazetesinde "*DB Özelleştirmelerde Bilinmezci*" başlığıyla yayımlanan bir yazıda, "*DB yetkililerinin altyapının kamu veya özel sektörün elinde bulunmasının bir fark yaratmadığına karar kıldıkları*" belirtiliyordu.

Johan Willner ile David Parker, 2002'de gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kamu ve özel sektör verimliliği konusunda yapılmış çok sayıda çalışmayı incelediler. Çalışmada "*Bulguların kamudan özel sektöre geçişin düşük performanslı bir kurum için mutlak bir çare olmadığını gösterdiği*" sonucuna vardılar.

Özel sektör verimliliğinin kamuya göre daha fazla olduğu varsayımı Demir Leydi Thatcher döneminde İngiltere'de yapılan geniş çaplı özelleştirmelerde verimlilik artışı yaşanmış olmasına dayandırılmaktadır. Oysa konuyla ilgili olarak 1990'ların başlarında yapılan araştırmalar, verimlilik artışlarının özelleştirme sonrasında değil, özelleştirme öncesinde sağlandığını ortaya koydu.

Milano Üniversitesi Kamu Ekonomisi Profesörü Massimo Florio'nun çok sayıda özelleştirmeyi incelemesinin ardından 2004'te yayımlanan kapsamlı bir analizinde "*Uzun vadeli eğilimler ile karşılaştırıldığında üretim, emek, sermaye ve toplam faktör verimliliğinin özelleştirme sonucu İngiltere'de kayda değer bir şekilde arttığına dair makro ve mikro düzeyde yeterli istatistiki kanıtlar bulamadığını*" belirtiyordu.

Estache'nin editörlüğünde 2005'te yayımlanan bir DB raporu su sektörü verimliliğine dair ekonometrik verileri şöyle özetliyordu; "*Belki de en büyük ders, mülkiyetin önemi konusundaki ekonometrik verilerin genel olarak kamu ve özel sektör işletmeleri arasında kayda değer bir istatistiksel farkın olmadığına işaret etmesindedir. Kamu hizmet kurumlarının mülkiyetinin kimin elinde olduğu, iddia edildiği kadar önemli olmadığı görülmektedir. Farklı ülke deneyimlerini bir arada değerlendiren araştırmalar kamu ve özel sektör hizmet sunucuları arasında kayda değer bir fark saptayamamıştır.*"

Arjantin, Bolivya ve Brezilya'da su ve kanalizasyon bağlantılarını ele alan önemli bir araştırma 2004'te Brookings Enstitüsü tarafından yayımlandı. Araştırma, "*Özelleştirme sonrası bağlantı sayısında genel olarak bir artış görüldüğü, ancak sağlanan artışın su sistemlerini kamuda koruyan kentlerle aynı düzeyde olduğunu*" göstermiştir.

Brezilya'da 2004'te 4 bin kanalizasyon işletmesini konu alan bir araştırmada, "*özel ve kamu işletmeleri arasında kayda değer bir verimlilik farkı bulunmadığı gibi bölgesel işletmelerin verimlilik düzeyinin belediyelere göre daha düşük olduğu*" tespitlerine yer verildi.

Asya Kalkınma Bankası'nın 2004'te 18 kenti içeren araştırmasında özel sektör işletmeciliğinin olduğu kentler iki konuda çok iyi performans sergiliyor: "*para toplama verimliliği ve bin bağlantı başına çalışan sayısını azaltmaları!*"

Bütün bu analizler "*özel sektör işletmeciliğinin özel olmasından kaynaklı sistematik bir verimlilik avantajına sahip olmadığı*" sonucuna güçlü bir şekilde işaret etmektedir. Aynı şekilde "*kamu işletmeciliğinin daha verimsiz ve etkisiz olduğuna dair de herhangi bir kanıt söz konusu değildir.*"

Dünyadan su özelleştirmelerine örnekler

Güney Amerika'nın en fakir ülkelerinden Bolivya'nın Cochomamba kentinin su dağıtım hizmetleri 1999 yılında özelleştirildi. Çokuluslu şirket işi devraldıktan sadece 2 hafta sonra hiçbir yatırım yapmadığı ve para har-

camadığı halde suya %200 zam yaptı. Ortalama geliri 100 dolar civarında olan Bolivyalılar 20 doların üzerinde su faturaları ödemek zorunda kaldılar. Bir süre sonra ücretini ödeyemedikleri için şirketin suyunu kullanamaz duruma geldiler. Çare olarak da yağmur sularını toplayabilmek amacıyla evlerinin damlarına variller koydular. Ancak şirket, Boliviya hükümetine çıkarttığı bir kanunla yağmur suyunu toplamayı yasaklattı ve damlardaki varilleri toplattı. Su hizmetleri özelleşeli sadece bir yıl olmasına karşın suya erişimleri kalmayan Bolivyalılar sokaklara döküldüler. Kanlı eylemler sonrasında halkın baskısına dayanamayan hükümet su hizmetlerini şirketten geri almak zorunda kaldı. Bedel olarak da uluslararası tahkime giden şirkete hükümet milyonlarca dolar tazminat ödemek zorunda kaldı.

Güney Afrika'nın kimi kentlerinde su iletim hizmetlerinin özelleştirilme işlemlerinden sonra yapılan yüksek zamlar nedeniyle faturalarını ödeyemeyen yüzbinlerce evin suyu kesildi. Halk içme suyu ihtiyacını giderebilmek amacıyla umuma açık tuvaletlerin musluklarını kullanıyor. Bu sağlıksız koşullar nedeniyle de başta kolera ve tifüs olmak üzere binlerce insan suyla bulaşan hastalıklar nedeniyle hayatını kaybediyor.

İngiliz su şirketi Welsh Water, Çek SCVK şirketindeki %36'lık payıyla Güney Bohemya'nın su ve kanalizasyon işletmesini aldıktan sonra su fiyatlarının 1995'te 1989 yılındaki fiyatlarına göre 24 kat arttığı görüldü.

Yukarıdaki örnekler geri kalmış ülkelerden bu nedenle tüm özelleştirmeleri bağlamaz diye düşünenler olabilir. O zaman bize örnek olarak gösterilen Avrupa'ya doğru geçelim. Berlin (Almanya) ve Londra (İngiltere) su dağıtım sistemlerine özelleştirildikleri 1999'dan bu yana altyapı yatırımı yapılmıyor. Çünkü yatırım demek masraf demektir, şirketler ise her zaman en yüksek karı elde etmenin peşinde koşarlar. Bu iki kentte artık yağmur sularının su şebekesine karışma riski kuvvetlenmiş durumda ve insanlar kullandıkları sularda hastalanma korkusu yaşıyorlar.

ABD'de de birçok kentin su hizmetleri şirketler eliyle yürütülüyor. Ancak, Amerikan halkı da memnun değil. Şirketler düzenli olarak fatura göndermiyor, ücretleri şişiriyor ve vermedikleri hizmetleri de faturalara yansıtmaya çalışıyorlar. Oluşan halk baskısı nedeniyle su hizmetlerinin bu ülkede de şirketlerin elinden alınması gündemde.

Hindistan'da özelleştirilen nehre halk ulaşamıyor

Çok çarpıcı bir örnek de Hindistan'dan verelim. Hindistan'da özelleştiri-

rilen nehri alan şirket nehrin iki kıyısına belirli aralıklarla silahlı muhafızlar dizdi. Artık yoksul halk o nehirde çamaşırını yıkayamıyor, kutsal sayılan ineğine su içiremiyor. Yoksul halk ihtiyacı olan ve hatta ineğine içireceği suyu şirketten satın almak zorunda.

Paris'te içme suyu dağıtım hizmeti kamuya geri döndü

Suda özelleştirme politikası yürüten siyasetçiler, özelleştirme ile birlikte rekabetçi bir su piyasasının oluşacağını, böylelikle su hizmetlerinin daha etkin yürütülebileceğini, maliyetinin ve su fiyatının düşeceğini öne sürüyorlar. Ancak dünyada yaşanan örnekleri bunun böyle olmadığını açıkça gösteriyor.

Paris'in suları 100 yıldır bir Fransız çokuluslu şirketi olan Suez tarafından işletiliyor. Paris Belediye Başkanı Delanoë Haziran 2008'de çok önemli bir açıklamada bulundu: "Halkımıza daha kaliteli ve daha ucuza su sağlamak üzere 2010 yılından itibaren bu hizmetleri Belediye eliyle vereceğiz". Demek ki bizlere söylenenlerin tersine daha kaliteli ve daha ucuza hizmet bir kamu kurumu eliyle de verilebiliyor.

AKP'nin su konusuna yaklaşımı

AKP'nin Temmuz 2007 seçimleri sonrası hazırladığı 60. Hükümet Programı'nda sulama projelerine öncelik verileceği, barajı bitirilen projelerin sulama ve bakım kısmının özel sektör yatırımlarına açılacağı belirtiliyordu. Bu ifadelerle tarımın en önemli girdilerinden olan suyun artık kamu hizmeti olarak sunulmayacağı belirtiliyordu.

AKP hükümetinin o dönemdeki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sadece 9 gün sonra tarımsal sulama barajlarının özel sektöre yaptırılacağını, bunun için de akarsu ve göletlerin 49 yıllığına özel sektöre devredileceğini, kamu eliyle değerlendirilemeyen ve boşa akan tatlı su kaynaklarının özel sektörün yapacağı barajlarda tutulacağını ve tarımsal sulamada kullanılacağını söylüyordu. Tüm bu veriler ülkemizin yerüstü ve yer altı sularının özel sektör eliyle artık değerlendirileceğini, bizlerin de artık vatandaş değil müşteri olduğumuzu gösteriyordu. Bakanın "kamu eliyle değerlendirilemeyen" ifadesi de AKP'nin kamu hizmeti olarak verilmesi gereken işleri dahi yapabilecek becerisi bulunmadığını gösteriyordu. Ülkemizde bir bakanlığı işgal eden ve "boşa akan tatlı su kaynakları" ifadesini kullanan kişi hiçbir suyun boşa akmadığının, doğadaki her bir varlığın bir görevi olduğunun bilincini taşı-mıyordu.

Sayın Güler'in Eylül 2008'de Tüsiad'ın düzenlediği Sürdürülebilir Su Yönetimi Konferansı'nda sarf ettiği sözler de çok şey ifade ediyordu: "25 milyar dolar hidroelektrik santral, 20 milyar dolar sulama, 5 milyar dolar içme suyu yatırımları olmak üzere toplam 50 milyar dolarlık bir yatırım pastası var. Özel sektörün devreye girmesi isabetli olur." Bu sözlerden de açıkça anlaşılacağı üzere ortada bir pasta varsa şirketlere, vergi yükü varsa halka!

İşte ülkemizi yönetenlerin durum değerlendirmesi! Bu ifadeler ülkemizde sosyal devletin artık sona erdiğini açıkça göstermektedir. Devlet halk için değil, pazarlanmak için yönetilmektedir.

Sonuç

İnsan ve yurttaşlık haklarını negatif haklar olarak tanımlayan neoliberal yaklaşım, bu hakları, nelerin yapılamayacağından hareketle tanımlar. Buna karşılık sağlık, eğitim, beslenme, su ve konut gibi haklar ise insanların nelere sahip olmaları gerektiğini anlatır.

Negatif hakları kabul eden neoliberal yaklaşım, pozitif hakları tanımaz ve bunları bir hak değil, gereksinim olarak görür. Bu anlayışta, gereksinimlerin karşılanması ise doğrudan piyasaya bırakılmalıdır.

Buradaki temel politik ayırım şudur;

- Pozitif haklar olarak tanımlanan temel toplumsal hakları savunanlar metasızlaştırma alanın genişlemesini talep eder.
- Bunları hak değil gereksinim olarak görenler ise metalaşmış alanın genişlemesini isterler.

Kapitalist düzende metasızlaşma alanı ne kadar genişlerse emeğin gücü bir o kadar genişleyecek, sermaye karşısında emek daha güçlü bir konuma gelecektir. Temel toplumsal hakları savunanlar için su temel bir insan hakkıdır. Neoliberal anlayışta ise insan gereksinimidir.

Suyu insan gereksinimi olarak görüp, ekonomik bir mal olarak tanımlayan yaklaşım,

- onun piyasa koşullarında üretilip satılmasını,
- bu hizmetin özel sektör tarafından sağlanmasını talep eder.
- Suyu temel bir insan hakkı olarak tanımlayan yaklaşım ise,
- herkesin eşit ve güvenli suya erişiminin sağlanması gerektiğini,

- bunun da en iyi biçimde kamu eliyle gerçekleştirilebileceğini savunur.

Su gökyüzünden hiçbir ücret talebi olmadan yerküreye iner. Milyarlarca dolar boşa akıyor diye düşünen zihniyet onu borular ve doğadan koparır. Peki, parası olan yalnızca insanın hakkı mıdır, su?

Bu yazıda yer alan ve yer alamayan birçok olumsuzluklara karşı net bir karşı duruş sergilemek amacıyla meslek odaları, sendikalar, dernekler, toplumsal hareketler, dergi grupları, politik yapı ve partilerden oluşan yaklaşık 150 kurum, Temmuz 2009'da bir araya gelerek Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu'nu kurdu. Ancak birleşirsek DSF'nun en temel hakkımız olan su üzerindeki olumsuz politikalarını durdurabiliriz!

Av. ALEV SEHER TUNA

SONUÇ BİLDİRGESİ

“Su ve hıfzıssıhha hakkı bir insan hakkıdır, diğer bütün insan hakları ile eşittir, yani yasal olarak uygulanabilir ve ihlal edildiği takdirde yargı yolu açılabilir.”

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 28 Temmuz 2010’da suyu ve hıfzıssıhhayı insan hakkı olarak tanıyan ve bunu **“yaşam hakkının tam olarak yerine getirilebilmesi için zorunlu”** haklar olarak tanımlayan tarihi bir kararı kabul etti.

Maude Barlow’un 2015 Eylül ay’ında yayınlanan, raporunda BM’nin Suya ve Hıfzıssıhhaya Dair İnsan Haklarını tanımasının beş yıl ardından gelişmeleri değerlendiriyor.

Önceliklerimiz üç ana kategoride toplanıyor.

1. Hükümetleri ve mahkemeleri zorlamak için kısa süre önce tanınan su ve hıfzıssıhha haklarını kullanmak.

Su ve hıfzıssıhha haklarının tanınması insanlık için evrimsel bir adımdı. Şimdi dünya toplumu, talebin giderek arttığı bir zamanda, suya erişim konusunda adalet ve eşitliğin sağlanması için bir araya gelmeli. Bunu yapmak için, şimdi yapacaklarımızı daha önce yapılanların üzerine inşa etmeli ve BM Genel Kurulu ve İnsan Hakları Konseyi tarafından getirilen yükümlülüklerin kapsamını genişletmeliyiz. Ayrıca bölgeler, eyaletler ve belediyeler gibi alt ulusal yetki alanları, suya ve hıfzıssıhhaya dair insan haklarını geliştirmek için resmi yapılar benimsemeliler.

2. Suya ve hıfzıssıhhaya dair insan haklarını suyu korumak için verilen ekolojik mücadelenin merkezine koymak.

Hükümetler kuraklık ve su sıkıntısından dolayı darbe aldıkça, giderek azalan kaynak talebi ile baş edebilmek için çeşitli planlar açıklamaya başlıyorlar.

Suya ve hıfzıssıhhaya dair insan haklarını gerçekten teşvik etmek için bütün hükümetler ve uluslararası kurumlar, suyun herkesin yararlanacağı ve paylaşacağı, koruyacağı, dikkatli bir şekilde yönete-

ceği bir doğal varlık olduğu fikrini hukuki olarak destekleyen kamu yararı doktrinini benimsemeliler.

3. Adil bir ekonomi mücadelesi

Küreselleşme ile sınırsız büyüme, su hizmetleri de dâhil olmak üzere temel hizmetlerin özelleştirilmesi, “piyasayı” teşvik etmek için çevre ile ilgili koruma önlemlerinin kaldırılması devam ettiği sürece, herkese temiz, güvenilir su ve hıfzıssıhha hizmetleri sağlama hedefine ulaşmak çok zor olacaktır.

Yaşama hakkı açısından belirleyici; **insan sağlıklı ve güvenilir suya erişme ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahip olmalıdır**, anlayışı herkesin katılacağı bir **politika olmalıdır**.

Ancak bu şekilde ifade edilen genel anlayışın uygulamada geçerli olabilmesi bazı koşullara bağlıdır.

Suya erişme konusunda fırsat eşitliği ancak kamu hizmeti anlayışı ile yaratılır. Bu hizmet bir kamu hizmeti olarak verilmeyecekse fırsat eşitliğinin aynı zamanda tüm toplumsal kesimler için olanak eşitliğine dönüştürülmesi gerekir.

Kamu hizmeti, su hakkı, su güvenliği, kalite kontrolü, bedel tayini ve kamu teşvikleri vb uygulamaları birer su hizmetleri politikası örnekleri olarak ele alırsak, su politikası: bu doğal kaynağı tüm kesimlere erişilebilir bir fiyatta, uygun kalitede ve sürekli olarak temin edebilmek için gerekli yöntem, araç ve uygulamalardır.

Son zamanlarda Su daha çok diğer yaşamsal olmayan ihtiyaçlar gibi ticarete konu edilebilecek bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. Bu da su politikalarını sosyal olmaktan daha çok ekonomik temelli duruma getirmektedir.

Uluslararası kontrolün su kaynakları üzerinden uygulamaya koyulacağı ve su politikalarının uluslararası alanda da çok etkili olacağı bir sürece girilmektedir.

Dünyanın suyu nasıl şirketlerin oldu?

“Önce kravatlı, çantalı insanlar geldiler ciplerle. Gizli gizli çalıştılar. Jandarmayı çağırıyoruz gelmiyor. Çok zoruma gitti, aldım baltayı, nacağı elime...”

Araştırmacı Erhan Ünal'ın dünyanın dört bir yanında sürdürülen su savaşlarını Suyun devletler eliyle küresel şirketler tarafından nasıl gasp edildiğini ve yeryüzünün kaynaklarını kullanarak küresel diktatörlüğün adım adım nasıl inşa edildiğini anlattığı yazısından alıntı;“-Yer, **Hindistan**. Federal Eyaleti Chhattisgarh'da Sheonath Nehri. Bilindiği gibi Hindistan kırsalında yaşayan halkın yaşamında, nehirlerin yaşamsal önemi vardır. Yüzyıllardır yakındaki nehrin suyunda yıkanılır, onun suyundan içilir, balık tutulur ve yemek pişirilir. Doğal olarak da bahçeler ve tarlalar da yaşadıkları bölgedeki o nehirden sulanır.

Chhattisgarh Federal Hükümeti 1998 yılında nehrin 23.6 kilometrelik bölümünü Radius Water Limited'e 22 yıllığına kiralar. Radius Water Limited suyu nehrin iki yakasındaki endüstri tesislerine satmak istemektedir. Radius halkın nehirden su almasını yasaklar. Bununla da yetinmez nehir her iki kıyısı boyunca kafes tülle emniyet altına alır. Nehir boyunca güvenlikçileri görevlendirir. Genelinde suyu bol bir bölge olan Chhattisgarh'da halk, kelimenin tam manasıyla susuzluktan kıvrınmaktadır. Çevre köyler durumu protesto eder, hükümete şikâyetlerde bulunur fakat netice alamaz. Sonunda protestolar sertleşir ve sert çatışmalara döner. Hükümet, 2003 yılında kararı geri almak zorunda kalır. (1*: <http://www.tehelka.com/the-water-wars> ; January 29, 2011)

Yer, **Bolivya**. **Uluslarüstü 'su konzern'leri** (holdingler) Bolivya'da iş başındadırlar. ABD'de yerleşik **'Bechtel'**, Cochabamba şehrinin su dağıtım sistemini almıştır (özelleştirilmiştir!). Daha baştan su fiyatlarını öylesine arttırmıştır ki halkın önemli bir bölümü için faturaların ödenmesi imkânsızdır ve bu durum sonuçta susuz kalmak demektir. Halk önceleri barışçıl bir şekilde protesto eder. Fakat polislerin sert müdahalesi ile olaylar çığırından çıkar. Ülkenin başkanı olağan üstü hal ilan edip halkın üzerine askeri sürer. Ölenler ve yüzlerce yaralı vardır. Lakin çatışmalar Bechtel için rahatsızlık verici boyutlara vardığından (!), Bolivya'yı terk etmek zorunda kalır. Yaşananlar 2003 yılında El Alto'da tekrarlanır.

Bu kez sahneye başka bir uluslar üstü kuruluş 'Suez' çıkar. Fakir halkın günlük, 2 dolar kazandığı şehirde su bağlanma parası olarak 445 dolar talep eder. Protesto ve çatışmalar bu kez uzar. Suez'in yanında Dünya bankası ve 'Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti' (GTZ) sahneye çıkarlar. Özelleştirmelerin devamı ve genişletilmesi yönünde baskılar arttırılır. Şimdilik halkın direnişi 2006 da hükümetin düşme-

si ile sonuçlanır. Yeni başkan Güney Amerika tarihinde ilk defa bir yerli (indigen) olan Evo Morales'tir. Özelleştirme anlaşmaları iptal edilir. (2* Jens Loewe. "Das Wasser Syndikat". Pforte Verlag, Dornach 2007 -1, Age. S: 44-58; -2, Age. S:14; -3, Age. S:14)

Yer Türkiye. Doğu Karadeniz vadileri... Görmemiş olana anlatması zor doğa güzellikleri diyarı. Doğanın kendi kendine hayran olduğu bu benzersiz vadilere birileri gözünü dikmiş.

Hidroelektrik Santralleri kuracağız; şehirlerin, fabrikaların, enerjiye ihtiyacı var. Enerji olmadan kalkınma olmaz diyorlar. Söylemedikleri ise, gözlerini aslında suya dikmiş olmaları. Suyu paraya çevirip küresel merkeze pompalayacaklar. Bütün bölgeyi planlamışlar, hesaplamışlar ve bin bir oyun ve çakallıkla insanların ve diğer tüm canlıların elinden yaşam ortamını çalmakla meşguller.

14 HES projesinin olduğu, mücadelenin çok sert geçtiği, mahkemelelerin peş peşe durdurma kararları verdiği Çayeli Senoz Vadisi'nde; *Önce kravatlı, çantalı insanlar geldiler ciplerle. Ellerinde cihazlarla ölçüm yaptılar. Nabız yokladılar, son derece saygılılardı, köyünüze baraj yapılırsa istihdam sağlanır filan...eski muhtara dört katlı bina yaptılar, anahtar teslim. 10 bini bir arada gören yok, insanlar arazisini satıyor, kandırdılar bizi. Fitne sokup birbirine düşürdüler insanları.*(6* www.hurriyet.com.tr/pazar/17447034.asp , 03 Nisan 2011)

Su ihtiyaç değil hayatın devamı için vazgeçilmez ve temel bir insan hakkıdır, metalaştırılamaz. Bu çerçevede;

- Su hayatın vazgeçilmez unsuru olarak önemli bir toplumsal değer olarak ele alınmalıdır.
- Herkes sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli sağlıklı, güvenli suya ulaşabilmelidir.
- Temel insan hakkı olan suya erişim hakkı ile ilgili bağlayıcı yasalar anayasa metinlerine girmelidir.
- Su hizmetinde ve yönetiminde, hizmetin kamusal özü korunmalı, yönetiminde katılımcı modeller geliştirilmelidir.
- Yaşam hakkımız olan suyumuz, su şirketlerinin insafına bırakılmamalıdır.

- Su kamu malı olarak tanımlanmalı ve toplumsal bir değer olarak kabul edilmelidir.
- Su kaynaklarının kullanımında öncelik tüm canlılara, insanlara ve ekolojinin korunmasına verilmelidir.
- Kamuya ait olan suyun kamu eliyle yönetilmesi , toplumun ortak çıkarları için çalışan, bilim ve teknolojiyi en verimli biçimde kamu yararına kullanmayı hedefleyen bir kamu yönetimi olmalıdır.

KAYNAKÇA;

- 1- TC.1982 Anayasası, Medeni Kanunu,Kıyı Kanunu , BüyükşehirBelediye ve Belediye Kanunları, Yeraltı Sular Hak. Kanun, İSKİ Kanunu,vd.yasal mevzuat.
- 2- Yeraltı Sularının Kirlenmesi ve Bozulmasına Karşı KorunmasıYöntm.-2012-2015
- 3- Yüzeysel Sular Kalitesi Yönetmeliği-2012-2015,
- 4- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği- 2012
- 5- Sağlık Bakanlığı İnsani Tüketim Ürünleri Sular Hak.Yönetmeliği,
- 6- AB Bakanlığı Su Çerçeve Direktifi,
- 7- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı web sayfası-
- 8- Orman ve Su İşleri Bakanlığı web sayfası- Su Yönetimi Genel Müdürlüğü raporları
- 9- Su Yönetim Koordinasyon Kurulu Başbakanlık Genelgesi-2012
- 10- Su Enstitüsü-SUEN- görev ve raporları,
- 11- 5.Dünya Su Forumu Raporu-2009,
- 12- 3.İstanbul Uluslararası Su Forumu Raporu- 2014
- 13- 9.Kalkınma Planı- 2007-2013,
- 14- Araştırmacı Erhan Ünal söyleşisi-yusufyavuz.wordpress.com web sitesi-25.3.2014

EKLER;

AB SU ÇERÇEVE DİREKTİFİ

Su Çerçevesi Direktifleri, Avrupa Birliği tarafından üye ülkelerin tüm su ve sulak alanlarında sağlık, temizlik vb gibi konularda tatmin edici bir düzeye erişmesi için yayınlanan bir yönerge dir. Bu yönerge çerçevesinde kıyıda bir kilometre açıktaki kara suları da dâhil olmak üzere tüm su kaynaklarında Avrupa Birliği üyesi ülkelerin 2015 yılına kadar bazı hedeflere ulaşması öngörülmektedir.

Ülkemizde kurumların yeniden yapılanması ile birlikte 27 No'lu Çevre Faslı kapsamında "su kalitesi" ve "doğa koruma" sektörlerinin koordinasyonu ve yönetimi Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir.

27 No'lu Çevre Faslı İsveç Dönem Başkanlığında **21 Aralık 2009** tarihinde Brüksel'de gerçekleşen Hükümetlerarası Konferansta açılmıştır. "Çevre Faslı", Avrupa Birliği Katılım Müzakerelerinde açılan 12. fasıl olmuştur.

"Su kalitesi" ve "doğa koruma" sektörleri çerçevesindeki çalışmalar, ilgili kurumların katılımıyla ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı koordinasyonunda hızla devam etmektedir.

Çevre Faslı kapsamında Bakanlığımız koordinasyonundaki "su kalitesi" ve "doğa koruma" alt başlıkları altında yer alan AB müktesebatı listesi;

SU KALİTESİ SEKTÖRÜ

NO	MEVZUAT NO	MEVZUAT ADI
1	2008/105/EC	Su Kalitesi Standartları Direktifi
2	2008/56/EC	Deniz Stratejisi Direktifi
3	2007/60/EC	Taşkın Yönetimi Direktifi
4	2006/118/EC	Yeraltı Suyu Kardeş Direktifi
5	2006/113/EC	Kabuklu Suları Direktifi (22 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 2000/60/EC sayılı Su Çerçeve Direktifi tarafından yürürlükten kaldırılacaktır.

6	2006/44/EC	Balık Suları Direktifi (22 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 2000/60/EC sayılı Su Çerçeve Direktifi tarafından yürürlükten kaldırılacaktır.
7	2006/11/EC	Suda Tehlikeli Maddeler Direktifi (22 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 2000/60/EC sayılı Su Çerçeve Direktifi tarafından yürürlükten kaldırılacaktır.
8	2006/7/EC	Yüzme Suları Kalitesi Direktifi
9	2000/60/EC	Su Çerçeve Direktifi
10	98/83/EC	İçme Suyu Direktifi
11	91/676/EEC	Nitrat Direktifi
12	91/271/EEC	Kentsel Atıksu Arıtımı Direktifi
13	86/280/EEC	Karbon Tetraklorid, DDT ve PCP Direktifi (22 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 2008/105/EC sayılı Su Kalitesi Standartlarına ilişkin Direktif tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)
14	86/280/EEC	HCH Direktifi (22 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 2008/105/EC sayılı Su Kalitesi standartlarına ilişkin Direktif tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)
15	84/156/EEC	Diğer Sektörlerin Civa Deşarjları Direktifi (22 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 2008/105/EC sayılı Su Kalitesi Standartlarına ilişkin Direktif tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)
16	83/513/EEC	Kadmiyum Deşarjları Direktifi (22 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 2008/105/EC sayılı Su Kalitesi Standartlarına ilişkin Direktif tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)
17	82/176/EEC	Klor-Alkali Endüstrisinin Civa Deşarjları Direktifi (22 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 2008/105/EC sayılı Su Kalitesi Standartlarına ilişkin Direktif tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)
18	80/68/EEC	Yeraltı Suyu Direktifi (22 Aralık 2013 tarihi itibarıyla 2000/60/EC sayılı Su Çerçeve Direktifi tarafından yürürlükten kaldırılacaktır)

DOĞA KORUMA SEKTÖRÜ

NO	MEVZUAT NO	MEVZUAT ADI
1	(EC) 007/200	9 Fok Ürünlerinin Ticaretine İlişkin Tüzük
2	(EC) 1024/2008	2173/2005 sayılı Tüzüğün Uygulanması Konusunda Ayrıntılı Önlemleri Ortaya Koyan Tüzük
3	(EC) 865/2006	338/97 sayılı Tüzüğün Uygulanmasına İlişkin Ayrıntılı Kuralları Ortaya Koyan Tüzük
4	(EC) 2173/2005	AB'ye Kereste ithalatına ilişkin FLEGT Lisanslama Sisteminin Kurulmasına Dair Tüzük
5	(EC) 338/9	7 CITES Tüzüğü
6	(EEC) 3254/91	Bacaktan Yakalama Tuzakları Tüzüğü
7	2009/147/EEC	Bacaktan Yakalama Tuzakları Tüzüğü
8	1999/22/EC	Hayvanat Bahçeleri Direktifi
9	92/43/EEC	Habitat Direktifi
10	83/129/EEC	Belirli Fok Yavruları Direktifi

1- SU KİRLİLİĞİ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Resmi Gazete Tarihi: 31.12.2004 Resmi Gazete Sayısı: 25687

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Ülkenin yeraltı ve yerüstü su kaynakları potansiyelinin korunması ve en iyi bir biçimde kullanımının sağlanması için, su kirlenmesinin önlenmesini sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek üzere gerekli olan hukuki ve teknik esasları belirlemektir.

Bu Yönetmelik su ortamlarının kalite sınıflandırmaları ve kullanım amaçlarını, su kalitesinin korunmasına ilişkin planlama esasları ve yasaklarını, atıksuların boşaltım ilkelerini ve boşaltım izni esaslarını, atıksu altyapı tesisleri ile ilgili esasları ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esaslarını kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 2 - (Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Bu Yönetmelik, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 8, 9, 11, 12, 15 ve 20 nci maddeleri ile 1/5/2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Alıcı ortam: Atıksuların deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları ile yeraltı suları gibi yakın veya uzak çevreyi,

Atık: Her türlü üretim ve tüketim faaliyetleri sonunda, fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özellikleriyle karışıkları alıcı ortamların doğal bileşim ve özelliklerinin değişmesine yol açarak dolaylı veya doğrudan zararlara yol

açabilen ve ortamın kullanım potansiyelini etkileyen katı, sıvı veya gaz halindeki maddelerle atık enerjiji,

Atıksu: Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirleşmiş veya özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş sular ile maden ocakları ve cevher hazırlama tesislerinden kaynaklanan sular ve yapılaşmış kaplamalı ve kaplamasız şehir bölgelerinden cadde, otopark ve benzeri alanlardan yağışların yüzey veya yüzey altı akışa dönüşmesi sonucunda gelen suları,

Atıksu altyapı tesisleri: Evsel ve/veya endüstriyel atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların nihai bertarafının sağlandığı sistem ve tesislerin tamamını,

Atıksu altyapı tesisleri yönetimi: Mahallin en büyük mülki amirinin bilgi, denetim ve gözetimi altında atıksu altyapı tesislerinin inşası, bakımı ve işletilmesinden sorumlu olan, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerini; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeleri, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölgesi yönetimini, küçük sanayi sitelerinde kooperatif başkanlıklarını; serbest ve/veya endüstri bölgelerinde bölge müdürlüklerini; kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgelerinde, turizm merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığını veya yetkili kıldığı birimleri, mevcut yerleşim alanlarından kopuk olarak münferit yapılmış tatil köyü, tatil sitesi, turizm tesis alanlarında site yönetimlerini veya tesis işletmecilerini,

Atıksu arıtımı: Suların çeşitli kullanımlar sonucunda atıksu haline dönüşerek yitirdikleri fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özelliklerinin bir kısmını veya tamamını tekrar kazandırabilmek ve/veya boşaldıkları alıcı ortamın doğal fiziksel, kimyasal, bakteriyolojik ve ekolojik özelliklerini değiştirmeyecek hale getirebilmek için uygulanan fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerinin birini veya birkaçını,

Atıksu kaynakları: Faaliyet ve üretimleri nedeniyle atıksuların oluşumuna yolaçan konutlar, ticari binalar, endüstri kuruluşları, maden ocakları, cevher yıkama ve zenginleştirme tesisleri, kentsel bölgeler, tarımsal alanlar, sanayi bölgeleri, tamirhaneler, atölyeler, hastaneler ve benzeri kurum, kuruluş ve işletmeler ve alanlardır. Bunlardan;

a) Her atıksu havzasında, atıksu debisi veya herhangi bir kirlilik parametresi itibarıyla (kg/gün) veya başka uygun bir birim cinsinden ifade

edilen kirletici yükü o havzada kanalizasyon sisteminin taşıdığı toplam debi ve kirletici yükünün % 1 inden fazla olan veya endüstriyel atıksularda günlük debisi 50 m³ den daha fazla olan veya tehlikeli ve zararlı atıklar içeren endüstriyel atıksu kaynakları önemli kirletici atıksu kaynaklarını,

b) Atıksu debisi 50 m³/gün den daha düşük olan ve içerdiği herhangi bir kirlilik parametresinin türü ve miktarı itibarıyla önemli kirletici kaynak özelliğini taşımayan atıksu kaynakları ise küçük atıksu kaynaklarını,

Atıksu toplama havzası: Atıksuların alıcı ortamlara verilmeden önce, ilgili mühendislik çalışmalarında belirlenen sınırlar dahilinde toplandıkları alanların toplamını,

Bağlantı kanalı: Atıksu kaynağının atıksularını kanalizasyon sistemine ileten, parsel bacası ile atıksu kanalı arasında yer alan, mülk sahibine ait kanalı,

Balık biyodenyi: Atıksuların indikatör organizma olarak kullanılan türden balıklar üzerindeki zehirlilik etkisini saptamaya yarayan, atıksularında değişik seyreltilerinde 48 saat, 72 saat, 96 saat gibi belirli süreler sonunda balıkların sağ kalma yüzdelerinin belirlenerek; zehirliliğin, seyrelti oranları ile ilişkili olarak ifade edilmesini sağlayan standart bir deneyi,

Debi: Bir akım kesitinden birim zamanda geçen suyun hacmini,

Deşarj: Artılmış olsun olmasın, atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama (sulamadan dönen drenaj sularının kıyıda veya uygun mühendislik yapıları kullanılarak toprağa sızdırılması hariç) veya sistemli bir şekilde yeraltına boşaltılmasını,

Derin deniz deşarjı: Yeterli arıtma kapasitesine sahip olduğu mühendislik çalışmaları ile tespit edilen alıcı ortamlarda denizin seyreltme ve doğal arıtma süreçlerinden faydalanmak amacıyla atık suların sahillerden belirli uzaklıklarda deniz dibine boru ve difüzörlerle deşarj edilmesini,

Difüzör: Derin deniz deşarjlarında, alıcı ortamlara verilen atıksu bulutunun seyreltilme-bilmesi amacıyla atıksu borusunun ucuna eklenen ve çoklu bir jet akımı sağlayarak birinci seyrelme (S1) değerinin öngörülen 40-100 veya daha büyük değerler almasını ve atıksuların alıcı ortama çıkışı sırasındaki akım özelliklerini kontrollu bir biçimde sağlayan özel bir donanımı,

Ekonomik uygulanabilirliği ispatlanmış ileri arıtma teknolojileri: Sürekli işletilmesinde başarısı tecrübeyle sabit olan, mukayese edilebilir metodlar, düzenekler ve işletme şekilleriyle kontrolleri yapılabilen, alıcı ortam-

lara ve atıksu altyapı tesislerine deşarj kısıtlarını sağlayıcı tedbirleri pratikleştiren ve kullanışlı hale getiren, ileri ve ülke şartlarında uygulanabilir teknolojik metodlar, düzenekler, işletme biçimleri ve arıtma metodlarını,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Endüstriyel atıksu: Herhangi bir ticari veya endüstriyel faaliyetin yürütüldüğü alanlardan, evsel atıksu ve yağmur suyu dışında oluşan atıksuları,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Evsel atıksu: Yaygın olarak yerleşim bölgelerinden ve çoğunlukla evsel faaliyetler ile insanların günlük yaşam faaliyetlerinin yer aldığı okul, hastane, otel gibi hizmet sektörlerinden kaynaklanan atıksuları

Fekal atıklar: Bir su kütesinin özellikle bakteriyolojik açıdan kirlenmesine neden olan, insan veya sıcak kanlı hayvanların idrar, dışkı ve kalıntıları,

Haliç: Bir nehir ağzındaki tatlı su ile deniz kıyı suyu arasındaki geçiş bölgesini,

Havza: Bir akarsu, göl, baraj rezervuarı veya yeraltı suyu haznesi gibi bir su kaynağını besleyen yeraltı ve yüzeysel suların toplandığı bölgenin tamamını,

Havza koruma planları: Su kaynakları potansiyelinin her türlü kullanım amacıyla korunması, en iyi bir biçimde kullanımının sağlanması, kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenmiş olan su kaynaklarının su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla yapılan çalışmaların bütününe içeren su kalite koruma planını,

Havza planları: Su kaynaklarından etkin bir biçimde yararlanılabilmesi için bu kaynakların sulama, taşkın kontrolü, nehir ulaşımı, içme ve kullanma suyu temini, hidroelektrik enerji üretimi, drenaj, akarsu havzası ıslahı ve benzeri amaçlarla yapılan çalışmaların bütününe içeren su kullanım planını,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) İçme ve kullanma suyu: İnsanların günlük faaliyetlerinde içme, yıkanma, temizlik ve bu gibi ihtiyaçları için kullandıkları, sağlanması gereken özellikleri 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiş olan, bir toplu su temini sistemi aracılığıyla çok sayıda tüketicinin ortak kullanımına sunulan suları,

İçme ve kullanma suyu rezervuarı: İçme ve kullanma suyu temin edilen doğal gölleri veya bu amaçla oluşturulan baraj rezervuarlarını,

İş termin planı: Atıksu kaynaklarının yönetmelikte belirtilen alıcı ortam deşarj standartlarını sağlamak için yapmaları gereken atıksu arıtma tesisi ve/veya kanalizasyon gibi altyapı tesislerinin gerçekleştirilmesi sürecinde yer alan yer seçimi, proje, ihale, inşaat, işletmeye alma gibi işlerin zamanlamasını gösteren planı,

İdare: Yönetmelikte adı geçen idare,

a) 2872 sayılı Çevre Kanununun 12 nci maddesi ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 ncimaddesinin (d) ve (j) bentleri uyarınca, atık, artık ve yakıtların arıtılması, uzaklaştırılması, zararsız hale getirilmesi ve ithali ile ilgili denetimlerde ve çevreye olumsuz etkileri olan her türlü faaliyetin izlenmesi ve denetlenmesinde Çevre ve Orman Bakanlığını,

b) Kurum, kuruluş ve işletmelere işletme ve kullanım izni verilmesi ve denetim görevinin ifasında yetkili olmak üzere; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 268-275 inci maddelerine göre Sağlık Bakanlığını, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre Kültür ve Turizm Bakanlığını, 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile diğer kurum ve kuruluşları, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanununun verdiği yetkiler doğrultusunda mülki amirleri, büyükşehir ve şehir belediye başkanlıklarını,

c) Atıksu altyapı tesislerinin bulunduğu yörelerde bağlantı izni ile bağlantı kalite kontrol izin belgelerini veren ve kontrol eden atıksu altyapı tesisleri yönetimini,

d) **(Değişik: RG-30/3/2010-27537)⁽²⁾** 29/4/2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik uyarınca, alıcı ortama yapılacak deşarj ile derin deniz deşarjı konulu çevre izinlerinde;

1) Ek-1 listesinde belirtilen işletmeler için Bakanlığı,

2) Ek-2 listesinde belirtilen işletmeler için İl Çevre ve Orman Müdürlüğünü,

e) **(Mülga: RG-30/3/2010-27537)** ⁽²⁾

f) Yeraltı sularının kullanılması ve korunmasında 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun uyarınca yetkili kılınan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

g) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** 2872 sayılı Çevre Kanununun 15 inci maddesinde söz edilen faaliyetlerin durdurulması hâllerinde Çevre ve Orman Bakanlığını, Sağlık Bakanlığını ve mahallin en büyük mülki amirlerini,

h) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci ve 23 üncü maddelerinde belirtilen idari nitelikteki cezaların verilmesinde mezkûr Kanunun 24 üncü maddesinde yetkili kılınan kamu kurum ve kuruluşlarını,

ı) Bir çevre yönetim planının birden fazla mülki idareyi içine alan havza kapsamında oluşturulması gereği duyulduğu takdirde Çevre ve Orman Bakanlığını,

Kanalizasyon sistemi: Ayrık sistemde evsel ve/veya endüstriyel atıksuları ayrı, yağmur sularını ayrı; bileşik sistemde ise bütün atıksuları birlikte toplamaya, uzaklaştırmaya ve arıtma tesislerine iletmeye yarayan birbirleriyle bağlantılı boru ya da kanallardan oluşan sistemi,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Kirli balast: Gemiden suya bırakıldığında su üstünde veya bitişik sahil hattında petrol, petrol türevi veya yağ izlerinin görülmesine neden olan veya su üstünde ya da su altında renk değişikliği oluşturan veya askıda katı madde/emülsiyon hâlinde maddelerin birikmesine yol açan denge suyunu,

Kıtaçi su kaynağı: Karalarda bütün yapay ve doğal yeraltı ve yüzeysel suları, denizle bağlantısı olan su kaynaklarında ise, tatlı su sınır noktasına kadar olan suları,

Kıyı çizgisi: Deniz, tabii, suni göl, baraj rezervuarları ve akarsularda taşkın durumları dışında, suyun karayla temas ettiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi,

Kıyı koruma bölgesi: Deniz ve göllerin kıyı sularının, plaj olarak veya benzeri bir amaçla kullanılmaları durumunda, kirlenme riski açısından korumaya alınması gereken bölümlerini,

Kompozit numune: Evsel ve endüstriyel atıksularda belirli zaman ara-

lıklarında atıksu debisiyle orantılı olarak alınan karışık numuneyi,

Koy ve körfezler: Açık denizle kütleli su alışverişinin boğaz veya daha geniş bir açıklık aracılığıyla engellenmiş olarak sağlanabildiği ve kıyı çizgisinin girintili (içbükey) olduğu deniz bölümlerini,

Kuşaklama kanalı: Baraj, göl ve körfezleri korumak amacıyla inşa edilen ve çevreden gelen atıksuların kıyı boyunca toplandığı atıksu kanalını,

Numune alma noktası: Atıksu numune alma noktası, atıksuların toplanıp şehir atıksu sistemine veya alıcı ortamlara boşaltım noktasını; alıcı ortam numune alma noktası ise, atıksuyun alıcı ortama deşarj edilerek alıcı ortamla tam olarak karıştıktan sonra numunenin alındığı noktayı,

Oluşan atıksu miktarı: Belirli bir oluşum periyodu için ölçümlerle veya su tüketiminden hareketle yapılan hesaplamalarla belirlenen atıksu miktarını,

Organik atık: Karışıkları su ortamında biyokimsiyal olarak parçalanarak oksijen tüketimine yolaçan organik maddeleri,

Ön arıtma tesisi: Atıksularının özellikleri nedeni ile;

a) Kanalizasyon sistemi yardımıyla toplanan atıksular için bu sisteme kabul edilebilir sınırlarını sağlamak,

b) Atıksuların herhangi bir diğer taşıma aracı ile tekil, ortak, organize sanayi bölgesine veya kamuya ait atıksu arıtma ve bertaraf tesisine kabulü için, bu işletmelerin giriş suları için öngörülen sınır değerlere uymak,

c) Derin deniz deşarjı ile alıcı ortamlara doğrudan yapılan atıksuların boşaltımından önce, bu konu ile ilgili öngörülen sınır değerlere kadar arıtmayı sağlamak,

amacıyla yapılması istenen arıtma tesisini,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Ötrofikasyon: Suların besi maddelerince özellikle azot ve/veya fosfor bileşiklerince; alg ve daha yüksek yapılı bitkilerin üremesini hızlandıracak, böylece sudaki canlıların dengesini bozacak ve su kalitesinde istenmeyen bozulmalara yol açacak şekilde zenginleşmesini,

Özel çevre koruma bölgesi: Ülkenin doğal zenginlikleriyle tanınan özel bazı yörelerinde mevcut ekolojik dengenin korunması ve gelecek nesillere bozulmadan intikal ettirilebilmesi için ayrılmış ve 2872 sayılı Çevre Ka-

nununun 3/3/1988 tarihli ve 3416 sayılı Kanunla değişik 9 uncu maddesi gereğince belirlenmiş özel alanları,

Parsel bacası: Parsel bağlantı kanalının başında numune almak, ölçüm yapmak, atıksu akımını izlemek için, içine girilebilen ve özel tipleri İller Bankasınca belirlenmiş bacaları,

Parsel atıksu drenaj tesisi: Atıksuların parsel içinde toplanması, ön işleme, kontrolü ve şehir kanalizasyonuna bağlantısını sağlayan sistemi,

Rezervuar: Doğal gölleri veya suyun bir sedde yapısı arkasında biriktirilmesi ile oluşturulan su hacmini,

Sanayi bölgesi: Belirli üretim alanlarında çalışan organize sanayi bölgelerini; esnaf ve sanatkar siteleri, küçük sanayi bölgeleri ve kooperatif şeklinde üretim yapan benzeri tüzel kişiliğe sahip kuruluşları kapsayan çeşitli küçük ve büyük sanayi kuruluşlarının toplu halde buldukları ve atıksularını ortak bir sistem ile toplayarak bertaraf ettikleri bölgeleri,

Seyrelme: Bir alıcı ortama deşarj edilen atıksuyun içerdiği bir kirlenme parametrenin atıksudaki konsantrasyonunun deşarj sonucunda alıcı ortamda oluşan fiziksel, hidrodinamik olaylar veya çeşitli fiziksel, kimyasal ve biyokimyasal reaksiyonlar sonucunda azalmasını ve atıksuyun alıcı ortama deşarj şekli ve alıcı ortamın taşıdığı özelliklere bağlı olarak hesaplanabilen bir büyüklüğü,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Slaç: Gemilerin makine dairelerinde, yakıt tanklarında veya petrol tankerlerinin kargo tanklarında tortu ve/veya yağ çökeltilerinden oluşan çamuru,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Slop: Gemilerde kargo tanklarının yıkanması sonucu oluşan tank yıkama suları dâhil, slop tanklarında biriken yağlı su artıklarını,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Sintine suyu: Sintinede biriken suları,

Su kalitesi karakteristik değeri: Ortam kalitesini belirlemek üzere alınan su numunelerinde herhangi bir parametre için yapılan ölçümlere ait % 90 yüzdelik değerini,

Su kalitesi kriterleri: Kullanım amaçlarının belirlenmiş olup olmadığına bakılmaksızın bütün su kaynaklarının dengeli ve sağlıklı ortamlar olarak

muhafazası esasına göre, su kaynaklarının korunmasına ve kullanım planlanmasına temel teşkil etmek üzere, yapılmış veya yapılacak kullanım sınıflarına uygunluk açısından su kaynaklarından beklenen fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri,

Su kirliliği: Su kaynağının kimyasal, fiziksel, bakteriyolojik, radyoaktif ve ekolojik özelliklerinin olumsuz yönde değişmesi şeklinde gözlenen ve doğrudan veya dolaylı yoldan biyolojik kaynaklarda, insan sağlığında, balıkçılıkta, su kalitesinde ve suyun diğer amaçlarla kullanılmasında engelleyici bozulmalar yaratacak madde veya enerji atıklarının boşaltılmasını,

Su kirliliği kontrol standartları: Belirli bir amaçla kullanımı planlanan su kütlelerinin mevcut su kalite kriterleri uyarınca kalite denetimine tabi tutulabilmesi ve daha fazla kalite kaybının önlenmesi için konulmuş sınır değerlerini ve bu sınır değerlerinden;

a) Atıksu boşaltımı dolayısı ile alıcı ortam sayılan su kütlelerinin kalite özelliklerini bozmasını engellemek üzere konulmuş olanları, alıcı ortam standartlarını,

b) Aynı amaçla, boşaltılan atıksuların kalite özelliklerini kısıtlayanları ise deşarj standartlarını,

Su toplama havzası: Göllerde ve rezervuarlarda bu su kaynağını besleyen yeraltı ve yüzeysel suların toplandığı bölgenin tamamını; bir akarsu parçasında ise belirli bir kesiti besleyen bölgenin memba kesimini,

T90 - değeri: Fekal kaynaklı indikatör mikroorganizmaların, deniz ve kıyı sularındaki ortam şartlarında, hidrodinamik ve dispersiv seyrelme şartları sabit tutulmak kaydıyla, ilk konsantrasyonlarının % 10 una düşüncüye kadar geçecek süreyi,

Tabakalaşma: Haliçler, koy ve körfezler başta olmak üzere, kıyı ve açık deniz bölümlerinde ve göllerde derinlik boyunca sıcaklık, tuzluluk ve bunlara bağlı yoğunluk farklılaşmasının aniden büyük değerler göstermesi sebebiyle, farklı özelliklerde birden fazla su kütlelerinin bulunabilmesini,

Tam karışım noktası: Atıksuyun alıcı ortamda dağılıp yeknesak bir konsantrasyona ulaştığı deşarj noktasına en yakın noktayı,

Tatlı su sınır noktası: Denizle bağlantısı olan kıta içi su kaynaklarında tuzluluk derecesinin hissedilir derecede arttığı ve tespitinde klorür iyonları konsantrasyonunun 250 mg/L olarak kabul edildiği noktayı,

(Değişik: RG-13/2/2008-26786) Tehlikeli Maddeler: Su ve çevresi için önemli risk teşkil eden, zehirlilik, kalıcılık ve biyolojik birikme özelliğinde olan madde ve madde gruplarını,

Üretkenlik (prodüktivite): Brüt (gros) birincil üretkenlik, deniz ve göl gibi su kütlelerinde anorganik karbonun birim zaman ve yüzey alanı başına organik ürünlere dönüştürülerek, organizma bünyesine alınan miktarını; net birincil üretkenlik ise iç solunum ve diğer enerji kayıpları düşüldükten sonra kalan birincil üretkenlik miktarını,

Yağmur suyu kanalı: Ayrık sistem kanalizasyon yapılarında yağış suları, yüzeysel sular, drenaj sularını taşıyan kanalları,

Yeraltı suları (YAS): Toprak yüzeyinin altında, durgun veya hareket halinde olan bütün suları,

Zehirlilik (toksisite): Zehirli olarak tanımlanan bir maddenin belirli bir konsantrasyondan fazla olarak su ortamında bulunmasıyla insan sağlığının, çeşitli indikatör organizmaların sağlığının ve ekosistem dengesinin tehdit edilmesini; akut veya kronik hastalıklara, teratojenik, genetik bozulmalara ve ölümlere yol açması özelliğini,

ZSF (zehirlilik seyrelme faktörü): Atıksuların zehirlilik derecesini belirlemede kullanılan bir birimi,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Gemi: Kullanma amacı ne olursa olsun, denizde ve iç sularda kürekte başka bir aygıtla yola çıkabilen tüm deniz araçları, hava yastıklı tekneler, hidrofil botlar, platformlar ve denizaltılar gibi her türlü yapı ve tipteki tekneyi,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Hassas su alanı: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli önlemler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek doğal tatlı su gölleri, diğer tatlı su kaynakları, haliçler ve kıyı suları, önlem alınmaması hâlinde yüksek nitrat konsantrasyonları içerebilecek içme suyu temini amaçlanan yüzeysel tatlı sular ve daha ileri arıtma gerektiren alanları,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Kentsel atıksu: Evsel atıksu ya da evsel atıksuyun endüstriyel atıksu ve/veya yağmur suyu ile karışımını,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Rekreasyon alanları: Plaj olarak kullanılan kıyı suları ile temas gerektirmesine bakılmaksızın sportif amaçla kullanılan akarsu, göl, baraj gölü ve deniz sularını,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Sintine: Gemilerin makine ve yardımcı makine alt tankları, koferdamlar, ambarlar veya benzer bölümlerinde oluşan sızıntı su ve yağlı atık suların biriktiği bölümleri,

(Ek:RG-13/2/2008-26786) Yüzme suyu: Yetkili mercilerce yüzmeye izin verilen veya yüzmenin yasaklanmadığı ve geleneksel olarak çok sayıda insanın yüzdüğü akarsu, göl, baraj gölü ve deniz suyunu

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler

Suların Korunması ile İlgili Esaslar

Madde 4 - Suların korunması ve kirlenmesinin önlenmesinde;

a) Su kirliliği kontrolü açısından her tür kirlenici kaynağın bir izin belgesine bağlanması,

b) Evsel kaynaklı atıksular için, konuta giren temiz su miktarının atıksuya eşit olması,

c) Kıta içi yüzeysel suların, yeraltı sularının ve deniz sularının çeşitli kullanım amaçlarına göre sınıflandırılmasını sağlayacak su kalite kriterleri çerçevesinde su kirliliğinin en yoğun olduğu bölgelerin saptanması, su kaynaklarının en uygun kullanımlarının sağlanması çalışmalarını yapmak/yaptırmak ve alınacak tedbirlerin önceliklerinin belirlenmesi,

d) Atıksu miktarını ve atık sudaki atık konsantrasyonunu en aza indirerek kirliliği kaynağında önleyecek teknoloji ile üretim yapılması,

e) Atık su arıtımında teknik ve ekonomik açıdan uygun arıtma yöntemlerinin seçilmesi,

f) Benzer nitelikte atıksu üreten endüstriler ve yerleşimler için ortak atıksu arıtma tesisi kurulması,

g) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Ötrofik olduğu belirlenen veya ötrofikasyon riski olan doğal ve yapay göl, gölet, koy, körfez gibi hassas su alanlarına yapılacak deşarjlarda azot ve/veya fosfor gideriminin yapılması,

h) Su ürünleri istihsal alanlarının korunması için gerekli tedbirlerin alınması,

ı) Bu Yönetmelikte tanımı yapılmış olan özel çevre koruma bölgeleri için standart listelerinde ayrıca alıcı ortam standardı verilmemiş olmakla beraber; Yönetmelikte verilmiş olan su ortamları kalite sınıflandırma listelerinde her grup için ayrı ayrı olmak üzere en yüksek kaliteli sulara ait kalite parametrelerine uyulması ve özel tedbirler alınması,

j) **(Ek:RG-13/2/2008-26786)** Atık suların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi yasak olup, arıtılmış atık suyun verileceği alıcı ortam için belirlenmiş kalite standartlarının olumsuz yönde etkilenmemesi

esastır.

Havza Planı , Havza Koruma Planı

Madde 5 - Kıta içi su kaynaklarının mevcut kalitesinin kullanım alanları için gerekli kalite kriterlerine uygunluğunun tespitinin ve havza planının ilgili kurumların görüşünü alarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne yapılması esastır.

Kıta içi su kaynaklarının her türlü kullanım amacıyla korunması, kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenmiş olan su kaynaklarının su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla havzanın özelliklerinin de dikkate alındığı bir havza koruma planı yapılması esastır. Yapılan havza koruma planı sonucunda uzun vadeli bir koruma programı ve koruma tedbirleri belirlenir. Bu yolla hazırlanacak koruyucu plana uyulması esastır.

Havza koruma planı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça yapılır ve/veya yaptırılır.

Suların Korunacağı Kirletici Etkenler

Madde 6 - Alıcı su ortamlarında evsel, endüstriyel, tarımsal, deniz trafiği ve benzeri kaynaklardan dolayı kirlenmeye neden olan başlıca etkenler aşağıda belirtilmiştir.

- a) Fekal atıklar,
- b) Organik atıklar,
- c) Kimyasal Atıklar,

d) Aşırı üretim artışına neden olan besin maddelerinin, alıcı ortamın dengesini bozacak şekilde aşırı boşaltımı,

e) Atık ısı,

f) Radyoaktif atıklar,

g) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Deniz dibinden taranan malzeme, çamur, çöp ve hafriyat artıklarının ve benzeri atıkların boşaltımı,

h) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Gemilerden kaynaklanan petrol türevli katı ve sıvı atıklar (sintine suyu, kirli balast, slaç, slop, yağ ve benzeri atıklar),

ı) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Yukarıda sayılanların dışında kalan 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmelik eklerinde belirtilen maddeler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Su Ortamlarının Kalite Sınıflandırılması

Kıtaİçi Yüzeysel Suların Sınıflandırılması

Madde 7 – (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Su Kalite Sınıfının Belirlenmesi

Madde 8 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Göl Sularının Kalite Sınıflandırılması

Madde 9 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Göllerde Ötrofikasyon Kontrolü

Madde 10 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Kıta İçi yüzeysel Suların Kalitesine İlişkin Planlama Esasları

Madde 11 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Yeraltı Sularının Sınıflandırılması

Madde 12 - (Mülga: RG-7/4/2012-28257)⁽³⁾

Yeraltı Sularının Sınıflarının Belirlenmesi

Madde 13 - (Mülga: RG-7/4/2012-28257)⁽³⁾

Deniz ve Kıyı Sularının Sınıflandırılması

Madde 14 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

Deniz ve Kıyı Sularının Kalite Kriterleri

Madde 15 - (Mülga: RG-30/11/2012-28483)⁽⁴⁾

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Su Kalitesine İlişkin Planlama Esasları ve Yasaklar

İçme ve Kullanma Suyu Temin Edilen Kıtaçi Yüzeysel Sularla İlgili Kirlenme Yasakları

Madde 16 - (Değişik birinci paragraf: RG-13/2/2008-26786) İçme ve kullanma suyu rezervuarları ve benzeri su kaynaklarının korunmasında, kaynağın ve havzasının özellikleri bilimsel çalışmalar ile değerlendirilerek, koruma alanlarının tanımı ve koruma esasları ile ilgili olarak her kaynak ve havzasına ilişkin özel hükümler getirilinceye kadar aşağıda verilen genel ilkeler ve koruma alanları geçerlidir. Özel hükümler Bakanlıkça veya Bakanlıkla koordineli olarak Valiliklerce, Büyükşehir Belediyelerine içme ve kullanma suyu temin edilen havzalarda Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerince yapılır/yaptırılır. Özel hükümlerin ilgili imar planlarında ve çevre düzeni planında aynen yer alması ve idare tarafından uygulanması esastır.

a) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Arıtılsa dahi içme ve kullanma suyu rezervuarına atıksuların deşarjına izin verilmez.

b) Her türlü katı atık ve artıklar bu tür su kaynaklarına atılamaz ve atılmasına izin verilemez.

c) Akaryakıt ile çalışan kayak, motor ve benzeri araçların kullanılmasına izin verilmez. Yelkenli, kürekli veya akümülatör ile çalışan vasıtalara ve sallara izin verilebilir.

Ancak, göl yüzey alanının çok büyük olması nedeniyle yöre halkının; güvenlik, toplu taşıma, su ürünleri çıkarılması gibi gerekli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, akaryakıt ile çalışacak su araçlarının kullanılmasına su alma yapısına 300 metreden daha yakın olmamak şartıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce izin verilebilir. Bu amaçla kullanılacak araçlarda olu-

şabilecek her türlü atıksu ve sintine suyunun arıtıldıktan sonra bile içme ve kullanma suyu rezervuarına boşaltılması yasaktır.

d) İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının su toplama havzaları içinde bulunan devlete, belediyelere ve kamuya ait araziler koruma alanları için verilen kısıtlamalara tabidir.

Ancak askeri tesisler için bu kısıtlamalar, Millî Savunma Bakanlığı ile Bakanlıkça ayrıca belirlenir.

e) Yüzme, balık tutma, avlanma, piknik yapmaya, su alma noktasına 300 metreden daha yakın olan yerlerde izin verilemez.

f) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** İçme ve kullanma suyu temin edilen rezervuarlarda su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğinin yapılması yasaktır. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne ekonomik bölge oluşturulan rezervuarlarda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile müştereken belirlenen uygulama esasları çerçevesinde Bakanlıktan olumlu görüş almak kaydıyla su ürünleri avcılığına ve maksimum su seviyesindeki göl alanı 75.000 ha'dan büyük baraj göllerinde minimum su kotundaki rezervuar alanının %0,1'ine kadar alanda su ürünleri yetiştiriciliğine izin verilebilir. İçme suyu alma yapısına en az 1000 metreden daha yakın olan alanlarda ve bu yapıların bulunduğu koylarda su ürünleri yetiştiriciliği yapılamaz.

g) Derelerden kum ve çakıl çıkarılması amacıyla kum ocağı açılmasına izin verilmez.

Mutlak Koruma Alanı

Madde 17 - (Değişik birinci paragraf:RG-13/2/2008-26786) Mutlak koruma alanı, içme ve kullanma suyu rezervuarının maksimum su seviyesinden itibaren 300 metre genişliğindeki şerittir. Söz konusu alanın sınırının su toplama havzası sınırını aşması hâlinde, mutlak koruma alanı havza sınırında son bulur. Bu alanda aşağıda belirtilen koruma tedbirleri alınır,

a) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Maksimum su seviyesinden itibaren 300 metre genişliğindeki şerit kamulaştırılır. Kamulaştırma suyu kullanan idare veya idarelerce yapılır. Ancak 1988 yılı veya su temin projesinin yatırım programına alındığı tarih itibarıyla mevcut olan yapılarda bu alanda kamulaştırma yapıncaya kadar, yapı inşaat alanında değişiklik yapmamak ve kullanım maksadını değiştirmemek şartıyla gerekli bakım onarım yapılabilir.

b) İçme ve kullanma suyu projesine ve mevcut yapıların kanalizasyon sistemlerine ait mecburi teknik tesisler hariç olmak üzere, bu alanda hiçbir yapı yapılamaz. Bu alanda kalan mevcut yapılar dondurulmuştur.

c) Çevre düzeni planına uyularak, bu alan içinde gölden faydalanma, piknik, yüzmeye, balık tutma ve avlanma ihtiyaçları için cepler teşkil edilir. Bu cepler su alma yapısına 300 metreden daha yakın olamaz.

d) Kamulaştırmayı yapan idarece gerekli görülen yerlerde alan çitle çevrilir veya koruma alanı teşkil edilir.

Kısa Mesafeli Koruma Alanı

Madde 18 - (Değişik birinci paragraf:RG-13/2/2008-26786) Kısa mesafeli koruma alanı, içme ve kullanma suyu rezervuarlarının mutlak koruma alanı sınırından itibaren 700 metre genişliğindeki şerittir. Söz konusu alan sınırının, su toplama havzası sınırını aşması hâlinde, kısa mesafeli koruma alanı havza sınırında son bulur. Kısa mesafeli koruma alanı içinde;

a) Turizm, iskan ve sanayi yerleşmelerine izin verilemez.

b) Her türlü katı atık ve artıkların depolanmasına ve atılmasına izin verilemez.

c) Bu Yönetmeliğin 17 nci maddesinin (b) bendinde anılan mecburi teknik tesisler ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren uygulamalar dışında hafriyat yapılamaz.

d) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Sıvı ve katı yakıt depolarına izin verilemez. Bu alanda kalan mevcut yapılar dondurulmuştur. Dondurulan binalarda mevcut yapı inşaat alanında değişiklik yapmamak ve kullanım maksadını değiştirmemek şartıyla gerekli tadilat ve bakım yapılabilir.

e) Bu alanın rekreasyon ve piknik amacıyla kullanılmasına dönük kamu yararlı ve günü birlik turizm ihtiyacına cevap verecek, sökülüp takılabilir elemanlardan meydana gelen, geçici nitelikte kır kahvesi, büfe gibi yapılara, suyu kullanan idarece onanmış çevre düzeni ve uygulama planlarına ve plan kararlarına uygun olarak izin verilebilir.

f) Bu alanda yapılacak ifrazlardan sonra elde edilecek her parsel 10000 m² den küçük olamaz. (e) bendinde belirtilen nitelikteki yapıların kapalı kısımlarının toplam alanı her parselde 100 m² yi geçemez.

g) (e) bendinde belirtilen yapıların atık suları, Sağlık Bakanlığının 13/3/1971 tarihli ve 13783 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik hükümlerine göre yapılacak olan sızdırmaz nitelikteki fosseptiklerde toplanır ve atıksu altyapı tesisine verilir.

h) Suni gübre ve tarım ilaçları kullanmamak şartıyla, hayvancılık ile ilgili yapılar hariç olmak üzere kontrollü otlatmaya ve diğer tarımsal faaliyetlere Tarım ve Köyişleri Bakanlığının kontrol ve denetiminde izin verilir. Ayrıca erozyonu azaltıcı metodların uygulanması esastır.

ı) Zorunlu hallerde, imar planı gereği yapılacak yolların bu alandan geçecek olan kısımlarında sadece ulaşım ile ilgili işlevlerine gerekli tedbirlerin alınması şartı ile izin verilebilir. Dinlenme tesisi, akaryakıt istasyonu ve benzeri tesisler yapılamaz.

j) Bu alanda 4/9/1988 tarihinden veya kaynağın içme ve kullanma suyu kapsamına alındığı tarihten önce mevcut olan yerleşim ve sanayi tesislerinden kaynaklanan atık suların havza dışına çıkartılması esastır.

Orta Mesafeli Koruma Alanı

Madde 19 - Orta mesafeli koruma alanı içme ve kullanma suyu rezervuarlarının kısa mesafeli koruma alanı sınırından itibaren 1 kilometre genişliğindeki şerittir. Söz konusu alan sınırının su toplama havzası sınırını aşması halinde, orta mesafeli koruma alanı havza sınırında son bulur. Bu alandaki koruma tedbirleri aşağıda belirtilmiştir;

a) Bu alanda hiçbir sanayi kuruluşuna ve iskana izin verilemez.

b) Bu alanda yapılacak ifrazlardan sonra elde edilecek her parsel 5000 m² den küçük olamaz. Bu parsellerin tapu ve kadastro veya tapulama haritasında bulunan bir yola, yapılan ifrazdan sonra en az 25 metre cephesi bulunması mecburidir.

c) Bu alanda bulunan parsellerde sıhhi ve estetik mahzur bulunmadığı takdirde; parsel sathının %5 inden fazla yer işgal etmemek, inşaat alanları toplamı 2 katta 250 m² yi, saçak seviyelerinin tabii zemin den yüksekliği h = 6.50 metreyi aşmamak, yola ve parsel sınırlarına 5 metreden fazla yaklaşmamak şartı ile, bir ailenin oturmasına mahsus bağ veya sayfiye evleri yapılmasına izin verilebilir.

Bu alanda ayrıca, yerleşik halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla en-

tegre tesis niteliğinde olmayan mandıra, kümes, ahır, ağıl, su ve yem depoları, hububat depoları, gübre ve silaj çukurları, arıhaneler ve un değirmenleri gibi konut dışı yapılara, mahreç aldığı yola 10 metreden, parsel hudutlarına 5 metreden fazla yaklaşmamak ve inşaat alanı kat sayısı % 40 ı ve yapı yüksekliği $h = 6.50$ metreyi geçmemek şartı ile suyu kullanan idarece izin verilebilir. Beton temel ve çelik seralar yaklaşma mesafelerine uyulmak şartı ile inşaat alanı katsayısına tabi değildir.

Beton temel ve çelik çatı dışındaki basit örtü mahiyetindeki seralar ise yukarıda belirtilen çekme mesafeleri ve inşaat alanı katsayısına tabi değildir. Bu tesisler hakkında başka bir amaçla kullanılmayacağı hususunda tesis sahiplerince Valiliğe noter tasdikli yazılı taahhütte bulunulması ve uygun görüşünün alınması gerekmektedir. Bu maddede anılan yapılar ilgili Bakanlık ve kuruluşlarca hazırlanmış bulunan 1/50 veya 1/100 ölçekli tip projeler üzerinden yapılabilir. Ayrıca tüm yapıların imar mevzuatına uygun olarak yapılması gerekir.

(Ek paragraf:RG-13/2/2008-26786) Bu alandaki köylerin 1/1000 ölçekli uygulama imar planları yapılıncaya kadar köy yerleşik alan sınırları içinde yapılaşmaya izin verilmez. Ancak, 1/1000 ölçekli uygulama imar planları yapımından sonra köy yerleşik alan sınırları içinde yapılacak yapılara, taban alanı katsayısı 0.40, toplam inşaat alanı 200 metre kare, yükseklik 6.50 metreden fazla olmamak koşuluyla, ilgili idarece izin verilebilir. Bu alanlarda minimum ifraz 300 metre kare olup, ifraz suretiyle sokak ihdas edilemez ve kadastrada mevcut yol dışında yeni yol oluşturacak ifraza izin verilmez

d) (c) bendinde belirtilen tesislerin atıksuları, ancak teknik usuller tebliğinde verilen sulama suyu kalite kriterlerine uygun olarak arıtıldıktan sonra sulamada kullanılabilir.

e) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Hiçbir şekilde maden ocağı açılmasına ve işletilmesine izin verilmez.

f) Bu alanda suni gübre ve tarım ilaçları kullanılamaz.

g) Bu alanda hiçbir surette katı atık ve artıkların depolanmasına ve atılmasına izin verilemez.

h) İmar planı gereği yapılacak yolların bu alandan geçirecek kısımlarında sadece ulaşım ile ilgili fonksiyonlarına izin verilir. Akaryakıt istasyonu yapılamaz.

ı) Bu alanda 4/9/1988 tarihinden veya kaynağın içme ve kullanma suyu kapsamına alındığı tarihten önce mevcut olan yerleşim ve sanayi tesislerinden kaynaklanan atık suların havza dışına çıkartılması esastır.

Uzun Mesafeli Koruma Alanı

Madde 20 - İçme ve kullanma suyu rezervuarının yukarıda tanımlanan koruma alanlarının dışında kalan su toplama havzasının tümü uzun mesafeli koruma alanıdır. Bu alanda aşağıda belirtilen tedbirler alınır.

a) Bu alanın, orta mesafeli koruma alanı sınırından itibaren yatay olarak 3 kilometre genişliğindeki kısmında tamamen kuru tipte çalışan, tehlikeli atık üretmeyen ve endüstriyel atıksu oluşturmayan sanayi kuruluşlarına izin verilebilir. Bu tesislerden kaynaklanacak katı atık ve hava emisyonunun rezervuarın kalitesini etkilemeyecek ölçüde ve şekilde uygun bertarafının sağlanması gerekir. Çöp depolama alanlarına ve bertaraf tesislerine izin verilmez. Turizm ve iskana 19 uncu maddede belirlendiği şekilde izin verilir.

Bu alanda galeri yöntemi patlatmalar, kimyasal ve metalurjik zenginleştirme işlemleri yapılamaz. Madenlerin çıkarılmasına; sağlık açısından sakınca bulunmaması, mevcut su kalitesini bozmayacak şekilde çıkartılması, faaliyet sonunda arazinin doğaya geri kazandırılarak terk edileceği hususunda faaliyet sahiplerince Bakanlığa noter tasdikli yazılı taahhütte bulunulması şartları ile izin verilebilir.

(Değişik son paragraf: RG-13/2/2008-26786) Bu alandaki faaliyetlerden oluşan atıksuların; bu Yönetmelikte belirtilen ilgili sektörün alıcı ortama deşarj standartlarını sağlayarak havza dışına çıkartılması ya da geri dönüşümlü olarak kullanılması zorunludur.

b) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** (a) bendinde belirtilen alanın bittiği yerden itibaren su toplama havzasının sınırına kadar olan alandaki faaliyetlerden kaynaklanan atıksuların, Yönetmelikteki Tablo 5'ten Tablo 21'e kadar olan deşarj standartlarını sağlayarak havza dışına çıkarılması veya geri dönüşümlü olarak kullanılması zorunludur.

Ancak, 4/9/1988 tarihinden veya kaynağın içme ve kullanma suyu kapsamına alındığı tarihten önce bu alanda mevcut olup, uzun mesafeli koruma alanında kalan tesislerden sıvı, gaz ve katı atıklarını ilgili idare tarafından uygun görülen ekonomik uygulanabilirliği ispatlanmış ileri teknoloji seviyesinde arıtma ve bertaraf teknikleri ile uzaklaştırılmasını sağlayanlarda bu esaslar aranmaz.

Bu alanda çöp depolama ve bertaraf alanları Bakanlığın uygun görüşü alınarak yapılabilir.

Göllerle İlgili Kirletme Yasakları

Madde 21 - İçme ve kullanma suyu temini dışındaki amaçlarla yapılmış olan rezervuarlar ile bu amaçlar dışında kullanılan göl ve göletlere, arıtılmamış evsel ve endüstriyel nitelikli atıksular verilemez.

Ayrıca, göllere atıksu deşarjı ile ilgili olarak bu Yönetmeliğin 33, 34 ve 35 inci maddelerinde belirtilen esaslar uyarınca derin deniz deşarjı kriterleri uygulanamaz.

(Değişik üçüncü fıkra: RG-13/2/2008-26786) Arıtılmış evsel atıksuların tam arıtma ilkelerine göre sağlamaları gereken deşarj standartları, bu Yönetmeliğin 32 nci maddesinde verilmiştir. Ayrıca toplam koliform ve ötrofikasyona yol açan azot ve fosfor elementlerinin alıcı göl ortamındaki tolere edilebilen sınırlara uyması esastır. Bakanlık, özellikle kirlilik ve ötrofikasyon kontrolü açısından göllere verilecek evsel ve endüstriyel atıksuların bu Yönetmeliğin 31 inci ve 32 nci maddeleri uyarınca gerekli deşarj standartlarını sağlamak amacıyla 8/1/2006 tarihli ve 26047 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği'nde belirtilen deşarj standartlarını sağlayacak bir ileri arıtma tesisinde arıtıldıktan sonra göllere ve/veya bu kaynakları besleyen akarsulara deşarj edilmesini ister. Bu konuda yapılacak yatırımların çok yüksek bulunması hâlinde, ekonomik kıyaslaması yapılmak kaydıyla, atıksuların söz konusu gölün su toplama havzası dışına kollektör veya kapalı kanal sistemleriyle tahliyesi yapılır. Alınan bütün bu tedbirlere rağmen, alıcı ortam olarak göl sularının kalitesi bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Tablo 2'de istenen düzeylere ulaşmadığı takdirde, su kalitesinin düzenlenmesi amacıyla bir havza koruma planı hazırlanır. Bu yolla hazırlanacak koruyucu plana uyulması esastır.

Yeraltı Suları ile İlgili Kirletme Yasakları ve Düzenlemeler

Madde 22 – (Mülga: RG-7/4/2012-28257)⁽³⁾

Denizlerle İlgili Kirletme Yasakları

Madde 23 - Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde verilen kirletici etkileri doğuran her türlü deniz ve kıyı suyu kullanımı ile boşaltımlar tamamen yasaklanmış veya izne bağlanmıştır. Türkiye'nin karasularına doğrudan yapılacak deşarj ve atık boşaltımlarının izinsiz yapılmasına getirilen yasaklama hükümleri, ülkenin ekonomik kullanım hakkı olan sulara dışardan

gelecek dolaylı etkileri de ihtiva eder. Bu tür durumlarda İdare, bu etkileri yaratan veya yaratma tehdidini oluşturanlara karşı gerekli tedbirleri alır. Buna göre;

a) Hiç kimse gerekli izni almadıkça yukarıda belirlenmiş sulara veya bu suları etkileyebilecek yakın sulara yasaklanmış veya izne tabi kılınmış maddeleri, Türkiye'den veya Türkiye dışından getirerek boşaltamaz ve atamaz.

b) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Türkiye'nin hükümlerlik bölgesine giren denizlerde; gemilerden çöp, petrol ve petrol türevleri ile bunlarla bulaşık sintine suları, kirli balast suları, slaç, slop, yağ ve benzeri katı ve sıvı atıkların, her türlü kargo artıklarının ve bu denizler üzerindeki hava sahasında seyreden uçakların atıklarının boşaltılması yasaktır. Gemilerden kaynaklanan atıklar lisanslı atık kabul tesislerine ve/veya lisanslı atık alma gemilerine verilir. Gemilerden evsel nitelikli atıksu boşaltımı tüm gemiler için 24/6/1990 tarihli ve 20558 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Denizlerin Gemiler Tarafından Kirletilmesinin Önlenmesine Ait Uluslararası Sözleşmenin Ek-IV hükümlerine tabidir. Hassas alan niteliğindeki koy ve körfezlerde, gemide arıtma cihazı olsa dahi gemilerden evsel nitelikli atıksu boşaltımı yasaktır.

c) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Yüzme ve rekreasyon amacıyla kullanılan kıyı sularının kirlenmesinin önlenmesi için sahillerin kum bandı üzerinde veya burayı etkileyecek yakınlıkta inşa edilen fosseptiklerin sızdırmaz olması ve oluşan atıksuyun arıtma tesisi ya da kanalizasyon sistemine verilmesi gereklidir.

d) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Petrol ve türevlerini işleyen, dolurup-boşaltan, depolayan işletmeler kaza sonucu ve istenmeyen özel durumlar nedeniyle su ortamlarına petrol boşalması ihtimali göz önünde bulundurularak, gerekli acil müdahale planlarını yapmakla, personel, ekipman ve malzemeyi her an hazır bulundurmakla yükümlüdürler.

e) Kaza nedeniyle yangın tehlikesinin bulunduğu durumlar hariç olmak üzere, Bakanlığın uygun görüşü alınmadan su ortamına dağılmış petrolün dibe çöktürülmesi veya kimyasal dispersant kullanılarak seyreltilmesi yasaktır.

f) Hafriyat artıkları, moloz, arıtma ve proses artığı çamurlar ve benzeri atıkların bertaraf amacıyla deniz ve kıyı sularına boşaltımı yasaktır.

g) Balıkçılıkla ilgili olarak yapılan, su ürünleri ekimi ve balık, sünger ve diğer su ürünleri kalıntılarının geri boşaltımı ve buna benzer işlemlerin liman, koy ve körfezlerde Bakanlığın uygun görüşü alınmadan yapılması yasaktır.

h) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen, kıyı ve açık denizlerde su ürünleri yetiştiriciliği amacıyla yapılan potansiyel alan belirleme çalışmalarında Bakanlığın görüşünün alınması zorunludur.

Deniz Dibi Tarama Faaliyetlerinin Kontrolü

Madde 24 - (Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Deniz dibi taraması ve buna bağlı olarak taramadan çıkarılacak malzemenin denize dökülmesi faaliyetine ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamı dışında kalan faaliyetler için Bakanlığın görüşünün alınması zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Atıksuların Boşaltım İlkeleri

Kanalizasyon Sistemlerine Boşaltım

Madde 25 - Kanalizasyon sistemlerine atıksu boşaltımı için uygulanacak temel ilkeler şunlardır;

a) Kanalizasyon sistemi bulunan yerlerde her türlü atıksuların kanalizasyon şebekesine bağlanması, ilke olarak bir hak ve mecburiyettir.

b) Kanalizasyon sistemleri tahrip edilemez ve kullanım amaçları değiştirilemez.

c) Atıksu oluşumuna sebep olan gerçek ve tüzel kişiler, kanalizasyon sisteminden, arıtma ve/veya bertaraf amacıyla kurulmuş arıtma ve deşarj tesislerinden yararlanmalarının doğuracağı bütün harcamaları karşılamakla yükümlüdür.

d) Atıksu miktarının belirlenmesi için, içme suyu şebekesi haricinden su temin edenler, temin ettiği su miktarını alt yapı tesisleri yönetimine belgelemek ve bedeli karşılığında kanalizasyon sistemine bağlanmak zorundadır.

e) Bir endüstriyel atıksuyun kanalizasyon sistemine doğrudan bağlanabilmesi, ya da vidanjör veya benzeri bir taşıma aracı ile taşınarak boşaltılabilmesi için;

1) Kanalizasyon sisteminin yapısına ve çalışmasına zarar verip engel olmaması,

2) Çalışan personel ve civar halkı için sağlık sakıncası yaratmaması,

3) Kanalizasyon sisteminin bağlandığı arıtma tesisinin çalışmasını ve verimini olumsuz yönde etkilememesi,

4) Biyolojik arıtma tesisinde arıtılamayacak maddeler içermemesi,

5) Atıksu arıtma tesisinde oluşacak çamur ve benzeri artıkların uzaklaştırılmasını, kullanılmasını zorlaştırmaması ve çevre kirlenmesine yol açacak nitelik kazanmalarına neden olmaması,

6) **(Ek:RG-13/2/2008-26786)** Endüstriyel Atık sularını sızdırmaz nitelikteki fosseptikte toplayan ve vidanjör vasıtası ile atıksu altyapı tesislerine veren atıksu kaynakları, atıksu yönetimleriyle yaptıkları protokolü ve vidanjörle atıksu bertarafı sonucunda aldıkları belgeleri beş yıl süreyle saklamak ve denetimler sırasında görevlilere beyan etmesi,

gerekir.

Alıcı ortama doğrudan boşaltım esasları

Madde 26 - (Başlığıyla birlikte Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Atıksuların nitelik ve niceliklerinin kontrolü, kirliliğin azaltılması ve arıtılması, verilen atıksu deşarj standartlarına uyulup uyulmadığı hususunun uygun aralıklarla ve düzenli bir biçimde gözlenmesi ve belgelenmesi kirletenin sorumluluk ve yükümlülüğündedir. Standartlara uyumun kontrolü açısından, kirleten tarafından yaptırılan bu ölçümler beş yıl süreyle saklanır. İdare, bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğini, gerekiyorsa kendi ölçümleriyle denetler. İdare tarafından denetim amacıyla yapılan ölçümlerin masrafı kirleten tarafından karşılanır.

Alıcı ortamlarda kirlenmenin önlenmesi için yapılacak uygulamalarda aşağıdaki genel esaslar geçerlidir.

a) Atıksu altyapı tesisi bulunan yörelerde endüstri kuruluşları kanalizasyon sistemine bağlantı esaslarına uyulmak şartıyla, atıksularını kentsel kanalizasyon sistemine deşarj edebilirler. Kent dışında kalan ve doğru-

dan alıcı ortama deşarj yapan atıksu kaynakları için münferit veya ortak arıtma tesisleri yapılarak bunların atıksularının arıtılması gereklidir. Kent içinde veya dışında bulunan ve benzer nitelikte atıksu üreten endüstriler için ortak atıksu altyapı tesisi kurularak ortak arıtma imkânları incelenir ve değerlendirilir.

b) Deşarj standartlarının sağlanması amacıyla, atıksuların yağmur suları, soğutma suları, az kirli yıkama suları ve buna benzer az kirli sularla seyreltilmesi yasaktır.

c) Bu Yönetmeliğin 31 inci maddesinde yer alan sektörlerden atık sularında tehlikeli madde bulunanlar, Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği hükümleri kapsamında Tehlikeli Madde Deşarj İzin Belgesi için ilgili idareye başvururlar.

d) Her türlü katı atık ve artıklarla, arıtma çamurları ve fosseptik çamurlarının alıcı su ortamlarına boşaltılmaları yasaktır.

e) Gerçek veya tüzel kişiler, faaliyet türlerine göre, alıcı ortama verdikleri atıksular için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Tablo 5'ten Tablo 21'e kadar konulan deşarj standartlarını sağlamakla yükümlüdürler.

f) Aynı sanayi kuruluşu içinde birden fazla sektörün bulunması ya da aynı sektörün alt sektörlerinin bulunması hâlinde, endüstriyel nitelikli atık su debisi en yüksek olan sektörün alıcı ortama deşarj standartlarının verildiği tablodaki parametre değerleri esas alınır. Ancak atıksu debisi düşük olan sektör için Yönetmelikte verilen parametrelerden her hangi biri alıcı ortama deşarj için esas alınan tabloda bulunmuyor ise, bulunmayan parametreler deşarj iznine esas olan tabloya ilave edilir. Sanayi kuruluşlarının endüstriyel nitelikli atıksuları, bu kuruluşa ait evsel nitelikli atıksularla birlikte arıtılıyorsa; evsel nitelikli atıksuyun miktarına bakılmaksızın, ilgili sanayi kuruluşu için verilen deşarj standartları uygulanır.

g) Sulama kanallarına arıtılmış atıksu deşarjında, alıcı ortama doğrudan boşaltımda uygulanan hükümler aynen geçerlidir. Ancak, sulama kanallarına arıtılmış atık su deşarjında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün uygun görüşünün alınması gereklidir.

Alıcı ortama doğrudan boşaltım ⁽¹⁾

Madde 27 - Türkiye'de kurulu halde bulunan endüstri tipleri, küçük sanayi bölgeleri, organize sanayi bölgeleri ve diğer küçük işletmeler gözüne alınarak, standartlar endüstri bazında ayrı ayrı hazırlanmıştır. Çeşitli endüstriyel atıksular karışımı ise, karışık endüstriler sektörü olarak ayrıca grup standartlarıyla temsil edilmektedir.

Evsel nitelikli atıksuların alıcı su ortamlarına deşarjlarında uyulması gereken standart değerler de Tablo 21 de verilmiştir.

Doğal olarak kendiliğinden çıkan sıcak ve mineralli sulardan veya herhangi bir su ortamından alarak kullandıkları suyun kalitesini hiçbir şekilde değiştirmeden aynı su ortamına deşarj ettiklerini belgeleyen kurum, kuruluş ve işletmeler, bu kapsama giren su miktarı için deşarj standartlarını ihlal etmemiş sayılırlar. Ancak bu işletmelerin yukarıda belirtilenden başka kalitede ayrı bir su kaynağını kullanmaları veya atıksu üretmeleri halinde bu istisna hükmü, kalitesi değiştirilerek atılan miktardaki sular için geçersizdir.

Kurum, kuruluş ve işletmeler, kendi gruplarına ait deşarj standartlarına kıyasla daha kirli suları alıp kullandıklarında, boşalttıkları atıksuyunkullanıma aldıkları sudan daha kirli olmamasını sağlamakla yükümlü tutulurlar.

(Değişik son fıkraya: RG-13/2/2008-26786) Yeraltından çıkarılarak enerji üretme ve ısıtma gibi çeşitli amaçlarla kullanılan jeotermal kaynak sularının debisi 10 L/sn ve üzerinde ise suyun alındığı formasyona reenjeksiyon ile bertaraf edilmesi zorunludur. Reenjeksiyon ile bertaraf etmeyenlere işletme ruhsatı verilemez. Ancak, reenjeksiyonun mümkün olmadığının bilimsel olarak ispatlanması hâlinde; alıcı ortama deşarj edilecek olan suların içerisinde çözölmüş hâde bulunan mineral ve elementlerin miktarlarının belirlenmesi için yapılacak jeokimyasal analizlerin sonucuna göre Bakanlıkça belirlenecek deşarj standartları esas alınarak izin verilebilir.

Arıtılmış Atıksuların Sulamada Kullanımı

Madde 28 - Sulama suyunun kıt olduğu ve ekonomik değer taşıdığı yörelerde, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliğinde verilen sulama suyu kalite kriterlerini sağlayacak derecede arıtılmış atıksuların, sulama suyu olarak kullanılması teşvik edilir. Bu amaçla uygulanacak ön işlemler ve yapılması gereken incelemeler Teknik Usuller Tebliğine göre yapılır. Bir atıksu kütlesinin bu tür kullanımlara uygunluğu, valilikçe il evre ve orman müdürlüğü, il tarım müdürlüğü ve devlet su işleri bölge müdürlüğünden oluşturulacak komisyonca belirlenir.

Kompozit Numunelerin Alınma ve Değerlendirilme Esasları

Madde 29 - (Değişik birinci fıkraya: RG-13/2/2008-26786) Atıksuların alıcı ortamlara doğrudan deşarjı ile ilgili olarak bu Yönetmelikte getirilmiş olan standart değerler, alınan kompozit atıksu numunelerinde aşılması gereken sınır değerleri ifade etmektedir.

Atıksu kaynakları gerekli deşarj standartlarını sağlamak için arıtma tesislerinin çıkış sularını deşarj izin belgesinde belirtilen aralıklarla numune almak, ölçüm ve analiz yapmak suretiyle kontrol etmek, atık suların özellikleri ve miktarlarına ilişkin bilgileri belirlemek, belgelemek ve denetimlerde beyan etmekle yükümlüdürler. İdare, bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğini, gerekiyorsa kendi ölçümleriyle denetler. İdare tarafından yapılan bu ölçümlerin masrafı kirleten tarafından karşılanır.

(Değişik üçüncü fıkra: RG-13/2/2008-26786) Alıcı ortama atıksu deşarj standartları için üç ayrı sınır verilmiştir. Bunlar; anlık, iki saatlik ve yirmi dört saatlik kompozit çıkış suyu numunelerinden elde edilen konsantrasyonları ifade etmektedir.

Denetlemelerde normal işletme şartlarına ait iki saatlik kompozit numuneler ve bunlara ait sınır değerler esas alınır. Ancak iki saatlik kompozit numune alınması mümkün olmayan, arıtılmış atık sularını iki saatten daha kısa sürede alıcı ortama deşarj eden atıksu arıtma tesislerinde, arıtılmış atık su deşarjının devam ettiği süre içerisinde alınan kompozit numune değeri iki saatlik kompozit numune değeri ile kıyaslanarak denetleme yapılır.

(Değişik beşinci fıkra: RG-13/2/2008-26786) Alıcı ortam deşarj standartlarının belirtildiği tablolarda anlık numune parametresi bulunmayan sektörlerle ilgili idare tarafından yapılacak denetlemelerde, alınacak anlık numuneler kontrol amacıyla kullanılabilir. Bu durumda alınan anlık numune değeri iki saatlik kompozit numune için verilen standart değerden %20 daha fazla çıkması durumunda cezai işleme esas olmak üzere değerlendirme yapılır.

Denetlemelerde Balık Biyodeneyi (ZSF) parametresine ilgili idare tarafından gerekli görülmesi durumunda bakılır.

Atıksu arıtma tesislerinin tasarımında BOİ5 parametresi dikkate alınır.

Özellikle kurulacak arıtma tesislerinin tasarımında, işletilmesinde ve deşarj izni verilmesinde iki veya yirmidört saatlik kompozit numuneler için verilen standartlar esas alınmalıdır. İki saatlik çalışma düzeni bulunmayan tesislerde, deşarj süresi boyunca alınan kompozit numune, iki saatlik kompozit için verilen standartla kıyaslanır.

(Değişik dokuzuncu fıkra: RG-13/2/2008-26786) Atık su debisi 500 m3/gün üzerinde olan işletmelerin atıksu arıtma tesisi çıkış noktasında

numune alma bacası, otomatik numune alma ve debi ölçme cihazı bulundurması zorunludur. Atık su debisi 200-500 m³/gün arasında olan işletmelerin atıksu arıtma tesisi çıkış noktasında numune alma bacası ve otomatik numune alma cihazı bulundurması zorunludur.

Atık sular veya arıtılmış sulardan numune alınması Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliğine göre yapılır.

(Ek fıkra: RG-13/2/2008-26786) Derin deniz deşarjı ile sonuçlanan bütün atıksu arıtma veya ön arıtma tesislerinin çıkış noktasında numune alma bacası, atıksu debisi 1000 m³/gün üzerinde olan tesislerin ise, ayrıca otomatik numune alma ve debi ölçme cihazlarını bulundurmaları zorunludur.

Atıksu Miktarını ve Zararlarını Azaltmak için Alınabilecek Tedbirler

Madde 30 - (Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Atıksu arıtımı için uygulanabilir olduğu genelde kabul edilmiş metodlar, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliğinde tanımlanır. Atıksu arıtım metodları seçilirken, alıcı ortam dışında kalan hava kirlenmesi, toprak kirlenmesi, katı artıklar gibi çevre sorunlarına neden olmamak üzere gerekli tedbirler alınır.

Endüstriyel Atıksu Deşarj Standartları

Madde 31 - Endüstriler üretim tiplerine göre gruplandırılmış ve onaltı tane sektör oluşturulmuştur. Bu sektörlere giren tesislerden tamamen kuru tipte çalışanlar için Tablo 5-20 arasındaki atıksu standartları uygulanmaz. Bu sektörler ve sektörlerin içerdiği endüstri tipleri aşağıda verilmiştir;

a) Gıda sanayii sektörü; un fabrikaları, makarna fabrikaları, maya sanayii, süt ve süt ürünleri, yağlı tohumlardan yağ çıkarılması ve sıvı yağ rafinasyonu, zeytin yağı ve sabun üretimi, katı yağ rafinasyonu, mezbahalar ve entegre et tesisleri, balık ve kemik unu üretimi, havyan kesimi yan ürünleri işleme, sebze ve meyve yıkama ve işleme, bitki işleme, şeker sanayii, tuz işletmeleri, tarla balıkçılığı, su ürünleri değerlendirme ve buna benzer sanayi kuruluşları.

b) İçki sanayii sektörü; alkolsüz içkiler (meşrubat) sanayii, alkol ve alkollü içki sanayi, bira ve malt üretimi, melastan alkol üretimi.

c) Maden sanayii sektörü; demir ve demir dışı metal cevherleri, kömür

üretimi ve nakli, bor cevheri, seramik ve toprak sanayii, çimento, taş kırma, toprak sanayii ve buna benzer sanayi kuruluşları.

d) Cam sanayii sektörü; cam eşya, düz cam ve pencere camı imali, cam yünü hazırlama, gümüş kaplamalı ve kaplamasız ayna imali.

e) Kömür hazırlama işleme ve enerji üretimi sektörü; taş kömürü ve linyit kömürü hazırlama, kok ve havagazı üretimi, termik santraller, nükleer santraller, jeotermal santraller, soğutma suyu ve benzerleri, kapalı devre çalışan endüstriyel soğutma suları, fuel-oil ve kömürle çalışan buhar kazanları ve benzeri tesisler.

f) Tekstil sanayii sektörü; açık elyaf, iplik üretimi ve terbiyesi, dokunmuş kumaş terbiyesi, pamuklu tekstil ve benzerleri, çırçır sanayii, yün yıkama, terbiye, dokuma ve benzerleri, örgü kumaş terbiyesi ve benzerleri, halı terbiyesi ve benzerleri, sentetik tekstil terbiyesi ve benzerleri.

g) Petrol sanayii sektörü; petrol rafinerileri, petrol dolum tesisleri ve benzerleri.

h) Deri ve deri mamülleri sanayi.

ı) Selüloz, kağıt, karton sanayii sektörü; yarı selüloz üretimi, ağartılmamış selüloz üretimi, ağartılmış selüloz üretimi, saf selüloz üretimi, nişasta katkısız kağıt üretimi, nişasta katkılı kağıt üretimi, saf selülozdan elde edilen çok ince dokulu kağıt üretimi, yüzey kaplamalı-dolgulu kağıt üretimi, kırpıntı kağıt yüzdesi yüksek olmayan kağıt üretimi, kırpıntı kağıttan kağıt üretimi, parşömen kağıdı üretimi ve benzerleri.

j) Kimya sanayii sektörü; klor alkali sanayii, perborat ve diğer bor ürünleri sanayii; zırnık üretimi ve benzerleri, boya ve mürekkep sanayii; boya ham madde ve yardımcı madde sanayii; ilaç sanayii; gübre sanayii; plastik sanayii; boru, film, hortum, kauçuk sanayii; taşıt lastiği ve lastik kaplamacılığı, tıbbi ve zirai müstahzarat sanayii (laboratuvarlar, tanenli maddeler, kozmetik); deterjan sanayii; petrokimya ve hidrokarbon üretim tesisleri, soda üretimi, karpit üretimi, baryum bileşikler üretimi, dispers oksitler üretimi ve benzerleri.

k) Metal sanayii sektörü; demir çelik işleme tesisleri, genelde metal hazırlama ve işleme, galvanizleme, dağlama, elektrolitik kaplama, metal renklendirme, çinko kaplama, su verme-sertleştirme, iletken plaka imalatı, akü imalatı, emayeleme, sırlama, mineleme tesisleri, metal taşlama ve

zımparalama tesisleri, metal cilalama ve vernikleme tesisleri, laklama-bo-yama, demir dışı metal üretimi, alüminyum oksit ve alüminyum izabesi, demir ve demir dışı dökümhane ve metal şekillendirme ve benzerleri.

l) Ağaç mamülleri ve mobilya sanayii sektörü; kereste ve doğrama, sunta, kutu, ambalaj, mekik, duralit ve benzerleri.

m) Seri makina imalatı, elektrik makinaları ve teçhizatı, yedek parça sanayii sektörü.

n) Taşıt fabrikaları ve tamirhaneleri sanayi; motorlu ve motorsuz taşıt tamirhaneleri, otomobil, kamyon, traktör, minibüs, bisiklet, motosiklet ve benzeri taşıt aracı üreten fabrikalar, tersaneler ve gemi söküm tesisleri.

o) Karışık endüstriler; büyük ve küçük organize sanayi bölgeleri ve sektör belirlemesi yapılamayan diğer sanayiler.

p) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Endüstriyel nitelikli atıksu üreten diğer tesisler; içme suyu filtrelerinin geri yıkama suları, endüstriyel soğutma suları, hava kirliliği kontrol amacıyla kullanılan filtre su ve çamurları, benzin istasyonları, yer ve taşıt yıkama atıksuları, katı atık değerlendirme ve bertaraf tesislerinden gelen atıksular, benzin istasyonlarından gelen atıksular, tutkal ve zambak üretimi atıksuları, su yumuşatma, demineralizasyon ve rejenerasyon, aktif karbon yıkama, rejenerasyon ve Biodizel tesisleri.

Yukarıda verilen endüstriyel atıksu kaynakları için belirlenen atıksu deşarj standartları Tablo 5 ten Tablo 20 ye kadar düzenlenmiştir. Bu Yönetmelikte yer almayan endüstri tipleri için işletmenin proses türü, kullanılan hammaddeler, kimyasallar ve benzeri hususlar dikkate alınarak deşarj parametreleri ve bu parametreler için benzer sektörler ve Tablo 19 esas alınarak deşarj standartları ilgili idarece belirlendikten sonra Bakanlığın uygun görüşü alınarak uygulanır.

Evsel Nitelikli Atıksular İçin Deşarj Standartları

Madde 32 - (Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Evsel nitelikli atıksu kaynaklarından doğrudan ve/veya kentsel arıtma tesislerinden arıtılmış olarak çıkan suların alıcı ortama deşarjında istenen standart değerler bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Tablo 21’de verilmiştir.

Evsel nitelikli atıksular kirlilik yüklerine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılır.

a) Kirlilik yükü ham BOİ₅ olarak 5-120 kg/gün arasında

(Eşdeğer nüfus 84 - 2000 arasında).

- b) Kirlilik yükü ham BOI_5 olarak 120-600 kg/gün
(Eşdeğer nüfus 2000 -10 000 arasında).
- c) Kirlilik yükü ham BOI_5 olarak 600-6000 kg/gün
(Eşdeğer nüfus 10 000-100 000 arasında).
- d) Kirlilik yükü ham BOI_5 olarak 6000 kg/gün'den büyük
(Eşdeğer nüfus 100 000 veya daha fazla).

Nüfusu 2000'den az olan yerleşim yerlerinin; otel, motel, tatil köyü, tatil sitesi, yazlık siteler ve sanayi tesislerinin evsel atıksuları hariç, evsel nitelikli atıksuları için, yerleşim yerinin çevresel ve sosyoekonomik özellikleri dikkate alınarak çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek ve bu Yönetmeliğin ilgili hükümlerini karşılayacak şekilde İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne uygun görülecek arıtma ve/veya bertaraf yöntemleri uygulanır.

Nüfusu 84 kişinin altında olan otel, motel, tatil köyü, tatil sitesi ve yazlık siteler ve sanayi tesislerinin evsel atık suları 19/3/1971 tarihli ve 13783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik hükümlerine göre yapılacak olan sızdırmaz nitelikteki fosseptikte toplanır ve vidanjör vasıtası ile atıksu altyapı tesislerine verilir.

Evsel Atık sularını sızdırmaz nitelikteki fosseptikte toplayan ve vidanjör vasıtası ile atıksu altyapı tesislerine veren atıksu kaynakları, Atıksu Yönetimleriyle yaptıkları protokolü ve vidanjörle atıksu bertarafı sonucunda aldıkları belgeleri beş yıl süreyle saklamak ve denetimler sırasında görevlilere beyan etmek zorundadırlar.

Derin Deniz Deşarjlarıyla Alıcı Ortamlara Boşaltım

Madde 33 - (Değişik: RG-13/2/2008-26786)

Denize kıyısı olan yerleşimler ve kıyı bölgelerinde bulunan endüstriler için, alıcı ortamda yeterli seyreltme kapasitesinin bulunduğu ayrıntılı mühendislik çalışmaları sonucunda kanıtlanması hâlinde, atıksuların ve soğutma sularının derin deniz deşarjlarıyla bertarafına izin verilir. Bu durumlarda evsel ve endüstriyel atıksular için alıcı ortama doğrudan deşarj için belirlenmiş olan deşarj standartları uygulanmaz. Artırılmamış evsel nitelikli atıksuların ve soğutma sularının deşarj ve seyreltme potansiyeli düşük olan yarı kapalı koy ve körfezlere, Coğrafi şartlar nedeniyle derin

deniz deşarjı yapılması zorunlu olursa, yapılacak deşarjın alıcı ortamdaki ekolojik dengeleri bozmayacağı ve özellikle Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen maddelerin birikim yapmayacağı, bir çevresel etki değerlendirme çalışması ile ispat edilirse, bu Yönetmeliğin 42 nci maddesi uyarınca izin verilir.

Derin Deniz Deşarjına İzin Verilebilecek Atıksuların Özellikleri

Madde 34 - Derin deniz deşarjından önce sadece sınırlı düzeyde bir arıtma yapıldığı için, deniz ortamının korunabilmesi amacıyla, derin deniz deşarjıyla alıcı ortama verilebilecek atıksu özellikleri sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmalar aşağıda belirtilmektedir;

a) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Alıcı sulara derin deniz deşarjının yapılabilmesi için atıksuların Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerleri sağlaması gerekmektedir.

b) Derin deniz deşarjına 33 üncü madde uyarınca izin verilebilecek atıksuların özellikleri Tablo 22 de verilmiştir. Bu tablodaki sınır değerlerden fazla kirletici özellikler ihtiva eden suların denize boşaltımına izin verilmez.

Derin Deniz Deşarj Kriterleri

Madde 35 - Atıksuların derin deniz deşarjlarıyla bertaraf edilmesi durumunda, alıcı ortamlar için uygulanacak olan derin deniz deşarj kriterleri Tablo 23 te düzenlenmiştir. Deşarj sistemlerinin tasarımında ayrıca aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır;

a) Denize bu Yönetmelikle verilebileceği kabul edilen atıksuların deşarj edilebilmesi için projedeki ilk seyrelme S1 değeri 40 in altında bulunmalı, tercihen S1 = 100 olmalıdır. Bu seyrelmelerin tesbiti Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliğine göre yapılır.

b) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Minimum deşarj derinliği 20 metre olmalı, eğer 20 metre derinliğe inmek ekonomik olarak mümkün değilse, difüzör hariç deşarj boru boyu ortalama kıyı çizgisinden itibaren bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Tablo 24'te gösterilenden az olmamalıdır. Tablodaki nüfus değerlerinden daha büyük yerleşim yerleri, "önemli kirletici kaynak" sınıfına giren faaliyetler ve sanayi kuruluşları için deşarj boru boyu, ön veya tam arıtma alternatifleri ile birlikte ele alınarak belirlenir.

c) **(Değişik: RG-13/2/2008-26786)** Yaz aylarında T90 değeri Ege ve

Akdeniz’de en az 1 saat, Karadeniz’de 2 saat Marmara Denizinde ise 1,5 saat alınmalıdır. Kış aylarında ise T90 değeri daha yüksek olacağı için bu değer ortalama 3-5 saat arasında alınmalıdır.

İstisna Hükümleri

Madde 36 - (Değişik: RG-30/3/2010-27537) ⁽²⁾ İdare tarafından, belirli bir deniz ortamına deşarj yapmış olan ve yapabilecek diğer atıksu kaynaklarının topluca deniz suyu kalitesi üzerinde olumsuz etkileri göz önüne alınarak izin için gerektiğinde 35 inci maddede öngörülenden daha sıkı kriterler ve tedbirler aldırılabilir.

Derin deniz deşarjına 33 üncü madde uyarınca izin verilebilecek atıkların özellikleri Tablo 22 de verilmiştir. Bu tabloda verilen parametrelerin dışında kirletici özellikler ihtiva eden suların denize boşaltımına, yapılacak deşarjın alıcı ortamdaki ekolojik dengeleri bozmayacağı ayrıntılı bilimsel çalışmalar ile kanıtlandığı taktirde izin verilebilir.

(Ek fıkra: RG-13/2/2008-26786) Yüzme ve Rekreasyon amacıyla kullanılan sulara yapılacak derin deniz deşarjının mümkün olmadığı hâllerde atık suların arıtılmasında azot ve fosfor giderimi ile birlikte dezenfeksiyon işlemi yapılır ve deşarj, söz konusu su ortamlarının kalitesini bozmayacak şekilde gerçekleştirilir.

SU KİRLİLİĞİ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

25 Mart 2012 PAZAR Resmî Gazete Sayı : 28244

Çevre ve Şehircilik Bakanlığından:

MADDE 1 – 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Renk parametrelerine ilişkin istisna

GEÇİCİ MADDE 9 – (1) 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde belirtilen Islah Organize Sanayi Bölgesine dâhil olmak üzere müracaatta bulunan ve bunu belgeleyen kurum, kuruluş veya işletmeler, 31/12/2014 tarihine kadar bu Yönetmelikte belirtilen renk parametresine tâbi değildir.”

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.

2-YERÜSTÜ SU KALİTESİ YÖNETMELİĞİ

Resmi Gazete Tarihi: 30.11.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28483

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE1–(1) Bu Yönetmeliğin amacı, **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü sular ile kıyı ve geçiş sularının biyolojik, kimyasal, fiziko-kimyasal ve hidromorfolojik kalitelerinin belirlenmesi, sınıflandırılması, su kalitesinin ve miktarının izlenmesi, bu suların kullanım maksatlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde koruma kullanma dengesi de gözetilerek ortaya konulması, korunması ve iyi su durumuna ulaşılması için alınacak tedbirlere yönelik usul ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, açık deniz haricindeki bütün **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü sular ile kıyı ve geçiş sularını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci, 9 uncu ve 26 ncı maddeleri ile 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü ve 9 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Arka plan konsantrasyonu: Bir maddenin, insan faaliyetleri sonucu bozulmamış veya ihmal edilebilir ölçüde bozulmuş su kütlesindeki konsantrasyonunu,

b) Artık: Bir maddenin kullanıldıktan sonra geriye kalan ve kullanılmayan kısmını,

c) Atık: Her türlü üretim ve tüketim faaliyetleri sonunda, fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özellikleriyle karışıkları alıcı ortamların tabii bileşim ve özelliklerinin değişmesine sebep olarak dolaylı veya doğrudan zarar-

lara yol açabilen ve ortamın kullanım potansiyelini etkileyen katı, sıvı veya gaz halindeki maddelerle atık enerjii,

ç) Ayrıntılı değerlendirme raporu: Su kütleleri ile alakalı olarak, içeri-
sinde tedbirler programının da yer aldığı, risk değerlendirmelerini içeren
ayrıntılı raporu,

d) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

e) Belirli kirlenici: Su kütlelerine, kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek
miktarla deşarj edilen ve **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü
su kütlelerinin iyi ekolojik duruma ulaşması için çevresel kalite standardı
belirlenmiş olan madde veya madde gruplarını,

f) Biyota: Bir bölgede yaşayan canlıların bütünü,

g) Büyük ölçüde değiştirilmiş su kütlesi (BÖDSK): İnsan faaliyetleri-
nin yol açtığı fiziksel değişikliklerin bir sonucu olarak özellik bakımından
önemli ölçüde değişmiş **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü
su kütlelerini,

ğ) Çevresel hedef: Bir su kütleindeki sucul canlıların en yüksek mer-
tebede korunması için kimyasal, fiziko-kimyasal, ekolojik, hidromorfolojik
ve miktar açısından su kütlelerinin ulaşabileceği en iyi su durumunu,

h) Çevresel kalite standardı: Belli bir kirlenicinin ya da kirlenici grupları-
nın suda, dip çökeltisinde veya biyotada insan sağlığı ve çevreyi korumak
için aşmaması gereken konsantrasyonları,

ı) Destekleyici kalite unsuru: Bir su kütlelerinin kalite sınıfına karar ve-
rilmesi maksadıyla izlenmesi gereken genel kimyasal ve fizikokimyasal
kalite unsurlarını ve hidromorfolojik etki bileşenlerini,

i) Doğal su kütlesi: Değişikliğe uğramamış veya tabii durumundan çok
az değişikliğe uğramış su kütlelerini,

j) Doğal zenginleşme: Bir su kütlelerinin, insan müdahalesi olmaksızın,
toprak, taş, kaya ve kayaların yapısında tabii olarak bulunan maddeleri
almasını,

k) Ekolojik durum: **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü sular
ile ilişkilendirilen su ekosistemlerinin yapı ve işleyişini,

l) Ekolojik kalite oranı (EKO): Farklı tipteki su kütlelerinin biyolojik kali-
tesinin ölçülmesi ve biyolojik kalite unsurlarının karşılaştırılması için kulla-
nılan oranı,

m) Geçiş suları: Nehir ağızları civarındaki, kıyı sularına yakın olmaları ancak aynı zamanda tatlı su akıntılarından önemli ölçüde etkilenmeleri neticesinde kısmen tuzlu olma özelliğine sahip **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütlelerini,

n) Güvenlik faktörü: Su ortamındaki türler arası ve tür içi hassasiyet farklılıklarını göz önünde bulundurmaya yarayan sayı ya da faktörü,

o) Hassas bölge: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli tedbirler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek tabii tatlı su göllerini, diğer tatlı su kaynaklarını, haliçler ve kıyı sularını etkileyen bölgeleri,

ö) Hassas su alanı: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli tedbirler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek su kaynakları, kıyı ve geçiş suları ile tedbir alınmaması halinde yüksek nitrat konsantrasyonları ihtiva edebilecek içme suyu temini maksatlı sular ve diğer sebeplerle daha ileri arıtma gerektiren suları,

p) İyi çevre durumu: **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)**Yerüstü sular ile birlikte kıyı ve geçiş sularının ekolojik olarak temiz, sağlıklı ve kendi imkânları dahilinde üretken, çeşitli ve dinamik yapılar oluşturan kullanımının sürdürülebilir seviyede olduğu, bu sayede mevcut ve gelecek kuşaklar için muhtemel kullanımının güvence altında bulunduğu durumu,

r) İyi ekolojik durum: Bir su kütleğinde izlenen biyolojik ve destekleyici kalite unsurlarının, referans şartlara sahip olma veya tabii durumdan az oranda sapma göstermesi durumu,

s) İyi ekolojik potansiyel (İEP): Büyük ölçüde değiştirilmiş veya yapay su kütlesi için ulaşılabilecek iyi su kalitesi ile mevcut su kalitesi arasındaki farkı,

ş) İyi **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su durumu: **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kaynağının hem ekolojik durumunun hem de kimyasal durumunun iyi kalite sınıfında olması halini,

t) Karışım bölgesi: **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü alıcı su ortamına yapılan deşarjlarda, deşarj noktasından başlayarak Ek-8'de tanımlanan bölgeyi,

u) Kıyı suları: Türkiye kıyılarının en dış uç noktalarından çizilen düz esas hattın itibaren deniz tarafına doğru bir deniz mili (1852 m) mesafeye kadar uzanan suları ve bunların deniz tabanı ve altını,

ü) Koruma bölgeleri: Ek-3'te sıralanan alanları,

v) Maksimum ekolojik potansiyel (MEP): Ekolojik açıdan referans noktadaki değer ile izlenen türün yüzdesinin çarpımı yoluyla bulunan değeri,

y) Natura 2000 alanları: Habitatın ve türlerin korunması maksadıyla Avrupa Birliğinin Kuş (79/409/EEC) ve Habitat Direktifleri (92/43/EEC) altında belirlenmiş korunan alanlarını,

z) Operasyonel izleme: Kirleticiler açısından risk altında bulunan su kütlelerinde, kirletici girişinin olduğu yerlerde yapılan izlemeyi,

aa) Ötrofik: Suların, besi maddelerince özellikle azot ve/veya fosfor bileşiklerince, alg ve daha yüksek yapılı bitkilerin üremesini hızlandıracak, böylece sudaki canlıların dengesini bozacak ve su kalitesinde istenmeyen bozulmalara yol açacak şekilde zenginleşmesini,

bb) Özümleme kapasitesi: Su kütlelerinin kirlenmemiş durumuna dönmek için bütün kirleticileri, su ortamındaki canlılara veya suyu tüketen insanlara zarar vermeden alma kapasitesini,

cc) Referans şart: Her bir su kütlesi tipolojisi için tahrip edilmemiş durumu ve ekolojik kalite oranı ölçeğinde çok iyi veya tabii durumdan çok az sapma gösteren su durumunu,

çç) Referans noktası: **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü sularında, baskıların olmadığı veya etkilerinin ekosistemin işleyişini etkilemediği, bozulmanın olmadığı ve doğala yakın özellikteki noktaları,

dd) Su kütlesi: Bir akarsu, nehir veya kanal, göl veya rezervuar, geçiş suyu veya kıyı suyunun bir kısmı veya tamamı olan ve benzer özellikler gösteren **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü suyun yönetilebilir bir birimini,

ee) Tehlikeli maddeler: Su ve çevresi için önemli risk teşkil eden ve zehirlilik, kalıcılık ve biyolojik birikme özelliğinde olan madde veya madde gruplarını,

ff) Tipolojik sınıflandırma: Bir su kütlelerinin coğrafi konumunun, hidromorfolojik durumunun, jeolojik yapısının, bulunduğu yerin ikliminin, suyun fiziksel özelliklerinin ve diğer unsurların dikkate alınarak sınıflandırılması,

gg) Trofik seviye: Bir su kütlelerinin besin maddesi konsantrasyonu, klo-

rofil-a, fitoplankton biyokütlesi ve ışık geçirgenliği göz önünde bulundurulacak belirlenen durumunu,

ğğ) Yapay su kütlesi (YSK): Daha önce doğal olarak mevcut olmayan ve insan faaliyeti sonucu ortaya çıkan **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütlesini,

hh) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)**Yerüstü sular: Yeraltı suları haricindeki bütün iç sular, geçiş suları ve kıyı sularını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

İlke ve esaslar

MADDE 5 – (1) (Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327) Yerüstü su kalitesinin korunmasına dair ilke ve esaslar şunlardır.

a) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü suların kalitesini ve ekolojik özelliklerini korumak, iyileştirmek, mevcut kalitesinden geriye gidişini önlemek ve çevresel hedeflere ulaşmak esastır.

b) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü suların biyolojik, fiziko-kimyasal ve kimyasal açıdan kalitelerinin korunması maksadıyla her türlü atık ve artık, mevcut su kalite durumunu ve ekolojisini bozacak şekilde alıcı su ortamına bırakılamaz.

c) Ekosistemin bütüncül korunması bakımından, **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü sular ile birlikte bu sularla etkileşim içerisinde olan karasal alanlarda faaliyet gösteren sanayi tesislerinde, bütünleşik kirlilik önleme ve kontrol, temiz üretim, mevcut en iyi teknikler ve en iyi çevresel uygulamalara öncelik verilmesi esastır.

ç) Atıksuların alıcı ortama deşarj standartlarının, alıcı ortamdaki çevresel kalite standartları dikkate alınarak belirlenmesi esastır.

d) Hassas su alanlarına yapılacak deşarjlarda, bu alanlara özel olarak belirlenmiş çevresel hedeflere uyulması esastır.

e) Yayılı kirletici girişinin azaltılması için iyi tarım uygulamaları kodlarında yer alan önlem ve tedbirlerin alınması esastır.

Alıcı su ortamlarının korunması

MADDE 6 – (1) Alıcı ortama deşarj kriterleri, sınıflandırması yapılmış ve kalite standartları belirlenmiş olan **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütleleri ve bu su kütleleri ile etkileşim içerisinde bulunan evsel ve sanayi kirletici kaynakların bu alanlara olabilecek etkileri, alanın özümleme kapasitesi ve Bakanlıkça belirlenen çevresel kalite standartları göz önüne alınarak, ilgili kurum ve kuruluşlarca belirlenir.

(2) Alıcı ortama tarımsal faaliyetlerden gelen kirlilikle ilgili gerekli tedbirler çevresel kalite standardı esas alınarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca alınır.

Hassas su alanları/bölgeler

MADDE 7 – (1) Su kirliliği açısından hassas su alanları ile nitrata hassas su alanları Bakanlıkça belirlenir. Nitrata hassas bölgeler ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken belirlenir.

(2) Suların ekolojik ve kimyasal kalite durumlarını gösteren haritalar Bakanlıkça hazırlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327) Yerüstü Su Kütlelerinde Baskı ve Etkilerin Değerlendirilmesi

MADDE 8 – (1) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü su kütlelerinde baskı ve etkilerin değerlendirilmesi, Ek-1'de yer alan kriterler dikkate alınarak ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte koordineli olarak Bakanlık tarafından belirlenir. Buna göre;

a) Su kütesine etki eden noktasal ve yayılı kaynaklı baskılar ile biyolojik ve hidromorfolojik baskılar ve etkiler dikkate alınarak su kalite değerlendirmesi yapılır.

b) Baskı ve etkiler değerlendirilirken fiziksel, kimyasal ve biyolojik veriler ile suyun kullanım durumuna ilişkin veriler toplanır. Çevresel hedeflere ulaşmada darboğaz oluşturan önemli baskılar tespit edilir. Baskı ve etkilere ilişkin değerlendirmeler ve risk analizleri Bakanlıkça yapılır.

c) Su kalite değerlendirmelerine göre risk altında, potansiyel risk altında ve risk altında olmayan **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütleleri belirlenir.

ç) Suların kullanım maksatları Ek-5'te yer alan Tablo 5'e göre belirlenir.

(2) Risk altında olan **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütleleri için ayrıntılı değerlendirme yapılır. Ayrıntılı değerlendirme raporu;

- a) Su kalitesinin iyileştirilmesi için tedbirler programını,
- b) İzleme programını,
- c) Kirlilik potansiyeline göre hazırlanan risk analizlerini, ihtiva eder.

(3) Belirlenen **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütleleri ile ilgili bilgilerin envanteri Bakanlıkça tutulur, veri tabanına aktarılır ve haritalanır. Oluşturulan veri tabanı, ilgili kurum ve kuruluşlar ile paylaşılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Su Kalitesi Yönetimi İçin Tedbirler Programı

Çevresel hedefler

MADDE 9 – (1) Yüzeysel su kütlelerinde çevresel hedefler, havza bazında Ek-2'ye uygun olarak yapılan sınıflandırma neticesine göre, Bakanlık tarafından belirlenir. Bakanlık;

a) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü suların kalitesinin bozulmasının önlenmesi,

b) Doğal su kütlelerinde, iyi kimyasal su durumu ve iyi ekolojik duruma ulaşılması,

c) Yapay ve büyük ölçüde değiştirilmiş su kütlelerinde, iyi kimyasal su durumu ve iyi ekolojik potansiyele ulaşılması maksadıyla su kütlelerinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi, korunması ve ıslah edilmesi,

için gerekli tedbirleri belirler ve uygulamalarının takibini yapar.

(2) Hassas alanlar dışındaki alanlarda bulunan **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütlelerinde çevresel hedeflere ulaşılması esastır. Ek-3'te verilen alanlarda, alana özgü tanımlanan çevresel hedeflere uyulur. Bakanlık, bu alanlara ilişkin olarak belirlenen çevresel hedeflere ulaşamaması durumunda ilave tedbirler belirleyebilir. Özel hedeflerin olmaması durumunda ise iyi durum hedefi göz önünde bulundurulur.

(3) Hassas alanlar ve koruma bölgeleri için özel olarak belirlenmiş hedeflere ve ilgili mevzuata uyulur.

(4) Belirli bir su kütlesi ile birden fazla hedefin alâkalı olması durumunda en kısıtlayıcı olan uygulanır.

(5) Belirlenen çevresel hedeflere ulaşılama ihtimalinin bulunduğu durumlarda, modelleme teknikleri kullanılarak, ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılacak ortak çalışma neticesinde, daha düşük hedefler belirlenebilir.

Çevresel kalite standardı

MADDE 10 – (1) Ek-4'te verilen madde ve madde grupları için çevresel kalite standartları ulusal düzeyde ve ilave olarak her bir havza için o havzaya özgü belirli kirleticiler için çevresel kalite standartları da havza düzeyinde Bakanlıkça belirlenir.

(2) Çevresel kalite standartları belirlenene kadar Ek-5'te verilen tablolardeki limit değerlere uyulur. Belirli kirleticiler ile ilgili çevresel kalite standartları belirlendikten sonra alıcı ortamlara atıksu deşarjları ile ilgili gerekli düzenlemeler, ilgili kurum/kuruluşlarca yapılır.

(3) Çevresel kalite standartları belirlenirken havza bazında noktasal ve yayılı kirlilik kaynakları ile birlikte su ortamında gerçekleştirilen daha önceki izleme verilerinin envanteri Bakanlıkça yapılır.

(4) Toplanan envanter bilgileri değerlendirilir ve çevresel kalite standartları Ek-5 dikkate alınarak belirlenir.

(5) Karışım bölgesinin bittiği noktada çevresel kalite standardının aşılması kaydıyla, özellikleri Ek-8'de tanımlanan karışım bölgesinde çevresel kalite standardı aşılabılır.

(6) Su ürünleri istihsal alanları ile ilgili alıcı ortam standartları Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca belirlenir.

Referans

MADDE 11 – (1) Ulusal izleme programından elde edilen neticelerin mukayese edilebilirliğini sağlamak ve izleme neticelerinin ekolojik duruma göre sınıflandırmasını yapmak maksadıyla her tipolojiye uygun olarak referans şart veya referans su kütlesi seçilir.

(2) Seçilen referans su kütlesinin, sınıfı belirlenecek olan su kütlesi ile benzer tipolojik özelliklere sahip ve tabii duruma en yakın veya tabii durumdan çok az sapma göstermiş olması gerekir.

(3) Referans su kütlesinin olmadığı durumlarda referans şartlar Bakanlıkça belirlenir.

(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327) Yerüstü suların sınıflandırılması

MADDE 12 – (1) (Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)Yerüstü sular için çevresel sınıflandırma, ekolojik ve kimyasal durumun ortak değerlendirilmesiyle Ek-2’de verilen değerlendirme şemaları göz önüne alınarak Bakanlıkça yapılır. Kimyasal durum, öncelikli maddelerin izlenmesi neticesinde belirlenir. Ekolojik durum, su kütlesinin biyolojik, hidromorfolojik, genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite unsurları ile birlikte belirli kirleticilerin izlenmesi ve beraberce değerlendirilmesi ile belirlenir.

İzleme verilerinin değerlendirilmesi

MADDE 13 – (1) Bir yıllık izleme verilerinde veri sayısı 10’un altında ise aritmetik ortalama alınarak değerlendirme yapılır. İlk üç yılda numune sayısı 10’un üzerinde olan verilerin değerlendirmesinde Ek-2 (B-1) ve üç yıl üzeri izleme verilerinin bulunduğu durumlarda yapılacak değerlendirmede Ek-2 (B-2)’de verilen metotlar kullanılır.

(2) **(Değişik: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü suların sınıflandırılmasına yönelik değerlendirme, 11/2/2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik kapsamında yapılan izleme neticelerinden elde edilen veriler doğrultusunda, ek-5’teki kriterler kullanılarak, ek-2’deki Yerüstü Su Kütlelerinin Sınıflandırma Şemasına göre yapılır.

(3) Kimyasal ve ekolojik durum değerlendirilmesinde, su kütlelerinin karışım bölgelerinin akış yönündeki uç tarafında seçilecek noktalardaki izleme neticeleri dikkate alınır.

(4) Su kütlesinin nihaî sınıfı, ekolojik ve kimyasal durumlarının birlikte değerlendirilmesi neticesinde tespit edilir. Sınıf tespitinde belirleyici olan ekolojik durumdur. Kimyasal kalite parametreleri izleme neticelerinin, çevresel kalite standartlarından yüksek çıkması halinde tespit edilen kimyasal durum, su kalite sınıfını belirleyen ekolojik kalite durumunu sadece bir sınıf aşağıya indirir ve asgari orta seviyeye düşürür.

(5) **(Değişik: RG-15/4/2015-29327)** Su kütlelerinin sınıflandırılması, Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik ek-1 parametrelerine göre izleme yapıncaya kadar, ek-5’te verilen kalite kriterlerine göre yapılır.

Trofik seviye belirlenmesi

MADDE 14 – (1) (Değişik: RG-15/4/2015-29327) Kıyı ve geçiş sularının trofik seviyeleri, ek-6'da yer alan tablo 7 ve tablo 8'e göre belirlenir.

(2) **(Değişik: RG-15/4/2015-29327)** Göl, gölet ve baraj rezervuarlarının trofik seviyeleri ek-6'da yer alan tablo 9'da verilen sınıflandırmaya göre belirlenir.

(3) İçme ve kullanma suyu temin edilen rezervuarlarda balık yetiştiriciliği tesisleri kurulamaz. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne ekonomik bölge oluşturulan rezervuarlarda, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile müştereken belirlenen uygulama esasları çerçevesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanlıktan olumlu görüş almak kaydıyla su ürünleri avcılığına ve maksimum su seviyesindeki göl alanı 75.000 ha'dan büyük baraj göllerinde minimum su kotundaki rezervuar alanının %0,1'ine kadar alanda su ürünleri yetiştiriciliğine izin verilebilir. İçme suyu alma yapısına en az 1000 metreden daha yakın olan alanlarda ve bu yapıların bulunduğu koylarda su ürünleri yetiştiriciliği yapılamaz.

(4) Baraj göllerinde minimum su kotundaki rezervuar alanının Bakanlıkça taşıma kapasitesi belirlenene kadar, en fazla %3'üne kadar alanda Bakanlığın uygun görüşü ile balık yetiştiriciliği tesislerinin kurulmasına izin verilir.

(5) **(Değişik: RG-15/4/2015-29327)** Balık yetiştiriciliği tesislerinin, su sirkülasyonunun kolay sağlanabildiği, oligotrofik veya mezotrofik gölet veya baraj göllerinde faaliyet göstermesi esastır. Balık yetiştiriciliğinin yapıldığı alanların su kalitesi Bakanlıkça izlenir ve değerlendirilir. İzleme neticesinde Bakanlıkça gerekli görülmesi hâlinde gölet veya baraj gölünün özümleme kapasitesi belirleninceye kadar yeni kurulacak balık yetiştiriciliği tesislerinin faaliyet göstereceği alanda, su kalite parametreleri Bakanlıkça belirlenecek esaslara uygun şekilde ölçülür. Ölçüm neticeleri, ek-6'da yer alan tablo 9'a göre Bakanlıkça değerlendirilir.

(6) Balık yetiştiriciliği tesisleri faaliyete başladıktan sonra, faaliyet sahibi tarafından su kalite parametreleri ile alakalı olarak yaptırılan analiz sonuçları Bakanlığa sunulur.

Kirliliğin önlenmesi

MADDE 15 – (1) Bakanlıkça yapılacak izleme neticesinde su kalitesinin ve/veya çevresel kalite standartlarının olumsuz yönde etkilendiğinin tespit edildiği durumlarda yetkili idare/idarelerce duruma ilişkin bildirim

yapılır, yetkili idare/idarelerce gerekli önlemler alınır, uygulamaların takibi Bakanlıkça yapılır.

Su kalitesi yönetimi için tedbirler programı

MADDE 16 – (1) Bakanlık, **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kirliliğinin önlenmesi için izleme programı neticesinde elde edilen verileri ve bu veriler kullanılarak ihtiyaç duyulması halinde yapılacak modellemenin neticelerini dikkate alarak, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte bir tedbirler programı hazırlar. Hazırlanan tedbirler programında öncelikle zayıf ve kötü durumdaki su kütleleri için belirlenmiş olan tedbirler uygulanır. Tedbirlerin uygulamalarının takibi Bakanlıkça yapılır.

(2) Programı çerçevesinde yapılan izlemelere göre iyileşme eğiliminin görülmediği ve/veya kötüye gidişin tespit edildiği noktalarda, iyileşmenin gerçekleşmeme sebepleri ayrıntılı olarak analiz edilir, gerektiğinde kalitenin kötüleşmesine yol açan parametreler açısından izleme sıklığı artırılır ve detaylı bilimsel çalışmalar Bakanlıkça yapılır ve/veya yaptırılır.

(3) Başta kıyı ve geçiş suları olmak üzere bütün **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü sularında iyileştirme maksadıyla yapılacak olan tarama işlemleri sonucunda ortaya çıkan atık ve/veya artık rüsubatın tekrar su ortamında bertarafını sağlayacak olan boşaltma işleminden önce, atık ve/veya artıkların muhteviyatı belirlenir. Boşaltılacağı alanı kimyasal ve ekolojik açıdan olumsuz olarak etkilemeyeceğini belirten bilimsel raporun ilgili kurum ve kuruluşlara sunulmasını müteakip, rapor doğrultusunda gerçekleştirilecek uygulamaların takibinin yapılabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarca Bakanlığa bilgi aktarımında bulunulur.

(4) Tedbirler programı içerisinde belirtilen tüm koruma tedbirlerinin ekolojik etkinliği ve fayda analizi Bakanlıkça yapılır.

(5) Bakanlık, bu Yönetmelik kapsamında alınan temel tedbirler dışında **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü sularında koruma veya iyileştirme sağlamak maksadıyla gerekli çalışmaları yapar, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte ilave tedbirleri belirler ve uygulamaların takibini yapar.

(6) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içerisinde Bakanlık tarafından, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte, altı yıllık dönemler için Tedbirler Programı hazırlanır ve uygulamaların takibi yapılır. Bu dönemlerin ikinci yarısından itibaren Tedbirler Programı gözden geçirilir ve güncellenir. Güncellenmiş program uyarınca oluşturulan yeni veya gözden geçirilmiş tedbirlere, oluşturulmalarından itibaren üç yıl içerisinde işlerlik kazandırılır.

Koruma bölgeleri

MADDE 17 – (1) Ek-3'te verilen koruma bölgeleri için belirlenen özel koruma şartları dışında uygulanması gereken tedbirlerin bulunması durumunda, bunlar Tedbirler Programında belirtilir.

(2) Bakanlık, bu Yönetmeliğin ilgili maddelerinde sayılan alanlarda, gerekli görüldüğü hallerde Tedbirler Programında belirtilen hususlardan daha kısıtlayıcı tedbirleri ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak belirler ve uygulamaların takibini yapar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İzleme

MADDE 18 – (1) Bakanlıkça oluşturulacak izleme programı çerçevesinde ve bu Yönetmelik kapsamında, **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü suların kalite ve miktarının izlenmesi sağlanır. Elde edilen veriler Ulusal Su Veri Tabanına aktarılarak su kalitesinin değerlendirilmesi ve sınıflandırılması Bakanlıkça yapılır.

(2) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü sulardan numune alınması ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Denetim ve yaptırım

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında değerlendirilen **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** yerüstü su kütlelerinin mevcut durumunun bozulmasına yol açan faaliyetler, ilgili mevzuat çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlarca denetlenir ve gerektiğinde yaptırım uygulanır.

İstisnai haller

MADDE 20 – (1) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü su kütlelerinin kalitesinin iyileştirilmesi maksadıyla belirlenen hedeflere ulaşılmasının herhangi bir sebeple mümkün olamaması ve bu durumun bilimsel olarak ortaya konulması halinde hedefin uygulanması istenmez ve yeni çevresel hedefler Bakanlıkça belirlenir.

(2) **(Değişik ibare: RG-15/4/2015-29327)** Yerüstü su kaynaklarının korunması, kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenmiş olan su kaynaklarının su kalitesinin iyileştirilmesi maksatlarıyla bölgenin hidrolojik, ekolojik ve çevresel özellikleri ile birlikte, alanın jeolojik formasyonu ve/veya arka plan konsantrasyonları dikkate alınır.

(3) Kaza ve doğal afetler dolayısıyla su kalitesinin bozulduğunun ve su kütlesinin doğal zenginleşmeye uğradığının tespit edilmesi halinde, belirlenen çevresel hedefler Bakanlıkça gözden geçirilir ve yeni çevresel hedefler belirlenir.

(4) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda sayılan istisnalar, hiçbir halde su kalitesinin korunması için zorunlu şartları yok sayamaz.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 21 – (1) 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 7 nci, 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 11 inci, 14 üncü ve 15 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı yürütür.

¹ 15/4/2015 tarihli ve 29327 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile bu Yönetmeliğin adı metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
30/11/2012	28483
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
Tarihi	Sayısı
15/4/2015	29327

YÜZEYSEL SU KALİTESİ YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

15 Nisan 2015 ÇARŞAMBA

Resmî Gazete

Sayı : 29327

YÖNETMELİK

Orman ve Su İşleri Bakanlığından:

MADDE 1 –30/11/2012 tarihli ve 28483 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği”nin adı “Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 1 inci maddesinin birinci fıkrasında, 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e), (g), (k), (m), (p), (ş), (t), (çç), (dd), (ğğ) ve (hh) bentlerinde, 5 inci maddesinin birinci fıkrasında, 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında, üçüncü bölümünün başlığında, 8 inci maddesinin başlığı ile birinci, ikinci, üçüncü fıkralarında, 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrasında, 12 nci maddesinin başlığı ile birinci fıkrasında, 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, 16 ncı maddesinin birinci, üçüncü ve beşinci fıkralarında, 18 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında, 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile Yönetmelik ekleri içerisinde geçen “yüzeysel” ibareleri; “yerüstü” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin ikinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Yerüstü suların sınıflandırılmasına yönelik değerlendirme, 11/2/2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik kapsamında yapılan izleme neticelerinden elde edilen veriler doğrultusunda, ek-5’teki

kriterler kullanılarak, ek-2'deki Yerüstü Su Kütlelerinin Sınıflandırma Şemasına göre yapılır.”

“(5) Su kütlelerinin sınıflandırılması, Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik ek-1 parametrelerine göre izleme yapılınca-ya kadar, ek-5'te verilen kalite kriterlerine göre yapılır.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin birinci, ikinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kıyı ve geçiş sularının trofik seviyeleri, ek-6'da yer alan tablo 7 ve tablo 8'e göre belirlenir.”

“(2) Göl, gölet ve baraj rezervuarlarının trofik seviyeleri ek-6'da yer alan tablo 9'da verilen sınıflandırmaya göre belirlenir.”

“(5) Balık yetiştiriciliği tesislerinin, su sirkülasyonunun kolay sağlanabildiği, oligotrofik veya mezotrofik gölet veya baraj göllerinde faaliyet göstermesi esastır. Balık yetiştiriciliğinin yapıldığı alanların su kalitesi Bakanlıkça izlenir ve değerlendirilir. İzleme neticesinde Bakanlıkça gerekli görülmesi hâlinde gölet veya baraj gölünün özümleme kapasitesi belirleninceye kadar yeni kurulacak balık yetiştiriciliği tesislerinin faaliyet göstereceği alanda, su kalite parametreleri Bakanlıkça belirlenecek esaslara uygun şekilde ölçülür. Ölçüm neticeleri, ek-6'da yer alan tablo 9'a göre Bakanlıkça değerlendirilir.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin ek-2'sinin (A) fıkrasının üçüncü paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çevresel Kalite Standartları belirleninceye kadar ek-5'teki standart değerlere göre renk esas alınarak yapılacak sınıflandırma tablo 1'deki gibidir.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin ek-2 (B) (B-1)'deki “Yüzdellik değer hesaplamalarında, seçilen istatistiksel yöntemle bağlı olarak gerekli asgari veri sayısı ile sıra numarası formülleri farklılık göstermektedir. Bu yöntemlerde kullanılan yüzde kesri ve yüzdellik değer formülleri tablo 2'de verilmektedir. Veri sayısı 10'dan az olduğunda yüzde değer hesabı yapılmaz, verilerin aritmetik ortalaması alınarak kategori belirlenir.” ifadesinden önce gelmek üzere aşağıdaki açıklama ilave edilmiştir.

“Su kalitesi veri setlerinde % 90 veya % 95 ihtimalle aşılmayacak değerin belirlenmesi maksadıyla verilen istatistiksel yöntemler uygulanır ve

belirlenen değerin üzerindeki veriler veri seti dışında bırakılır. Kalan verilerin aritmetik ortalaması sınıflandırmaya esas teşkil eder.”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin ek-5’inde yer alan tablo-5 başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tehlikeli maddeler

Tehlikeli maddeler ve bu tabloda verilmeyen diğer kirleticiler konuyla ilgili ülke envanteri (referans değerler) oluşturulduktan sonra, 1 Ocak 2016’dan itibaren değerlendirilecektir.

Tablo 5: Kıtaiçi Yerüstü Su Kaynaklarının Sınıflarına Göre Kalite Kriterleri

Su Kalite Parametreleri	Su Kalite Sınıfları ^(a)			
	I	II	III	IV
Genel Şartlar				
Sıcaklık (°C)	≤ 25	≤ 25	≤ 30	> 30
Renk (m ⁻¹)	RES 436 nm: ≤ 1,5 RES 525 nm: ≤ 1,2 RES 620 nm: ≤ 0,8	RES 436 nm: 3 RES 525 nm: 2,4 RES 620 nm: 1,7	RES 436 nm: 4,3 RES 525 nm: 3,7 RES 620 nm: 2,5	RES 436 nm: >4,3 RES 525 nm: >3,7 RES 620 nm: >2,5
pH	6,5-8,5	6,5-8,5	6,0-9,0	< 6,0 veya > 9,0
İletkenlik (µS/cm)	< 400	1000	3000	> 3000
Yağ ve Gres	Yüzer halde yağ, katran gibi sıvı maddeler, çöp ve benzeri katı maddeler ile köpük bulunamaz.			-
(A)Oksijenlendirme Parametreleri				
Oksijen doygunluğu (%) ^(b)	>90	70	40	< 40
Çözünmüş oksijen (mg O ₂ /L) ^(b)	> 8	6	3	< 3
Kimyasal oksijen ihtiyacı (KOİ) (mg/L)	< 25	50	70	> 70
Biyokimyasal oksijen ihtiyacı (BOİ ₅) (mg/L)	< 4	8	20	> 20
B) Nutrient (Besin Elementleri) Parametreleri				
Amonyum azotu (mg NH ₄ ⁺ -N/L) ^(c)	< 0,2	1	2	> 2
Nitrat azotu (mg NO ₃ -N/L)	< 5	10	20	> 20
Nitrit azotu (mg NO ₂ -N/L)	< 0,01	0,06	0,12	> 0,3
Toplam kjeldahl-azotu (mg N/L)	< 0,5	1,5	5	> 5
Toplam fosfor (mg P/L)	< 0,03	0,16	0,65	> 0,65
C) İz Elementler (Metaller) ve İnorganik Kirlilik Parametreleri ^(d)				
Alüminyum (mg Al/L)	≤ 0,3	≤ 0,3	1	> 1

Arsenik ($\mu\text{g As/L}$)	≤ 20	50	100	> 100
Bakır ($\mu\text{g Cu/L}$)	≤ 20	50	200	> 200
Baryum ($\mu\text{g Ba/L}$)	≤ 1000	2000	2000	> 2000
Bor ($\mu\text{g B/L}$)	≤ 1000	≤ 1000	≤ 1000	> 1000
Civa ($\mu\text{g Hg/L}$)	$\leq 0,1$	0,5	2	> 2
Çinko ($\mu\text{g Zn/L}$)	≤ 200	500	2000	> 2000
Demir ($\mu\text{g Fe/L}$)	≤ 300	1000	5000	> 5000
Florür ($\mu\text{g F/L}$)	≤ 1000	1500	2000	> 2000
Kadmiyum ($\mu\text{g Cd/L}$)	≤ 2	5	7	> 7
Kobalt ($\mu\text{g Co/L}$)	≤ 10	20	200	> 200
Krom ($\mu\text{g Cr+6/L}$)	Ölçülmeyecek kadar az	20	50	> 50
Krom (toplam) ($\mu\text{g Cr/L}$)	≤ 20	50	200	> 200
Kurşun ($\mu\text{g Pb/L}$)	≤ 10	20	50	> 50
Mangan ($\mu\text{g Mn/L}$)	≤ 100	500	3000	> 3000
Nikel ($\mu\text{g Ni/L}$)	≤ 20	50	200	> 200
Selenyum ($\mu\text{g Se/L}$)	≤ 10	≤ 10	20	> 20
Serbest klor ($\mu\text{g Cl}_2/\text{L}$)	≤ 10	≤ 10	50	> 50
Siyanür (toplam) ($\mu\text{g CN/L}$)	≤ 10	50	100	> 100
Sülfür ($\mu\text{g S=}/\text{L}$)	≤ 2	≤ 2	10	> 10
Tehlikeli maddeler	Tehlikeli maddeler ve bu tabloda verilmeyen diğer kirlenmelerle ilgili ülke envanteri (referans değerler) oluşturulduktan sonra, 1 Ocak 2016'den itibaren değerlendirilecektir.			
D) Bakteriyolojik Parametreler				
Fekal koliform (Membran)	≤ 10	200	2000	> 2000
Toplam koliform (Membran)	≤ 100	20000	100000	> 100000

(a) Kalite sınıflarına göre suların kullanım maksatları:

I. Sınıf - Yüksek kaliteli su (Tüm parametrelerin I. sınıf su kalitesi değerinde olması "Çok İyi" su durumunu ifade etmektedir.);

1) İçme suyu olma potansiyeli yüksek olan yerüstü suları,

2) Yüzme gibi vücut teması gerektirenler dâhil rekreasyonel maksatlar için kullanılabilir su,

3) Alabalık üretimi için kullanılabilir nitelikte su,

4) Hayvan üretimi ve çiftlik ihtiyacı için kullanılabilir nitelikte su,

II. Sınıf - Az kirlenmiş su (I. ve II. sınıf su kalitesi arasındaki değerler "İyi" su durumunu ifade etmektedir.);

- 1) İçme suyu olma potansiyeli olan yerüstü suları,
- 2) Rekreatyonel maksatlar için kullanılabilir nitelikte su,
- 3) Alabalık dışında balık üretimi için kullanılabilir nitelikte su,
- 4) Mer'i mevzuat ile tespit edilmiş olan sulama suyu kalite kriterlerini sağlamak şartıyla sulama suyu,

III. Sınıf - Kirlenmiş su (II. ve III. sınıf su kalitesi arasındaki değerler "Orta" su durumunu ifade etmektedir.);

Gıda, tekstil gibi nitelikli su gerektiren tesisler hariç olmak üzere, uygun bir arıtmadan sonra su ürünleri yetiştiriciliği için kullanılabilir nitelikte su ve sanayi suyu,

IV. Sınıf - Çok kirlenmiş su (III. ve IV. sınıf su kalitesi arasındaki değerler "Zayıf" su durumunu ve tüm parametrelerin IV. Sınıf su kalitesi değerinde olması "Kötü" su durumunu ifade etmektedir.);

III. sınıf için verilen kalite parametrelerinden daha düşük kalitede olan ve üst kalite sınıfına ancak iyileştirilerek ulaşabilecek yerüstü suları.

(b) Konsantrasyon veya doygunluk yüzdesi parametrelerinden sadece birisinin sağlanması yeterlidir.

(c) pH değerine bağlı olarak serbest amonyak azotu konsantrasyonu 0,02 mg NH₃-N/L değerini geçmemelidir.

(d) Bu gruptaki kriterler parametreleri oluşturan kimyasal türlerin toplam konsantrasyonlarını vermektedir.

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin ek-5'inde yer alan tablo-6 başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tablo 6.1: Kıyı Suları Kalite Kriterleri

Parametre	Birim	Alıcı Ortam Kriterleri			
Çözülmüş oksijen ^(a)	(% doygunluk)	Ege Denizi ≥ %80	Akdeniz ≥ %75	Marmara Denizi ≥ %85 (üst tabaka < 25 m) ≥ %20 (alt tabaka > 30 m)	Karadeniz ≥ %95
pH	-	6,0-9,0			

Renk ve Bulanıklık	Doğal	Doğal su içi hayatyeti için gerekli fotosentez faaliyetinin, ölçüm derinliğindeki normal değerini %90'dan fazla etkilemeyecek kadar olmalıdır.			
Sıcaklık	°C	Ege Denizi 12-20 (İlkbahar) 17-28 (Yaz) 13-22 (Sonbahar) 10-13 (Kış)	Akdeniz 16-20 (İlkbahar) 26-30 (Yaz) 20-27 (Sonbahar) 15-18 (Kış)	Marmara Denizi ^(b) 14-16 (İlkbahar) 16-24 (Yaz) 12-16 (Sonbahar) 8-12 (Kış)	Karadeniz 12-15 (İlkbahar) 24-28 (Yaz) 15-18 (Sonbahar) 8-12 (Kış)
Tehlikeli Maddeler	-	Tehlikeli maddeler ve bu tabloda verilmeyen diğer kirleticiler konuyla ilgili ülke envanteri (referans değerler) oluşturulduktan sonra, 1 Ocak 2016'den itibaren değerlendirilecektir.			
Tuzluluk	Psu ^(c)	Ege Denizi 17-40	Akdeniz 40-44	Marmara Denizi 17-23 (üst tabaka < 25 m) 30-38 (alt tabaka > 30 m)	Karadeniz 17-18
Yüzer maddeler (yağ ve gres dâhil)	-	Yüzer halde yağ, katran gibi sıvı maddeler, çöp ve benzeri katı maddeler ile köpük bulunamaz.			

(a) Nehir ağzlarında ve körfezlerde, çözülmüş oksijen doygunluğu %40'a kadar düşebilmektedir.

(b) Üst tabaka Karadeniz, alt tabaka Akdeniz suyu özelliği gösterdiğinden sıcaklık derinlik arttıkça artmakta ve 40 m'de sabitlenmektedir.

(c) 1 Psu (Pratik Tuzluluk Birimi) = 1 ppt

Tablo 6.2: Rekreasyon Maksadıyla Kullanılan Kıyı ve Geçiş Sularının Sağlaması Gereken Standart Değerler

Parametre	Standart
Bulanıklık	Secchi derinliği:
Berraklık	1 m - %90 (kılavuz)
Işık geçirgenliği	2 m - %95 (zorunlu)

Çözünmüş oksijen (% doyunluk)	≥ %80
Escherichia coli (koloni/100 mL) ^(a)	250 (%95) (kılavuz)
	500 (%95) (zorunlu)
	500 (%90) (yeterli)
İntestinal entrokok (koloni/100 mL) ^(a)	100 (%95) (kılavuz)
	200 (%95) (zorunlu)
	185 (%90) (yeterli)
Karbon kalıntıları ve yüzen maddeler	Bulunmayacaktır.
pH	6–9
Renk	Renkte sıra dışı bir değişiklik olmamalıdır.
Sahil koruma bandı genişliği (m)	Derinliği 20 m ve altında olan sığ sularda kıydan: 500 Derinliği 20 m'den fazla olan derin sularda kıydan: 300
Yüzer madde (yağ ve gres dâhil)	Yüzer halde yağ, katran gibi sıvı maddeler, çöp ve benzeri katı maddeler ile köpük bulunamaz.

(a) Mikrobiyolojik değerlendirme:

Yüzme sularından elde edilen mikrobiyolojik verilerin, normal ihtimal fonksiyonunun \log_{10} yüzdelerik değerlendirmesine dayanarak, yüzdelerik değer aşağıdaki gibi elde edilir:

(i) Veri dizisi içinde değerlendirilecek bütün bakteriyel sayımların \log_{10} değerleri alınır. (Sıfır değeri elde edilirse, bunun yerine kullanılan analitik yöntemin asgari ölçüm sınırının \log_{10} değeri alınır.)

(ii) \log_{10} değerlerinin aritmetik ortalaması hesaplanır (μ).

(iii) \log_{10} değerlerinin standart sapması hesaplanır (σ).

Veri ihtimal fonksiyonunun yüzde 90 üstü yandaki denklem ile elde edilir: $P = \log^{-1} (\mu + 1,282)$ (Çözünmüş oksijen parametresi için ise $P = \log^{-1} (\mu - 1,282)$).

Veri ihtimal fonksiyonunun yüzde 95 üstü yandaki denklem ile elde edilir: $P = \log^{-1} (\mu + 1,65)$ (Çözünmüş oksijen parametresi için ise $P = \log^{-1} (\mu - 1,65)$).

MADDE 9 – Aynı Yönetmeliğin ek-6'sı yürürlükten kaldırılmış; mevcut ek-7'si aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve diğer ekleri teselsül ettirilmiştir.

EK-6 Yerüstü Su Kütlelerinin Trofik Seviyeleri

Tablo 7: Ege ve Akdeniz Kıyı ve Geçiş Suları Ötrofikasyon Kriterleri ^(a)

Su Kalitesi Sınıfı	ÇİN (µg/l) ^(b)	TP (µg/l)	Chl a (µg/l)	Secchi Disk (m)
Oligotrofik	< 20	< 10	< 0,4	> 10
Mezotrofik	20-100	10-20	0,4-2	3-10
Ötrofik	101-200	21-30	2,1-4	1,5-2,9
Hipertrofik	> 200	> 30	> 4	< 1,5

(a) Notlar:

1. Trofik seviye, oligotrofik seviyeden hipertrofik seviyeye doğru yükselir.
2. Secchi diski tek başına belirleyici değildir.
3. Parametrelerin her birinin farklı trofik seviyede çıkması durumunda klorofil-a belirleyicidir.
4. Trofik seviyelerden en az iki parametrenin trofik seviyesinin aynı çıkması durumunda, bu trofik seviye geçerlidir. Ancak; klorofil-a parametresinin seviyesinin, neticesi aynı olan parametrelerden daha yüksek çıkması durumunda, klorofil-a belirleyicidir.
5. Dört parametrenin dikkate alınması ve iki trofik seviyenin farklı çıkması durumunda (ikişer parametre için aynı trofik seviye) en yüksek trofik seviye geçerlidir.
6. Mezotrofik su kalitesi sınıfının trofik seviye sınır değerleri aralığı geniştir. Bu sınıfın trofik seviye değerleri yüksek ve ötrofik su kalitesi sınır değerlerine yakın ise, bu su kütlesi ötrofik duruma meyilli olup, düzenli izlenmesi gereken sucül ortam olarak kabul edilir.
7. Tabloda verilen su kalitesi sınıflandırmasının yapılması için ölçümlerin Temmuz-Eylül döneminde yapılması esastır. Sığ sularda (toplam derinlik 20 m) yüzey ve dip su örnekleme yapılmalıdır. 20 metreden daha derin sularda yüzey, orta ve dip su örnekleme yapılır.
8. Kıyı sularının kalite sınıflandırması yapılırken, kirlenici kaynağın su kolonuna etkisinin tespit edilmesi için en kötü ölçümün elde edildiği yüzey veya dip su kirlilik değerleri dikkate alınır.
9. Ötrofik hale gelen veya yaklaşan alıcı ortamda, trofik seviye izleme parametreleri incelenerek kirlilik kaynağı (besin elementleri ve organik madde kirliliği) belirlenir; ulaşılan neticeye göre koruma tedbirlerine öncelik verilir.

(b) ÇİN: (Nitrat+Nitrit+Amonyum)-Azotu (N) toplamını temsil eder.

Tablo 8: Karadeniz ve Marmara Kıyı ve Geçiş Suları Ötrofikasyon Kriterleri (a)

Su Kalitesi Sınıfı	ÇİN (µg/l) ^(b)	TP (µg/l)	Chl a (µg/l)	Secchi Disk Derinliği (m)
Oligotrofik	< 20	< 15	< 0,7	> 6
Mezotrofik	20-140	15-30	0,7-3	3-6
Ötrofik	141-250	31-40	3,1-5	1,5-2,9
Hipertrofik	> 250	> 40	> 5	< 1,5

(a) Notlar:

1. Trofik seviye, oligotrofik seviyeden hipertrofik seviyeye doğru yükselir.
2. Secchi diski tek başına belirleyici değildir.
3. Parametrelerin her birinin farklı trofik seviyede çıkması durumunda klorofil-a belirleyicidir.
4. Trofik seviyelerden en az iki parametrenin trofik seviyesinin aynı çıkması durumunda, bu trofik seviye geçerlidir. Ancak; klorofil-a parametresinin seviyesinin, neticesi aynı olan parametrelerden daha yüksek çıkması durumunda, klorofil-a belirleyicidir.
5. Dört parametrenin dikkate alınması ve iki trofik seviyenin çıkması durumunda (ikişer parametre için aynı trofik seviye) en yüksek trofik seviye geçerlidir.
6. Mezotrofik su kalitesi sınıfının trofik seviye sınır değerleri aralığı geniştir. Bu sınıfın trofik seviye değerleri yüksek ve ötrofik su kalitesi sınır değerlerine yakın ise, bu su kütlesi ötrofik duruma meyilli olup, düzenli izlenmesi gereken sucül ortam olarak kabul edilir.
7. Tabloda verilen su kalitesi sınıflandırmasının yapılması için ölçümlerin Temmuz-Eylül döneminde yapılması esastır. Sığ sularda (toplam derinlik 20 m) yüzey ve dip su örnekleme yapılmalıdır. 20 metreden daha derin sularda yüzey, orta ve dip su örnekleme yapılır.
8. Kıyı sularının kalite sınıflandırması yapılırken, kirletici kaynağın su kolonuna etkisinin tespit edilmesi için en kötü ölçümün elde edildiği yüzey veya dip su kirlilik değerleri dikkate alınır.

9. Ötrofik hale gelen veya yaklaşan alıcı ortamda, trofik seviye izleme parametreleri incelenerek kirlilik kaynağı (besin elementleri ve organik madde kirliliği) belirlenir; ulaşılan neticeye göre koruma tedbirlerine öncelik verilir.

(b) ÇİN: (Nitrat+Nitrit+Amonyum)-Azotu (N) toplamını temsil eder.

Tablo 9: Göl, Gölet ve Baraj Göllerinde Trofik Sınıflandırma Sistemi Sınır Değerleri ^(a)

Trofik seviye	Toplam P (µg/L)	Toplam N (µg/L)	Klorofil a (µg/L)	Secchi Disk Derinliği (m)
Oligotrofik	< 10	< 350	< 3.5	> 4
Mezotrofik	10-30	350-650	3.5-9.0	4-2
Ötrofik	31-100	651-1200	9.1-25.0	1.9-1
Hipertrofik	> 100	> 1200	> 25.0	< 1

(a) Notlar:

1. Trofik seviye, oligotrofik seviyeden hipertrofik seviyeye doğru yükselir.
2. Secchi diski tek başına belirleyici değildir.
3. Parametrelerin her birinin farklı trofik seviyede çıkması durumunda klorofil-a belirleyicidir.
4. Trofik seviyelerden en az iki parametrenin trofik seviyesinin aynı çıkması durumunda, bu trofik seviye geçerlidir. Ancak; klorofil-a parametresinin seviyesinin, neticesi aynı olan parametrelerden daha yüksek çıkması durumunda, klorofil-a belirleyicidir.
5. Dört parametrenin dikkate alınması ve iki trofik seviyenin farklı çıkması durumunda (ikişer parametre için aynı trofik seviye) en yüksek trofik seviye geçerlidir.

MADDE 10 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı yürütür.

3)YERALTI SULARININ KİRLENMEYE VE BOZULMAYA KARŞI KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

Resmi Gazete Tarihi: 07.04.2012 Resmi Gazete Sayısı: 28257

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, iyi durumda olan yeraltı sularının mevcut durumunun korunması, yeraltı sularının kirlenmesinin ve bozulmasının önlenmesi ve bu suların iyileştirilmesi için gerekli esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununa konu olan sular dışındaki tüm yeraltı sularını kapsar.

(2) Bu Yönetmelik;

a) Radyoaktif madde içeren suların deşarjını,

b) Başka bir baskı söz konusu olmaksızın sadece doğal jeolojik formasyonlar sebebiyle yeraltı suyunun kalitesini değiştiren durumları,

c) Bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan şartlar yerine getirilmesine rağmen, yeraltı suyu kütlesindeki kirlenmenin ve bozulmanın, elde olmayan tabiat hadiselerine ve öngörülme kazalara bağlı olduğu durumları,

kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna, 16/12/1960 tarihli ve 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanuna, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununa, 4/7/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye, 4/7/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Ba-

kanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında,

a) Akifer: Yeterli miktarda yeraltı suyu akışına ya da içerdiği yeraltı suyunun kullanılmasına izin veren gözeneklilik ve geçirgenliğe sahip litolojik birimleri,

b) Arıtılmış atık su: Suların çeşitli kullanımlar sonucunda atıksu haline dönüşerek yitirdikleri fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özelliklerinin bir kısmını veya tamamını tekrar kazandırabilmek ve/veya boşaldıkları alıcı ortamın doğal fiziksel, kimyasal, bakteriyolojik ve ekolojik özelliklerini değiştirmeyecek hale getirebilmek için fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerinden birinin veya birkaçının uygulanması sonucu elde edilen suları,

c) Arka plan seviyesi: Bir maddenin, insan faaliyetleri sebebiyle bozulmamış veya ihmal edilebilir ölçüde bozulmuş yeraltı suyu kütlesindeki konsantrasyonu ya da bir göstergenin değerini,

ç) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,

d) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Emniyetli yeraltı suyu çekimi: Yeraltı suyu rezervine ve akifer yapısına zarar vermeden alınabilecek su miktarını,

f) Eşik değer: Ek-3'e göre belirlenen yeraltı suyu kalite standardını,

g) **(Ek:RG-22/5/2015-29363)⁽¹⁾** İçme - kullanma suyu havzası koruma planı: İçme ve kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan yerüstü ve yeraltı suları havzalarının korunması, kirlenmesinin önlenmesi kirlenmiş ise iyileştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması maksadıyla yapılan ve o havzaya özel hükümleri tanımlayan planı,

ğ) İlk gözlem değeri: Bu Yönetmeliğe uygun olarak yeraltı suyu izleme programının başlatıldığı andaki ilk ölçüm değerini,

h) İyi kimyasal durum: Ek-1'in Tablo 1'inde belirlenen şartları sağlayan yeraltı suyu kütlesinin durumunu,

ı) İyi yeraltı suyu durumu: Bir yeraltı suyu kütlesinin miktar ve kimyasal

açından değerlendirilmesi sonucunda miktar açısından yeterli ve kimyasal açıdan iyi olduğu durumu,

i) İyileştirmeye başlama noktası: Önemli ve sürekli artan kimyasal bozulmanın durdurularak azalma eğilimine girilmesi için genellikle eşik değerlerin % 75'i olarak kabul edilen ve gerekli tedbirlerin uygulanmaya başlanması kararının verilmesi gereken değeri,

j) Kirlilik: İnsan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan, insan sağlığına ve her türlü ekosisteme zarar verebilecek maddelerin ya da ısının hava, su ya da toprağa, doğrudan veya dolaylı olarak verilmesi sonucu ortaya çıkan durumu,

k) Kirlenme: Kirlenmeye sebep olan herhangi bir maddeyi, özellikle Ek-2, Ek-3 ve Ek-9'da yer alan maddeleri,

l) Miktar durumu: Doğrudan veya dolaylı çekimler sebebiyle etkilenen bir yeraltı suyu kütlesinin miktar açısından etkilenme derecesini,

m) Önemli ve sürekli artan kimyasal bozulma eğilimi: Kirlilik göstergelerinin, kirlenme veya kirlenme gruplarının konsantrasyonlarının yeraltı suyunda istatistiksel ve çevresel olarak önemli derecede artışı ve bu artışın durdurularak azalma eğilimine geçilmesi, yani kimyasal durumunun iyileştirilmeye başlanması gerektiğinin belirlendiği durumu,

n) (Mülga: **RG-22/5/2015-29363**)

o) SYGM: Su Yönetimi Genel Müdürlüğünü,

ö) Su durumu: Bir su kütlesinin ekolojik, kimyasal veya nicel durumuna ilişkin su özelliklerini,

p) (Değişik: **RG-22/5/2015-29363**) Yeraltı suyu (YAS): Yeraltında doymun bölgede bulunan durgun veya hareket halindeki suları,

r) Yeraltı suyuna deşarj: Kirlenmelerin insan faaliyetleri sonucu doğrudan ya da dolaylı olarak yeraltı suyuna boşaltımını,

s) Yeraltı suyuna doğrudan deşarj: Kirlenmelerin zemin veya zemin altından süzülmesinin doğrudan yeraltı suyuna boşaltımını,

ş) Yeraltı suyuna dolaylı deşarj: Kirlenmelerin zemin veya zemin altından süzülerek yeraltı suyuna boşaltımını,

t) Yeraltı suyu kalite standardı: Ülke genelinde uygulanmak üzere, yeraltı suyunda bulunan bir kirlenme veya kirlenme grubu konsantrasyonu ya

da kirlilik göstergesinin insan sağlığını ve çevreyi korumak için aşmaması gereken ve Ek-2'de belirtilen eşik değeri,

u) Yeraltı suyu kütlesi: Akifer veya akiferler içindeki belirgin miktardaki yeraltı suyunu,

ü) Yeterli miktar durumu: Ek-1'in Tablo 2'sinde belirlenen şartları sağlayan yeraltı suyu kütlesinin durumunu,

v) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Yerüstü suyu: Yeraltı suları haricindeki bütün iç sular, geçiş suları ve kıyı sularını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler, Yeraltı Suyu Kütlelerinin Karakterizasyonu, İzlenmesi ve Miktar ve Kalitesinin Değerlendirilmesi

İlkeler

MADDE 5 – (1) Yeraltı sularına kalitesi her ne olursa olsun atık suların doğrudan deşarjı yasaktır.

(2) İçme suyu temini maksadıyla kullanılan ve/veya kullanımı planlanan YAS kütlelerinin kalite durumu 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik eklerinde yer alan parametre listesi ve standartları dikkate alınarak bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre değerlendirilir. Bu su kütlelerinin koruma alanlarına, arıtılmış olsun ya da olmasın atık suların doğrudan ve/veya dolaylı deşarjı yasaktır.

(3) 26/11/2005 tarihli ve 26005 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan maddeleri ihtiva eden atık suların arıtılmış dahi olsa YAS kütlelerine doğrudan ve dolaylı deşarjı yasaktır.

(4) Risk altında olduğu belirlenen veya risk altında olma ihtimali bulunan YAS kütlelerinde yapılan izlemeler sonucunda Ek-2'de yer alan YAS kalite standartlarının ve o kütle için belirlenmiş olan parametrelere ait eşik değerlerin aşılması durumunda arıtılmış dahi olsa atık suların bu su kütlelerine doğrudan ve/veya dolaylı deşarjı yasaktır.

(5) Bunun dışında kalan durumlarda, arıtılmış atık suların YAS kütlele-

rine dolaylı olarak deşarjına, yeraltı suyunun kullanım maksadı, kalitesi ve verilecek olan arıtılmış suların yeraltı suyuna karışması halinde yeraltı suyunun taşıma kapasitesi de dikkate alınarak yapılacak olan mühendislik çalışmaları sonucunda, 29/4/2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından izin verilir. Verilen izinlerin envanteri yılda bir kez SYGM’ye bildirilir.

(6) Yeraltı sularının tarımsal faaliyetler sonucunda kirlenmiş olduğunun tespiti durumunda, 18/2/2004 tarihli ve 25377 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği hükümlerine göre tedbirler alınır ve uygulanır.

Yeraltı suyu kütlelerinin miktar ve kalitesinin değerlendirilmesinde genel hükümler

MADDE 6 – (1) DSİ tarafından ülke genelindeki bütün YAS kütleleri belirlenir, haritalanır ve bu bilgiler SYGM’ye düzenli olarak gönderilir. Başlangıç karakterizasyonu ve ayrıntılı karakterizasyon, SYGM’nin koordinasyonunda, Ek-4’te yer alan kriterlere göre, ilgili kuruluşların da görüşleri alınarak DSİ tarafından yapılır veya yaptırılır.

(2) Yeraltı suyunda, insan faaliyetleri sonucu oluşan baskılar ve bu baskılardan oluşan etkilerin analizi, SYGM’ce gerekli tüm bilgi, belge ve envanter ilgili kurumlardan sağlanarak hazırlanır/hazırlatılır.

(3) YAS seviyelerindeki değişikliklerin etkilerinin değerlendirilmesi DSİ tarafından yapılır veya yaptırılır ve SYGM’ye yılda bir defa bildirilir.

(4) (**Değişik: RG-22/5/2015-29363**) YAS kalitesinde kirlilik etkilerinin değerlendirilmesi SYGM ve DSİ tarafından yapılır veya yaptırılır ve bu değerlendirmeye göre risk altında olan YAS kütleleri SYGM ve DSİ tarafından müştereken belirlenir.

(5) Risk altında olduğu belirlenen YAS kütlelerinin karakterizasyonunun envanteri SYGM tarafından tutulur.

Yeraltı suyu kimyasal durumunun değerlendirilmesi ve eşik değerlerin belirlenmesi için kriterler

MADDE 7 – (1) (**Değişik: RG-22/5/2015-29363**) Yeraltı sularının kimyasal durumu, Ek-1’e göre, Ek-2’de yer alan YAS kalite standartları ve Ek-3’e göre belirlenen eşik değerler esas alınarak değerlendirilir.

(2) YAS iyi kimyasal durumunun tanımlanması maksadıyla kullanılacak olan YAS kalite standartları ve eşik değerler, SYGM tarafından belirlenir.

(3) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** İyi kimyasal durumu tanımlayan Ek-1'deki tabloda belirtilen değerlendirme için, Ek-2'de yer alan YAS kalite standartları ve Ek-3'e göre belirlenen eşik değerler kullanılır.

(4) İyi kimyasal durumda olan yeraltı suyuna uygulanabilir eşik değerlerin belirlenmesinde, YAS kütlesinin korunması esas alınır. Eşik değerlerin belirlenmesinde toksikolojik ve eko-toksikolojik maddeler de dikkate alınır.

(5) İnsan sağlığını ve çevreyi korumak maksadıyla, yeni bir kirletici için eşik değer belirlenmesini, mevcut bir eşik değer değiştirilmesini veya önceden kaldırılan bir eşik değer tekrar eklenmesini gerektiren bir durum ortaya çıkması halinde, eşik değerler listesi yeniden düzenlenir. YAS kütlesi kirletici veya kirletici grupları ve kirlilik göstergeleri açısından artık risk altında olarak tanımlanmıyorsa, bu parametreler için belirlenmiş eşik değerler, eşik değer listesinden çıkarılabilir.

Yeraltı suyu miktar durumunun değerlendirilmesi için kriterler

MADDE 8 – (1) YAS kullanımlarında besleme ve çekim dengesinin korunması ve tahsisi yapılan miktardan fazla su kullanılmaması esastır.

(2) YAS tahsisi yapılırken bölgeye veya YAS kütlesine özel hidrojeolojik veriler, su bütçesi hesapları, arazi kullanım durumu, yeraltı suyunun akım yönü, emniyetli çekim miktarı, baskı ve etkiler ve YAS kütlesinin miktar ve kimyasal durumunu etkileyebilecek diğer faktörler dikkate alınır.

(3) İnsani faaliyetlerin yeraltı suları üzerindeki etkilerinin gözden geçirilmesi maksadıyla, DSİ tarafından her bir akiferi temsil edecek sayı ve konumda YAS gözlem kuyusu belirlenerek YAS seviyeleri yeterli sıklıkta izlenir, izleme neticelerine göre risk altında olduğu belirlenen her bir YAS kütlesi için yıllık ortalama çekim miktarı ile ilgili bilgilerin envanteri DSİ tarafından tutulur ve düzenli olarak SYGM'ye bildirilir.

(4) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** YAS çekimlerinin düzenlenmesi, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanununun 10 uncu, Geçici 2 nci ve Geçici 3 üncü maddeleri ile 12/10/2013 tarihli ve 28793 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yeraltı Suyu Ölçüm Sistemleri Yönetmeliğinin hükümlerine göre yapılır.

Yeraltı sularının izlenmesi

MADDE 9 – (1) YAS kütle veya kütlelerinin miktar ve kimyasal durumunun izlenmesi, belirlenen YAS kütlelerinin karakterizasyonundan sonra YAS kütlelerinin durumu dikkate alınarak DSİ tarafından Ek-5'e uygun olarak gerçekleştirilir.

Yeraltı suyu kimyasal durum değerlendirmesi için metod

MADDE 10 – (1) İzleme sonuçlarına göre, YAS kimyasal durumu DSİ'nin görüşü alınarak SYGM tarafından Ek-6'ya uygun olarak değerlendirilir ve bir rapor olarak her altı yılda bir güncellenerek yayımlanır. Bu rapor, YAS kütlelerinin yeraltı suyu kalite standartlarını, eşik değerleri, izleme sonucuna göre elde edilen değerleri ve bunların yorumunu içerir.

(2) Aşağıdaki durumlarda YAS kütle veya kütlelerinin iyi kimyasal durumda olduğu kabul edilir:

a) 9 uncu maddeye göre yapılan izleme sonuçlarının Ek-1'in Tablo 1 ve 2'sinde yer alan şartları sağlaması,

b) 9 uncu maddeye göre yapılan izleme sonuçlarının Ek-2'deki YAS kalite standartlarını ve Ek-3'e göre belirlenen eşik değerleri aşmaması,

c) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Kirlenici konsantrasyonlarının bir veya daha fazla noktada YAS kalite standardını veya eşik değeri aşması durumunda ise;

1) Bu kirlenici konsantrasyonlarının Ek-6'ya göre yapılan değerlendirme uyarınca, YAS kütlelerinin etkilenen kısmının büyüklüğü dikkate alınarak önemli bir çevresel riske sebep olmadığına SYGM ve DSİ'nin müşterek görüşü ile tespit edilmesi durumunda,

2) Tuz ya da diğer kirlenici etkilerini göstermediğine SYGM ve DSİ'nin müşterek görüşü ile karar verilmesi halinde,

3) YAS kütlelerine doğrudan bağımlı olan karasal ekosistemlere önemli bir zarar vermediğine ve yeraltı suları ile ilişkili yerüstü sularının ekolojik ve kimyasal kalitesinde önemli bir bozulmaya sebep olmadığına SYGM ve DSİ'nin müşterek görüşü ile karar verilmesi durumunda,

4) Söz konusu kirliliğin insani maksatlı kullanımları önemli ölçüde olumsuz olarak etkilememesi halinde,

YAS kütle veya kütlelerinin iyi kimyasal durumda olduğu kabul edilir.

(3) Kirlenici konsantrasyonlarının bir veya daha fazla noktada YAS kalite standardını veya eşik değeri aşmasına rağmen bir YAS kütlesi bu maddenin ikinci fıkrasının (c) bendine göre iyi kimyasal durumda olarak sınıflandırılmış ise, izleme noktalarının temsil ettiği veya YAS kalite standartları ya da eşik değerlerin aşıldığı durumlarda YAS kütlesini korumak için 12 nci maddede yer alan tedbirler alınır.

Yeraltı suyunun artan kimyasal durum bozulmasının ve iyileştirmeye başlama noktasının tespit edilmesi

MADDE 11 – (1) Yeraltı suyunun kimyasal kalitesinin iyileştirilmesine başlayabilmek için, risk altında olan YAS kütle veya kütlelerinde bulunan kirlenici ve kirlenici grubu konsantrasyonlarında veya kirlilik göstergelerinde önemli ve sürekli artan eğilimlerin tespiti 9 uncu maddeye göre gerçekleştirilen izleme programı sonuçları esas alınarak, Ek-7'ye göre, SYGM tarafından belirlenir.

(2) Ek-2'de belirtilen YAS kalite standartları ve Ek-3'e uygun belirlenen eşik değerler dikkate alınarak iyileştirmeye başlama noktası SYGM tarafından Ek-8'e göre tayin edilir.

(3) Noktasal kaynaklar ve kirlenmiş alanlar sebebiyle oluşan kirlilik dağılımlarının iyi YAS durumuna ulaşılmasını tehdit etmesi halinde, kirliliğin mevcut dağılımlarının olası etkileri değerlendirilir. Bu değerlendirme neticesinde, ihtiyaç duyulan yerlerde, o YAS kütlesinde tanımlanan kirlenici için Bakanlık tarafından kirlenmiş alanlardan gelen yayılımın artmadığının, YAS kütle ve kütle gruplarının kimyasal durumunu bozmadığının, insan sağlığı ve çevre için risk oluşturmadığının doğrulanması maksadıyla ilave eğilim değerlendirmesi yapılır. Bu değerlendirme yapılırken, 8/6/2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelikte yer alan hususlar dikkate alınır.

(4) Kirliliğin azaltılması ve yeraltı suyunun kirlenmesinin önlenmesi için, karasal ve su ekosistemlerine, insan sağlığına veya suyun mevcut ya da potansiyel kullanımına önemli derecede zarar verme riski barındıran eğilimler, 12 nci maddede belirtilen program çerçevesinde alınacak olan tedbirlerle geri döndürülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tedbirler Programı ve Yeraltı Suyu Koruma Alanları

Tedbirler programı

MADDE 12 – (1) SYGM koordinasyonunda, ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile, YAS kirliliğinin önlenmesi için yapılan izleme programı neticesinde elde edilen sonuçlar dikkate alınarak bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen temel tedbirleri de içeren bir Tedbirler Programı hazırlanır.

(2) Temel tedbirler, yeraltı sularının miktarının ve kimyasal kalite durumunun korunması, kirliliğinin önlenmesi için bütün YAS kütlelerinde uyulması gereken asgari şartları tarif eder. Bu tedbirler şunlardır;

a) Yeraltı suyunda kirlenmeyi azaltmak ve yeraltı suyunun kimyasal açıdan bozulmasını önlemek için su kalitesine, insan sağlığına, karasal ve su ekosistemlerinin kalitesine zarar verme riski olan faaliyetlere izin verilmez, 5 inci maddede belirtilen yasaklar ve düzenlemeler uygulanır.

b) YAS kimyasal durumunda olumsuz bir etkiye yol açan noktasal ve yayılı kaynaklardan gelen kirliliğin önlenmesi maksadıyla kirlletici girdileri dikkate alınarak teknik olarak mümkün olan tedbirler alınır.

c) YAS kalite hedeflerinin sağlanması maksadıyla, sürdürülebilir YAS kullanımının sağlanması ile ilgili tedbirlerin belirlenmesinde, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun hükümleri ile 20/7/1961 tarihli ve 5/1465 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yeraltı Suları Tüzüğü ve 23/6/1972 tarihli ve 14224 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliği hükümleri geçerlidir.

ç) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** İzleme programı çerçevesinde yapılan izlemelere göre iyileştirmeye başlama noktasına yaklaşıldığı tespit edilen izleme noktalarında, bu aşamaya gelinmesinin sebepleri ayrıntılı olarak analiz edilerek kimyasal durum bozulmasına sebep olan maddeler ile ilgili gerekli tedbirler alınır ve bu maddelerin izleme sıklığı artırılır.

d) Alınan tedbirlere rağmen YAS kütlelerinde eşik değere ulaşılır ise yeraltı suyunun kimyasal durumunun bozulmasına sebep olan faaliyetler tespit edilerek durdurulur ve 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca işlem yapılır.

e) Yeraltı suyunun kirlenmesine ve kalitesinin bozulmasına yol açtığı tespit edilen kuyu, tünel, galeri gibi yapılar DSİ tarafından kapatılır. Kapatma masrafları yapı sahibinden tahsil edilir.

f) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Kalıcı nitelikteki kirleticilerin yeraltı sularının kalitesini bozacak şekilde yerüstü sularından süzülme yolu ile kuyu ve drenlerden ortaya çıktığı veya çıkması muhtemel olduğu durumlarda Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliğinde yer alan tedbirler uygulanır. Gerektiği durumlarda söz konusu yönetmelikte yer alan deşarj sınır değerlerinde kısıtlamaya gidilir.

g) Atık sularla veya yağmur suları ile taşınarak yeraltı suyuna karışabilecek nitelikteki zararlı maddeler YAS besleme havzası içerisinde zeminde doğrudan depolanamaz.

ğ) Yeraltı sularının kirlenmemesi için tedbir almak maksadıyla her türlü kimyasal madde, proses ve arıtma çamurları ve özel atıklar ve benzeri maddelerin depolama tankları sızdırmazlık olarak yapılır.

h) Radyoaktif izleyiciler kullanılması gerektiğinde, su kirlenmesine sebep olmayacak maddeler seçilir.

ı) YAS beslenme sahalarının imar faaliyetlerine açılabilmesi için DSI'den uygun görüş alınır.

i) Tehlikeli maddelerin kullanıldığı faaliyetler sırasında, kaza ihtimali göz önüne alınarak, YAS kirlenmesine engel olacak tedbirler alınır.

j) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Yakma ve düzenli depolama gibi atık bertaraf tesislerinin yer seçiminde, bölgede bulunan yeraltı ve yerüstü su kaynakları ve koruma havzalarının durumu, yeraltı su seviyesi ve YAS akış yönleri dikkate alınır. Yer seçimi yapılırken, atık bertaraf tesislerinin taban kotunun YAS seviyesine kadar inmemesi, yeraltı sularının kirlenmesinin önlenmesi maksadıyla gerekli tüm sızdırmazlık tedbirlerinin alınması esastır.

k) Düzenli depolama tesislerinden kaynaklanan sızıntı sularının yeraltı suyuna sızması ve muhtemel olumsuz etkilerinin önlenmesi için, tesis sahibi tarafından gerekli teknik tedbirler alınır. Düzenli depolama yeri seçiminin ardından, yeraltı suyuna gelebilecek etkilerin tespiti maksadıyla tesis sahibince, tesis işletmeye alınmadan önce, tesis alanı tabanında yer alan yeraltı suları, sızıntı suyu parametreleri dikkate alınarak izlenir. İzlemeler, tesisin faaliyeti esnasında yılda bir kez olmak üzere tekrarlanır ve tesisin kapatılmasını müteakiben en az beş yıl boyunca da yılda bir kez olmak üzere izleme tekrarlanır. Kirlenme durumunda kirliliğin

giderilmesi için çalışmalar tesis sahibince yapılır/yaptırılır, masraflar tesis sahibince karşılanır.

l) Atık sularla sulama yapıldığı takdirde, sulama suyu kalitesi, miktarı ve sulama programı, bu suların yeraltı suyuna sızarak kalıcı bir kirlenmeye yol açma tehlikesini en aza indirecek şekilde düzenlenir.

m) YAS rezervlerini haiz akifer karakterindeki her türlü formasyondan malzeme temini yasaktır. Ancak YAS beslenme havzalarından malzeme alınmasına YAS kütlelerine zarar verilmemesi şartıyla DSİ tarafından izin verilebilir.

n) Kirleticilerin yeraltı suyuna sızmasının önlenmesi maksadıyla aşağıdaki tedbirler alınır:

1) Ek-9'da verilen liste dikkate alınarak belirlenen tehlikeli maddelerin yeraltı suyuna sızmasının önlenmesi için gerekli tedbirler alınır.

2) Ek-9'da verilen listede yer almasına rağmen tehlikeli olarak tanımlanmayan maddeler ve bu ekte yer almayıp Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca mevcut veya potansiyel kirliliğe sebep olabileceği düşünülen diğer kirleticilerin yeraltı suyuna sızmasının ve bu kirleticilerin konsantrasyonlarının yeraltı suyunda bozulmaya ve sürekli artan kirliliğe sebep olmasının önlenmesi maksadıyla gerekli tedbirler alınır.

(3) Denize kıyı bölgelerde, YAS kalitesinin korunması maksadıyla, tuzlu su girişimini önleyecek emniyetli çekim tespitlerinin yapılması gereklidir. Emniyetli çekim değerinin aşılmasına yol açan kuyular izinsiz açılmış ise derhal, DSİ tarafından kapatılır. Ruhsatlı kuyular ise, izin verilen çekim miktarları azaltılır veya tamamen kapatılarak ruhsatları iptal edilir. Bu işlemi yapan gerçek ve tüzel kişilerin eylemi kirletme yasağı kapsamına girer. Kıyı akiferlerinde tuzluluğun gözlemlenmesi ve belirlenmesi, yeraltı suyunun kirlenmesi ve kalitesinin bozulmasının önlenmesi maksadıyla, 9 uncu maddeye göre izleme gerçekleştirilir.

(4) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** İçme suyu olarak kullanılan YAS kütlelerini koruma maksadıyla teşkil edilen koruma alanlarında, YAS kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi için 13 üncü maddede yer alan hükümlere göre gerekli tedbirler alınır. Gereklilik halinde içme suyu maksatlı olarak kullanılan yeraltı suları için içme - kullanma suyu havzası koruma planı yapılır ve/veya yaptırılır.

(5) SYGM, bu Yönetmelik kapsamında alınan temel tedbirler dışında yeraltı sularında koruma ya da iyileştirme sağlamak için gerekli gördüğü

durumlarda ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alarak ek tedbirleri belirler.

(6) Tedbirler programı, temel tedbirlerin yanı sıra YAS kütlelerinin karakterizasyonu, baskı ve etkilerin belirlenmesi ve izleme sonuçlarına göre belirlenmiş özel tedbirleri içerir. Bu program, altı yıllık dönemler için SYGM tarafından hazırlanır ve Bakanlığın koordinasyonunda; miktara ilişkin tedbirler DSİ, kaliteye ilişkin olarak alınan tedbirler niteliğine göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlarca uygulanır. Bu dönemlerin ikinci yarısından itibaren tedbirler programı gözden geçirilir ve güncellenir. Güncelleştirilmiş program uyarınca oluşturulan yeni ya da revize edilmiş tedbirlere, bir sonraki 6 yıllık programda işlerlik kazandırılır.

(7) **(Değişik paragraf:RG-22/5/2015-29363)** Yeraltı suyunun kimyasal durumunda istisnai doğal olaylara ya da kazalara bağlı olarak geçici bir bozulmanın olması durumunda aşağıda belirtilen bütün hususların sağlanması şartıyla bu Yönetmelik şartları ihlal edilmiş sayılmaz:

a) Yeraltı suyunun kimyasal durumunda daha fazla bozulmanın önlenmesi ve kirlenici faaliyetlerden henüz etkilenmeyen diğer YAS kütlelerini korunması için gerekli bütün tedbirlerin alınmış olması,

b) Bu gibi istisnai hallerde alınacak tedbirlerin programa dâhil edilmesi ve bu şartlar sona erdiğinde yeraltı suyunun kalitesinin yeniden iyileştirilmesinden taviz verilmemesi,

c) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** İstisnai durumların muhtemel etkilerinin yıllık olarak gözden geçirilmesi ve uygun şartlar oluştuğunda, YAS kalitesinin önceki durumuna döndürülmesi için Bakanlık tarafından belirlenecek bütün tedbirlerin alınması,

(8) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Yeraltı suyunun kalitesinde, jeolojik formasyonun yapısına bağlı olarak bozulma tespit edilmesi halinde bu Yönetmelik ihlal edilmiş sayılmaz.

(9) **(Değişik paragraf:RG-22/5/2015-29363)** Alınan tedbirlere rağmen, izleme neticelerinin YAS kalite standartlarını ve eşik değerleri sağlayamayacağına anlaşılması halinde SYGM tarafından ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak;

a) Muhtemel olumsuzluğun sebepleri araştırılır.

b) İlgili izinler değerlendirilerek uygunluğu gözden geçirilir.

c) İzleme programları gözden geçirilir.

ç) YAS kalite standartlarına ulaşılabilmesi için ilave tedbirler alınır.

Yeraltı suyu koruma alanları

MADDE 13 – (Değişik: RG-22/5/2015-29363)

(1) İçme ve kullanma suyu olarak YAS temin edilen kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapılarda İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik gereğince izleme yapılır.

(2) DSİ Genel Müdürlüğü, içme ve kullanma suyu temin edilen kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için koruma alanlarını belirler. Belirlenen bütün koruma alanlarının envanterini tutar ve koruma alanı haritası hazırlar. Koruma alanları envanteri ve haritaları beş yılda bir güncellenir ve SYGM'ye bildirilir.

(3) Mutlak koruma alanı, içme suyu temini yapılan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için oluşturulur. Bu koruma alanı, suyun alındığı noktayı korumaya yönelik oluşturulmuş bir alan olup en az elli metre yarıçapında bir alanı ifade eder. Söz konusu alanın yarıçapı yerel şartlar dikkate alınarak DSİ tarafından yüz metreye kadar genişletilebilir. Bu alan içme suyunu kullanan idare veya idareler tarafından kamulaştırılarak emniyete alınır ve tapu kaydına mutlak koruma alanı olarak işlenerek Bakanlığa bildirilir. Bu alanda hiçbir faaliyete izin verilmez. Bu koruma tedbirini uygulayabilmek için bu alanın çevresi suyu kullanan idare tarafından dikenli tel ile çevrilir.

(4) Yıllık ortalama debisi 50 l/sn ve üzerinde olan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için mutlak koruma alanına ek olarak birinci ve ikinci derece koruma alanları ilan edilir. Gerekli görülen hallerde 50 l/s debinin altında olan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için mutlak koruma alanına ek olarak birinci ve ikinci derece koruma alanları ilan edilebilir.

(5) Toplu içme suyu temini maksadıyla kullanılan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapıların korunması maksadıyla;

a) Kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapılara elli metreden daha yakın mesafede hiçbir yapıya, katı ve sıvı atık boşaltımına ve geçişe izin verilmez.

b) Bu alanlarda 12 nci maddede belirtilen hususların yanı sıra aşağıdaki bütün tedbirler uygulanır:

1) Mutlak koruma alanı dışında oluşturulan birinci derece koruma alanında yapılaşmaya izin verilmeksizin yalnızca geçiş, rekreasyon gibi maksatlarla kullanımına izin verilebilir.

2) Koruma alanları içinde atık boşaltımını engelleyecek tedbirler alınır.

3) Bu alanlarda YAS kalitesine zarar verme riski olan faaliyetlere izin verilmez.

4) Atık sularla veya yağmur suları ile çözünerek yeraltı suyuna taşınabilecek nitelikteki maddeler YAS besleme havzası içerisinde zeminde doğrudan depolanamaz.

5) Yeraltı sularının içme suyu maksadıyla kullanıldığı alanlarda, kullanılan tarım ilaçlarının doğal şartlarda parçalanabilir ve canlılarda uzun süreli birikim yapmayacak türden olması gerekir. Bunların kullanımı konusunda, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili birimlerinden izin alınır.

6) Fazla veya yanlış gübre kullanılmasına ilişkin denetlemeler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yapılır.

(6) Koruma alanlarında uyulması gereken hususlar tedbirler programında belirtilir.

(7) Koruma çalışmalarına rağmen kirlilik durumunda artışın olması halinde tedbirler programında belirtilen hususlardan daha kısıtlayıcı tedbirler ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak SYGM tarafından belirlenir.

(8) Bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtildiği şekilde, DSİ tarafından belirlenen koruma alanlarının sınırları dahilinde suyu kullanan idarece alınan tedbirlere ve yapılan koruma çalışmalarına rağmen, içme ve kullanma suyu temin edilen YAS kütlelerinin kalitesinin yapılan izlemeler neticesinde, İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikte yer alan standartları sağlamadığı veya risk altında olduğunun belirlenmesi halinde Bakanlığın koordinasyonunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne içme - kullanma suyu havzası koruma planı yapılır ve/veya yaptırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Denetim ve İdari Yaptırımlar

Denetim

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan hükümlerin uygulanıp uygulanmadığını tespit etmek ve yürütülmesini sağlamak için ilgili kanun hükümlerine uygun olarak yeraltı suyunun kalitesinin korunmasına ilişkin denetim yapmak hususunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve miktara ilişkin konularla ilgili olarak denetim yapmak hususunda DSİ yetkilidir.

(2) Oluşturulacak denetim ekipleri, YAS kirliliğinin önlemesi için atık suların yeraltı sularına doğrudan ve dolaylı deşarj edilmesini, artılmış atık suların yeraltı sularına doğrudan deşarj edilmesini önlemek, artılmış atık suların yeraltı sularına dolaylı deşarj edilmesini kontrol etmek için periyodik denetimlerini gerçekleştirir.

(3) Denetimlerde öncelik içme suyu temin edilen YAS koruma alanlarına verilir.

(4) İzleme programından elde edilen ölçüm değerleriyle gerçekleştirilen YAS kimyasal durum değerlendirmesinde ilk ölçüm değerlerinden daha kötü bir değer elde edildiği takdirde denetim sıklığı artırılır.

(5) İzleme programından elde edilen ölçüm değerleriyle gerçekleştirilen YAS kimyasal durum değerlendirmesinde iyileştirmeye başlama noktasına doğru önemli ve artan eğilim olduğu takdirde, bu olumsuzluğun sebepleri ayrıntılı olarak analiz edilir ve buna sebep olabilecek faaliyetler için denetim sıklığı artırılır.

İdari Yaptırımlar

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmeliğin hükümlerine aykırı faaliyetlere ilişkin olarak 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuatta yer alan müeyyideler uygulanır.

(2) Bu Yönetmelikte yer alan yükümlülükleri yerine getirmeyenlere; yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ek süre verilmesi ve bu süre sonunda da yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde faaliyetlerinin kısmen veya tamamen durdurulması cezası Çevre Kanununun 15 inci maddesinde belirtilen makamlar tarafından, aynı Kanunun 20 nci ve 23 üncü maddelerinde belirtilen idari nitelikteki cezalar ise yetkili merciler tarafından verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

İstisnai durumlar

MADDE 16 – (1) DSİ, bu Yönetmeliğin kapsamı dışında yer alan aşağıdaki reenjeksiyonlar için izin şartlarını belirler:

a) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Hidrokarbonların aranması ile ilgili faaliyetler neticesinde ortaya çıkan maddelerden başka maddeler içermeyen suların aynı derinlik ve aynı kaynağa olmak şartı ile hidrokarbonların çıkarıldığı jeolojik formasyonlara ya da daimi tabii sebepler neticesinde başka maksatlar için uygun olmayan jeolojik formasyonlara reenjeksiyonu,

b) **(Değişik: RG-22/5/2015-29363)** Maden ve taş ocaklarında işletme faaliyetleri sırasında pompalama ile uzaklaştırılması gereken yeraltı suyunun, aynı derinlik ve aynı kaynağa olmak şartı ile reenjeksiyonu,

c) Doğal gaz ya da likit petrol gazının (LPG) depolanması gayesiyle, doğal sebepler neticesinde başka maksatlar için uygun olmayan jeolojik formasyonlara enjeksiyonu.

(2) İstisnai durumlar için verilen izinlerin envanteri izin veren idare tarafından tutulur ve SYGM'ye bildirilir.

Yeraltı suyu kütlelerinin belirlenmesi ve karakterizasyonu ile ilgili süreçler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) YAS kütlelerinin ve hidrojeolojik özelliklerinin belirlenmesi ile karakterizasyonu bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren beş yıl içerisinde tamamlanır.

Yeraltı suyu kütlelerinin izlenmesi ile ilgili süreçler

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak izleme çalışmalarına bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç yıl içerisinde başlanır ve izleme altyapısının oluşturulması bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren beş yıl içerisinde tamamlanır.

Yeraltı suyu kütleleri için eşik değerlerin belirlenmesi ve iyileştirmeye başlama noktasının tanımlanması ile ilgili süreçler

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Ek-3'te yer alan maddeler için eşik değerlerin belirlenmesi ve gerekli görüldüğü hallerde Ek-9'da yer alan temel kirlетici maddelerin ve bu maddeler için eşik değerlerin belirlenmesi ile iyileştir-

meye başlama noktasının tanımlanması izleme altyapısının bu Yönetmeliğe uygun hale getirilmesini müteakiben beş yıl içerisinde tamamlanır.

Tedbirler programının oluşturulması ile ilgili süreçler

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Tedbir programları, eşik değerlerin belirlenmesi, Ek-9'da yer alan temel kirlenici maddelerin ve bu maddeler için eşik değerlerin belirlenmesi ve iyileştirmeye başlama noktasının tanımlanmasını müteakiben iki yıl içerisinde hazırlanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 12, 13 ve 22. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı yürütür.

Yönetmeliğin eklerini görmek için tıklayınız

⁽¹⁾ Bu değişiklik ile 4. maddesinin birinci fıkrasına (f) bendinden sonra gelmek üzere (g) bendi eklenerek, mevcut bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin		
	Tarihi	Sayısı
	7/4/2012	28257
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin		
	Tarihi	Sayısı
1.	22/5/2015	29363

**YERALTI SULARININ KİRLENMEYE VE BOZULMAYA
KARŞI KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİKTE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

22 Mayıs 2015 CUMA	Resmî Gazete	Sayı : 29363
YÖNETMELİK		

Orman ve Su İşleri Bakanlığından:

**YERALTI SULARININ KİRLENMEYE VE BOZULMAYA KARŞI
KORUNMASI
HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 1 –7/4/2012 tarihli ve 28257 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ö) ve (ü) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; (m) bendi yürürlükten kaldırılmış ve (f) bendinden sonra gelmek üzere (g) bendi eklenerek, mevcut bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ö) Yeraltı suyu (YAS): Yeraltında doymun bölgede bulunan durgun veya hareket halindeki suları,”

“ü) Yerüstü suyu: Yeraltı suları haricindeki bütün iç sular, geçiş suları ve kıyı sularını,”

“g) İçme - kullanma suyu havzası koruma planı: İçme ve kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan yerüstü ve yeraltı suları havzalarının korunması, kirlenmesinin önlenmesi kirlenmiş ise iyileştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması maksadıyla yapılan ve o havzaya özel hükümleri tanımlayan planı,”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) YAS kalitesinde kirlilik etkilerinin değerlendirilmesi SYGM ve DSİ tarafından yapılır veya yaptırılır ve bu değerlendirmeye göre risk altında olan YAS kütleleri SYGM ve DSİ tarafından müştereken belirlenir.”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Yeraltı sularının kimyasal durumu, Ek-1’e göre, Ek-2’de yer alan YAS kalite standartları ve Ek-3’e göre belirlenen eşik değerler esas alınarak değerlendirilir.”

“(3) İyi kimyasal durumu tanımlayan Ek-1’deki tabloda belirtilen değerlendirme için, Ek-2’de yer alan YAS kalite standartları ve Ek-3’e göre belirlenen eşik değerler kullanılır.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) YAS çekimlerinin düzenlenmesi, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanunun 10 uncu, Geçici 2 nci ve Geçici 3 üncü maddeleri ile 12/10/2013 tarihli ve 28793 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yeraltı Suyu Ölçüm Sistemleri Yönetmeliğinin hükümlerine göre yapılır.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Kirletici konsantrasyonlarının bir veya daha fazla noktada YAS kalite standardını veya eşik değeri aşması durumunda ise;

1) Bu kirletici konsantrasyonlarının Ek-6’ya göre yapılan değerlendirme uyarınca, YAS kütlelerinin etkilenen kısmının büyüklüğü dikkate alınarak önemli bir çevresel riske sebep olmadığına SYGM ve DSİ’nin müşterek görüşü ile tespit edilmesi durumunda,

2) Tuz ya da diğer kirletici etkilerini göstermediğine SYGM ve DSİ’nin müşterek görüşü ile karar verilmesi halinde,

3) YAS kütlelerine doğrudan bağımlı olan karasal ekosistemlere önemli bir zarar vermediğine ve yeraltı suları ile ilişkili yerüstü sularının ekolojik ve kimyasal kalitesinde önemli bir bozulmaya sebep olmadığına SYGM ve DSİ’nin müşterek görüşü ile karar verilmesi durumunda,

4) Söz konusu kirliliğin insani maksatlı kullanımları önemli ölçüde olumsuz olarak etkilememesi halinde,

YAS kütle veya kütlelerinin iyi kimyasal durumda olduğu kabul edilir.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının (ç), (f) ve (j) bentleri; dördüncü fıkrası; yedinci fıkrasının ilk paragrafı ile (c) bendi, sekizinci fıkrası ve dokuzuncu fıkrasının ilk paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ç) İzleme programı çerçevesinde yapılan izlemelere göre iyileştirmeye başlama noktasına yaklaşıldığı tespit edilen izleme noktalarında, bu aşamaya gelinmesinin sebepleri ayrıntılı olarak analiz edilerek kimyasal durum bozulmasına sebep olan maddeler ile ilgili gerekli tedbirler alınır ve bu maddelerin izleme sıklığı artırılır.”

“f) Kalıcı nitelikteki kirleticilerin yeraltı sularının kalitesini bozacak şekilde yerüstü sularından süzülme yolu ile kuyu ve drenlerden ortaya çıktığı veya çıkması muhtemel olduğu durumlarda Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliğinde yer alan tedbirler uygulanır. Gerekli durumlarda söz konusu yönetmelikte yer alan deşarj sınır değerlerinde kısıtlamaya gidilir.”

“j) Yakma ve düzenli depolama gibi atık bertaraf tesislerinin yer seçiminde, bölgede bulunan yeraltı ve yerüstü su kaynakları ve koruma havzalarının durumu, yeraltı su seviyesi ve YAS akış yönleri dikkate alınır. Yer seçimi yapılırken, atık bertaraf tesislerinin taban kotunun YAS seviyesine kadar inmemesi, yeraltı sularının kirlenmesinin önlenmesi amacıyla gerekli tüm sızdırmazlık tedbirlerinin alınması esastır.”

“(4) İçme suyu olarak kullanılan YAS kütlelerini koruma amacıyla teşkil edilen koruma alanlarında, YAS kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi için 13 üncü maddede yer alan hükümlere göre gerekli tedbirler alınır. Gereklilik halinde içme suyu maksatlı olarak kullanılan yeraltı suları için içme - kullanma suyu havzası koruma planı yapılır ve/veya yaptırılır.”

“Yeraltı suyunun kimyasal durumunda istisnai doğal olaylara ya da kazalara bağlı olarak geçici bir bozulmanın olması durumunda aşağıda belirtilen bütün hususların sağlanması şartıyla bu Yönetmelik şartları ihlal edilmiş sayılmaz.”

“c) İstisnai durumların muhtemel etkilerinin yıllık olarak gözden geçirilmesi ve uygun şartlar oluştuğunda, YAS kalitesinin önceki durumuna döndürülmesi için Bakanlık tarafından belirlenecek bütün tedbirlerin alınması.”

“(8) Yeraltı suyunun kalitesinde, jeolojik formasyonun yapısına bağlı olarak bozulma tespit edilmesi halinde bu Yönetmelik ihlal edilmiş sayılmaz.”

“Alınan tedbirlere rağmen, izleme neticelerinin YAS kalite standartlarını ve eşik değerleri sağlayamayacağıının anlaşılması halinde SYGM tarafından ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak;”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 13 – (1) İçme ve kullanma suyu olarak YAS temin edilen kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapılarda İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik gereğince izleme yapılır.

(2) DSİ Genel Müdürlüğü, içme ve kullanma suyu temin edilen kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için koruma alanlarını belirler. Belirlenen bütün koruma alanlarının envanterini tutar ve koruma alanı haritası hazırlar. Koruma alanları envanteri ve haritaları beş yılda bir güncellenir ve SYGM'ye bildirilir.

(3) Mutlak koruma alanı, içme suyu temini yapılan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için oluşturulur. Bu koruma alanı, suyun alındığı noktayı korumaya yönelik oluşturulmuş bir alan olup en az elli metre yarıçapında bir alanı ifade eder. Söz konusu alanın yarıçapı yerel şartlar dikkate alınarak DSİ tarafından yüz metreye kadar genişletilebilir. Bu alan içme suyunu kullanan idare veya idareler tarafından kamulaştırılarak emniyete alınır ve tapu kaydına mutlak koruma alanı olarak işlenerek Bakanlığa bildirilir. Bu alanda hiçbir faaliyete izin verilmez. Bu koruma tedbirini uygulayabilmek için bu alanın çevresi suyu kullanan idare tarafından dikenli tel ile çevrilir.

(4) Yıllık ortalama debisi 50 l/sn ve üzerinde olan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için mutlak koruma alanına ek olarak birinci ve ikinci derece koruma alanları ilan edilir. Gerekli görülen hallerde 50 l/s debinin altında olan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri için mutlak koruma alanına ek olarak birinci ve ikinci derece koruma alanları ilan edilebilir.

(5) Toplu içme suyu temini maksadıyla kullanılan kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapıların korunması maksadıyla;

a) Kuyu, pınar, kaynak, kaptaj, tünel, galeri ve benzeri yapılara elli metreden daha yakın mesafede hiçbir yapıya, katı ve sıvı atık boşaltımına ve geçişe izin verilmez.

b) Bu alanlarda 12 nci maddede belirtilen hususların yanı sıra aşağıdaki bütün tedbirler uygulanır:

1) Mutlak koruma alanı dışında oluşturulan birinci derece koruma alanında yapılaşmaya izin verilmeksizin yalnızca geçiş, rekreasyon gibi maksatlarla kullanımına izin verilebilir.

2) Koruma alanları içinde atık boşaltımını engelleyecek tedbirler alınır.

3) Bu alanlarda YAS kalitesine zarar verme riski olan faaliyetlere izin verilmez.

4) Atık sularla veya yağmur suları ile çözünerek yeraltı suyuna taşınabilecek nitelikteki maddeler YAS besleme havzası içerisinde zeminde doğrudan depolanamaz.

5) Yeraltı sularının içme suyu maksadıyla kullanıldığı alanlarda, kullanılan tarım ilaçlarının doğal şartlarda parçalanabilir ve canlılarda uzun süreli birikim yapmayacak türden olması gerekir. Bunların kullanımı konusunda, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili birimlerinden izin alınır.

6) Fazla veya yanlış gübre kullanılmasına ilişkin denetlemeler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yapılır.

(6) Koruma alanlarında uyulması gereken hususlar tedbirler programında belirtilir.

(7) Koruma çalışmalarına rağmen kirlilik durumunda artışın olması halinde tedbirler programında belirtilen hususlardan daha kısıtlayıcı tedbirler ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak SYGM tarafından belirlenir.

(8) Bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtildiği şekilde, DSİ tarafından belirlenen koruma alanlarının sınırları dahilinde suyu kullanan idarece alınan tedbirlere ve yapılan koruma çalışmalarına rağmen, içme ve kullanma suyu temin edilen YAS kütlelerinin kalitesinin yapılan izlemeler neticesinde, İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikte yer alan standartları sağlamadığı veya risk altında olduğunun belirlenmesi halinde Bakanlığın koordinasyonunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne içme - kullanma suyu havzası koruma planı yapılır ve/veya yaptırılır.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Hidrokarbonların aranması ile ilgili faaliyetler neticesinde ortaya çıkan maddelerden başka maddeler içermeyen suların aynı derinlik

ve aynı kaynağa olmak şartı ile hidrokarbonların çıkarıldığı jeolojik formasyonlara ya da daimi tabii sebepler neticesinde başka maksatlar için uygun olmayan jeolojik formasyonlara reenjeksiyonu,

b) Maden ve taş ocaklarında işletme faaliyetleri sırasında pompalama ile uzaklaştırılması gereken yeraltı suyunun, aynı derinlik ve aynı kaynağa olmak şartı ile reenjeksiyonu,”

MADDE 9 – Aynı Yönetmeliğin EK-1’inde yer alan Tablo 1- İyi Yeraltı Suyu Kimyasal Durumunda geçen “Elementler” ibaresi “Değerlendirme Ölçütü” olarak, “İyi durum” ibaresi ise “İyi durum kriterleri” olarak; Tablo 2- Yeterli Miktar Durumunda geçen “Elementler” ibaresi “Değerlendirme Ölçütü” olarak, “İyi durum” ibaresi ise “İyi durum kriterleri” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10 – Aynı Yönetmeliğin EK-2’sindeki Yeraltı Suyu Kalite Standartları tablosunda yer alan “0,1 µ/L” ibaresi “0,1 µg/L” olarak, “0,5 µ/L (toplam)(1)” ibaresi ise “0,5 µg/L (toplam)(1)” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 11 – Aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-3 ekteki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 12 – Aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan EK - 6’nın ikinci fıkrasının (a) bendindeki “Ek-1’e göre gerçekleştirilecek tanımlamanın bir parçası olarak toplanan bilgiler,” ibaresi; “Ek-4’e göre gerçekleştirilecek olan kütle belirleme ve karakterizasyon çalışmaları neticesinde toplanan bilgiler,” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 13 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 14 – Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı yürütür.

“EK – 3**YERALTI SUYU KİRLİTİCİLERİ VE KİRLİLİK BELİRTİLERİ
İÇİN EŞİK DEĞERLER KILAVUZU**

(1) SYGM ve DSİ, hedeflenen iyi YAS kimyasal durumuna ulaşmak için risk altındaki YAS kütlelerini tanımlar. SYGM, bu kütlelerin risk altında olmasına sebep olan bütün kirleticiler ve kirlilik belirtileri için eşik değerler ve YAS kalite standartlarını belirleyip yayımlar.

(2) Eşik değerlerin belirlenmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) YAS ile ilişkili sucul ve bağlı karasal ekosistemler arasındaki etkileşim boyutu,

b) Yeraltı suyunun yasal kullanımları,

c) Bu Ek'in 7 nci maddesinde yer alan kirletici listesini göz önünde bulundurarak risk altındaki YAS kütlelerinin risk altında olarak tanımlanmasına sebep olan bütün kirleticileri,

ç) YAS üzerindeki şehirleşme, tarım, sanayi bölgeleri, madencilik faaliyetleri gibi baskı unsurları,

d) Arka plan seviyeleri ve su bütçesinden elde edilen bilgiler neticesinde belirlenen YAS kütlelerinin hidrojeolojik özellikleri,

(3) Eşik değerlerin belirlenmesi sırasında kirleticilerin kaynakları, kirletici konsantrasyonlarının arka plan seviyeleri, oluşum sebepleri, zehirlilik durumları, yayılımları, artma ve azalma eğilimleri, kalıcılıkları ve biyolojik birikme potansiyelleri de hesaba katılır.

(4) Eşik değerler belirlenirken, kirletici parametrelerin ya da kirletici göstergelerinin doğal hidrojeolojik durum sebebiyle arka plan seviyeleri mevcut ise bu arka plan seviyeleri dikkate alınır. Arka plan seviyelerinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur.

a) Doğal arka plan seviyeleri karakterizasyon ve izleme çalışmalarından elde edilen verilere göre belirlenir. Bu maksatla yapılacak izleme çalışmaları, yeraltı suyu kütlelerinin bütün özelliklerini temsil edecek bir şekilde yürütülür.

b) Sınırlı izleme verisinin olduğu durumlarda veri toplanmasına ilişkin çalışmalara devam edilir. Bu çalışma sürerken, mevcut izleme verilerinin

den, doğal yapıyı temsil ettiği düşünülen veriler seçilerek doğal arka plan seviyeleri bu verilere göre belirlenir. Mümkün olduğu durumlarda jeokimyasal taşıyım ve proseslere ilişkin bilgiler de hesaba katılır.

c) İzleme verisinin ve ilgili YAS kütleindeki jeokimyasal taşıyım ve proseslere ilişkin bilgilerin yetersiz olduğu durumlarda, veri toplanmasına ilişkin çalışmalara devam edilir. Bu çalışmalar sürerken, söz konusu YAS kütle ile aynı hidrojeolojik yapıya sahip olan ve yeterli izleme verisine göre doğal arka plan seviyesi belirlenmiş akiferler referans olarak alınarak doğal arka plan seviyeleri belirlenir.

(5) Eşik değerlerin belirlenmesi süreciyle ilgili olarak aşağıdaki bilgi, veri ve çalışmaların bir kaydı tutulur:

a) Risk altında olduğu belirlenen her bir YAS kütle için:

1) YAS kütleinin boyutu,

2) YAS kütleinde riske sebep olan kirlenici parametreler,

3) YAS kütleinin mevcut ve potansiyel kullanımlarının ve bağlantılı olduğu sucul ve karasal ekosistemlerle ilişkisinin hesaba katılarak hangi çevresel kalite hedefi için riskin mevcut olduğu,

4) YAS kütleinde doğal olarak oluşabilen maddeler için doğal arka plan seviyeleri,

5) YAS kütleindeki kirlenici parametre konsantrasyonlarının eşik değerleri aştığı durumlar için, bu aşılma durumuna ilişkin bilgiler.

b) Eşik değerlerin belirlendiği ölçek. (ülke bazında, nehir havzası bazında ya da YAS kütle bazında)

c) Eşik değerlerin aşağıdaki hususlarla ilişkisi:

1) Doğal arka plan seviyeleri,

2) YAS kütleiyle bağlantılı olduğu sucul ve karasal ekosistemler,

3) Suyun korunması için ulusal ya da uluslararası ölçekte mevcut olan çevresel kalite standartları ya da diğer standartlar,

4) Kirlenicilerin zehirlilik durumları, yayılımları, kalıcılıkları ve biyolojik birikme potansiyelleri.

ç) Doğal arka plan seviyelerinin belirlenmesinde izlenen metodoloji,

d) Bu Yönetmeliğin Ek-3'ündeki "asgari parametre listesi"nde yer almasına rağmen eşik değer belirlenmemiş parametreler için eşik değer belirlenmemesinin sebepleri,

e) YAS kalite durumunun değerlendirilmesinde izlenen metodoloji.

(6) Analitik değerlendirmeler, eşik değerlerin belirlenmesinde veri kalitesini artırmak için hem tabii hem de insan faaliyetleri neticesinde oluşan maddelerin arka plan seviyelerinin değerlendirilmesine bağlı olarak toplanan verilerin dikkatli bir şekilde gözden geçirilmesiyle yapılır.

(7) Eşik değer belirlenirken dikkate alınması gereken asgari parametre listesi aşağıdaki gibidir.

Parametreler
Arsenik
Kadmiyum
Kurşun
Civa
Amonyum
Klorür
Sülfat
Trikloretilen
Tetrakloretilen
İletkenlik
Nitrit
Toplam Fosfor /Fosfatlar ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Eşik değer toplam fosfor ve fosfatlardan sadece biri için belirlenir.

(8) SYGM tarafından yapılan incelemeler neticesinde havzanın ve/veya YAS kütlesinin özel durumuna göre Ek-9'da yer alan liste kullanılarak ilave parametreler ve bu parametreler için eşik değerler belirlenebilir.

(9) Bir YAS kütlesi için belirlenen kalite standartlarının, bu YAS kütlesi ile ilişkili yerüstü sularının çevresel kalite standartlarına ulaşmasını engellemesi ya da ekolojik veya kimyasal kalitesinde önemli bozulmalara sebep olması, ya da bu YAS kütlesine doğrudan bağımlı karasal ekosistemlere önemli zarar vermesi durumunda daha kısıtlayıcı eşik değerler belirlenebilir.”

Resmi Gazete Tarihi: 17.02.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25730

4) İNSANİ TÜKETİM AMAÇLI SULAR HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, insani tüketim amaçlı suların teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu ile suların kalite standartlarının sağlanması, kaynak suları ve içme sularının istihsalı, ambalajlanması, etiketlenmesi, satışı, denetlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, kaynak suları, içme suları ve içme-kullanma suları ile ilgili hükümleri kapsar. Ancak, doğal mineralli sular, kaplıca ve içmece suları ile tıbbi amaçlı suları kapsamaz.

İstisnalar

Madde 3 — Bu Yönetmelik hükümleri;

a) (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) Kurumca suyun kalitesinin doğrudan ya da dolaylı olarak tüketici sağlığını etkilemediğinin tespit edildiği durumlarda kullanılan sulara,

b) Günlük ortalama 10 m³ den az su sağlayan veya 50 den az kişi tarafından kullanılacak müstakil su kaynağından temin edilen suya, bu suyun ticari ya da kamusal faaliyet için temin edilmesi hali hariç,

uygulanmaz.

Bu maddenin (b) bendinde belirtilen istisnai hallerde, suyun herhangi bir şekilde kirlenmesi sonucunda veya suyun niteliği nedeniyle oluşabilecek olumsuz etkiler hakkında tüketici nüfus haberdar edilerek insan sağlığının korunmasını sağlayacak tavsiyelerde bulunulur ve gerekli önlemler alınır.

Dayanak

Madde 4 — (Değişik madde:RG-7/3/2013-28580)

Bu Yönetmelik, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 235 ve 242 nci maddeleri, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 27 nci maddesi ile 11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 40 ıncı maddesine dayanılarak,

Bu Yönetmelik İnsani Kullanım Amaçlı Suların Kalitesine Dair 98/83/EC sayılı Konsey Direktifi ile Doğal Mineralli Sular İçin Konsantrasyon Limitleri ve Etiketleme Bilgileri Hakkında Liste Oluşturulması ve Doğal Mineralli Suların ve Kaynak Sularının Ozonla Zenginleştirilmiş Hava ile İşleme Tabi Tutulmasının Şartlarını Belirleyen 16/5/2003 tarihli ve 2003/40/EC sayılı Konsey Direktifine ve Doğal Mineralli Sulardan ve Kaynak Sularından Florürün Uzaklaştırılması İçin Aktif Alüminyum Kullanımının Şartları Hakkında 115/2010 sayılı AB Komisyonu Tüzüğüne paralel olarak,

hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 5 — Bu Yönetmelikte geçen:

a) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,

b) Komisyon: Avrupa Birliği Komisyonunu,

c) **(Mülga: RG-7/3/2013-28580)**

d) Müdürlük: **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Halk Sağlığı Müdürlüğünü,

e) İnsani Tüketim Amaçlı Su: Orijinal haliyle ya da işlendikten sonra, dağıtım ağı, tanker, şişe veya kaplar ile tüketime sunulan içme, pişirme, gıda hazırlama ya da diğer evsel amaçlar için kullanılan bütün sular ile suyun kalitesinin, gıda maddesinin nihai halinin sağlığa uygunluğunu etkilemeyeceği durumlar haricinde insani tüketim amaçlı ürünlerin veya gıda maddelerinin imalatında, işlenmesinde, saklanmasında veya pazarlanmasında kullanılan bütün suları,

f) Kaynak Suyu: Jeolojik koşulları uygun jeolojik birimlerin içinde doğal olarak oluşan, bir veya daha fazla çıkış noktasından yer yüzüne kendili-

ğinden çıkan veya teknik usullerle çıkartılan ve bu Yönetmeliğin 36 ncı maddesinde izin verilenler dışında her hangi bir işleme tabi tutulmaksızın Ek-1' deki nitelikleri taşıyan, etiketleme gerekliliklerini karşılayan ve satış amacı ile ambalajlanarak piyasaya arz edilen yer altı sularını,

g) İçme Suyu: Jeolojik koşulları uygun jeolojik birimlerin içinde doğal olarak oluşan, bir çıkış noktasından sürekli akan veya teknik usullerle çıkarılan ve **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumca uygun görülen dezenfeksiyon, filtrasyon, çöktürme, saflaştırma ve benzeri işlemler uygulanabilen ve parametre değerlerinin eksiltilmesi veya artırılması suretiyle Ek-1'deki parametre değerleri elde edilen, etiketleme gerekliliklerini karşılayan ve satış amacı ile ambalajlanarak piyasaya arz edilen yer altı sularını,

h) İçme-Kullanma Suyu: Genel olarak içme, yemek yapma, temizlik ve diğer evsel amaçlar ile, gıda maddelerinin ve diğer insani tüketim amaçlı ürünlerin hazırlanması, işlenmesi, saklanması ve pazarlanması amacıyla kullanılan, orjinine bakılmaksızın, orijinal haliyle ya da artırılmış olarak ister kaynağından isterse dağıtım aşından temin edilen ve Ek-1' deki parametre değerlerini sağlayan ve ticari amaçlı satışa arz edilmeyen suları,

ı) Dış Şebeke Sistemi: İnsani tüketime yönelik suları kullanıcılara ulaştırmak amacı ile iç şebeke dağıtım sistemine kadar olan borular, bağlantılar, aletlerden oluşan dağıtım ağını,

ii) İç Şebeke Sistemi: İnsani tüketime yönelik suları kullanıcılara ulaştırmak amacı ile dış şebeke sistemi ile musluklar arasında kurulmuş olan ve **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** mahalli idarenin yetkisi ve sorumluluğu altında olmayan borular, bağlantılar ve aletlerden oluşan bina içi dağıtım sistemini,

j) Kurul: Kaynak suları ve içme sularını incelemek üzere her ilde **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlüğün teklifi ve Valiliğin onayı ile oluşturulan inceleme kurulunu,

k) Tesis İzni: Kaynak suyu ve içme suyu işletmelerinin inşası için bu Yönetmelik uyarınca verilen izni,

l) **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Üretim İzni: Kaynak suyu ve içme suyu işletmelerine bu Yönetmelik uyarınca verilen **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** belgeyi,

m) Otomatik Makine: İmlahanedede yer alan, yıkama, doldurma ve kapaklama işlemlerini el değmeden otomatik olarak yapan makineyi,

n) Otomatik Sistem: İşletmede üretimi yapılan ambalajın temizlenmesi, dolum ve kapaklama işlemlerini el değmeden otomatik olarak uyum içinde yapan sistemi,

o) Geri Dönüştürülebilir Kap: Kaynak suyu ve içme suyu dolumunda bir defadan fazla kullanılan ve su ile etkileşim yapmayan cam, metal, krom-nikel, polikarbonat ve benzeri kapları,

ö) Geri Dönüşsüz Kap: Su dolumunda bir defadan fazla kullanılmayacak pet, cam, metal, krom-nikel ve benzeri kapları,

p) Kurul Ön Raporu: bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda suyun kaynağı, çıkış noktası ve tesis yeri ile ilgili olarak Kurulca hazırlanan kaynak veya içme suları hakkında ilk raporu,

r) Kurul Son Raporu: Tesis izni aşamasında sunulan projelere ve bu Yönetmelik esaslarına göre su tesisinin tamamının inşa edilip tamamlandığına dair Kurul tarafından hazırlanan kaynak veya içme suları hakkında son raporu,

s) Üye Ülke: Avrupa Birliği üyesi olan ülkeleri,

ş) Üçüncü Ülkeler: Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkeleri,

t) **(Ek:RG-7/3/2013-28580)** Kurum: Türkiye Halk Sağlığı Kurumunu,

u) **(Ek:RG-7/3/2013-28580)** Mahalli idare: İçme-kullanma suyu temin edilmesinden sorumlu belediye veya il özel idaresini,

ü) **(Ek:RG-7/3/2013-28580)** Zorlayıcı tedbir: Bina iç şebeke sisteminde bulunan içme-kullanma suyunda insan sağlığına zarar verecek parametrelerin tespiti halinde suyun kesilmesi de dâhil olmak üzere uygulanacak idari yaptırımları,

v) **(Ek:RG-7/3/2013-28580)** Parti no: Aynı şartlarda üretilen, imal edilen veya ambalajlanan bir suyun satış birimleri topluluğu için kullanılan sayısal değeri,

y) **(Ek:RG-7/3/2013-28580)** Seri no: Aynı şartlarda belirli zaman diliminde üretilen veya ambalajlanan bir suda kullanılan sayısal değeri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar, Kalite Standartları ve Yönetmeliğe Uyum Çizelgesi

Genel Esaslar

Madde 6 — Suların, sağlığa uygun ve temiz olması zorunludur.

Bu Yönetmeliğin asgari şartları bakımından sular;

a) İnsan sağlığına potansiyel bir tehlike oluşturan miktar ve yoğunlukta maddeler, mikro-organizmalar ve parazitler içermiyorsa,

b) Ek-1'de yer alan şartlara ve bu Yönetmeliğin 7, 8, 10, 11 ve 13 üncü maddelerine uyuyor ise,

sağlığa uygun ve temiz kabul edilir.

Bu Yönetmeliğin uygulanması sırasında insan sağlığını korumak amacıyla alınan önlemler, bu Yönetmelikte belirtilen suların fiziksel, kimyasal, radyoaktif ve mikrobiyolojik parametre değerlerinin aşılmasına, suyun kalite standartlarının dışına çıkılmasına veya suların kirlenmesinde herhangi bir artışa neden olmamalıdır.

Kalite Standartları

Madde 7 — Suyun kalite standartları Ek-1' de belirlenen parametre değerlerini içerir.

Ek-1 (c) ve (d)'de belirlenen parametre değerleri, suyun izlenmesi ve düzeltici önlemler ile kullanım sınırlamalarına ilişkin 11 inci maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılır.

İnsan sağlığının korunmasının gerektirdiği hallerde (**Ek ibare: RG-7/3/2013-28580**) Kurumca Ek-1'de yer almayan parametreler de ilave edilebilir. İlave edilecek parametreler, en azından suyun mikro organizmalardan, parazitlerden ve insan sağlığına potansiyel bir tehlike oluşturan miktarlarda herhangi bir maddeden yoksun olmasını sağlamalıdır.

Kalite Standartlarının Aranacağı Noktalar

Madde 8 — 7 nci maddede yer alan parametreler;

a) Suyun bir şebeke aracılığı ile temin edilmesi halinde, bina ya da bir kuruluştaki, suyun insani tüketim için kullanılmak üzere musluklardan akıtıldığı,

b) Suyun tankerden alınması halinde, tankerden alındığı,

c) Suyun satılmak üzere şişelere ya da ambalajlara doldurulması halinde, şişelere ya da ambalajlara doldurulduğu **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** ve satıldığı,

d) Suyun gıda üretiminde kullanılması halinde, suyun üretimde kullanıldığı,

noktalarda aranır.

(Değişik ikinci fıkra: RG-7/3/2013-28580) Suyun, sadece belirli bir mesken, kurum, kuruluş, işletme ve benzeri mekân veya alanlarda uygunsuzluğunun tespit edilmesi ve bu uygunsuzluğun bahse konu yerlere ait iç şebeke sisteminden veya bakım ya da onarımından kaynaklanması durumunda Yönetmelik hükümlerine uyulmuş kabul edilir.

Şebeke aracılığıyla temin edilen sular için bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen durumun geçerli olması halinde, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlük ve mahalli idareler, mülkiyet sahiplerince alınabilecek mümkün olan her tür düzeltici önlem hakkında mülkiyet sahiplerine tavsiyelerde bulunma da dahil olmak üzere, parametrik değerlere uyumsuzluk riskini azaltacak veya ortadan kaldıracak her tür önlemi alır. Bunların dışında suyun kullanıma açılmasından önceki yapısının ve özelliğinin değiştirilmesi yoluyla, kullanıma açıldıktan sonraki parametrik değerlerle uyumsuzluk riskinin azaltılmasını ya da ortadan kaldırılmasını temin eden uygun işleme teknikleri gibi diğer önlemler de **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** mahalli idarece alınır ve ilgili nüfusa gerekli tavsiyelerde bulunarak, taraflarınca alınması gereken ilave tedbirler hakkında bilgi verilir.

(Ek dördüncü fıkra: RG-7/3/2013-28580) Numune alma noktaları, dış şebeke de dâhil olmak üzere bütün şebeke sistemini ve yaşayan nüfusu temsil edecek şekilde belirlenir. Belirlenen numune alma noktalarına mahalli idarece numune alma musluğu bağlanır.

Yönetmelik Hükümlerine Uyum İçin Zaman Çizelgesi

Madde 9 — (Mülga madde:RG-7/3/2013-28580)

İKİNCİ KISIM

İçme-Kullanma Suları

BİRİNCİ BÖLÜM

İçme-Kullanma Sularına Ait Hükümler

İzleme, Dezenfeksiyon ve Analiz Özellikleri

Madde 10 — Tüketime sunulan içme-kullanma suları Ek-2 Tablo B1'de belirtilen sıklıklarda denetleme izlemesi ve kontrol izlemesine tabi tutulur. **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlükçe Ek-2 Tablo B1'de belirtilen asgari şartlara uygun izleme programları hazırlanır. Numune alma noktaları, Ek-2'deki gereklilikleri karşılayacak şekilde **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlük ve Mahalli İdarecebelirlenir. Numuneler, yıl boyu tüketilen suyun kalitesini yansıtacak şekilde alınır. Ancak suların, Ek-1 (a) ve (b)' de belirtilen parametre değerleri ile, 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen parametre değerlerine uyumsuzluğunun tespit edilmesi halinde, kirliliğin boyutlarının ve düzeltici önlemlerin etkinliğinin tespiti amacıyla, 11 inci madde uyarınca izleme programı dışında ilave denetleme izlemesi talep edilebilir.

Denetleme izlemesinin amacı; Yönetmelik Ek-1 (a) ve (b)' deki bütün parametrik değerlere uyulup uyulmadığını belirlemek için gerekli verileri temin etmektir. Sular EK -1 (a) ve (b)'de belirtilen parametreler ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen bütün parametreler denetleme izlemesine tabi tutulur. **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlük gerekli gördüğü taktirde Ek-1 (c) ve (d)' de yer alan parametreleri de denetleme izlemesine dahil edebilir.

Kontrol izlemesinin amacı, içme-kullanma suyunun Ek-2 Tablo A'da sayılan parametrelerin Ek- 1'de yer alan değerlerine uyup uymadığını belirlemek amacıyla, suyun organoleptik ve mikrobiyolojik kalitesi ve aynı zamanda içme suyu arıtımının yapılması durumunda, bu arıtımın (özellikle dezenfeksiyon) etkili olup olmadığı hakkında düzenli bilgi sağlamaktır.

İçme-kullanma sularına dezenfeksiyon gerekmesi halinde, dezenfeksiyonun etkinliği doğrulanır. Yan ürünlerden kaynaklanan kirlenmenin önlenmesi için; dezenfeksiyondan taviz verilmeksizin dezenfeksiyon dozu düşük tutulur ve gerekli bütün tedbirler **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** mahalli idare tarafından alınır.

(Değişik beşinci fıkra: RG-7/3/2013-28580) İçme-kullanma sularının dezenfeksiyonunda klor **(Değişik ibare:RG-11/4/2014-28969)** ve klorlu bileşikler kullanılır, uç noktada yapılacak ölçümlerde serbest klor düzeyinin 0.2-0.5 mg/L olması sağlanır. Klorlamada bu düzeyin sağlanamaması durumunda mahalli idare tarafından ara klorlama ünitesi yaptırılır. Deprem ve sel gibi olağanüstü durumlar ile kaynak, depo ve şebeke sistemi gibi su yapılarında oluşan arızalanmalara bağlı olarak yapılan su kesintilerinde şebekenin en uç noktasında serbest klor düzeyi en fazla 1.0 mg/L olacak şekilde klorlama yapılabilir. İçme-kullanma suyunda dezenfeksiyon etkinliğinin denetlenmesi amacıyla, serbest klor ölçümleri suyun mahallinde her gün yapılır.

İçme-kullanma sularından numune alma noktaları 8 inci maddede belirtilen noktalardır. Bu noktalardan alınacak numunelerde ve analizlerde, analizi yapılacak parametreler ile numune alma ve analiz sıklığı Ek-2 Tablo B 1' e göre belirlenir.

Parametrelerin analiz özellikleri için Ek-3'te belirtilen şartlara uyulur.

Ek-3 (1)' de belirtilen metotlardan farklı bir metot kullanılması durumunda, sonuçları Ek-3 (1)' de belirlenen metotlarla elde edilenler kadar güvenilir olmalıdır. Söz konusu metot ve eşdeğerliği hakkında **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumun bilgilendirilmesi ve onayı gerekir. Bu maddede uyarınca farklı metot kullanılması halinde Komisyona bilgi verilir.

Ek-3 (2) veya (3)'de yer alan parametreler için söz konusu bölümlerde belirlenen gerekliliklere uymak şartıyla herhangi bir metot kullanılabilir. Ek-3 (2)'de yer alan parametrelerin analizi için kullanılan analiz metotlarının performans karakteristikleri bu bölümde yer alan performans karakteristiklerine uymalıdır.

İçme-kullanma sularının bu Yönetmelikte yer almayan parametreler yönünden kirlenmesinin ve bu kirlenmenin insan sağlığına potansiyel bir tehlike oluşturmasının muhtemel olması halinde, bu Yönetmelikte bulunmayan maddeler ve mikroorganizmalar için ayrı izleme yapılır, izleme sonuçlarına göre gerekli tedbirler alınır.

(Ek fıkra: RG-31/7/2009-27305) (Değişik: RG-11/4/2014-28969) Halkın tüketimine sunulan içme-kullanma suyu denetim ve analiz işlemleri suyun kalitesinin denetimi niteliğindedir. Bu maddenin birinci fıkrası kapsamında mevzuata uygunluk denetimi amacıyla alınacak su numuneleri

Müdürlükçe alınır. Alınan su numunelerinin analizleri Kurumca yetki verilen laboratuvarlarda yaptırılır. Kurumca yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedeli ilgili mahalli idarece karşılanır. Belediyelerce ödenecek tetkik ve tahlil bedelleri, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına belediyelerce tahakkuk ettirilecek su kullanım bedellerinden mahsup edilir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.

Düzeltilici Önlemler ve Kullanım Sınırlamaları

Madde 11 — Bu Yönetmeliğin Ek-1 (a) ve (b)' de belirlenen parametre değerleri ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen parametre değerlerinin herhangi bir ihlali durumunda, bu ihlalin nedenlerini belirlemek amacıyla gerekli incelemeler yapılır.

Şebekeden sağlanan sular, bu Yönetmeliğin 3 üncü maddesindeki yükümlülüklerle uymak için alınan tedbirlere rağmen, bu Yönetmeliğin Ek-1 (a) ve (b)' deki belirtilen parametre değerleri ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen parametre değerlerine uymuyorsa ve bu sulardaki uyumsuzluk iç şebeke sisteminden, bakım veya onarımdan kaynaklanıyorsa, yetkili merciler, suyun kalitesinin iyileştirilmesi için düzeltici önlemleri en kısa sürede alır ve ilgili parametrik değer ne derecede aşıldığı veya uyumsuzluğun insan sağlığına ne derecede bir tehdit oluşturduğu gibi hususları dikkate alarak zorlayıcı tedbirlere öncelik verir.

Herhangi bir parametre değerinin ihlali durumunda, gerekli görülürse sular, izleme programı dışında ilave denetleme izlemesine tabi tutulabilir, herhangi bir parametre ihlali olmasa dahi insan sağlığı için potansiyel tehlike oluşturan içme-kullanma suyunun kullanımı yasaklanabilir ya da sınırlandırılabilir veya insan sağlığını korumak için gerekli diğer önlemler alınır. Hangi önlemlerin alınacağına, içme-kullanma sularının kullanımının sınırlandırılmasının veya temininin durdurulmasının insan sağlığı açısından neden olacağı riskler de dikkate alınarak **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlükçe karar verilir. Böyle bir durumda tüketiciler **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** yazılı ve görsel medya veya internet aracılığıyla bilgilendirilerek gerekli uyarılar yapılır. **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlük ve mahalli idarece alınan önlemler hakkında rehberler hazırlanabilir.

Denetleme izlemelerinde Ek-1 (c) ve (d)'de yer alan parametre değerlerinin ya da şartlarının ihlali halinde, bu ihlalin insan sağlığı için herhangi bir risk oluşturup oluşturmayacağı değerlendirilir. İnsan sağlığını korumak

amacıyla gerekli olması halinde su kalitesini iyileştirmek için gerekli düzeltici önlemler alınır.

Düzeltilici önlemlerin alınmasını gerektiren ihlalin ciddi boyutlarda olması durumunda tüketiciler bilgilendirilir.

Muafiyetler

Madde 12 — Hiç bir muafiyetin insan sağlığına yönelik potansiyel bir tehlike oluşturmaması esastır. Ancak bölgede içme-kullanma suyu tedarikinin sürdürülebileceği başka makul yolların bulunmaması halinde, Ek-1 (b)'de ya da 7 nci maddenin ikinci fıkrasına uygun olarak belirlenen parametre değerlerinden, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumca, belirlenecek bir maksimum değere kadar muafiyet verilebilir. Muafiyetler kısa süreli olur ve maksimum üç yılı geçemez. Bu sürenin sonuna doğru yeterli ilerleme sağlanıp sağlanmadığını belirlemek için bir değerlendirme yapılır. İkinci bir muafiyet verilmesi halinde, buna ilişkin değerlendirme sonuçları ikinci muafiyet verilmesinin bütün gerekçeleriyle birlikte Komisyona gönderilir. İkinci muafiyetin süresi üç yılı aşamaz. Ancak, istisnai hallerde Komisyondan üç yılı aşmayan üçüncü bir muafiyet dönemi talep edilebilir.

Verilen herhangi bir muafiyette aşağıda yer alan hususlar belirtilir;

- a) Muafiyetin gerekçeleri,
- b) Parametrenin adı, önceki izleme sonuçları ve muafiyette izin verilebilecek maksimum değer,
- c) Coğrafi bölge, temin edilen günlük su miktarı, ilgili nüfus ve herhangi bir gıda üretim faaliyetinin etkilenip etkilenmeyeceği,
- d) Gerekli olan yerlerde artırılmış izleme sıklığı içeren uygun bir izleme planı,
- e) Gerekli düzeltici faaliyetlerin planının bir özeti, çalışma zaman çizelgesi, gider tahmini ve gözden geçirmeye ilişkin düzenlemeler,
- f) Talep edilen muafiyet süresi.

Eğer parametre değerinin ihlalinin önemsiz olduğu değerlendirilir ve 11 inci maddenin ikinci fıkrasına uygun olarak alınan düzeltici tedbirler, sorunun 30 gün içinde çözülmesi için yeterli ise ikinci fıkrada listelenen şartlar uygulanmaz. Bu durumda, yalnızca ilgili parametre için izin veri-

lebilecek maksimum değer ve sorunun çözümü için izin verilecek süre belirlenir.

Eğer herhangi bir su tedariki için bir parametre değerinin ihlali geçen 12 aylık süre içinde toplam 30 günü aşmışsa bir önceki fıkraya başvurulamaz.

Bu maddede belirtilen muafiyetlere başvurulması halinde, ilgili nüfus bilgilendirilir. Ayrıca, gerektiğinde, muafiyetin özel risk oluşturabileceği nüfus gruplarına tavsiyede bulunulur. Bu yükümlülükler, aksine karar verilmemişse, bu maddenin üçüncü fıkrasında tarif edilen durumlarda uygulanmaz.

Üçüncü fıkraya uygun olarak verilen muafiyetler hariç olmak üzere, günde ortalama 1000 m³'ü aşan miktarda su tedarik eden ya da 5.000'den fazla insanın yararlandığı müstakil bir su kaynağına ilişkin herhangi bir muafiyet konusunda Komisyon, ikinci fıkrada belirlenen bilgiler dahil, iki ay içinde bilgilendirilir.

Bu madde şişelerde ya da kaplarda satışa sunulan kaynak suları ile içme sularına uygulanmaz.

Aritma, Ekipman ve Materyallerin Kalitesinin Güvenceye Alınması

Madde 13 — İçme-kullanma sularının hazırlanması, dağıtımı ve yeni yapılacak tesisatta kullanılan madde veya materyallerden kaynaklanan kirliliğin, kullanım için gerekli olan yoğunluktan daha yüksek olmaması ve doğrudan ya da dolaylı olarak, insan sağlığına yönelik bir risk oluşturmaması için gerekli bütün önlemler (**Ek ibare: RG-7/3/2013-28580**) mahalli idare tarafından alınır. Suyun tüketime sunulduğu noktaya kadar her aşamada su ile temas eden veya etmesi muhtemel olan bütün yüzeyler ile yine su ile temas edecek şekilde kullanılacak alet ve cihazlar, suyun niteliğini bozmayacak ve sağlığa zarar vermeyecek özelliklere haiz malzemenen yapılır.

Bilgilendirme (Değişik madde başlığı:RG-7/3/2013-28580)

Madde 14 — (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) Mahalli idare tarafından içme-kullanma sularına ilişkin olarak tüketicilere yeterli ve güncel bilgiler sağlanır ve bu doğrultuda (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) Müdürlük bilgilendirilir.

Suların kalitesi hakkında, tüketicileri bilgilendirmek için üç yılda bir ra-

por yayınlanır. Rapor, en azından günde ortalama 1000 m³'ü aşan ya da 5000'den fazla kişiye hizmet eden bütün müstakil su kaynaklarıyla ilgili bilgileri içerir. Rapor üç takvim yılını kapsar ve bu dönemin sonundan itibaren bir takvim yılı içinde yayınlanır. Bu raporlar yayınlanmasından itibaren iki ay içinde Komisyona gönderilir.

Raporların hazırlanmasında, 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi, 7 nci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrası, 10 uncu maddenin birinci fıkrası, 11 inci madde, 12 nci maddenin beşinci fıkrası ile altıncı fıkrası ve 15 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan hükümler dikkate alınır.

Ayrıca, hazırlanan raporla birlikte, 11 inci maddenin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrası ve 9 uncu maddenin (c) bendine uygun olarak alınan ya da alınacak önlemler hakkında rapor hazırlanır ve Komisyon' a sunulur.

Yönetmelik Hükümlerine Uymak için Zaman Çizelgesiyle ilgili İstisnai Haller

Madde 15 — (Mülga madde:RG-7/3/2013-28580)

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kaynak Suları ve İçme Suları

BİRİNCİ BÖLÜM

Kaynak Suları ve İçme Sularının İzne Bağlanması ile İlgili Hükümler

İzinsiz Kaynak Suları ve İçme Sularının Satış Yasağı

Madde 16 — İzinsiz kaynak suları ve içme sularının satış yasağı ile ilgili hükümler aşağıda belirtilmiştir:

a) Bu Yönetmelikte belirtilen tanım ve niteliklere uygun olsa dahi, bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alınmamış kaynak ve içme sularının pazara arzı, satışı ve tüketime sunulması yasaktır.

b) Dere, göl, nehir gibi yüzeysel suların satışı yasaktır.

c) Kaynak suları ve içme sularında aynı kaynak birden fazla gerçek veya tüzel kişilerce kullanılamaz.

d) İzinli suların, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** üretim izninde yer alan ticari isminden farklı bir isim altında satışı yasaktır. Ancak, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlüğün özel izni ile izinli sulardan üçüncü ülkelere ihracat amacı ile kendi adına veya başka firma adına farklı bir ticari isim ile dolun yapılabilir. Bu madde uyarınca dolun yapılacak üreticilerin Ek-6' da yer alan form doğrultusunda **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlüğe bildirimde bulunarak izin alması zorunludur.

e) **(Değişik: RG-11/4/2014-28969)** Bu Yönetmeliğe göre izne bağlanmış olan kaynak ve içme sularının, hijyenik şartları uygun tank, tanker vb. araçlarla taşınması, hijyenik şartları uygun olan depolarda depolanması ve Müdürlükten izin alınması şartıyla toplu olarak yemek ve sair gıda maddesi hazırlamak veya istihdam ettiği elemanların ya da hizmet sunduğu kişilerin su ihtiyacını karşılamak veya endüstride herhangi bir maddenin üretiminde kullanmak üzere Ek-1'de nitelikleri belirtilen kaynak veya içme sularını tercih eden kuruluş ve işletmelerden günde 500 litreden fazla ihtiyacı olanlara temin edilebilir. Bu sular başkalarına satılamaz. Uygulamaya yönelik usul ve esaslar Kurumca belirlenir.

f) Belediye mücavir alanı dışında olup fenni su şebekesi bulunmayan veya sıhhi içme-kullanma suyu yeterli olmayan, toplu yaşanan ve günde 500 litreden fazla zaruri su ihtiyacı bulunan yerlerdeki kişilerin su ihtiyacının karşılanması için, bu fıkranın (e) bendi uyarınca su temin edilebilir. Bu sular başkalarına satılamaz.

İzin Alma Mecburiyeti

Madde 17 — Bu Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun kaynak ve içme sularını işletmek isteyenler, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilikten tesis ve **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** üretim izni almak zorundadır.

Bu Yönetmeliğe göre verilen izin, yürürlükteki mevzuat uyarınca diğer kuruluşlardan izin alma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

İlk Başvuru, İnceleme ve Analiz

Madde 18 — Bu Yönetmelikte belirtilen kaynak ve içme sularını işletmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler, kaynakta veya çıkış noktasında hiçbir işlem yapmadan, kaynağın veya çıkış noktasının yerini tereddütlere meydan vermeyecek şekilde belirleyen plan veya kroki ile birlikte Valiliğe müracaat ederler.

Başvurunun Müdürlüğe intikali üzerine; suların kaynağı veya çıkış noktası, müdürlük elamanları kontrolünde numune alınacak şekilde getirilir. Kurul, kaynağı veya çıkış noktası ve tesis yerini mahallinde tetkik eder. Yapılan tetkikler sonucunda, kaynağın veya çıkış noktasının tanımına uygunluğunun tespit edilmesi halinde, sağlık teşkilatı, kaynağından tekniğine uygun olarak gerekli numuneleri alır; debi ve sıcaklık gibi mahallinde yapılması gereken ölçümleri yapar, kaptajın yeri ve kaynağın veya çıkış noktasının etrafında bırakılacak koruma alanı mesafesi ve gerekli olan diğer hususlara da yer verilerek ön raporu detaylı şekilde hazırlar.

Alınan numuneler, tercihen akredite olmuş ve analitik kontrol sistemine sahip, denetim yetkileri yetkili kuruluşlarca onaylanmış bağımsız kişi veya kurumlarca belirli aralıklarla denetlenen laboratuvarlar arasından, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumca yetki verilecek laboratuvarlarda analiz ettirilir.

(Değişik dördüncü fıkra: RG-7/3/2013-28580) Tesis izni ve üretim izni için yaptırılan analizlerin ücretleri ile hizmet bedeli ödenmesinden su işletmecisi sorumludur.

Kurul

Madde 19 — Kurul; (Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580) Halk Sağlığı Müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında aşağıdaki üyelerden teşkil edilir:

a) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Bulaşıcı Hastalıklar, Çevre ve Çalışan Sağlığı Şube Müdürü/Çevre ve Çalışan Sağlığı Şube Müdürü/Çevre Sağlığı Şube Müdürü,

b) Kimya mühendisi veya kimyager veya gıda mühendisi veya biyolog **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** veya çevre mühendisi,

c) Jeoloji mühendisi veya hidro-jeoloji mühendisi **(Ek ibare: RG-7/3/2013-28580)** veya jeofizik mühendisi,

d) Makine mühendisi,

e) İnşaat mühendisi,

f) Tıbbi teknoloji veya sağlık memuru veya çevre sağlık teknisyeni,

g) İlgili imar müdürlüğünü temsilen bir yetkili.

Tesis izni aşamasında Kurul, bu maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (e),

(f) ve (g) bentlerinde sayılan gruplara dahil üyelerden her bir gruptan en az bir üyenin katılımı ile mahallinde toplanır.

(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580) Üretim izni aşamasında ise, bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (d), (e) ve (f) bentlerinde sayılan gruplara dahil üyelerden her bir gruptan en az bir üyenin katılımı ile mahallinde toplanır.

Gerekli görülür ise, diğer ilgili teknik elemanlar da kurula dahil edilir. Ayrıca, Kurula konusunda uzman ilgili sivil toplum örgütü temsilcisi gözlemci olarak katılabilir. Söz konusu temsilcinin Kurula katılımı zorunlu değildir.

Kurul üyelerinin görüşleri arasında ihtilaf doğması halinde **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilik konu ile ilgili uzmanın görüşünü dikkate alabilir veya yeniden Kurul oluşturabilir.

Projelerin Hazırlanması

Madde 20 — Kurulun olumlu ön raporundan sonra işletmeye ait suyun çıkış noktası ve kaynağı, kaptajı ve koruma bölgesi, isale hattı, toplama odası, depo, imlahane ve diğer sosyal tesislere ait ünitelerin projeleri işletmecisi tarafından aşağıda belirtilen ölçeklerde yetkili mühendisler tarafından hazırlanır.

- a) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** 1/1000 ölçekli koruma bölgesini gösterecek biçimde kaynak yeri plan koteleri,
- b) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** 1/50 ölçekli kaptaj projesi,
- c) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Kaynağın veya çıkış noktasının bağlantılarını, toplama odasını ve maslak gibi üniteleri de gösteren 1/1000 ölçekli isale plan ve profili,
- d) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Kanalizasyon bulunmayan yerlerde 1/50 ölçekli fosseptik projesi ve açıklama raporu,
- e) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Depo kullanılacak ise 1/100 ölçekli depo projesi,
- f) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** 1/500 ölçekli imlahane projesi (Uygulanacak prosese bağlı olarak işletmede imal edilmesi gereken geri dönüşsüz ambalajlar için imal yeri ile kirli ve dolu kap bekletme yeri, yıkama, doldurma ve kapaklama yeri ve diğer ilgili üniteleri birlikte gösterir şekilde olacaktır),

g) Makine yerleşimi ile iş akımını gösterir şema ve açıklama raporu,

h) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Sosyal tesis ile diğer yardımcı üniteleri gösterir 1/500 ölçekli proje,

ı) Bütün üniteler ile kaynak koruma alanını da gösterecek şekilde hazırlanmış genel vaziyet planı.

Dosya Tanzimi

Madde 21 — Tesis izni için **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** iki nüsha olarak tanzim edilecek olan dosyada aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler bulunur;

a) Dilekçe,

b) 20 nci maddede belirtilen projeler,

c) Suyun kaynağından veya kaynaklarından, çıkış noktası veya noktalarından alınacak numunelerin Ek-1'de yer alan parametrelere ait tam analiz raporları,

d) Su ile ilgili Kurul ön raporu,

e) Ek-4'de yer alan Tesis İznine Esas Değerlendirme Formu,

f) **(Mülga: RG-31/7/2009-27305)**

g) Suyun imla şekli ile ilgili açıklama raporu,

h) Hidrojeolojik inceleme raporu,

ı) Suyun bulunduğu arazinin, Kurulca belirlenen koruma alanını da kapsayacak şekilde tapusu, yer başka gerçek veya tüzel kişiye ait ise noter onaylı anlaşma örneği, hisseli tapularda diğer hissedarların noter onaylı muvafakatı veya ilgili mahkemeden alınacak karar,

i) Suya uygulanacak üretim proseslerine ilişkin bilgi ve belgeler,

j) **(Mülga: RG-7/3/2013-28580)**

k) Teknik usullerle yer altından çıkartılan içme sularının ilgili mevzuatına uygun olarak İl Özel İdaresi'nden kiralandığına dair sözleşme,

l) İsale hattında kullanılacak malzemelere ait bilgi ve belgeler,

m) **(Mülga: RG-7/3/2013-28580)**

(Mülga ikinci fıkra: RG-31/7/2009-27305)

(Ek fıkra: RG-31/7/2009-27305) Hazırlanan dosyalar müdürlükçe incelenir ve uygun görülmesi halinde onaylanır ve tesis izni verilir. **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kuruma ve İşletmeye tesis izni verildiği bir yazı ile bildirilir.

(Ek fıkra: RG-31/7/2009-27305) Su sahipleri veya işletmecileri, Valilikten tesis izni almadan inşa ettikleri yapılardan dolayı hak talep edemezler.

(Ek fıkra: RG-31/7/2009-27305) Verilen tesis izni üç yıl için geçerlidir. Tesisin bu süre içinde inşa edilememesi ve işletme sahibinin Valilikten ek süre talebinde bulunması halinde, bu süre en fazla iki yıl uzatılabilir.

Tesis İzni

Madde 22 —(Mülga: RG-31/7/2009-27305)

Tesis ve üretim izni (Değişik madde başlığı:RG-7/3/2013-28580)

Madde 23 — Tesis izni alanlar, uygun görülen projeleri ve bu Yönetmelikte istenilen hususları tam olarak yerine getirmek suretiyle bütün tesisleri inşa ederek tamamladıktan sonra, bir dilekçe ile Valiliğe başvurarak işletme izni talebinde bulunurlar.

Kurulca, tesislerin mahallinde incelenmesi sonucu, bu Yönetmelik hükümlerine ve projelerine uygunluğunun anlaşılması halinde, ruhsata esas olmak üzere suyun tüketime sunulacağı en son nokta olan nihai dolum yerinden su örnekleri alınarak Ek-1' de yer alan tüm parametreler yönünden analizleri yaptırılır. Suların etiket bilgisinde de bu analiz sonuçları esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: RG-31/7/2009-27305) Kurul son raporu, suyun tam analiz raporları, firma imzası ve kaşesini taşıyan üç adet etiket örneği Kaynak ve İçme Suları İçin **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Üretim İznine Esas Değerlendirme Formunun incelemesi sonucu dosya muhteviyatı uygun ise Valilikçe **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** üretim izni verilir ve **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kuruma bildirilir.

(Değişik dördüncü fıkra: RG-31/7/2009-27305) Tesis izni alınmadan inşa edilmiş tesislerin projelerine uygun olması halinde, Ek-4' te yer alan formlara göre **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)**Müdürlükçe bir değerlendirmede bulunulur ve herhangi bir olumsuzluk yok ise Valilikçe tesis izni ile **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** üretim izni aynı anda verilir.

(Mülga beşinci fıkra: RG-31/7/2009-27305)

İKİNCİ BÖLÜM

Tesislere Ait Hükümler

Kaynak Koruma Alanı

Madde 24 — Kaynak koruma alanı, Kurul tarafından kaynağın yer aldığı jeolojik formasyon, topoğrafik ve hidrojeolojik şartlar göz önüne alınarak tayin edilir.

Koruma alanı ile ilgili hususlar projesinde gösterilir ve gerekçesi ayrıntılı olarak Kurul ön raporunda belirtilir.

Koruma alanına insan, hayvan, sel ve diğer suların girmesi önlenerek her türlü kirlenmeye karşı tedbirler alınır. Bu bölgede suyun niteliğini etkileyecek faaliyetlere izin verilmez.

Kaptaj

Madde 25 — Teknik usullerle çıkartılmayıp yeryüzüne kendiliğinden çıkan suların kaptaja alınması şarttır. Kaptaj, suyun çıkış noktasından sağlıklı şekilde alınarak isaleye hazır duruma getirilip, her türlü kirlenmeye mani olacak ve dışardan içine hiçbir şey sızmayacak tarzda inşa edilir. Kaptaj, suyun çıkış noktasına gelecek şekilde yapılır.

Kaptaj, camdan veya suyun niteliğini bozmayacak malzemeden yapılmış açılır kapanır şekilde ayrılmış, biri suların toplandığı oda ve diğeri manevra odası olmak üzere iki bölümden oluşur.

Kaptajın manevra odasında, suyun isalesi, su kaynağını tamamen ortaya çıkaracak şekilde tahliyesi, numune alınması, debisinin ölçülmesi ve manevra odasına dökülecek suların boşaltılması için gerekli tertibat yer alır. Ayrıca, her iki bölümün birlikte veya ayrı ayrı havalandırılması için, suyun dışardan kirlenmesini önleyecek şekilde gerekli tertibat yapılır. **(Değişik son cümle:RG-7/3/2013-28580)** Bu özellikler, toplama odası ile benzeri yapılarda da göz önünde bulundurulur ve bu gibi ünitelerin tahliye uçlarına haşere ve kemirgen girişini önlemek için uygun tertibat konulur.

Ayrı kaptajda toplanan aynı nitelikteki sular için tek manevra odası yapılabilir.

İsale

Madde 26 — Suyu depoya akıtmak için kurulan isale hattı, suyun fiziksel ve kimyasal niteliklerini bozmayacak bir maddeden yapılır.

İsale projesi, isale hattı borusunda daima basınçlı su bulunacak şekilde tanzim edilir.

Su kaptajdan depoya, gerekli sıhhi ve teknik tedbirler alınarak cazibe ile akıtılır. Topoğrafik bakımdan buna imkan olmayan hallerde, suyun özelliklerini bozmayacak nitelikte pompa kullanılarak ve su terfi edilerek isale sağlanabilir.

Depo

Madde 27 — Depo, aşağıda belirtilen özellikleri taşır;

a) Depo iç yüzeyleri fayans veya suyun niteliğini bozmayacak bir madde ile kaplanacak, en az iki göz oda ile bir manevra odasından oluşur.

b) Depo gözlerinin içine girişler manevra odasından veya manevraya müsaade eden vana gruplarından yapılır ve depo içine sabit merdiven konmaz.

c) Depoya giren ve çıkan sudan numune almak ve giren suyun debisini ölçmek için gerekli tertibat bulunur.

d) Depo, herhangi bir bina ile bitişik yapılmaz ve çatısı bulunmaz. Ancak, gerekli durumlarda imlahane ile bitişik olabilir.

e) **(Değişik: RG-7/3/2013-28580)** Depo gözlerinin üzerine gelecek şekilde havalandırma bacası bulunur. Havalandırma bacası dışarıdan su, yabancı madde, haşere ve kemirici girişini önleyecek şekilde yapılır.

f) Depoya su girişi yapan, imlahaneye veren ve tahliyede kullanılan borular, depo içinde, su ile temas etmeyecek şekilde düzenlenir.

g) Depo manevra odasında, depo gözlerine giren ve çıkan borular ve bunların birbiri ile olan bağlantıları bir şemada gösterilir ve bu şema manevra odasının görülebilir bir yerine asılır.

h) Ayrıca suların niteliklerini değiştirmeyecek paslanmaz çelik ve benzeri maddeler ile yapılmış depolar ile su ile temas eden yüzeylerin epoksi gibi maddelerle kaplı çelik tanklar da kullanılabilir.

İmlahane

Madde 28 — İmlahane aşağıdaki bölümleri kapsar:

a) Dönüştürme cam ve izin verilen diğer kaplara dolun yapmak için,

1) Boş kapların depolandığı bölüm,

- 2) Doldurulmuş kapların depolandığı bölüm.
- b) İşletmede üretilen dönüşsüz kaplara dolun için;
 - 1) Hammaddelerin depolandığı bölüm,
 - 2) Doldurulmuş kapların depolandığı bölüm.

İmlahane tabanı, kir tutmayan yıkanabilir bir malzeme ile döşenir ve her bölüm tabanında kanalizasyona, kanalizasyon bulunmayan yerlerde septik çukurlara bağlı, sifonlu, ızgaralı tertibat bulunur. Bütün bölümlerin tabanları, suların çabuk ve kolay akabileceği şekilde sifon tertibatına doğru eğimli olur.

Yapılacak septik çukurlar, hela çukurlarından ayrı olup, suların kirlenmesine neden olmayacak şekilde ve 19/3/1971 tarihli ve 13783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Lağım Mecrası İnşası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmeliğe uygun olarak ayrı bir yerde yapılır.

İmlahane duvarlarının iç yüzeyleri tabandan itibaren en az iki metre yükseklikte fayans gibi kolay temizlenebilir sıhhi malzeme ile döşenir.

İmlahane içindeki bölme duvarları ise fayans kaplı duvar olabileceği gibi, paslanmaz çelik veya camdan yapılabilir. Bu bölmelerin asgari iki metre yükseklikte olması şarttır.

İmlahane, gündüz ışığı alabilecek şekilde inşa edilmiş ve yeterli büyüklükte pencere ile donatılmış olarak, daima temiz bulundurulur. Temizlik, sıhhi ve teknik usullerle yapılır.

İmlahane içinde bulundurulan her türlü araç ve gereçler kolay temizlenebilir maddeden yapılmış olacaktır. Temizlik için kullanılan çöp kabı ve diğer temizlik malzemesi suyu kirlilemeyecek bir yerde bulundurulur. Genel temizlik, çalışma saatleri dışında yapılır. Çalışmanın devamlı olduğu hallerde ise çalışma durdurularak yapılır.

İmlahaneye her türlü haşere ve kemiricilerin girmesini önleyecek sıhhi ve fenni tedbirler alınır. Tesiste, gerektiğinde tekniğine ve usulüne uygun olarak **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** 27/1/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Biyosidal Ürünlerin Kullanım Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren işyerleri tarafından ilaçlı mücadele yapılır. İlaçlamada **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-**

28580) 31/12/2009 tarihli ve 27449 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Biyosidal Ürünler Yönetmeliği kapsamında izne bağlanmış ürünler kullanılır ve bunlar imlahanede bulundurulamaz.

İmlahanede, personelin şahsi temizliğini yapması, kap, kapak ve benzeri malzemelerin özel bölümleri dışında depolanması, kedi, köpek, kümes hayvanları ile benzerlerinin beslenmesi ve bulundurulması yasaktır. Sosyal tesislere ait kapılar doğrudan imlahaneye açılmaz.

Aynı imlahanede, aynı dolum hattı ve makinesi kullanılarak ilgili kuru-mundan izin alınması şartı ile diğer su ve sulu içeceklerin dolumu yapılabilir. **(Ek cümle:RG-7/3/2013-28580)** Ancak, asıl ürün dâhil beş çeşitten fazla su ve sulu içecek dolumu yapılamaz.

Sosyal Tesisler

Madde 29 — Tesiste, çalışanların sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere, yemekhane, soyunma-giyinme ve dinlenme yeri, duş, tuvalet, lavabo, gerektiğinde yatakhane gibi sosyal tesisler ihtiyaca cevap verecek özellik ve sayıda uygun sıhhi niteliklerde yapılır.

Su ile Temas Eden Yüzeyler

Madde 30 — Çıkış noktasından doluma kadar su ile temas eden veya etmesi muhtemel olan bütün yüzeyler ile yine su ile temas edecek şekilde kullanılacak alet ve cihazlar, suyun niteliğini bozmayacak ve sağlığa zarar vermeyecek özellikleri haiz malzemedir yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kaplar, Kapaklar ve Etiketler

Kaplar

Madde 31 — Suyun dolumunda kullanılacak kaplar ilgili Bakanlığın iznine tabidir. Bu kaplar, suyun niteliğini değiştirmeyecek ve su ile etkileşmeyecek, izin alınmış bir maddeden yapılır.

Ambalajda cam dışındaki malzemedir yapılmış kapların kullanılması halinde, bu kapların sağlık açısından sakıncalı olmadığına, kullanım ve üretimine ilişkin bilgi ve belgeler ilgili Bakanlığa ibraz edilerek izne bağlanır.

Suyun dolumunda kullanılan kaplar, geri dönüşlü ve geri dönüşsüz olmak üzere iki ayrı grupta değerlendirilir:

a) **(Değişik bent:RG-7/3/2013-28580)** Geri dönüşlü kaplar: En az 55-70 °C sıcaklıktaki su ve uygun temizlik maddesi ile tam otomatik olarak el değmeden yıkanabilecek ve ayrıca kullanımı ve yıkama sonucu herhangi bir deformasyona uğramayacak nitelikte olur. Bu kapların dedektör ve benzeri sistemle niteliğinin değişmediğinin kontrol edilmesi gerekir. Bu kaplar üretim tarihinden itibaren en fazla üç yıl veya 75 kez kullanılır. Bu kapların kaç defa doldurulduğunun tespit edilmesine yarayan elektronik takip sistemi işletmeci tarafından oluşturulur, bu sistemin usul ve esasları Kurumca belirlenir.

Geri dönüşlü polikarbonat kaplarda suyun adı ve kabın üretim tarihi boyun veya gövdesine kabartma şeklinde yazılır. Ayrıca, şirket ismi, tescilli amblemi veya logosu da yazılabilir. Bu kaplara farklı su dolumu yapılamaz. Bu kaplarda satışa sunulan suların raf ömrü üç aydan fazla olamaz.

b) Geri dönüşsüz kaplar: Su dolumunda, cam ve metal dışında malzemedir yapılmış kapların kullanılması halinde, bu kaplar imlahanenin ilgili bölümlerinde otomatik olarak hammaddeden ve preformdan hareketle imal edilir. Kaplar dolumdan önce basınçlı **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** su veya hava ile temizlenir, el değmeden otomatik sistemle dolma alınır.

Suyun dolumunda cam, polietilen (PET) ve polivinilklorür (PVC) gibi geri dönüşsüz kapların dışında alüminyum folyodan otomatik olarak üretilen geri dönüşsüz ambalajlarda kullanılabilir.

Kapaklar

Madde 32 — Su kaplarında kullanılacak kapaklar için ilgili Bakanlıktan izin alınması ve bu kapakların aşağıdaki özelliklere sahip olması şarttır.

a) Kapaklar su ile etkileşmeyen ve insan sağlığına zarar vermeyen plastik veya metalden yapılır ve imlahanede bulunan otomatik kapaklama makinesinde, yırtılmadan veya bozulmadan açılmayacak şekilde kapatılır.

b) Suların bardak şeklindeki kaplara dolumunda, yapıştırıcı kullanılmaksızın bardak ağzını tamamen kapatacak şekilde, tekniğine uygun kapaklar kullanılır. Bu kapaklarda, kolay açılabilmesi için açma uzantısı bulunur. Kapaklar, imlahanede hijyenik şartlarda muhafaza edilir.

Kullanılmış veya bozulmuş kapakların kullanılması yasaktır.

Kapların Yıkanması, Doldurulması ve Kapaklanması

Madde 33 —(Değişik birinci fıkrası:RG-7/3/2013-28580) Kapların yıkanması, doldurulması ve kapaklanması el değmeden otomatik makine veya otomatik sistemle yapılır. Geri dönüşlü kaplar doludan önce her seferinde 55-70 °C sıcaklıktaki su ile yıkanır ve akabinde durulanır. Bu sıcaklık yıkama yapıldığı sürece otomatik olarak kayıt edilir ve denetimlerde ibraz edilir. Otomatik yıkama ünitelerinde yıkama işlemi, uygun teknoloji ve malzeme ile yapılır.

(Mülga ikinci fıkra: RG-7/3/2013-28580)

Temizlikte **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumdan izinli ürünler kullanılır. İşlem dosyasında temizleyici ile ilgili bilgiler yer alır.

(Değişik dördüncü fıkra: RG-7/3/2013-28580) Kapların yıkanmasında ve durulanmasında dolun su veya kaynak suyu niteliğini haiz su kullanılabilir. Kapların yıkanmasında ve durulanmasında dolun su kullanılması durumunda bu su, her yıl en az bir denetleme ve dört kontrol izlemesine tabi tutulur. Analiz sonuçları denetimlerde ibraz edilir. Yıkamada kullanılan su en geç 24 saatte bir, durulamada kullanılan su ise her seferinde değiştirilir.

(Mülga beşinci fıkra: RG-7/3/2013-28580)

Etiket bilgileri ve reklam (Değişik :RG-7/3/2013-28580)

Madde 34 —Suların etiketinde; suyun adı, cinsi, imla edildiği yerin adresi, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilikçe verilen iznin tarih ve sayısı, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valiliğin uygun gördüğü uyarılar, ayırma işlemi gibi **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valiliğin izni ile suya uygulanan işlemler ve suyun sahip olduğu parametreler yer alır. İmal ve son kullanma tarihi ile parti ve seri numarası etiket üzerine yazılabileceği gibi kap veya kapak üzerine görünür bir şekilde yazılır. Kaynak sularının ticari tanımlaması, kaynağın ismini veya kaynağın bulunduğu yerin ismini yansıtmıyorsa, kaynağın ismi veya kaynağın bulunduğu yerin ismi, bu ticari tanımlama için kullanılan puntonun bir buçuk kat büyüklüğünde puntoyla yazılır. Suyun cinsi, adının hemen altında okunabilecek şekilde yazılır ve bu yazı sembollerle kapatılamaz. Etiket üzerinde yer alması gerekli görülen bilgiler, fırınlanmış veya kabartma veya baskı şeklinde olabileceği gibi kağıt etiket şeklinde de olabilir. **(Ek son cümle:RG-7/3/2013-28580)** Ayrıca, etiket üzerinde suyun adını ve suya ait

bilgileri baskılamayacak şekilde Müdürlüğün izni ile resim ve figürlere yer verilebilir.

Kağıt etiketin, suyun tüketiciye ulaşıncaya kadar ambalaj üzerinde kalmasını sağlayıcı, bozulmasını ve düşmesini önleyici her türlü tedbir işletmeci tarafından alınır. Suyun adı mutlaka kapak üzerine de yazılır.

(Değişik üçüncü fıkra: RG-7/3/2013-28580) Kap, kapak ve etiketler ile tanıtım amaçlı hazırlanan afiş ve broşürlerde ya da reklam ve ilanlarında tüketiciyi aldatıcı ve yanıltıcı, bu Yönetmelikte belirlenen niteliklere aykırı, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici bilgi ve sembollere yer verilemez. Tüketicinin yanıltılması ve aldatılmasını önlemek, ürün güvenliğini sağlamak üzere; işletmelerce polikarbonat damacana gibi kaplarda, kap ve kapak üzerine gelecek şekilde shrink uygulanır. Shrink üzerine okunacak şekilde suyun adı ve cinsi yazılır.

Etiketlerin düzenlenmesinde;

a) Etiket zemini Ek-1 c'de yer alan gösterge parametrelerini kapsayacak şekilde doğal kaynak sularında mavi ve tonları; içme sularında kahverengi ve tonları olacak şekilde; tamamen tarif edilen renkte olabileceği gibi;

b) Etiketin **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** alt veya üst kenarlarına su cinsine uyan, yukarıda belirtilen renklere bantlar konulmak sureti ile, etiketin diğer yerlerinde istenilen renkler kullanılabilir. Bu bende uyan etiketlerde şu ölçüler uygulanır:

1) 8 litre ve üzeri ambalajlarda asgari 1.5 cm. bant genişliği uygulanır ve bandın içine suyun cinsi en az 18 punto ile yazılır.

2) 1 litre hariç olmak üzere 1 ile 8 litre arası ambalajlarda asgari 1 cm. bant genişliği uygulanır ve bandın içine suyun cinsi en az 14 punto ile yazılır.

3) 1 litre ve altındaki ambalajlarda asgari 0.5 cm. bant genişliği uygulanır ve suyun cinsi en az 12 punto ile yazılır. Hazırlanan etiketler işletme ruhsatı aşamasında **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilikçe onaylanır.

c) **(Ek bent:RG-7/3/2013-28580)** Cam ambalajlarda etiket bilgilerinin şişe üzerine baskı tekniği ile yazıldığı durumlarda, doğal kaynak sularında mavi ve tonları, içme sularında kahverengi ve tonları kullanılır.

(Değişik beşinci fıkra: RG-7/3/2013-28580) Etiket üzerinde, gösterge parametrelerinden kimyasal parametreler okunabilecek şekilde yer alır. İşletmecinin talebi halinde, Müdürlük tarafından alınmış numunenin analizleri yaptırılmış olmak kaydıyla suya ait fiziksel, ilave kimyasal ve fiziko-kimyasal özellikler de etikette yer alabilir.

Üçüncü ülkelere ihracat amacı ile dolumu yapılan suların etiket düzenlemelerinde bu Yönetmelikte geçen hükümler uygulanmaz.

(Değişik yedinci fıkra: RG-7/3/2013-28580) İçme sularında, suyun fiziksel ve kimyasal niteliklerini değiştirici ters osmoz, filtrasyon ve benzeri işlemler uygulanması, kaynak sularında ise demir, mangan, kükürt ve arseniğin ozonla zenginleştirilmiş hava kullanılarak, florürün ise aktif alüminyum kullanılarak ayrıştırılması halinde bu hususların etiket üzerinde okunacak şekilde belirtilmesi zorunludur. Kaynak sularının ozonla zenginleştirilmiş hava ile işleme tabi tutulması halinde, etiketinde “Tekniğine uygun olarak, ozonla zenginleştirilmiş hava ile oksijenleme işlemine tabi tutulmuştur.”, florürün aktif alüminyum ile ayrıştırılması halinde ise “aktif alüminyum kullanılarak florür düzeyi düşürülmüştür.” uyarısının yer alması zorunludur.

İkram maksadıyla kullanılmak üzere belirli kişi veya kuruluşlar adına üretim yapılan hallerde yukarıdaki fıkralarda belirtilen bilgilere ek olarak, adına üretim yapılan kişinin veya kuruluşun logosuna, adına veya unvanına etiket üzerinde yer verilebilir. Bu ürünler, üretimi yaptıran kişi veya kuruluşlarca başkalarına satılamaz. Bu tür üretimler, adına üretim yapılacak kişinin veya kuruluşun adı veya unvanı, etiket örneği ve üretim miktarı da belirtilerek her üretim partisinden önce **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valiliğe bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kaynak Suları ve İçme Sularıyla İlgili Çeşitli Hükümler

Mesul Müdür

Madde 35 — (Değişik madde başlığı:RG-7/3/2013-28580)

Su tesislerinde, devamlı olarak mesul müdür bulundurulması zorunludur. Mesul müdüre ait bilgi ve belgeler **(Değişik ibare:RG-11/4/2014-28969)** Müdürlüğe yazılı olarak bildirilir. Müdürlükçe uygun görülürse mesul müdür belgesi düzenlenir.

Mesul müdür, sağlık, gıda, biyoloji, kimya veya çevre alanında eğitim almış lisans ve ön lisans mezunlarından olur.

İşletme sahibi belirtilen bölümlerden birine ait diplomayı haiz ise kendisi de mesul müdürlük yapabilir.

Mesul müdür;

a) İşletmede kalite standartlarının korunmasından,

b) Bu Yönetmelik gereği bildirim zorunlu olan bütün değişikliklerin zamanında Müdürlüğe bildirilmesinden,

c) Üretim aşamasında dolum, ayırıştırma, filtrasyon, kalite kontrolü ve depolama gibi iş ve işlemlerin uygun şekilde yerine getirilmesinden,

d) Tesiste oluşan atıkların mevzuata uygun şekilde bertaraf edilmesinden,

e) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 126 ve 127 nci maddeleri mucibince yerine getirilmesi gereken iş ve işlemlerin yaptırılmasından,

f) Müdürlük ve Kurum elemanlarınca yapılacak denetim sırasında gerekli bilgi ve belgelerin verilmesinden ve denetime yardımcı olunmasından sorumlu olup tesiste görevi dışında başka bir iş yapamaz.

Mesul müdür görevlendirilmesi işletmecinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Mesul müdürün iş yerindeki görevinden ayrılması veya görevine son verilmesi durumlarında işletme sahibi tarafından en geç 24 saat içinde Müdürlüğe bilgi verilir ve ayrılış tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde yeni mesul müdüre ait müracaat Müdürlüğe yapılır. Bir hafta içinde yeni mesul müdür tayin edilmemesi halinde tesis Müdürlük tarafından uyarılarak, onbeş günü geçmemek üzere ek süre verilir. Ancak, bu süreler içinde mesul müdür diplomasına eş değer diplomayı haiz ve tesiste çalışan başka bir personel geçici olarak görevlendirilir. Belirlenen süre içinde de mesul müdür atanmaması halinde işletmenin faaliyeti durdurulur.

Tesislerde su dolumu yapılan genel çalışma saatleri dışındaki zamanda ve kabul edilebilir mazeret hallerinde mesul müdürün yerine, mesul müdürün yazılı yetki devri yaptığı eşdeğer diplomayı haiz başka bir çalışanın bulunması zorunludur.

Dezenfeksiyon, Ayrıştırma ve Filtrasyon

Madde 36 — Kaynak sularının yer yüzüne çıktığı ve kullanıma arz edildiği noktada mikrobiyolojik açıdan temiz olması esastır. Kaynak sularına kendisine karakteristik özellik veren önemli elementlere ilişkin suyun kaynağındaki niteliğini değiştirmemek kaydıyla uygulanan, muhtemelen oksijenlemeyi takiben demir ve kükürt gibi kalıcı olmayan elementlerin filtrasyon ve boşaltma yoluyla ayrıştırılması, ozonla zenginleştirilmiş hava kullanılarak demir, mangan, kükürt ve arseniğin ayrıştırılması (**Değişik: RG-7/3/2013-28580**) , aktif alüminyum kullanılarak florürün ayrıştırılması ve tamamen fiziksel yollarla serbest karbondioksidin kısmen veya tamamen ayrıştırılması işlemleri ile kaynak suyunun kimyasal ve mikrobiyolojik niteliklerini değiştirmeyecek tarzda suda asılı kalan çözülmemiş partikülleri uzaklaştırmaya yönelik filtrasyon işlemleri dışında herhangi bir işlem uygulanmaması esastır. Kaynak sularında dezenfeksiyona yönelik herhangi bir işlem yapılamaz Ancak savaş, deprem ve sel gibi doğal afetlerde (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) Kurumun özel izni ve uygun göreceği usul ve teknikler ile diğer işlemlere tabi tutulabilir.

Ayırma işleminde ozonla zenginleştirilmiş havanın (**Ek ibare: RG-7/3/2013-28580**) ve aktif alüminyumun kullanılması halinde;

a) (**Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305**) Valilik önceden bilgilendirilir,

b) Ayırım işleminde ayırım işleminin etkinliğinin sağlanması, zararlı etkilerinin önlenmesi ve suyun fiziksel ve kimyasal bileşimlerinin değişmesi esas alınır,

c) (**Değişik: RG-31/7/2009-27305**) Ayırma işleminden önce kaynak suyu, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendinde belirtilen mikrobiyolojik kriterleri sağlamalıdır. Ozonla zenginleştirilmiş hava kullanımı ile işleme tabi tutulmuş kaynak sularının kontrol izlemesine ozon, bromat ve bromoform da dahil edilir ve işlem sonucundaki kalıntılar için maksimum limit değeri ozon için 50 (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) µg/L, bromat için 3.0 (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) µg/L, ve bromoform için ise 1.0 (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) µg/L, olarak belirlenir. Ozon hızlı şekilde ortamdan uzaklaştığı için bu parametrenin ölçümü sahada su tüketime sunulmadan önce yapılmalıdır.

ç) (**Ek bent:RG-7/3/2013-28580**) Kaynak ve içme sularında bu Yönetmelikte belirtilen sınır değerinin üzerinde bulunması sebebiyle ayrıştırma işlemine tabi tutulan parametre için her seriden numune alınarak analiz

yapılır veya yaptırılır. Bu konudaki sorumluluk işletme sahibi ile mesul müdüre aittir. Analiz sonuçlarının uygun olması durumunda suyun piyasaya sunulması mümkündür. Ayırıştırma işlemi yapılan sular, ayırıştırılan parametre yönünden Müdürlükçe haftalık izlemeye alınır. Analiz sonuçlarının uygun olması durumunda su piyasaya verilir. Ayırıştırma işlemi yapılan sular, ayırıştırma işlemine tabi tutulan parametre yönünden Müdürlükçe haftalık izlemeye alınır.

İçme sularında dezenfeksiyon, çöktürme, filtrasyon gibi hazırlama işlemleri uygulanabilir. Bu sulara ayrıca deiyonizasyon, ters osmoz, elektrodializ ve benzeri işlemler uygulanır.

İçme sularında dezenfeksiyon; ozonlama, ultraviole ve benzeri metotlar ile yapılabilir.

Personele Ait Kıyafet ve Sağlık Kontrolleri

Madde 37 — İmlahannede çalışan personel, uygun iş elbisesi ve başlık giymek, dolun makinelerinin başında duranlar ağız ve burunlarına maske takmak zorundadırlar.

İşyerinde çalışan personelin temizliğine dikkat edilir. **(Değişik cümle:RG-11/4/2014-28969)** 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 126 ncı maddesi gereğince hijyen eğitimi almamış personel çalıştırılmaz. Bu işlemde işveren ve mesul müdür sorumludur.

İşletmeci Tarafından Yaptırılacak Analizler

Madde 38 — İşletmeciler, kaynak ve içme sularının denetim ve kontrol izlemeleri için Müdürlük tarafından alınacak su numunelerinin analizlerini 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlarda yaptırmak ve alacakları raporları her yıl için ayrı dosyalarda saklamak ve analiz sonuçlarını Müdürlük kanalıyla Bakanlığa bildirmek zorundadır.

İşletmede Bulundurulacak Belgeler

Madde 39 — İşletmede **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilikçe verilen **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** üretim izni belgesi, mesul müdüre ait fotoğraflı ve valilikçe onaylı belge, yaprakları numaralanmış ve sonu Müdürlükçe onaylanmış denetleme defteri, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 126 ncı ve 127 nci maddeleri mucibince yerine getirilmesi gereken iş ve işlemlere ait bilgi ve belgeleri ile 38 inci maddeye göre işletmeci tarafından yaptırılmış analizlerin sonuç raporları bulundurulur. Ayrıca, suların

üçüncü ülkelere ihracatı amacıyla 16 ncı madde uyarınca (**Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305**) Valilikten izin alınmışsa, alınan izin belgesi de işletmede bulundurulur.

İznin Geçerliliği, İzin Belgesinin Kaybolması veya Tahrip Olması

Madde 40 — İzin, kimin adına ve hangi su için alınmış ise o gerçek veya tüzel kişi ve su için geçerlidir. İzin belgesinde belirtilen hususlar esas olup; bu hususlardan herhangi birinin değişmesi veya (**Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580**) üretim izni belgesinin kaybolması, okunamayacak ve yanlış anlamalara sebep olacak şekilde bozulması halinde, su sahibi veya işletmecisince bir dilekçe ile valiliğe müracaat edilir. Dilekçeye değişiklik ile ilgili belge ve bilgiler veya kayıp ilanı verilmiş gazete veya bozulan izin belgesinin aslı ilave edilir.

(**Değişik fıkra: RG-31/7/2009-27305**) Müracaat üzerine müdürlükçe gerekli inceleme yapılır ve tesiste iznin verildiği şartlarda bir değişiklik olmadığı tespit edilmesi halinde, gerekli düzeltme yapılır veya eski tarih ve sayı ile yeniden izin belgesi tanzim edilir ve gerekli açıklama yapılarak onaylanır.

(**Değişik fıkra: RG-11/4/2014-28969**) Kaynak ve içme sularına verilen üretim izinleri;

- a) Üretim izni verildiği sıradaki şartları kaybetmesi,
- b) Kaynak ve içme sularının kimyasal, fiziksel veya mikrobiyolojik niteliklerini kesinlikle ve sürekli olarak kaybettiği 18 inci maddede belirtilen laboratuvarların raporu ile belgelendirilmesi,
- c) Yapılan denetimlerde faaliyet göstermediğinin tespit edilmesi ve tespit tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçmemesi,
- ç) İzinli bir suya başka su karıştırılması,
- d) Aynı kaynaktan farklı bir isimle kendisi veya başka gerçek veya tüzel kişi adına su dolumu yapılması,
- e) İzin verme sürecinin herhangi bir aşamasında sahte ve yanıltıcı belge ibraz edildiğinin tespit edilmesi durumunda iptal edilir. İzinleri (ç), (d) ve (e) bentlerine istinaden iptal edilen kaynak ve içme suyuna altı ay süreyle üretim izni verilmez.

Tesiste Yapılacak İlave veya Değişiklik

Madde 41 — Yeni kaynak ilave edilmek veya tesiste fiziksel yapıyı değiştirecek şekilde tadilat veya ilave yapılmak istenmesi halinde, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** 23 üncü madde doğrultusunda **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valilikten izin alınması şarttır.

Yeni kaynak ilave edilmesi suretiyle suyun izninde belirtilen niteliğinin değişmesi halinde, mevcut izin iptal edilerek yeni tarih ve sayı ile izin belgesi tanzim edilir.

İthal ve İhraç İzni

Madde 42 — Bu Yönetmelikte belirtilen hüküm ve şartlara uygun olan kaynak ve içme sularının ithalinde ve ihracında, bu konulardaki düzenlemelere göre hareket edilir. Ancak, bu Yönetmelik hükümlerine uymayan kaynak ve içme sularının ithaline, yurtiçinde satışına ve tüketime sunulmasına izin verilmez. **(Ek cümle:RG-7/3/2013-28580)** İhraç edilen sularda 31 inci maddede belirtilen raf ömrü şartı aranmaz.

Bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesi gereği birden fazla ticari isim ile aynı kaynaktan su dolumu yapılmaması esastır. Ancak, **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Müdürlüğün özel izni ile izinli sulardan üçüncü ülkelere ihracat amacı ile kendi adına veya başka firma adına farklı bir ticari isim ile dolum yapılabilir. Bu madde uyarınca dolum yapacak üreticilerin Ek-6 da yer alan form doğrultusunda **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Valiliğe bildirimde bulunarak izin alması zorunludur.

İsim Karışıklığının Önlenmesi

Madde 43 — Kaynak ve içme sularının kontrollerinde herhangi bir karışıklığa meydan vermemek ve tüketicinin yanıltılmasını veya aldatılmasını önlemek için; ayrı işletmelerden elde edilen kaynak ve içme sularına aynı isim altında satış izni verilmemesi esastır. Ancak aynı işletmecinin tarafından ayrı yerlerde üretilen kaynak ve içme sularına tek bir ticari isim ile satış izni talep edilirse etiket üzerinde suyun ismine, üretildiği yerin veya kaynağın ismini yansıtan bir ticari tanımlama eklenmesi veya 34 üncü madde uyarınca kaynağın isminin veya çıkartıldığı yerin isminin, suyun ticari tanımlamasının en az bir buçuk kat büyüklüğünde yazılması şartı ile izin verilebilir.

İsim karışıklığının önlenmesi için suyun adıyla ilgili olarak marka tescil belgesi, marka tescil belgesi yok ise Türk Patent Enstitüsü Başkanlığına

müracaatına dair belgenin noter onaylı suretinin işletme izni aşamasında ibrazı gerekir.

Tesislerin Dezenfeksiyonu

Madde 44 — (Değişik madde:RG-7/3/2013-28580)

Su tesislerinde genel hijyen kaidelerine uyulması esas olup, kaptaj, maslak, depo, imlahane ve su dolumunda kullanılan makinelerin su ile temas eden bölümlerinin üçer aylık periyotlarda bakımı ve dezenfeksiyonu işletmecilerce yapılır veya yaptırılır. Gerekli görülürse tesisler Müdürlüğün gözetiminde dezenfekte ettirilir. Dezenfeksiyon işlemlerinde Kurumdan izniyle dezenfektanların kullanılması zorunludur.

Bakım ve dezenfeksiyon sırasında yapılan işlemler ile kullanılan sarf malzemelerine ait bilgilerin kayıtları işletmeci tarafından tutulur ve denetimlerde ibraz edilir.

Ambalaj Atıkları

Madde 45 — Su dolumunda kullanılan kap ve kapakların atıkları bağımsız bir üniteye muhafaza edilir.

Plastik ve benzeri dönüşsüz kaplara dolmuş yapılan işletmelerde, kullanılmış kapların bulundurulması ve depolanması yasaktır.

Her ne amaçla olursa olsun, imlahanede kullanılmış kapak bulundurulamaz.

Denetim ve İzleme

Madde 46 —(Değişik madde:RG-7/3/2013-28580)

Kaynak ve içme sularına ait tesisler senede bir defa Kurumca, üçer aylık periyotlarla da Müdürlükçe denetlenir. Kurumca ve Müdürlükçe yapılan denetimlerde suyun kalitesini olumsuz yönde etkilemeyecek fiziksel değişiklikler ile izin verildiği sıradaki şartlarda bir değişikliğe sebebiyet vermeyecek eksikliklerin tespit edilmesi durumunda eksikliklerin tamamlanması için en fazla onbeş gün süre verilir. Bu süre sonunda gerekli şartları sağlamayan tesisler hakkında yasal işlem yapılır. Tüketime sunulan kaynak ve içme suları ise denetim izlemesine, kontrol izlemesine ve piyasa kontrolüne tabi tutulur.

Numuneler, nihai dolum yerinden alınır. Ancak herhangi bir kontaminasyonun olması durumunda dolum yerinin dışındaki noktalardan da gerekli önlemler alınarak numuneler alınabilir.

(Değişik cümle:RG-11/4/2014-28969) Suyun naklinde kullanılacak araçlar ile su satış yerleri için Kurumca belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda Müdürlükten izin alınır. Piyasaya arz edilen suların, **(Mülga ibare:RG-19/2/2015-29272) (...)** tüpgaz, otopaz, petrol ve petrol ürünleri depolama ve dağıtım yapılan yerlerde; suyun fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik özelliğini olumsuz yönde değiştirebilecek ısı, ışık, toz, duman, yağış gibi olumsuz şartlara açık ortamlarda satışı ve depolanması yapılamaz. Üretici firma suyun üretiminden tüketiciye ulaşmasına kadar tüm aşamalarda suyun kalitesinden sorumludur ancak, bu durum satış yerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İşletmeciler çalışma saatlerine yönelik olarak bir program hazırlar ve bu programı bir önceki ayın 15 ine kadar, polikarbonat damacana ve diğer ambalajlar için ayrı olacak şekilde günlük üretim miktarlarını izleyen ayın 15 ine, yıllık üretim miktarlarını ise takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Müdürlüğe bildirir. Bildirilen çalışma saatleri dışında çalışılması halinde durum bir hafta öncesinden Müdürlüğe bildirilir. Aksi halde tesisin faaliyeti en az bir hafta süre ile durdurulur. Suların denetim izlemeleri ile kontrol izlemeleri bu bildirimler doğrultusunda Müdürlükçe Ek-2 Tablo B2 uyarınca programlanır.

Denetleme izlemesinin amacı; bu Yönetmeliğin Ek-1 (a) ve (b)'deki bütün parametrik değerlere uyulup uyulmadığını belirlemek için gerekli verileri temin etmektir. Sular Ek-1 (a) ve (b)' de belirtilen parametreler ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen bütün parametreler denetleme izlemesine tabi tutulur. Müdürlük gerekli gördüğü taktirde Ek-1 (c) ve (d)'de yer alan parametreleri de denetleme izlemesine dahil edebilir.

Denetleme izlemesi için belirlenen program doğrultusunda müdürlük tarafından numune alınarak analizleri yapılmak üzere 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlara gönderilir. Analiz ücretlerinin ödenmesi 38 inci madde gereği işletmecinin sorumluluğundadır.

Kontrol izlemesinin amacı; kaynak suları ve içme sularının Ek-2 Tablo A'da sayılan parametrelerin Ek-1'de yer alan değerlerine uyup uymadığını belirlemek amacıyla, suyun organoleptik ve mikrobiyolojik kalitesi ve aynı zamanda içme sularında dezenfeksiyon yapılması durumunda, bu dezenfeksiyonun etkili olup olmadığı hakkında düzenli bilgi sağlamaktır. Müdürlükçe hazırlanan program gereği kontrol izlemelerinde Müdürlükçe suyun nihai tüketime sunulacağı dolmuş yerinden numune alınarak Ek-2

Tablo A'da yer alan parametreler için analizler yaptırılarak analiz sonuçları Kuruma **(Ek ibare:RG-11/4/2014-28969)** elektronik ortamda bildirilir.

Kontrol izlemesi için belirlenen program doğrultusunda Müdürlük tarafından numune alınarak analizleri yapılmak üzere 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlara gönderilir. Analiz ücretlerinin ödenmesi 38 inci madde gereği işletmecinin sorumluluğundadır.

Denetim ve Kontrol İzlemelerine yönelik analizler için Kurumun kendi laboratuvarları dışında aynı laboratuvara hem Kontrol İzleme, hem de Denetim İzleme yetkisi verilmez.

Numuneler, yıl boyu tüketilen suyun kalitesini yansıtacak şekilde alınır. Ancak suların, Ek-1 (a) ve (b)'de belirtilen parametre değerleri ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen parametre değerlerine uyumsuzluğunun tespit edilmesi halinde, kirliliğin boyutlarının ve düzeltici önlemlerin etkinliğinin tespiti amacıyla, 11 inci madde uyarınca izleme programı dışında ilave denetleme izlemesi talep edilebilir. Bu madde gereği uygun çıkmayan sular 48 inci madde uyarınca takibe alınır.

Kaynak sularının ve içme sularının bu Yönetmelikte yer almayan parametreler yönünden kirlenmesinin ve bu kirlenmenin insan sağlığına potansiyel bir tehlike oluşturmasının muhtemel olması halinde, bu Yönetmelikte bulunmayan maddeler ve mikroorganizmalar için ayrı izleme yapılır; izleme sonuçlarına göre gerekli tedbirler alınır.

Piyasaya sunulan kaynak ve içme sularından üçer aylık periyotlar halinde numuneler alınarak kontrol izlemesi parametreleri ile arsenik, florür, bromat ve bromoform parametreleri yönünden analizleri yaptırılır. Analiz sonuçları Yönetmelikte yer alan parametrik değerlere göre değerlendirilir. Uygun çıkmayan suların analiz ücretlerini işletmeci öder. **(Ek cümle:RG-11/4/2014-28969)** Alınan su numuneleri için herhangi bir bedel ödenmez.

İçme sularında dezenfeksiyon yapılması halinde, dezenfeksiyonun etkinliği doğrulanır. Yan ürünlerden kaynaklanan kirlenmenin önlenmesi için; dezenfeksiyondan taviz verilmeksizin dezenfeksiyon dozu düşük tutulur ve gerekli bütün tedbirler alınır.

Parametrelerin analiz özellikleri için Ek-3'te belirtilen şartlara uyulur.

Ek-3 (1)'de belirtilen metotlardan farklı bir metot kullanılması durumun-

da, sonuçları Ek-3 (1)'de belirlenen metotlarla elde edilenler kadar güvenilir olmalıdır; söz konusu metot ve eşdeğerliği hakkında Kurumun bilgilendirilmesi ve onayı gerekir. Bu madde uyarınca farklı metot kullanılması halinde Komisyona bilgi verilir.

Ek-3 (2) veya (3)'te yer alan parametreler için söz konusu bölümlerde belirlenen gerekliliklere uymak şartıyla herhangi bir metot kullanılabilir. Ek-3 (2)'de yer alan parametrelerin analizi için kullanılan analiz metotlarının performans karakteristikleri bu bölümde yer alan performans karakteristiklerine uymalıdır.

(Mülga fıkra: RG-11/4/2014-28969)

Kaynak, depo ve imlahane gibi üniteler de dahil olmak üzere suyun geçtiği her aşama Kurum ve Müdürlükçe elektronik izlenebilir. İşletmeciler izleme için Kurumca oluşturulan veri toplama sistemine entegrasyonu sağlar. Elektronik izlemeye yönelik usul ve esaslar Kurumca belirlenir.

Laboratuvar

Madde 47 — Kaynak suyu ve içme suyu tesislerinde dolumu yapılan suyun günlük analizini yapmak amacıyla, su analizi yapabilen laboratuvar teknisyeni veya laboratuvar konusunda eğitim almış ön lisans veya lisans düzeyinde bir teknik elamanın sorumluluğunda total jerm, koliform, **(Mülga ibare: RG-7/3/2013-28580) (...)**, E. coli, nitrat, nitrit, amonyak ve pH parametreleri yönünden analizleri yapılacak bir laboratuvar bulunmalıdır. İşletmeciler kaynak suları ve içme sularına ait analiz raporlarını her parti için dosyalarda saklamakla mükelleftir. **(Değişik son cümle:RG-7/3/2013-28580)** Üretilen parti miktarı işletmeciler tarafından kayıt altına alınır ve bu sular, tesise ait laboratuvardaki analizleri sonuçlandırdan tüketicilere satılamaz.

Bu laboratuvarda günlük analizleri kaydetmek üzere müdürlükçe mühürlenmiş ve onaylanmış bir defter bulundurulur.

Yapılan denetimlerde bu defter incelenir ve ruhsata esas analiz sonuçları ile günlük analiz sonuçları karşılaştırılır.

(Ek dördüncü fıkra: RG-7/3/2013-28580) Ayrıca işletmeciler suya ait iletkenlik, pH, debi gibi parametreleri elektronik olarak izleyebileceği sistemi oluşturur.

Uygun Çıkmayan Suların Takibi

Madde 48 —(Değişik: RG-7/3/2013-28580)

Denetim izlemelerinde Ek-1 (a) ve (b)'de yer alan parametre değerleri ya da şartlarının ihlali halinde düzeltici önlemlerin işletmecilerce alınması derhal sağlanır.

Ek-1 (c)'de yer alan parametreler ile Ek-1 (d)'de yer alan "toplam gösterge dozu" ve "trityum" parametrelerinin değerlerinin ya da şartlarının ihlali halinde, bu ihlalin insan sağlığı için herhangi bir risk oluşturup oluşturmayacağı değerlendirilir. İnsan sağlığını korumak amacıyla gerekli olması halinde su kalitesini iyileştirmek için gerekli düzeltici önlemlerin işletmecilerce alınması sağlanır.

Denetim ve kontrol izlemelerinde suların 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlarda yapılan analizlerinde bu Yönetmelikte öngörülen parametrelerdeki sınırların dışına çıktığının görülmesi halinde, yedi günden fazla olmamak üzere yeterli süre verilerek düzeltici önlemleri alması hususunda işletme uyarılır. Bu süre içerisinde tesiste su dolumu yapılamaz ve piyasaya arz edilemez. Ancak, test seviyesinde üretim yapılır ve numune alınarak analizleri yaptırılır. Alınan tedbirler sonunda tekrar alınan numunenin bu Yönetmeliğe uygun olması halinde üretime izin verilir ve bir ay süre ile haftalık izlemeye alınır. Uygunsuz parametre veya parametreler yönünden dört defa yapılan denetim ve analiz sonuçlarının bu Yönetmeliğe uygun olması halinde, normal izleme periyoduna dönülür.

Piyasa denetimlerinde alınan numunelerde herhangi bir uygunsuzluk tespit edilmesi halinde, tesis sahipleri aynı parti veya seri nolu suları toplatıp Müdürlüğün denetiminde imha etmekle yükümlüdür. Uygunsuz ürün, denetimi yapan Müdürlüğün görev ve sorumluluk alanında üretilmiş ise tesiste gerekli inceleme yapılır. Uygunsuz ürün başka ilde üretilmiş ise durum derhal o ilin Müdürlüğüne ve üretici firmaya bildirilir.

Tesis sahipleri, aykırılık tespit edilen aynı seri numaralı sularını toplatıp Müdürlüğün denetiminde imha etmekle yükümlüdür.

Mikrobiyolojik parametrelerin analizlerinde analiz sonuçlarına itiraz edilemez.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Düzenleme Yetkisi, Müeyyideler ve Son Hükümler

Düzenleme yetkisi

MADDE 49 –(Başlığı ile birlikte Değişik: RG-15/09/2006-26290)

(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580) Kurum bu Yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak üzere her türlü alt düzenlemeyi yapmaya yetkilidir.

Bu Yönetmelikte **(Değişik ibare: RG-7/3/2013-28580)** Kurumca yapılması öngörülen iş ve işlemlerle ilgili yetkiler Müdürlüklere devredilebilir.

Müeyyideler

Madde 50 — (Değişik madde:RG-7/3/2013-28580)

Bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılan piyasa denetimleri ile ilgili hususlarda 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunda, diğer hususlara aykırı hareket edenler hakkında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır. **(Ek cümle:RG-11/4/2014-28969)** 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanununda öngörülen idari yaptırımlar Müdürlükçe uygulanır.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 51 — 18 /10/1997 tarihli ve 23144 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçilebilir Nitelikteki Suların İstihsalı, Ambalajlanması, Satışı ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 — 18/10/1997 tarihli ve 23144 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçilebilir Nitelikteki Suların İstihsalı, Ambalajlanması, Satışı ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda doğal kaynak sularına ve içme sularına verilen fason dolum izinleri bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl sonra iptal edilmiş sayılır.

Geçici Madde 2 — İnsani Kullanım Amaçlı Suların Kalitesine Dair 98/83/EC sayılı Konsey Direktifi ile Doğal Mineralli Sular İçin Konsantrasyon Limitleri ve Etiketleme Bilgileri Hakkında Liste Oluşturulması ve Doğal Mineralli Suların ve Kaynak Sularının Ozonla Zenginleştirilmiş Hava İle İşleme Tabi Tutulmasının Şartlarını Belirleyen 16/05/2003 tarihli ve 2003/40/EC Sayılı Konsey Direktifine paralel olarak uyumlaştırılması yapılan parametreler için uyum süresi 31/12/ 2006 tarihine kadar uzatılmıştır.

Geçici Madde 3 — 18/10/1997 tarihli ve 23144 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçilebilir Nitelikteki Suların İstihsalı, Ambalajlanması, Satışı ve Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda izin verilen kaynak, içme, işlenmiş içme ve işlenmiş kaynak suyu işletmecileri, izinlerini 31/12/2007 tarihine kadar uyumlaştırmak zorundadır.

Geçici Madde 4 – (Ek madde:RG-31/7/2009-27305)

Bu madde yürürlüğe girmeden önce alınan tesis ve işletme izinleri geçerlidir.

İşletme ruhsatları ve etiketleri 1 yıl içerisinde bir defaya mahsus olmak üzere ücretsiz olarak Valiliklere müracaat edilerek değiştirilir.

Uyumlaştırma işlemlerinin tamamlanması

GEÇİCİ MADDE 5 – (Ek madde:RG-7/3/2013-28580)

Daha önce izin verilen kaynak ve içme suyu işletmeleri, üretim izinlerini, analiz sertifikalarını ve etiketlerini 31/12/2013 tarihine kadar uyumlaştırmak zorundadır. Bu tarihe kadar uyumlaştırma işlemlerini tamamlamayan işletmelerin faaliyeti durdurulur. Bu nedenle faaliyeti durdurulan işletmelerin 31/12/2014 tarihine kadar uyumlaştırma işlemlerini tamamlayamamaları halinde üretim izinleri iptal edilir.

Takip sistemlerinin uygulanması

GEÇİCİ MADDE 6 – (Ek madde:RG-7/3/2013-28580)

Daha önce izin verilen kaynak ve içme suyu işletmeleri kapların yıkanmasında kullanılan yıkama suyu sıcaklığını ölçmek için oluşturacakları elektronik takip sistemi, elektronik takip sisteminin usul ve esaslarının belirlenmesini müteakip bir yıl içinde; damacana takip sistemini ise damacana takip sisteminin usul esaslarının belirlenmesini müteakip üç yıl içinde hayata geçirir.

Yürürlük

Madde 52 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 53 — Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

İNSANİ TÜKETİM AMAÇLI SULAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

7 Mart 2013 PERŞEMBE	Resmî Gazete	Sayı : 28580
YÖNETMELİK		

Sağlık Bakanlığı (Türkiye Halk Sağlığı Kurumu)'ndan:

İNSANİ TÜKETİM AMAÇLI SULAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 –17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Yetkili mercilerce” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**Madde 4** – Bu Yönetmelik, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 235 ve 242 nci maddeleri, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 27 nci maddesi ile 11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 40 ıncı maddesine dayanılarak,

Bu Yönetmelik İnsani Kullanım Amaçlı Suların Kalitesine Dair 98/83/EC sayılı Konsey Direktifi ile Doğal Mineralli Sular İçin Konsantrasyon Limitleri ve Etiketleme Bilgileri Hakkında Liste Oluşturulması ve Doğal Mineralli Suların ve Kaynak Sularının Ozonla Zenginleştirilmiş Hava ile İşleme Tabi Tutulmasının Şartlarını Belirleyen 16/5/2003 tarihli ve 2003/40/EC sayılı Konsey Direktifine ve Doğal Mineralli Sulardan ve Kaynak Sularından Florürün Uzaklaştırılması İçin Aktif Alüminyum Kullanımının Şartları Hakkında 115/2010 sayılı AB Komisyonu Tüzüğüne paralel olarak,

hazırlanmıştır.”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmış, (d) bendinde yer alan “İl Sağlık Müdürlüğünü” ibaresi “Halk Sağlığı Müdürlüğünü” şeklinde, (g) bendinde yer alan “Bakanlıkça” ibaresi “Kurumca” şeklinde, (i) bendinde yer alan “ilgili ulu-

sal yasa uyarınca su tedarikçisinin” ibaresi “mahalli idarenin” şeklinde, (j) bendinde yer alan “Sağlık Müdürünün” ibaresi “Müdürlüğün” şeklinde, (l) bendinde yer alan “İşletme izni” ibaresi “Üretim izni”, “işletme belgesini” ibaresi “belgeyi” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“t) Kurum: Türkiye Halk Sağlığı Kurumunu,”

“u) Mahalli idare: İçme-kullanma suyu temin edilmesinden sorumlu belediye veya il özel idaresini,”

“ü) Zorlayıcı tedbir: Bina iç şebeke sisteminde bulunan içme-kullanma suyunda insan sağlığına zarar verecek parametrelerin tespiti halinde suyun kesilmesi de dâhil olmak üzere uygulanacak idari yaptırımları,”

“v) Parti no: Aynı şartlarda üretilen, imal edilen veya ambalajlanan bir suyun satış birimleri topluluğu için kullanılan sayısal değeri,”

“y) Seri no: Aynı şartlarda belirli zaman diliminde üretilen veya ambalajlanan bir suda kullanılan sayısal değeri,”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesindeki “gerektirdiği hallerde” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kurumca” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “ya da ambalajlara doldurulduğu” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve satıldığı” ibaresi eklenmiş, aynı maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yetkili merciler” ibaresi “Müdürlük ve mahalli idareler” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “yetkili mercilerce” ibaresi “mahalli idarece” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki dördüncü fıkra eklenmiştir.

“Suyun, sadece belirli bir mesken, kurum, kuruluş, işletme ve benzeri mekân veya alanlarda uygunsuzluğunun tespit edilmesi ve bu uygunsuzluğun bahse konu yerlere ait iç şebeke sisteminden veya bakım ya da onarımından kaynaklanması durumunda Yönetmelik hükümlerine uyulmuş kabul edilir.”

“Numune alma noktaları, dış şebeke de dâhil olmak üzere bütün şebeke sistemini ve yaşayan nüfusu temsil edecek şekilde belirlenir. Belirlenen numune alma noktalarına mahalli idarece numune alma musluğu bağlanır.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin başına “Müdürlükçe” ibaresi eklenmiş, üçüncü cümlesinde yer alan “yetkili mercilerce” ibaresi “Müdürlük ve mahalli idarece” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlık” ibaresi “Müdürlük” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkranın son cümlesine “bütün tedbirler” ibaresinden sonra gelmek üzere “mahalli idare tarafından” ibaresi eklenmiş, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın” ibaresi “Kurumun” şeklinde değiştirilmiş ve onbirinci fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“İçme-kullanma sularının dezenfeksiyonunda klor kullanılması halinde, uç noktada yapılacak ölçümlerde serbest klor düzeyinin 0.2-0.5 mg/L olması sağlanır. Klorlamada bu düzeyin sağlanamaması durumunda mahalli idare tarafından ara klorlama ünitesi yaptırılır. Deprem ve sel gibi olağanüstü durumlar ile kaynak, depo ve şebeke sistemi gibi su yapılarında oluşan arızalanmalara bağlı olarak yapılan su kesintilerinde şebekenin en uç noktasında serbest klor düzeyi en fazla 1.0 mg/L olacak şekilde klorlama yapılabilir. İçme-kullanma suyunda dezenfeksiyon etkinliğinin denetlenmesi amacıyla, serbest klor ölçümleri suyun mahallinde her gün yapılır.”

“Tüketime verilen içme-kullanma suyu denetim ve analiz işlemleri suyun kalitesinin denetimi niteliğindedir. Bu maddenin birinci fıkrası kapsamında mevzuata uygunluk denetimi amacıyla alınacak su numuneleri Müdürlükçe alınır. Su numunesi alım noktalarının tanımlanması ve numune alım takviminin oluşturulması için mahalli idare ile Müdürlük arasında bir protokol imzalanır ve protokolda değişiklik teklif edilmediği sürece her yıl yenilenmiş sayılır. Protokol çerçevesinde alınan su numunelerinin analizleri Kurumca yetki verilen laboratuvarında yaptırılır ve mali yükümlülüğü mahalli idareye aittir.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “dikkate alınarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “Müdürlükçe” ibaresi, üçüncü cümlesinde yer alan “tüketiciler” ibaresinden sonra gelmek üzere “yazılı ve görsel medya veya internet aracılığıyla” ibaresi eklenmiş ve son cümlesinde yer alan “Yetkili mercilerce” ibaresi “Müdürlük ve mahalli idarece” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9 – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yetkili mercice” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10 – Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki “gerekli bütün önlemler” ibaresinden sonra gelmek üzere “mahalli idare tarafından” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 11 – Aynı Yönetmeliğin 14 üncü madde başlığı “Bilgilendirme” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasında yer alan “Yetkili mercilerce” ibaresi “Mahalli idare tarafından” şeklinde ve “Bakanlık” ibaresi “Müdürlük” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12 – Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 13 – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin birinci cümlesinde yer alan “işletme ruhsatında” ibaresi “üretim izninde” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “Bakanlığın” ibaresi “Müdürlüğün” şeklinde ve son cümlesinde yer alan “Bakanlığa” ibaresi “Müdürlüğe” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14 – Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işletme izni” ibaresi “üretim izni” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15 – Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlıkça” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tesis izni ve üretim izni için yaptırılan analizlerin ücretleri ile hizmet bedeli ödenmesinden su işletmecisi sorumludur.”

MADDE 16 – Aynı Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İl sağlık müdürünün” ibaresi “Halk Sağlığı Müdürünün” şeklinde, aynı fıkranın (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (b) bendinde “biyolog” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya çevre mühendisi” ibaresi, (c) bendinde “hidro-jeoloji mühendisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya jeofizik mühendisi” ibaresi eklenmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan “işletme izni” ibaresi “üretim izni” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Bulaşıcı Hastalıklar, Çevre ve Çalışan Sağlığı Şube Müdürü/Çevre ve Çalışan Sağlığı Şube Müdürü/Çevre Sağlığı Şube Müdürü,”

MADDE 17 – Aynı Yönetmeliğin 20 nci maddesinin (a), (b), (c), (d), (e), (f) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) 1/1000 ölçekli koruma bölgesini gösterecek biçimde kaynak yeri plan koteleri,”

“b) 1/50 ölçekli kaptaj projesi,”

“c) Kaynağın veya çıkış noktasının bağlantılarını, toplama odasını ve maslak gibi üniteleri de gösteren 1/1000 ölçekli isale plan ve profili,”

“d) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde 1/50 ölçekli fosseptik projesi ve açıklama raporu,”

“e) Depo kullanılacak ise 1/100 ölçekli depo projesi,”

“f) 1/500 ölçekli imlahane projesi (Uygulanacak prosese bağlı olarak işletmede imal edilmesi gereken geri dönüşsüz ambalajlar için imal yeri ile kirli ve dolu kap bekletme yeri, yıkama, doldurma ve kapaklama yeri ve diğer ilgili üniteleri birlikte gösterir şekilde olacaktır),”

“h) Sosyal tesis ile diğer yardımcı üniteleri gösterir 1/500 ölçekli proje,”

MADDE 18 – Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “üç” ibaresi “iki” şeklinde değiştirilmiş, (j) bendi ile (m) bendi yürürlükten kaldırılmış ve üçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlığa” ibaresi “Kuruma” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19 – Aynı Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin başlığı “Tesis ve üretim izni” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “İşletme İznine” ibaresi “Üretim İznine” şeklinde, “Bakanlığa” ibaresi “Kuruma” şeklinde, üçüncü ve dördüncü fıkrasında yer alan “işletme izni” ibareleri “üretim izni” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “İl Sağlık Müdürlüklerince” ibaresi “Müdürlükçe” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20 – Aynı Yönetmeliğin 25 inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu özellikler, toplama odası ile benzeri yapılarda da göz önünde bulundurulur ve bu gibi ünitelerin tahliye uçlarına haşere ve kemirgen girişini önlemek için uygun tertibat konulur.”

MADDE 21 – Aynı Yönetmeliğin 27 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) Depo gözlerinin üzerine gelecek şekilde havalandırma bacası bulunur. Havalandırma bacası dışarıdan su, yabancı madde, haşere ve kemirici girişini önleyecek şekilde yapılır.”

MADDE 22 – Aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasının ikinci cümlesindeki “yetkili personel” ibaresi “27/1/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Biyosidal Ürünlerin Kullanım Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren işyerleri”

şeklinde, üçüncü cümlesindeki “yetkili makamlarca” ibaresi “31/12/2009 tarihli ve 27449 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Biyosidal Ürünler Yönetmeliği kapsamında” şeklinde değiştirilmiş ve onuncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, asıl ürün dâhil beş çeşitten fazla su ve sulu içecek dolumu yapılamaz.”

MADDE 23 – Aynı Yönetmeliğin 31 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “su ve hava” ibaresi “su veya hava” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Geri dönüşlü kaplar: En az 55-70 °C sıcaklıktaki su ve uygun temizlik maddesi ile tam otomatik olarak el değmeden yıkanabilecek ve ayrıca kullanımı ve yıkama sonucu herhangi bir deformasyona uğramayacak nitelikte olur. Bu kapların dedektör ve benzeri sistemle niteliğinin değişmediğinin kontrol edilmesi gerekir. Bu kaplar üretim tarihinden itibaren en fazla üç yıl veya 75 kez kullanılır. Bu kapların kaç defa doldurulduğunun tespit edilmesine yarayan elektronik takip sistemi işletmeciler tarafından oluşturulur, bu sistemin usul ve esasları Kurumca belirlenir.

Geri dönüşlü polikarbonat kaplarda suyun adı ve kabın üretim tarihi boyun veya gövdesine kabartma şeklinde yazılır. Ayrıca, şirket ismi, tescilli amblemi veya logosu da yazılabilir. Bu kaplara farklı su dolumu yapılamaz. Bu kaplarda satışa sunulan suların raf ömrü üç aydan fazla olamaz.”

MADDE 24 – Aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış, üçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlıktan” ibaresi “Kurumdan” şeklinde, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“Kapların yıkanması, doldurulması ve kapaklanması el değmeden otomatik makine veya otomatik sistemle yapılır. Geri dönüşlü kaplar doludan önce her seferinde 55-70 °C sıcaklıktaki su ile yıkanır ve akabinde durulanır. Bu sıcaklık yıkama yapıldığı sürece otomatik olarak kayıt edilir ve denetimlerde ibraz edilir. Otomatik yıkama ünitelerinde yıkama işlemi, uygun teknoloji ve malzeme ile yapılır.”

“Kapların yıkanmasında ve durulanmasında dolum yapılan su veya kaynak suyu niteliğini haiz su kullanılabilir. Kapların yıkanmasında ve durulanmasında dolum yapılan sudan başka su kullanılması durumunda bu su, her yıl en az bir denetleme ve dört kontrol izlemesine tabi tutulur. Ana-

liz sonuçları denetimlerde ibraz edilir. Yıkamada kullanılan su en geç 24 saatte bir, durulamada kullanılan su ise her seferinde değiştirilir.”

MADDE 25 – Aynı Yönetmeliğin 34 üncü maddesinin başlığı “Etiket bilgileri ve reklam” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasının sonuna gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, üçüncü, beşinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “alt ve üst” ibaresi “alt veya üst” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki (c) bendi eklenmiştir.

“Ayrıca, etiket üzerinde suyun adını ve suya ait bilgileri baskılamaya-
cak şekilde Müdürlüğün izni ile resim ve figürlere yer verilebilir.”

“Kap, kapak ve etiketler ile tanıtım amaçlı hazırlanan afiş ve broşürler-
de ya da reklam ve ilanlarında tüketiciyi aldatıcı ve yanıltıcı, bu Yönetme-
likte belirlenen niteliklere aykırı, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri
istismar edici bilgi ve sembollere yer verilemez. Tüketicinin yanıltılması
ve aldatılmasını önlemek, ürün güvenliğini sağlamak üzere; işleticilerce
polikarbonat damacana gibi kaplarda, kap ve kapak üzerine gelecek şe-
kilde shrink uygulanır. Shrink üzerine okunacak şekilde suyun adı ve cinsi
yazılır.”

“Etiket üzerinde, gösterge parametrelerinden kimyasal parametreler
okunabilecek şekilde yer alır. İşletmecinin talebi halinde, Müdürlük tara-
fından alınmış numunenin analizleri yaptırılmış olmak kaydıyla suya ait fi-
ziksel, ilave kimyasal ve fiziko-kimyasal özellikler de etikette yer alabilir.”

“İçme sularında, suyun fiziksel ve kimyasal niteliklerini değiştirici ters
osmoz, filtrasyon ve benzeri işlemler uygulanması, kaynak sularında ise
demir, mangan, kükürt ve arseniğin ozonla zenginleştirilmiş hava kullanı-
larak, florürün ise aktif alüminyum kullanılarak ayrıştırılması halinde bu hu-
susların etiket üzerinde okunacak şekilde belirtilmesi zorunludur. Kaynak
sularının ozonla zenginleştirilmiş hava ile işleme tabi tutulması halinde,
etiketinde “Tekniğine uygun olarak, ozonla zenginleştirilmiş hava ile oksi-
jenleme işlemine tabi tutulmuştur.”, florürün aktif alüminyum ile ayrıştırıl-
ması halinde ise “aktif alüminyum kullanılarak florür düzeyi düşürülmüş-
tür.” uyarısının yer alması zorunludur.

“c) Cam ambalajlarda etiket bilgilerinin şişe üzerine baskı tekniği ile
yazıldığı durumlarda, doğal kaynak sularında mavi ve tonları, içme sula-
rında kahverengi ve tonları kullanılır.”

MADDE 26 – Aynı Yönetmeliğin 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde
değiştirilmiştir.

“Madde 35 – Su tesislerinde, devamlı olarak mesul müdür bulundurulması zorunludur. Mesul müdüre ait bilgi ve belgeler sağlık müdürlüğüne yazılı olarak bildirilir. Müdürlükçe uygun görülürse mesul müdür belgesi düzenlenir.

Mesul müdür, sağlık, gıda, biyoloji, kimya veya çevre alanında eğitim almış lisans ve ön lisans mezunlarından olur.

İşletme sahibi belirtilen bölümlerden birine ait diplomayı haiz ise kendisi de mesul müdürlük yapabilir.

Mesul müdür;

a) İşletmede kalite standartlarının korunmasından,

b) Bu Yönetmelik gereği bildirim zorunlu olan bütün değişikliklerin zamanında Müdürlüğe bildirilmesinden,

c) Üretim aşamasında dolum, ayırıştırma, filtrasyon, kalite kontrolü ve depolama gibi iş ve işlemlerin uygun şekilde yerine getirilmesinden,

d) Tesiste oluşan atıkların mevzuata uygun şekilde bertaraf edilmesinden,

e) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 126 ve 127 nci maddeleri mucibince yerine getirilmesi gereken iş ve işlemlerin yaptırılmasından,

f) Müdürlük ve Kurum elemanlarınca yapılacak denetim sırasında gerekli bilgi ve belgelerin verilmesinden ve denetime yardımcı olunmasından sorumlu olup tesiste görevi dışında başka bir iş yapamaz.

Mesul müdür görevlendirilmesi işletmecinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Mesul müdürün iş yerindeki görevinden ayrılması veya görevine son verilmesi durumlarında işletme sahibi tarafından en geç 24 saat içinde Müdürlüğe bilgi verilir ve ayrılış tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde yeni mesul müdüre ait müracaat Müdürlüğe yapılır. Bir hafta içinde yeni mesul müdür tayin edilmemesi halinde tesis Müdürlük tarafından uyarılarak, onbeş günü geçmemek üzere ek süre verilir. Ancak, bu süreler içinde mesul müdür diplomasına eş değer diplomayı haiz ve tesiste çalışan başka bir personel geçici olarak görevlendirilir. Belirlenen süre içinde de mesul müdür atanmaması halinde işletmenin faaliyeti durdurulur.

Tesislerde su dolumu yapılan genel çalışma saatleri dışındaki zamanda ve kabul edilebilir mazeret hallerinde mesul müdürün yerine, mesul müdürün yazılı yetki devri yaptığı eşdeğer diplomayı haiz başka bir çalışanın bulunması zorunludur.”

MADDE 27 – Aynı Yönetmeliğin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “arseniğin ayrıştırılması” ibaresinden sonra gelmek üzere “, aktif alüminyum kullanılarak florürün ayrıştırılması” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkranın son cümlesinde yer alan “Valiliğin” ibaresi “Kurumun” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına “havanın” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve aktif alüminyumun” ibaresi eklenmiş, (c) bendinde yer alan “mg/L” ve “ug/L” ibareleri “µg/L” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki (ç) bendi eklenmiştir.

“ç) Kaynak ve içme sularında bu Yönetmelikte belirtilen sınır değerinin üzerinde bulunması sebebiyle ayrıştırma işlemine tabi tutulan parametre için her seriden numune alınarak analiz yapılır veya yaptırılır. Bu konudaki sorumluluk işletme sahibi ile mesul müdüre aittir. Analiz sonuçlarının uygun olması durumunda suyun piyasaya sunulması mümkündür. Ayrıştırma işlemi yapılan sular, ayrıştırılan parametre yönünden Müdürlükçe haftalık izlemeye alınır. Analiz sonuçlarının uygun olması durumunda su piyasaya verilir. Ayrıştırma işlemi yapılan sular, ayrıştırma işlemine tabi tutulan parametre yönünden Müdürlükçe haftalık izlemeye alınır.”

MADDE 28 – Aynı Yönetmeliğin 39 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işletme izni” ibaresi “üretim izni” şeklinde, aynı fıkarda yer alan “sağlık müdürlüğünce” ibaresi “Müdürlükçe” şeklinde, “işçilere ait sağlık karneleri ve portör muayenesi raporları” ibaresi “1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 126 ncı ve 127 nci maddeleri mucibince yerine getirilmesi gereken iş ve işlemlere ait bilgi ve belgeleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29 – Aynı Yönetmeliğin 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işletme izni” ibaresi “üretim izni” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30 – Aynı Yönetmeliğin 41 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “22 ve 23 üncü maddeler” ibaresi “23 üncü madde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 31 – Aynı Yönetmeliğin 42 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın” ibaresi “Müdürlüğün” şeklinde değiştirilmiştir.

“İhraç edilen sularda 31 inci maddede belirtilen raf ömrü şartı aranmaz.”

MADDE 32 – Aynı Yönetmeliğin 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 44 – Su tesislerinde genel hijyen kaidelerine uyulması esas olup, kaptaj, maslak, depo, imlahane ve su dolumunda kullanılan makinelerin su ile temas eden bölümlerinin üçer aylık periyotlarda bakımı ve dezenfeksiyonu işletmecilerce yapılır veya yaptırılır. Gerekli görülürse tesisler Müdürlüğün gözetiminde dezenfekte ettirilir. Dezenfeksiyon işlemlerinde Kurumdan izinli dezenfektanların kullanılması zorunludur.

Bakım ve dezenfeksiyon sırasında yapılan işlemler ile kullanılan sarf malzemelerine ait bilgilerin kayıtları işletmeci tarafından tutulur ve denetimlerde ibraz edilir.”

MADDE 33 – Aynı Yönetmeliğin 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 46 – Kaynak ve içme sularına ait tesisler senede bir defa Kurumca, üçer aylık periyotlarla da Müdürlükçe denetlenir. Kurumca ve Müdürlükçe yapılan denetimlerde suyun kalitesini olumsuz yönde etkilemeyecek fiziksel değişiklikler ile izin verildiği sıradaki şartlarda bir değişikliğe sebebiyet vermeyecek eksikliklerin tespit edilmesi durumunda eksikliklerin tamamlanması için en fazla onbeş gün süre verilir. Bu süre sonunda gerekli şartları sağlamayan tesisler hakkında yasal işlem yapılır. Tüketime sunulan kaynak ve içme suları ise denetim izlemesine, kontrol izlemesine ve piyasa kontrolüne tabi tutulur.

Numuneler, nihai dolum yerinden alınır. Ancak herhangi bir kontaminasyonun olması durumunda dolum yerinin dışındaki noktalardan da gerekli önlemler aldırılarak numuneler alınabilir.

Suyun naklinde kullanılacak araçlar ve su satış yerleri için belediye sınırları ve mücavir alanları içinde ilgili belediyeden, belediye mücavir alanları dışında ise il özel idaresinden izin alınır. Piyasaya arz edilen suların, İşyeri Açma ve Çalışma İzin Belgesi bulunmayan yerler ile tüpgaz, otogaz, petrol ve petrol ürünleri depolama ve dağıtım yapılan yerlerde; suyun fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik özelliğini olumsuz yönde değiştirebilecek ısı, ışık, toz, duman, yağış gibi olumsuz şartlara açık ortamlarda satışı ve depolanması yapılamaz. Üretici firma suyun üretiminden tüketiciye ulaşmasına kadar tüm aşamalarda suyun kalitesinden sorumludur ancak, bu durum satış yerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

İşletmeciler çalışma saatlerine yönelik olarak bir program hazırlar ve bu programı bir önceki ayın 15 ine kadar, polikarbonat damacana ve diğer ambalajlar için ayrı olacak şekilde günlük üretim miktarlarını izleyen

ayın 15 ine, yıllık üretim miktarlarını ise takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Müdürlüğe bildirir. Bildirilen çalışma saatleri dışında çalışılması halinde durum bir hafta öncesinden Müdürlüğe bildirilir. Aksi halde tesisin faaliyeti en az bir hafta süre ile durdurulur. Suların denetim izlemeleri ile kontrol izlemeleri bu bildirimler doğrultusunda Müdürlükçe Ek-2 Tablo B2 uyarınca programlanır.

Denetleme izlemesinin amacı; bu Yönetmeliğin Ek-1 (a) ve (b)'deki bütün parametrik değerlere uyulup uyulmadığını belirlemek için gerekli verileri temin etmektir. Sular Ek-1 (a) ve (b)' de belirtilen parametreler ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen bütün parametreler denetleme izlemesine tabi tutulur. Müdürlük gerekli gördüğü takdirde Ek-1 (c) ve (d)'de yer alan parametreleri de denetleme izlemesine dahil edebilir.

Denetleme izlemesi için belirlenen program doğrultusunda müdürlük tarafından numune alınarak analizleri yapılmak üzere 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlara gönderilir. Analiz ücretlerinin ödenmesi 38 inci madde gereği işletmecinin sorumluluğundadır.

Kontrol izlemesinin amacı; kaynak suları ve içme sularının Ek-2 Tablo A'da sayılan parametrelerin Ek-1'de yer alan değerlerine uyup uymadığını belirlemek amacıyla, suyun organoleptik ve mikrobiyolojik kalitesi ve aynı zamanda içme sularında dezenfeksiyon yapılması durumunda, bu dezenfeksiyonun etkili olup olmadığı hakkında düzenli bilgi sağlamaktır. Müdürlükçe hazırlanan program gereği kontrol izlemelerinde Müdürlükçe suyun nihai tüketime sunulacağı dolmuş yerinden numune alınarak Ek-2 Tablo A'da yer alan parametreler için analizler yaptırılarak analiz sonuçları Kuruma bildirilir.

Kontrol izlemesi için belirlenen program doğrultusunda Müdürlük tarafından numune alınarak analizleri yapılmak üzere 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlara gönderilir. Analiz ücretlerinin ödenmesi 38 inci madde gereği işletmecinin sorumluluğundadır.

Denetim ve Kontrol İzlemelerine yönelik analizler için Kurumun kendi laboratuvarları dışında aynı laboratuvara hem Kontrol İzleme, hem de Denetim İzleme yetkisi verilmez.

Numuneler, yıl boyu tüketilen suyun kalitesini yansıtacak şekilde alınır. Ancak suların, Ek-1 (a) ve (b)'de belirtilen parametre değerleri ile 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen parametre değerlerine uyumsuzluğunun tespit edilmesi halinde, kirliliğin boyutlarının ve düzeltici ön-

lemlerin etkinliğinin tespiti amacıyla, 11 inci madde uyarınca izleme programı dışında ilave denetleme izlemesi talep edilebilir. Bu madde gereği uygun çıkmayan sular 48 inci madde uyarınca takibe alınır.

Kaynak sularının ve içme sularının bu Yönetmelikte yer almayan parametreler yönünden kirlenmesinin ve bu kirlenmenin insan sağlığına potansiyel bir tehlike oluşturmasının muhtemel olması halinde, bu Yönetmelikte bulunmayan maddeler ve mikroorganizmalar için ayrı izleme yapılır; izleme sonuçlarına göre gerekli tedbirler alınır.

Piyasaya sunulan kaynak ve içme sularından üçer aylık periyotlar halinde numuneler alınarak kontrol izlemesi parametreleri ile arsenik, florür, bromat ve bromoform parametreleri yönünden analizleri yaptırılır. Analiz sonuçları Yönetmelikte yer alan parametrik değerlere göre değerlendirilir. Uygun çıkmayan suların analiz ücretlerini işletmeci öder.

İçme sularında dezenfeksiyon yapılması halinde, dezenfeksiyonun etkinliği doğrulanır. Yan ürünlerden kaynaklanan kirlenmenin önlenmesi için; dezenfeksiyondan taviz verilmeksizin dezenfeksiyon dozu düşük tutulur ve gerekli bütün tedbirler alınır.

Parametrelerin analiz özellikleri için Ek-3'te belirtilen şartlara uyulur.

Ek-3 (1)'de belirtilen metotlardan farklı bir metot kullanılması durumunda, sonuçları Ek-3 (1)'de belirlenen metotlarla elde edilenler kadar güvenilir olmalıdır; söz konusu metot ve eşdeğerliği hakkında Kurumun bilgilendirilmesi ve onayı gerekir. Bu madde uyarınca farklı metot kullanılması halinde Komisyona bilgi verilir.

Ek-3 (2) veya (3)'te yer alan parametreler için söz konusu bölümlerde belirlenen gerekliliklere uymak şartıyla herhangi bir metot kullanılabilir. Ek-3 (2)'de yer alan parametrelerin analizi için kullanılan analiz metotlarının performans karakteristikleri bu bölümde yer alan performans karakteristiklerine uymalıdır.

Her ne suretle olursa olsun; izinli bir suya başka su kattıkları, aynı kaynaktan farklı bir isimle kendisi veya başka gerçek veya tüzel kişi adına su dolumu yapıldığı, ruhsat verildiği sıradaki şartları kaybettiği tespit edilenlerin izinleri iptal edilir. İzni iptal edilen suyun ismi bir daha kullanılamaz.

Kaynak, depo ve imlahane gibi üniteler de dahil olmak üzere suyun geçtiği her aşama Kurum ve Müdürlükçe elektronik izlenebilir. İşletmeciler izleme için Kurumca oluşturulan veri toplama sistemine entegrasyonu sağlar. Elektronik izlemeye yönelik usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 34 – Aynı Yönetmeliğin 47 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “F koliform” ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Üretilen parti miktarı işletmeciler tarafından kayıt altına alınır ve bu sular, tesise ait laboratuvardaki analizleri sonuçlanmadan tüketicilere satılamaz.”

“Ayrıca işletmeciler suya ait iletkenlik, pH, debi gibi parametreleri elektronik olarak izleyebileceği sistemi oluşturur.”

MADDE 35 – Aynı Yönetmeliğin 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 48 – Denetim izlemelerinde Ek-1 (a) ve (b)’de yer alan parametre değerleri ya da şartlarının ihlali halinde düzeltici önlemlerin işletmecilerce alınması derhal sağlanır.

Ek-1 (c)’de yer alan parametreler ile Ek-1 (d)’de yer alan “toplam gösterge dozu” ve “trityum” parametrelerinin değerlerinin ya da şartlarının ihlali halinde, bu ihlalin insan sağlığı için herhangi bir risk oluşturup oluşturmayacağı değerlendirilir. İnsan sağlığını korumak amacıyla gerekli olması halinde su kalitesini iyileştirmek için gerekli düzeltici önlemlerin işletmecilerce alınması sağlanır.

Denetim ve kontrol izlemelerinde suların 18 inci maddede belirtilen laboratuvarlarda yapılan analizlerinde bu Yönetmelikte öngörülen parametrelerdeki sınırların dışına çıktığının görülmesi halinde, yedi günden fazla olmamak üzere yeterli süre verilerek düzeltici önlemleri alması hususunda işletme uyarılır. Bu süre içerisinde tesiste su dolumu yapılamaz ve piyasaya arz edilemez. Ancak, test seviyesinde üretim yapılır ve numune alınarak analizleri yaptırılır. Alınan tedbirler sonunda tekrar alınan numunenin bu Yönetmeliğe uygun olması halinde üretime izin verilir ve bir ay süre ile haftalık izlemeye alınır. Uygunsuz parametre veya parametreler yönünden dört defa yapılan denetim ve analiz sonuçlarının bu Yönetmeliğe uygun olması halinde, normal izleme periyoduna dönülür.

Piyasa denetimlerinde alınan numunelerde herhangi bir uygunsuzluk tespit edilmesi halinde, tesis sahipleri aynı parti veya seri nolu suları toplatıp Müdürlüğün denetiminde imha etmekle yükümlüdür. Uygunsuz ürün, denetimi yapan Müdürlüğün görev ve sorumluluk alanında üretilmiş ise tesiste gerekli inceleme yapılır. Uygunsuz ürün başka ilde üretilmiş ise

durum derhal o ilin Müdürlüğüne ve üretici firmaya bildirilir.

Tesis sahipleri, aykırılık tespit edilen aynı seri numaralı sularını toplatıp Müdürlüğün denetiminde imha etmekle yükümlüdür.

Mikrobiyolojik parametrelerin analizlerinde analiz sonuçlarına itiraz edilemez.”

MADDE 36 – Aynı Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Bakanlık” ibaresi “Kurum” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlıkça” ibaresi “Kurumca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 37 – Aynı Yönetmeliğin 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 50 – Bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılan piyasa denetimleri ile ilgili hususlarda 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunda, diğer hususlara aykırı hareket edenler hakkında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda öngörülen idari yaptırımlar uygulanır.”

MADDE 38 – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Uyumlaştırma işlemlerinin tamamlanması

GEÇİCİ MADDE 5 – Daha önce izin verilen kaynak ve içme suyu işletmeleri, üretim izinlerini, analiz sertifikalarını ve etiketlerini 31/12/2013 tarihine kadar uyumlaştırmak zorundadır. Bu tarihe kadar uyumlaştırma işlemlerini tamamlamayan işletmelerin faaliyeti durdurulur. Bu nedenle faaliyeti durdurulan işletmelerin 31/12/2014 tarihine kadar uyumlaştırma işlemlerini tamamlayamamaları halinde üretim izinleri iptal edilir.”

“Takip sistemlerinin uygulanması

GEÇİCİ MADDE 6 – Daha önce izin verilen kaynak ve içme suyu işletmeleri kapların yıkanmasında kullanılan yıkama suyu sıcaklığını ölçmek için oluşturacakları elektronik takip sistemi, elektronik takip sisteminin usul ve esaslarının belirlenmesini müteakip bir yıl içinde; damacana takip sistemini ise damacana takip sisteminin usul esaslarının belirlenmesini müteakip üç yıl içinde hayata geçirir.”

MADDE 39 – Aynı Yönetmeliğin Ek-1, Ek-2, Ek-3, Ek-4, Ek-5 ve Ek-6’sı ekteki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 40 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 41 – Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

5) TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜNÜN KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME (SUEN)

Karar Sayısı: KHK/658

Türkiye Su Enstitüsünün kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 10/10/2011 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Amaç ve kapsam

MADDE 1 (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Türkiye Su Enstitüsünün kuruluş ve teşkilatı ile görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen görevleri gerçekleştirmek amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, özel bütçeli Türkiye Su Enstitüsü kurulmuştur. Enstitünün kısa adı "SUEN"dir. Enstitünün merkezi İstanbul'dadır.

Görevler

MADDE 2 (1) 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, SUEN'in görevleri şunlardır:

a) Su ile ilgili, geleceğe yönelik yapılacak çalışmaların yönlendirilmesi, takip edilmesi, ülkemizin kısa ve uzun dönemli su yönetimi stratejisinin geliştirilmesi, su yönetimi ile ilgili görev yapmakta olan kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdüm sağlanmasına yönelik bilgi üretmek.

b) Su ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların çalışma, bilgi üretimi ve istatistik faaliyetleri ile diğer dış gelişmeleri takip etmek.

c) Ulusal ve uluslararası su sektörünün işbirliği içinde çalışması için gerekli faaliyetleri yürütmek, çalışmalarıyla ulusal ve uluslararası su sektöründe temayüz etmiş kurum ve kişiler ile gerektiğinde projelerde beraber çalışmak.

ç) Sürdürülebilir su politikalarının geliştirilmesi ve küresel su meselelerinin çözülmesi yönünde stratejiler üretilmesi için gerekli imkân ve araçların geliştirilmesine katkı sağlamak.

d) Ulusal ve uluslararası su politikaları geliştirmek amacıyla bilimsel

araştırmalar yapmak ve bunların yapılmasını desteklemek.

e) Ulusal ve uluslararası forum, konferans, toplantı, seminer, sempozyum ve benzeri faaliyetlere katkıda bulunmak.

f) Ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim programları düzenlemek.

g) Uluslararası su hukukuna ilişkin çalışmalar yapmak.

ğ) Su kaynaklarının sürdürülebilir kalkınma ve yenilenebilir enerji üretimi amacıyla kullanılması ilkelerinin belirlenmesine yönelik bilgi üretmek.

h) Enstitünün görev alanına giren konularda, yabancı kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

Teşkilat

MADDE 3 (1) Enstitü teşkilatı; Yönlendirme Komitesi, Yönetim Kurulu ve Enstitü Başkanlığından oluşur.

Yönlendirme Komitesi

MADDE 4 (1) Yönlendirme Komitesi, Orman ve Su İşleri Bakanının başkanlığında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Çevre ve Şehircilik, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, İçişleri, Sağlık ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşarları, Orman ve Su İşleri Bakanlığında bir Müsteşar Yardımcısı, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Su Yönetimi Genel Müdürü, Meteoroloji Genel Müdürü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Su Enstitüsü Başkanı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenecek iki üniversite öğretim üyesi veya sivil toplum kuruluşu temsilcisinden oluşur.

(2) Yönlendirme Komitesi, Enstitünün politika, hedef ve stratejileri ile çalışma ilkelerini belirler.

(3) Yönlendirme Komitesi, yılda en az bir defa olmak üzere, Enstitü Başkanlığının hazırladığı gündemle Yönlendirme Komitesi Başkanının daveti üzerine toplanır. Yönlendirme Komitesi, toplantıya katılan üyelerinin salt çoğunluğu ile karar verir.

Yönetim Kurulu

MADDE 5 (1) Yönetim Kurulu; Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında, Enstitüsü Başkanı, Enstitüsü Başkan Yardımcısı, Politika Geliştirme Koordinatörü, Proje Geliştirme ve Uygulama Koordinatörü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii

Kaynaklar Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcilerinden oluşur.

(2) Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yönlendirme Komitesinin belirlediği politika, hedef, strateji ve ilkelere uygun olarak karar almak.

b) Enstitünün idari, mali ve teknik yönden düzenli, verimli ve etkin faaliyette bulunabilmesi için gerekli tedbirleri almak.

c) Enstitünün, personel değerlendirme kriterlerini, iş tanımlarını, görevlere karşılık gelen pozisyonları görüşerek karara bağlamak.

ç) Enstitünün yıllık programını ve bütçe teklifini onaylamak.

d) Enstitünün yurt içindeki ulusal kuruluşlarla işbirliği yapması ve bu kuruluşlara üye olması için karar almak. Enstitünün; 26/3/1987 tarihli ve 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yurt dışındaki uluslararası kuruluşlara üye olmasına, bunlarla ve yurt içindeki kuruluşlarla işbirliği yapmasına karar vermek.

e) Enstitü Başkanlığının ve birimlerinin çalışma usul ve esasları, görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeleri yürürlüğe koymak.

f) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

(3) Yönetim Kurulu, üç ayda bir Enstitü Başkanının daveti üzerine toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Başkanlık

MADDE 6 (1) Enstitü Başkanlığı, Enstitünün yürütme organı olup, Başkan ve Başkan Yardımcısı ile Politika Geliştirme Koordinatörlüğü, Proje Geliştirme ve Uygulama Koordinatörlüğü, İdari ve Mali İşler Koordinatörlüğü birimlerinden oluşur. Enstitü Başkanı, Enstitünün idari birimlerinin en üst amiridir.

(2) Enstitü Başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Başkanlık hizmetlerini mevzuata, Enstitünün amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans kriterlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmek ve Enstitü organları ile Başkanlık arasında koordinasyon sağlamak.

b) Enstitüyü temsil etmek.

- c) Yönetim Kurulunun aldığı kararları uygulamak.
 - ç) Enstitü personelinin atama işlemlerini yapmak.
 - d) Enstitünün yıllık çalışma raporu, araştırma ve iş programı ile bütçesini hazırlamak.
 - e) Yapılacak bağışları kabul etmek, sponsorluk ile ilgili faaliyetleri yürütmek.
 - f) Yönetim Kurulu toplantılarının gündemini belirlemek.
 - g) Yönetim Kurulu ve Yönlendirme Komitesi tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.
 - ğ) Mevzuatla verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.
- (3) Başkana yardımcı olmak üzere bir Başkan Yardımcısı atanır. Başkan Yardımcısı, Başkan tarafından verilen görevleri yerine getirir ve Başkana karşı sorumludur.

(4) Yönlendirme Komitesinin ve Yönetim Kurulunun sekreteryası işleri, Enstitü Başkanlığı tarafından yürütülür.

(5) Enstitü malları Devlet malı hükmündedir.

Geçici ve sürekli kurullar ile çalışma grupları

MADDE 7 (1) Enstitü; görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, meslek odaları, özel sektör temsilcileri, özel hukuk hükümlerine tabi kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici ve sürekli kurullar ile çalışma grupları oluşturabilir.

Yöneticilerin sorumlulukları ve yetki devri

MADDE 8 (1) Enstitü Başkanlığının her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.

(2) Başkan, Başkan Yardımcısı ile birimlerin yöneticileri gerektiğinde, sınırlarını yazılı olarak açıkça belirtmek şartıyla yetkilerinin bir kısmını veya tümünü devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

Atama

MADDE 9 (1) Başkan, müşterek kararname ile diğer personel Orman ve Su İşleri Bakanı tarafından atanır.

(2) Başkan ve Başkan Yardımcılarının en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olması ve kamu kurum ve kuruluşlarında, üniversitelerde veya özel sektörde toplam en az on yıl deneyim sahibi olması şarttır. Koordinatörler için bu süre beş yıl olarak uygulanır.

(3) İhtiyaç duyulması halinde, Başkan ve Başkan Yardımcısı pozisyonlarına, emekli olmuş kamu personelinde yetmişiki yaşını doldurmamış kişiler arasından sözleşmeli olarak atama yapılabilir.

Personel ve mali haklara ilişkin hükümler

MADDE 10 (1) Enstitüde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir.

(2) Emeklilik, aylık ve diğer mali hakları bakımından, Enstitü Başkanı için Başkanlığın bağlı olduğu Bakanlık Genel Müdürü; Enstitü Başkan Yardımcısı için Bakanlık Genel Müdür Yardımcısı; Koordinatörler için Bakanlık Daire Başkanları hakkında uygulanan hükümler uygulanır.

(3) Enstitü personelinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartlar ile Enstitünün amaçlarının gerektirdiği nitelikleri taşımaları zorunludur.

(4) Uzman olarak atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak diğer şartlar Enstitü tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(5) Geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetler Başkanlıkça tespit ve tayin edilir. Bu işlerde çalışacak personel, idari hizmet sözleşmesi ile istihdam edilir.

(6) Enstitü personelinin pozisyon, unvan ve sayıları ekli (I) sayılı listede gösterilmiştir. İkinci fıkrada sayılanlar dışında kalan Enstitü personeline ödenecek ücret, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(7) Özel bilgi ve ihtisas gerektiren işlerde, Yönetim Kurulunca yürür-

lûge konulacak yönetmelik hükümlerine göre idari hizmet sözleşmesi ile yabancı uzman istihdam edilebilir. Bunlara ödenecek ücret Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Yönetim Kurulunca belirlenir.

(8) Sosyal güvenlik yönünden; altıncı fıkra kapsamında istihdam edilenler 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, beşinci ve yedinci fıkralar kapsamında istihdam edilenler ise, aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

(9) Enstitüde proje ve araştırma süresi ile sınırlı olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarından proje ve araştırmaların gerektirdiği niteliklere sahip yeterli sayıda personel görevlendirilebilir. Bu şekilde istihdam edilenler kurumlarından ücretli izinli sayılır. İzinli oldukları müddet, terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfi hakkını kazananlar başka bir işleme gerek kalmaksızın terfi ettirilir. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

(10) Sözleşmeli personelin bu maddede belirlenenler dışında kalan görev ve yetkileri çalışma usul ve esasları, sözleşmenin feshi, izinleri Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Gelirler

MADDE 11 (1) Enstitünün gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.
- b) Enstitü faaliyetlerinden elde edilen gelirler.
- c) Yayın ve patent gelirleri.
- ç) Her türlü yardım ve bağışlar.
- d) Enstitünün sahip olduğu taşınır, taşınmaz ve haklardan elde edilen gelirler.
- e) Enstitü gelirlerinin nemalandırılması sonucu elde edilen gelirler ve diğer gelirler.

Eklenen hükümler

MADDE 12 (1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümüne 42 nci sırasından sonra gelmek üzere "43) Türkiye Su Enstitüsü" sırası eklenmiştir.

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1 (1) 15/10/2008 tarihli ve 5804 sayılı 2009 Yılında İstanbul Şehrinde Yapılacak Beşinci Dünya Su Forumunun Organizasyonu ile Katma Değer Vergisi Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanuna göre faaliyet gösteren Beşinci Dünya Su Forumu Sekretaryasına verilen görev, hak, yetki ve sorumluluklar ile Forum Sekretaryasının tüm varlıkları, taşınır ve taşınmazları, yapılmış sözleşmelerden doğan hak, alacak ve borçları Enstitüye devredilmiş sayılır.

(2) Beşinci Dünya Su Forumu Sekretaryasında kurulmuş organlar, yeni organlar oluşuncaya kadar görevlerine devam eder.

(3) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen yönetmelikler, Enstitü tarafından üç ay içerisinde yürürlüğe konulur. Söz konusu yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 13 (1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 (1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6) ELEKTRİK PİYASASINDA ÜRETİM FAALİYETİNDE BULUNMAK ÜZERE SU KULLANIM HAKKI ANLAŞMASI İMZALANMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanun kapsamında “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” in 26 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmesiyle enerji üretim tesislerinin yapımı tamamen özel sektöre verilmiştir.

Söz konusu Kanun kapsamında Hidroelektrik Santral projeleri DSI web sitesinde yayınlanarak özel sektör başvurusuna açılmıştır.

5346 sayılı 10.05.2005 tarihli Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerji Üretimi Amaçlı Kullanıma İlişkin Kanun kapsamında, akarsu santalleri ve göl alanı 15 km²'den az olan barajlar için özel sektör katılımı başlamıştır.

21 Şubat 2015 CUMARTESİ	Resmî Gazete	Sayı : 29274
YÖNETMELİK		

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümlerine göre piyasada faaliyet gösteren veya gösterecek tüzel kişiler tarafından hidroelektrik enerji üretim tesisleri kurulması ve işletilmesine ilişkin üretim lisansları için DSI ve tüzel kişiler arasında düzenlenecek su kullanım hakkı anlaşması ile Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı kullanılmakta olan barajlar, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim tesisleri kurulabilmesine ilişkin başvurularda uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümlerine göre piyasada faaliyet gösteren veya gösterecek tüzel kişiler tarafından, hidroelektrik enerji üretim tesisleri kurulması ve işletilmesine

ilişkin DSİ ve tüzel kişiler arasında imzalanacak su kullanım hakkı anlaşmasında yer alması gereken hükümler, su kullanım hakkı anlaşmasının imzalanmasına, yenilenmesine, tadiline, sona ermesine dair usul ve esaslar ile su kullanım hakkı anlaşması imzalayacak tüzel kişilerin yükümlülükleri ile Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı kullanılmakta olan barajlar, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim tesisleri kurulabilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Maksatlı Kullanımına İlişkin Kanun ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: DSİ'nin bağlı olduğu bakanlığı,

b) Belediye: İlgili Belediyeleri veya ilgili büyükşehir belediye meclislerinin alacağı kararla yetki vermesi halinde kendisine bağlı su ve kanalizasyon idarelerini,

c) ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesini,

ç) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

d) EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

e) EÜAŞ: Elektrik Üretim Anonim Şirketini,

f) İl Özel İdaresi: Üretim tesisinin kurulacağı yerin il özel idaresini veya il özel idaresi bulunmayan yerlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığını,

g) Komisyon: Çoklu başvurularda seçim işlemini yürütmek üzere DSİ Genel Müdürünün onayıyla biri başkan olmak üzere en az beş asil dört yedek üyeden teşekkül eden seçim komisyonunu,

ğ) Lisans: Bir tüzel kişinin piyasada faaliyet gösterebilmesi için Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca EPDK'dan almak zorunda oldukları izni,

h) Ortak Tesis: Enerji üretimi yanında sulama suyu, içme ve kullanma suyu temini ve taşkın koruma gibi birden fazla maksada hizmet eden tesisi,

ı) Önlisans: Üretim faaliyetinde bulunmak isteyen tüzel kişilere, üretim tesisi yatırımlarına başlamaları için gerekli onay, izin, ruhsat ve benzerlerinin alınabilmesi için EPDK tarafından verilen belirli süreli izni,

i) Piyasa: Elektrik Enerjisi Piyasasını,

j) Su Kullanım Hakkı Anlaşması: Hidroelektrik enerji üretim tesislerinin su kullanımına ilişkin işletme esaslarını ve DSİ'ye ödenecek bedellerin ödeme şeklini belirleyen ilgili mevzuat hükümlerine göre DSİ ile şirket arasında akdedilen anlaşmayı,

k) Şirket: Su Kullanım Hakkı Anlaşması yapmak için başvuran anonim veya limited şirketi,

l) Toplantı: Hidroelektrik kaynak katkı payı teklif verme toplantısını,

m) TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumunu,

n) Yİ-ÜFE: Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksini,

ifade eder.

(2) Bu Yönetmelikte geçen diğer tanım ve kısaltmalar ilgili mevzuattaki anlam ve kapsama sahiptir.

İKİNCİ BÖLÜM

Proje Listeleri, Müracaat Esasları ve Müracaatların İlanı

Proje listelerinin ilanı

MADDE 5 – (1) DSİ ve tüzel kişiler tarafından geliştirilen ve bu Yönetmelik kapsamında müracaat edilebilecek hidroelektrik enerji projelerine ilişkin listeler, proje safhalarına göre DSİ'nin internet sayfasında sürekli olarak yayımlanır ve güncellenir. Söz konusu listeler DSİ tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara da gönderilebilir. Listelerde; projelerin durumları ve projelere ilişkin başvuru bilgileri yer alır.

(2) Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı kullanılan baraj, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim kapsamında kurulmak üzere yapılan proje başvurularının ilanı, ilgili mevzuatta belirtilen usuller çerçevesinde yapılır.

Müracaat esasları

MADDE 6 – (1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi kapsamında ilan edi-

len DSİ ve tüzel kişi projelerine, su kullanım hakkı anlaşması yapmak üzere süresi içinde DSİ'ye müracaat edilir. DSİ projelerine müracaat sırasında dilekçe ekinde;

a) DSİ internet sayfasında ilan edilen müracaat şartlarında belirtilen ve projenin özelliğine göre istenen belgeler,

b) Şirketin şirket sözleşmesi veya esas sözleşmesi ile tadillerinin yayınlandığı ilgili Ticaret Sicil Gazetesi,

c) Şirketin tebligata esas kanuni tebligat ve elektronik tebligat adresleri,

ç) İmza sirküleri ve imza beyanı ve yetki belgelerinin noter tasdikli örnekleri,

d) Her yıl tutarı DSİ tarafından belirlenip ilan edilen en az üç yıl süreli geçici teminat mektubu,

e) Ek-3A formatında basılı ve CD ortamında hazırlanmış fizibilite raporu (5 kopya),

f) Fizibilite kontrol ücretinin yatırıldığına ilişkin dekont,

g) Ek-5 Taahhüname de belirtilen hususlar çerçevesinde yatırılması gereken hizmet bedelinin yatırıldığına ilişkin dekont,

sunulur.

(2) Tüzel kişiler tarafından geliştirilen projelerde ilk başvuru esnasında, birinci fıkrada istenilen belgelerden (e), (f) ve (g) bentleri dışındaki tüm belgeler EK-4 ön başvuru raporu ve kontrol ücretiyle beraber teslim edilir. Bu projelerin DSİ tarafından üzerinde çalışılan fakat rapora bağlanmamış projeler ile çakışması durumunda DSİ çalışmalarının tamamlanmasına kadar müracaat kabul edilmez veya onaylanmaz.

(3) Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı kullanılan baraj, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde 2/10/2013 tarihli ve 28783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında kurulmak üzere, sermayesinin yarısından fazlası belediyeye ait olan tüzel kişilerce il özel idarelerine yapılan başvuru dilekçesi ekinde birinci fıkranın (b), (c), (ç), (d), (f) bentlerinde belirtilen evraklar ile;

a) Ek-3B formatında basılı ve CD ortamında hazırlanmış fizibilite raporu (5 kopya),

b) Su isale hattı veya atık su hatları üzerinde birden fazla belediyenin tahsis hakkı bulunması durumunda, tesisin kurulup işletilmesine ilişkin ilgili belediyeler arasında yapılacak protokol,

sunulur.

(4) Üçüncü fıkra kapsamında başvuru yapacak şirketin sermayesinin tamamı belediyeye ait olması halinde başvuru esnasında geçici teminat mektubu şartı aranmaz ve şirket Ek-2 ve Ek-5'de belirtilen bedellerden de muaf tutulur.

(5) Enerji üretimini de ihtiva eden çok ya da tek maksatlı veya enerji üretimini kapsamayan tek veya çok maksatlı olarak planlanmış projelere, proje kapsamında ortak tesisleri inşa halinde olan ve enerji tesisi ile ilgili kısımlarının DSİ tarafından iki yıl içerisinde tamamlanması öngörülen projeler ile elektrik üretim tesisi yapılmasına engel teşkil etmeyen kısımları tamamlanmış projelere ve DSİ tarafından uygun görülen projelere müracaat edilebilir. Bu durumda, ortak tesislere ilişkin yapılmış harcamalar ile geriye kalan işlerin bedeli toplamından ortaya çıkacak bedel üzerinden enerji payına isabet eden miktar hesaplanarak bu Yönetmelik hükümleri uygulanır. Herhangi bir sebeple ortak tesis inşaatının Şirketin enerji projesi ile eş zamanlı olarak tamamlanamaması durumunda Şirket, DSİ'den herhangi bir sebeple tazminat ve hak talebinde bulunamaz.

(6) 6446 sayılı Kanun kapsamında kurulmuş ve kurulacak olan hidroelektrik santraller için imzalanan su kullanım hakkı anlaşması hükümleri çerçevesinde DSİ'ye ödenecek olan enerji hissesi katılım payının hesabında esas alınacak tesis bedeli:

a) 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilen işler için tek veya çok maksatlı tesislerde tesisin ihaleye esas ilk keşfi;

1) Enerji tesisini ihtiva ediyorsa, tesisin DSİ tarafından yapılan kısmın ilk keşif bedeli,

2) Enerji tesisini ihtiva etmiyorsa, ortak tesise ait ilk keşif bedeli,

Yİ-ÜFE ile su kullanım anlaşmasının yapıldığı tarihe getirilmiş olan bedele, bu bedelin %30'u ilave edilmek suretiyle bulunan tutarı geçemez ve (2) numaralı alt bent kapsamına giren tesislerde, DSİ tarafından enerji tesisine harcanan miktar var ise Yİ-ÜFE ile hesaplanarak ayrıca enerji hissesi katılım payına ilave edilir. İlk keşif bedelinin güncellenmesinde,

8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilen işlerde keşif yılının ocak ayında yayınlanan Yİ-ÜFE değeri, imzalanan su kullanım hakkı anlaşmalarında bedel belirlenmişse bu bedelin hesabında kullanılan Yİ-ÜFE değeri esas alınır.

b) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilen işlerde teklif tutarı, bu tutarın güncellenmesinde ise teklifin yapıldığı tarihten bir önceki ayın Yİ-ÜFE değerleri esas alınır. Teklif tutarıyla bitirelemeyen işlerde gerçekleşme miktarı esas alınır. İhale kapsamında teklif tutarı içerisinde ortak tesislere ait olmayan kalemlerin de bulunması ve bu kalemlerin bedel olarak ayırt edilememesi durumunda, işin sonunda kesin hesabın çıkarılmasına müteakip ortak tesisler için yapılan harcamaların toplamı tesis bedeli olarak dikkate alınır.

c) Proje kapsamında ortak tesisler ile ilgili kamulaştırmalar için yapılmış ve yapılacak olan ödemelerin Yİ-ÜFE ile su kullanım anlaşması tarihine getirilmiş bedelinin enerji hissesine düşen miktarının tamamı şirket tarafından ödenir.

(7) DSİ tarafından kesin projesi veya planlaması hazırlanmış olan çok maksatlı olarak planlanmış mutasavver projeler kapsamında hidroelektrik enerji üretim tesisi kurulmasının talep edilmesi ve bu talebin DSİ tarafından uygun görülmesi halinde ortak tesisin tamamı şirket tarafından DSİ'nin teknik kontrollüğünde ve DSİ ile şirket arasında yapılacak bir protokol çerçevesinde geliştirilir ve inşa edilir. Bu durumda şirket; bu Yönetmelik kapsamındaki sürelerden, Ek-2'de belirtilen havza hidrolojik gözlem, değerlendirme ve kontrol hizmet bedeli hariç diğer bedellerden ve Ek-5'teki taahhütnameden muaf tutulur.

(8) Yedinci fıkra kapsamındaki proje başvurularında şirket DSİ'den ortak tesis yatırımı ile ilgili katılım payı talep edemez. Bu Yönetmelik hükümlerine göre tanzim edilmiş anlaşma ve taahhütlerin uygulanmasında ilan edilen hizmet maksatları esas alınır.

(9) DSİ tarafından;

a) Geliştirilerek işletmeye alınmış enerji maksadı olmayan depolamalı veya depolamasız tesislerden yararlanarak enerji üretmek gayesiyle su kullanım hakkı anlaşması yapmak üzere DSİ'ye müracaat edilebilir.

b) İçinde içme, kullanma suyu temini maksadı bulunacak şekilde planlanan ve ortak tesisi 5 inci fıkra kapsamında DSİ tarafından inşa edilen/

edilmekte olan barajlar ile Belediyeler tarafından inşa edilen barajlardan DSİ'ce uygun görülenlerin mansabındaki enerji üretim tesisini kurmak için ilgili Belediye veya su isale hattı üzerinde birden fazla belediyenin tahsis hakkı bulunması durumunda ilgili belediyeler arasında yapılacak protokol çerçevesinde sermayesinin yarısından fazlası belediyeye veya belediyelere ait olan tüzel kişilerce Su Kullanım Hakkı Anlaşması yapmak üzere DSİ'ye başvuru yapılması ve bu başvurunun DSİ'ce uygun bulunması halinde ilgili tüzel kişi ile su kullanım hakkı anlaşması imzalanır.

(10) 4628 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce elektrik üretim faaliyetinde bulunmuş, ancak anılan Kanunun yürürlük tarihinden sonra çeşitli sebeplerle üretim faaliyetinde bulunamamış veya dağıtım sistemine bağlanamamış atıl hidroelektrik santrallerin hak sahiplerinin müracaatlarının değerlendirilebilmesi için; başvuruyu yapan tüzel kişinin hidroelektrik santral üzerindeki hak sahipliğini gösterir belgeler, hak sahipliği konusunda ihtilaf olması halinde ilgililer arasındaki ihtilafın giderildiğine dair belge, hidroelektrik santralinde mevcut ya da varsa yapılmak istenen revizyona göre Ek-4 formatında basılı ve CD ortamında 3 kopya hazırlanmış rapor istenir. DSİ tarafından havzadaki mevcut projelere etkisi ve hak sahipliği şartı açısından gerekmesi halinde ilgili kurum ve kuruluşların da görüşünü alarak incelenen başvurunun uygun bulunması durumunda ilana çıkılmaksızın şirketten birinci fıkranın (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentlerinde belirtilen belgeler ve EK-3 formatında basılı ve CD ortamında 5 kopya hazırlanmış fizibilite raporu istenir.

(11) Onuncu fıkra kapsamında başvurusu yapılan hidroelektrik santralin üretime hazır revizyon gerektirmeyen bir hidroelektrik santral olması ve bu durumun DSİ tarafından teyit edilmesi durumunda başvuru evraklarının sunulmasına müteakip su kullanım hakkı anlaşması imzalanarak proje lisans işlemleri için EPDK'ya yönlendirilir.

(12) Onuncu ve onbirinci fıkra kapsamında uygun bulunan projeler için Anlaşmanın yapıldığı yıldan başlamak üzere 1 kuruş/kWh bedelle bu Yönetmeliğin ilgili maddelerinde belirtilen hususlar çerçevesinde ilgili şirket ile su kullanım hakkı anlaşması imzalanır.

Müracaatların ilanı ve taahhütname alınması

MADDE 7 – (1) Su kullanım hakkı anlaşması yapılmak üzere DSİ'ye müracaat eden şirket veya şirketler, Ek-2'de belirtilen ve DSİ'ye ödenmesi

gereken hizmet bedellerinin ödendiğine ilişkin belgeleri, Ek-5'de yer alan taahhütname ile birlikte DSİ'ye ibraz eder.

(2) Başvurunun uygun bulunması durumunda yapılan ilk müracaat, DSİ internet sayfasında yayımlanır ve otuz gün boyunca proje diğer müracaatlara da açık tutulur. Son günün hafta sonu ya da resmi tatile rastlaması durumunda takip eden ilk mesai gününün bitimine kadar müracaat kabul edilir. Otuz gün sonunda kesinleşen müracaatlar ayrıca DSİ internet sayfasında yayımlanır.

(3) Lisanssız üretim kapsamında kurulmak üzere yapılan proje başvuruları, 6 ncı maddenin dokuzuncu fıkrasının (b) bendi ile onuncu fıkrası kapsamında başvurusu yapılanlar DSİ internet sayfasında ilan edilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fizibilite Raporu

Fizibilite raporlarının hazırlanması ve teslimi

MADDE 8 – (1) DSİ tarafından geliştirilen projelere müracaat olması halinde, şirketler Ek-3A'da belirtilen esaslar dâhilinde hazırlayacakları fizibilite raporlarını DSİ'ye teslim ederler.

(2) Fizibilite ve/veya kesin projesi hazır olan projeler ile Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı işletilen barajlar, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim kapsamında kurulmak üzere yapılan proje başvurularında DSİ tarafından gerekli görülmesi durumunda, fizibilite raporu istenir.

(3) Birinci fıkra kapsamındaki projeye birden fazla müracaat olması halinde fizibilite raporları incelendikten sonra fizibilitesi uygun bulunanlar arasından, 10 uncu maddede belirtilen esaslar dahilinde yapılan Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı toplantısında su kullanım hakkı anlaşması imzalamaya hak kazanan şirkete, Ek-3'te belirtilen format doğrultusunda detaylı/güncellenmiş fizibilite raporu hazırlaması için yazı yazılır. Yazının tebliğ tarihinden itibaren doksan günü geçmeyecek bir süre için şirkete fizibilite raporu teslim tarihi verilir. Projeye başvuru esnasında alınan kontrol ücreti bu raporun incelenmesi için de geçerli olup ayrıca kontrol ücreti talep edilmez.

(4) Şirket, projenin bulunduğu havzada mevcut, inşa halinde ve muhtasavver projeler ile havzadaki mevcut ve gelecekteki bütün ihtiyaçları,

menba gelişimi ve mansap su haklarını göz önünde bulundurarak son yılları da kapsayan hidrolojik verilere göre tadil çalışmalarını yapar. Şirket tarafından hazırlanan fizibilite raporu beş nüsha olarak hem yazılı hem de CD ortamında DSİ'ye teslim edilir. Hazırlanan fizibilite raporunun ilk sayfasında Ek-7'de verilen formatta Yönetici Bilgilendirme Formu yer alır.

(5) DSİ projeleri dışında tüzel kişiler tarafından geliştirilen yeni projeler için şirket, Ek-4'te belirtilen format doğrultusunda bir ön rapor hazırlayarak DSİ'ye müracaat eder. Hazırlanan ön raporun ilk sayfasında Ek-8'de verilen formatta Yönetici Bilgilendirme Formu yer alır. DSİ, teklif edilen projenin mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler ile ilişkisi açısından değerlendirmesini yapar, müracaatın uygun görülmesi halinde ve 7 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen işlemlerin gerçekleştirilmesinden sonra, şirketten/şirketlerden Ek-3'te belirtilen esaslar dâhilinde fizibilite raporu hazırlanmasını ister.

(6) Beşinci fıkra kapsamında ilan edilen projeye birden fazla müracaat olması halinde DSİ tarafından yazının şirketlere tebliğ tarihinden itibaren doksan günü geçmemek üzere aynı fizibilite raporu teslim tarihi verilir ve bütün fizibilite raporları aynı tarihte teslim alınır.

(7) Şirket veya şirketler, projenin bulunduğu havzada mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler ile havzadaki mevcut ve gelecekteki bütün ihtiyaçlar, menba gelişimi ve mansap su hakları göz önünde bulundurulurken son yılları da kapsayan hidrolojik verilere göre belirtilen format doğrultusunda fizibilite raporunu hazırlar ve beş nüsha olarak yazılı ve CD ortamında konuya ilişkin yazının kendisine tebliğ tarihinden sonra doksan günü geçmemek üzere DSİ tarafından verilen süre içerisinde teslim eder.

(8) Altıncı ve yedinci fıkrada belirtilen hususlar çerçevesinde şirket veya şirketler tarafından fizibilite raporunun teslim edilmediği takdirde veya teslim edilen fizibilite raporunun yeterli bulunmaması halinde şirket veya şirketlere durum gerekçeleri ile eş zamanlı ve yazılı olarak bildirilir ve bu projelerden DSİ tarafından uygun bulunanlar yeniden başvuruya açılır.

(9) Şirket tarafından fizibilite raporu hazırlanma safhasında; havzada mevcut, inşa halinde ve mutasavver projeler ile mansap su haklarına ilişkin konular etüt edilir. Bu konularda DSİ'den bilgi talebinde bulunulması halinde, eldeki bilgiler DSİ tarafından şirkete temin edilir.

(10) Dördüncü ve dokuzuncu fıkra kapsamında hazırlanacak fizibilite

raporunda havzanın özelliğine ve olabilecek gelişmesine bağlı olarak öngörülemeyen ancak ileride oluşabilecek ihtiyaçlar için meteorolojik şartlardan kaynaklanabilecek azalmalar dikkate alınmaksızın yıllık ortalama suyun DSI'ce belirlenecek oranı şirket tarafından dikkate alınır.

(11) Şirket veya şirketler yapılacak fizibilite revizyonu ve fizibilite çalışmalarında, DSI formülasyonuna göre teknik, ekonomik ve çevresel açıdan üstünlüğünün ve yapılabiliğinin ortaya konulması veya ilave hidrolojik değerler ile yapılan hesaplamalar çerçevesinde proje temel karakteristiklerinde değişiklikler oluşması halinde farklı formülasyon teklifinde bulunabilir.

(12) Onbirinci fıkra kapsamında projelerinde revize yapılması talep edilen ve DSI projesi formülasyonuna göre farklı formülasyon teklifinde bulunan şirket veya şirketlerin tekliflerinin DSI tarafından kabul edilebilir bulunmaması halinde şirket veya şirketlere durum DSI tarafından gerekçeleri ile birlikte bildirilir. Şirket yazının tebliğ tarihinden itibaren doksan gün içerisinde tadil edilmiş fizibilite raporunu DSI'ye teslim eder.

(13) Üçüncü, yedinci ve onikinci fıkralarda belirtilen sürenin sonunda şirketin veya şirketlerin ilave süre talep etmesi halinde, bu süre, DSI tarafından proje ile ilgili gerekçelerin uygun bulunması durumunda toplamda doksan günü geçmemek üzere uzatılabilir. Aksi takdirde bu şirket veya şirketlerin başvurusu reddedilmiş sayılır.

(14) Şirket veya şirketler tarafından sunulan fizibilite raporunun değerlendirilmesi sonucu veya şirketlerin talebi üzerine DSI tarafından fizibilite raporunun revize edilmesi istenebilir. Revize fizibilite raporunun hazırlanması ve tesliminde bu maddede belirtilen ve şirkete yazılan yazıdaki hususlar dikkate alınır.

Fizibilite raporlarının değerlendirilmesi

MADDE 9 – (1) Fizibilite raporunun değerlendirilmesi safhasında genel olarak; projenin havzadaki tahsisli sular da dikkate alınarak DSI ve tüzel kişilerce geliştirilen mevcut, inşa halinde ve mutasavver projelerine etkisi ve ilişkisi, hidrolojisi, optimizasyonu, teknik ve ekonomik yönden yapılabiliği incelenir.

(2) Şirket tarafından hazırlanan fizibilite raporu kapsamında olabilecek yetersiz etüt ve değerlendirmelerden dolayı ilerideki safhalarda hidrolojik, jeolojik, teknik, çevresel, sosyal ve ekonomik yönden oluşabilecek her

türlü olumsuz sonuçtan yalnız şirket sorumludur.

(3) Şirket tarafından DSİ'ye teslim edilen fizibilite raporu, DSİ'ce en fazla doksan gün içerisinde değerlendirilerek DSİ görüşü oluşturulur. Değerlendirme sonucunda fizibilite raporu kabul edilebilir bulunmayan şirket veya şirketlere durum gerekçeleri ile birlikte eş zamanlı ve yazılı olarak bildirilir.

(4) DSİ tarafından yapılan değerlendirme sonucu raporun kabul edilmesine engel teşkil etmeyecek eksikliklerin tespit edilmesi ve ayrıca;

a) Fizibilite raporunda öngörülen proje formülasyonunda (teklif edilen tesislerin konumları, kapasiteleri, boyutları gibi); planlama, ÇED, kati proje, uygulama projesi, inşaat ve işletme safhalarında şirket tarafından yapılan çalışmalardan kaynaklı mevcut formülasyon, kotlar ve su temin hesaplarında muhtemel bir değişiklik söz konusu olması ve bu değişikliklere yönelik DSİ'nin uygun görüşünün alınması halinde,

b) Havzada DSİ veya başka kurum ve kuruluşlarca yürütülen çalışmaların fizibilite raporunda revizyon gerektirmesi durumunda, şirketin yazılı talepte bulunması ve talebin DSİ'ce uygun görülmesi halinde

revize fizibilite raporu istenebilir.

(5) Aynı projeye birden fazla şirketin başvurması halinde, şirketlerin tamamının fizibilite raporlarının kabul edilmemesi veya projeye tek şirketin başvurması ve fizibilite raporunun kabul edilmemesi veya şirketin vazgeçmesi durumunda proje DSİ tarafından yapılacak değerlendirme sonucu uygun görülmesi halinde mevcut veya yeni formülasyona göre yeniden müracaata açılır.

(6) Fizibilite/revize fizibilite raporu hazırlanması ile fizibilite değerlendirilmesine ilişkin bütün süreler projenin özelliğine göre DSİ tarafından en fazla bir katı kadar artırılabilir ve bu durum şirketlere eş zamanlı ve yazılı olarak bildirilir. DSİ tarafından belirtilen sürenin sonuna kadar fizibilite/revize fizibilite raporu değerlendirilmesinin tamamlanamaması durumunda şirket DSİ'den herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

(7) Belediyeler tarafından işletilen barajlar, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim kapsamında kurulmak üzere yapılan proje başvurularına ilgili mevzuatta belirtilen süreler içerisinde DSİ tarafından gerekirse ilgili kurumların da görüşü alınarak yapılacak değerlen-

dirme sonucu başvurunun uygun bulunması durumunda üretim tesisinin yapımının su rejimi açısından uygun bulunduğuna dair DSİ görüşü şirket ile imzalanacak Ek-10 Su Kullanım İzin Belgesi ile beraber başvurunun yapıldığı yerin il özel idaresine bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı Toplantısının Yapılması ve

Su Kullanım Hakkı Anlaşmasının İmzalanması

Çoklu müracaatlarda su kullanım hakkı anlaşması imzalanacak şirketin belirlenmesi

MADDE 10 – (1) 7 nci maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde ilan edilen projeye çoklu müracaat olması ve DSİ'ye sunulan birden fazla şirkete ait fizibilite raporlarının DSİ tarafından kabul edilebilir bulunması halinde, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 29 uncu maddesinin 1 inci fıkrası gereğince proje için su kullanım hakkı anlaşması imzalamaya hak kazanan şirket, aşağıdaki usullere göre belirlenir:

a) Fizibilitesi, DSİ tarafından kabul edilebilir bulunan şirketlere belirlenen gün ve saatte tekliflerini vermeleri için davet yazısı ile hidroelektrik kaynak katkı payı teklif formu (Ek-6) eş zamanlı gönderilir.

b) Şirketler tekliflerini kapalı zarf içerisinde belirtilen gün ve saatte DSİ'ce belirlenen adrese teslim ederler. Dış zarf içerisinde;

1) Şirket unvanı altına şirketi temsil ve ilzama yetkili kişiler tarafından imzalanmış ve kaşelenmiş hidroelektrik kaynak katkı payı teklif formunun bulunduğu kapalı iç zarf,

2) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen ve başvuru dosyasında sunulan evrakların tevsik ettiği duruma ilişkin değişiklik hasıl olması halinde değişikliğe ilişkin evraklar bulunur. Geçici teminat mektubuna ilişkin olarak davet yazısında belirtilen hususlar dikkate alınır.

c) Zarflar teslim edildikten sonra şirketler tekliflerini değiştiremezler.

ç) Zarflar komisyon tarafından şirket yetkililerinin huzurunda açılır ve ilk dış zarf açıldıktan sonra gelen şirket teklifleri kabul edilmez.

d) Dış zarf açıldıktan sonra zarfın içerisinde sunulan belgelerden eksik, uygun olmayan veya değişenin tespit edilmesi halinde Komisyon Başkanı

tarafından bunların hidroelektrik kaynak katkı payı teklif formunun bulunduğu kapalı iç zarf açılmadan önce şirket yetkilisinden tamamlanması istenir. Şirketlerin teklif zarfları açılmaya başlamadan önce eksik, uygun olmayan veya değişen belge/belgelerin tamamlanamaması halinde hidroelektrik kaynak katkı payı teklif formunun bulunduğu kapalı iç zarf açılmadan teklif geçersiz sayılır.

e) Teklif formunda, rakam ve yazı ile yapılan teklif miktarının farklı olması halinde, yazılı miktar esas alınır.

f) Geçerli bulunan teklifler en yüksekte en düşüğe doğru sıralanır, en yüksek teklifi veren şirketin su kullanım hakkı anlaşması imzalamaya hak kazandığı belirlenir.

g) En yüksek teklifi eşit olarak birden fazla şirketin vermesi halinde, en yüksek eşit teklifi vermiş olanlardan aynı oturumda kapalı zarf ile birinci tekliften daha az olmamak kaydı ile yeniden teklif alınır. Yeniden teklif alınması durumunda, teklif vermeye yetkili şirket yetkilisinin bulunmaması halinde, şirketçe herhangi bir hak ve yeni teklif verme talebinde bulunamaz.

ğ) Kapalı zarf ile teklif verme toplantısına, davet edilen şirketlerden sadece birinin katılması ve bu şirket temsilcisinin zarf içerisinde sunduğu yukarıda belirtilen belgelerin ve geçici teminatın geçerli olduğunun tespiti halinde, söz konusu şirketin vermiş olduğu teklifteki oran komisyonun önerisi üzerine DSİ Genel Müdürünün onayı ile kabul edilebilir.

h) Kapalı zarf usulü ile belirlenen en yüksek teklif sahibi ve diğer teklif sahibi şirketler bir tutanakla tespit edilir ve tutanakta;

1) Seçim işlemine dayanak oluşturan komisyon kurulması Oluruna,

2) Toplantı ve karar işlemlerine,

3) Davet edilen şirketler, kapalı teklif toplantısına evrak sunan şirketler ile en yüksek hidroelektrik kaynak katkı payını teklif eden şirkete ilişkin bilgilere,

4) Komisyon tarafından ilave edilmesinde yarar görülen diğer hususlara ilişkin bilgilere

yer verilir.

Hidroelektrik kaynak katkı payı teklifinin verilmesi ve güncellenmesi

MADDE 11 – (1) Verilen tekliflerin 1000 TL/MW ve katları olması zorunludur.

(2) Tekliflerde kurulu gücü 1 MW'ın altında olsa bile alt sınır değeri 1000 TL/MW olup bu değerin altında verilen teklifler geçersiz sayılır.

(3) DSİ'ce geliştirilen projeler için DSİ internet sitesinde başvuruya açılan proje bilgilerinde belirtilen kurulu güç, tüzel kişilerce geliştirilen projeler için ise DSİ internet sitesinde toplantı tarihlerinin ilan edildiği proje bilgilerinde belirtilen kurulu güç, ödemeye esas toplam kurulu güç olarak dikkate alınacaktır.

(4) Şirket tarafından proje kapsamında yapılacak çalışmalar sonucu kurulu güçte meydana gelecek artış veya azalış, ödenmesi taahhüt edilen birim megavat başına katkı payı tutarının hesaplanmasında dikkate alınmaz.

(5) Katkı payı ödemesi tutarının hesaplanmasında aşağıdaki formül uygulanır. Katkı payı bu formüle göre lisans süresi sonuna kadar her yıl tahsil edilmeye devam edilir:

$$\text{Yıllık hidroelektrik Kaynak Katkı Payı Tutarı} = P \times T \times K$$

T= Birim MW kurulu güç başına hidroelektrik kaynak katkı payı teklifi (TL)

$$P = \text{Tesisin ilan edilen toplam MW kurulu gücü}$$

$$K = \text{Güncelleştirme katsayısı}$$

$$K = K1/K3$$

K1 = Ödemeye esas üretim yılında gerçekleşen Yıllık Ortalama Piyasa Takas Fiyatı (Kr.)

K3 = Teklifin verildiği yılda gerçekleşen Yıllık Ortalama Piyasa Takas Fiyatı (Kr.)

(6) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce imzalanan Su Kullanım Hakkı Anlaşmalarında yer alan K1 tanımı, ödemeye esas üretim yılında gerçekleşen yıllık ortalama piyasa takas fiyatı şeklinde uygulanır.

Su kullanım hakkı anlaşması imzalayabilmeye hak kazanıldığına dair belgenin verilmesi

MADDE 12– (1) Bu Yönetmeliğin;

a) 7 nci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde ilan edilen projeye tek şirket tarafından başvuru yapılması ve bu şirketin incelenen fizibilite raporunun uygun bulunması veya projeye çoklu müracaat halinde fizibilite raporlarının incelenmesi sonucu tek bir şirketin fizibilite raporunun uygun bulunması halinde fizibilite raporu kabul edilebilir bulunan şirkete; varsa eksikliklerin tamamlanması kaydıyla, su kullanım hakkı anlaşması imzalayabilmeye hak kazandığı yazılı olarak bildirilir. Ayrıca yazıda, şirkete yazının tebliğ tarihinden itibaren otuz iş günü içerisinde EPDK'ya önlisans için müracaatı istenir. Bu süre içerisinde EPDK'ya müracaat etmeyen şirketler hakkını kaybeder ve bu durum ilgili kurum tarafından DSİ'ye yazı ile bildirilir.

b) Yürürlük tarihinden sonra ilan edilen bu kapsamdaki projeler için ilgili şirketlerden 1000 TL/MW tutarında hidroelektrik kaynak katkı payı alınacak olup ödemeye esas toplam kurulu güç olarak imzalanacak Su Kullanım Hakkı Anlaşmalarında belirtilen MWm esas alınır.

(2) Birinci fıkra kapsamında şirkete yazılan yazıdan EPDK'ya da ayrı bir yazı ile bilgi verilir. Bu yazı ayrıca ÇED sürecinin başlatılması için ilgili kuruma da gönderilir.

(3) 10 uncu madde hükümleri çerçevesinde belirlenen şirketin projesinin DSİ projesi olması durumunda şirketten 8 inci maddenin üçüncü fıkrası çerçevesinde fizibilite raporu istenir. Şirket tarafından sunulan fizibilite raporu 9 uncu maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen hükümler çerçevesinde değerlendirilir.

(4) 10 uncu madde ile bu maddenin üçüncü fıkrası hükümleri çerçevesinde tesis edilecek işlemlerden sonra su kullanım hakkı anlaşması imzalamaya hak kazandığı DSİ tarafından kendisine bildirilen şirketin önlisans ve ÇED başvurusuna ilişkin olarak bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen hükümler çerçevesinde işlem tesis edilir.

(5) EPDK tarafından önlisans verilen şirket, 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında ÇED gerekli değildir kararını veya ÇED olumlu kararını alarak su kullanım hakkı anlaşması imzalamak için DSİ'ye müracaat

eder. DSİ görüşünde, fizibilite raporunda giderilmesi gereken eksikliklerin belirtilmiş olması ve şirket tarafından belirtilen eksikliklerin giderildiğine ilişkin DSİ'den uygunluk görüşünün henüz alınmamış olması halinde, şirket DSİ'ye müracaat tarihinden itibaren otuz gün içerisinde söz konusu eksiklikleri gidererek DSİ'ye tadil edilmiş fizibilite raporunu teslim eder. Tadil edilmiş fizibilite raporunun DSİ tarafından uygun görülmesini müteakip otuz gün içerisinde noter huzurunda su kullanım hakkı anlaşması imzalanır ve konu hakkında DSİ tarafından EPDK'ya bildirimde bulunulur.

(6) Birinci ve dördüncü fıkra kapsamında şirkete bildirilen DSİ görüşünde fizibilite raporunda giderilmesi gereken herhangi bir eksiklik bulunmuyorsa, DSİ ile şirket arasında müracaat tarihinden itibaren otuz gün içerisinde noter huzurunda Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanır.

(7) Su kullanım hakkı anlaşmasının DSİ'den kaynaklanan sebeplerle öngörülen süre içerisinde imzalanamaması durumunda şirket DSİ'den herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

(8) Şirketin süresi içinde önlisans/üretim lisans başvurusunda bulunmaması, başvurusunun EPDK tarafından reddedilmesi/iptal edilmesi/sonlandırılması veya başvurunun yapılmamış sayılması halinde, başvuruya konu hidroelektrik projesi DSİ tarafından projeye ilişkin yapılacak değerlendirme neticesine göre DSİ internet sayfasında yeniden yayımlanarak başvuruya açılır. Bu fıkra kapsamına giren tüzel kişiler, tekrar ilana çıkarıldığında aynı proje için başvuruda bulunamaz.

(9) EPDK'ya Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalayabilmeye hak kazandığı bildirilen veya Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmış projeler için; Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararıyla bu proje kapsamındaki hak ve yükümlülüklerin Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği çerçevesinde başka bir tüzel kişiye devredilmesine onay verilmesi halinde, müracaatı üzerine onay verilen tüzel kişi ile Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanır. Bu fıkra kapsamında Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanacak olan projenin, daha önce Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmış olan proje olması halinde, ilk su kullanım hakkı anlaşmasının imzalandığı tarih, bu Yönetmeliğin EK-1'inin 4 üncü maddesinin son fıkrasına eklenmek suretiyle Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanır.

Su kullanım hakkı anlaşmasına ilişkin hükümler

MADDE 13 – (1) Ek-1'de yer alan tip su kullanım hakkı anlaşmasında

belirtilen hükümler kapsamında imzalanan anlaşmanın bir örneği yazı ile EPDK'ya gönderilir.

(2) Ek-1'de yer alan su kullanım hakkı anlaşmasına, projenin özelliğine bağlı olarak özel hükümler eklenebilir.

(3) Başvurulan projenin ortak tesis kullanımının bulunmaması, depolama tesisi olmaması ve kaynak katkı payı ihtiva etmemesi durumlarında, Ek-1'de yer alan Su Kullanım Hakkı Anlaşması metninden ilgili hükümler DSİ tarafından çıkarılır.

(4) Su kullanım hakkı anlaşması, önlisans/lisans süresince ve önlisans/lisansın yürürlükte olduğu sürece geçerli olur. Lisans alınamaması veya alınan lisansın sona ermesi veya iptali halinde Su Kullanım Hakkı Anlaşması hükümsüz kalır. Lisansın yenilenmesi halinde, mevcut su kullanım hakkı anlaşması eski hak ve mükellefiyetleri ile yenilenir. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında ÇED gerekli değildir veya ÇED olumlu kararının herhangi bir şekilde iptal edilmesi durumunda Su Kullanım Hakkı Anlaşması hükümsüz sayılır. Lisansın sona ermesi, iptali veya Su Kullanım Hakkı Anlaşmasının feshi hallerinde inşa/işletme aşamasındaki tesislerin durumuna ilişkin hususlar DSİ ve EPDK tarafından ayrıca belirlenir.

(5) Su kullanım hakkı anlaşmasının imzalandığı tarih olarak noter tasdik tarihi esas alınır.

Doğal hayatın devamı için bırakılacak su ve üzerindeki projeler

MADDE 14 – (1) Şirket, dere yatağının su alma yeri mansabında doğal hayatın idamesini sağlar ve bu kesimde su haklarını karşılayacak miktardaki suyu kesintisiz ve dalgalanma yapmadan yatağa bırakır. Doğal hayat için dere yatağına bırakılacak suyun miktar ve zamanlaması, kurulacak hidroelektrik enerji üretim tesisleri ile ilgili şirket tarafından hazırlanarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığından onay alınacak olan ÇED raporu, Proje Tanıtım Dosyası'nda belirlenir. Ancak, doğal hayatın devamı için mansaba bırakılacak su miktarı projeye esas alınan son on yıllık ortalama akımın en az %10'u olması zorunludur. ÇED raporu sürecinde ekolojik ihtiyaçlar göz önüne alındığında bu miktarın yeterli olmayacağının belirlenmesi durumunda miktar artırılır. Belirlenen bu miktara mansaptaki diğer teessüs etmiş su hakları ayrıca ilave edilecek ve kesin proje çalışmaları belirlenen toplam bu miktar dikkate alınarak yapılır. Nehirde son on yıllık ortalama

akımın %10'undan daha az akım olması halinde suyun tamamı doğal hayatın devamı için mansaba bırakılır.

(2) Barajlı projeler kapsamında ÇED raporunda belirlenen doğal hayatın devamı için bırakılacak su üzerinde ayrı bir santral kurma imkânının bulunması halinde bu duruma ilişkin şirketin yazılı talebi üzerine istenecek fizibilite raporunun DSİ tarafından uygun bulunması halinde buna izin verilir. Bağlantı esasları dâhilinde bu projenin ilgili kurum/kuruluş tarafından ayrı bir tesis olarak değerlendirilmesi durumunda bu proje için ayrı Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanır. Barajı işleten/işletecek tüzel kişilik ile bu tesisi işleten/işletecek tüzel kişilik aynı olmak zorundadır.

(3) Ortak tesisi DSİ, HES kısmı özel sektör tarafından inşa edilen projeler kapsamında doğal hayatın devamı veya diğer maksatlar için bırakılan/bırakılacak su üzerinde ayrı bir santral kurma imkânının bulunması halinde, bu santral teknik ve işletme kolaylığı açısından HES yatırımcısı tarafından aşağıda belirtilen hususlar çerçevesinde tesis edilir:

a) Yapılacak ilave HES'ten elde edilecek elektrik üretiminin %50'si aşağıdaki formül çerçevesinde her yıl Ocak ayı içerisinde DSİ'ye ödenir. Kaynak katkı payı ihtiva eden projelerde ilave HES'ten elde edilecek elektrik üretimine karşılık gelen bedel, hesaplanan kaynak katkı payı güncel değerinin (K1) değerini %50 oranında aşması durumunda; ödemelerde %50 oranı dikkate alınır.

$$\text{İK}P = E \times K1 \times 1/2 \times 1/100$$

İK P : İlave hidroelektrik kaynak katkı payı (TL/yıl)

E : Bu tesis için Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) veya ilgili dağıtım şirketinden alınacak yıllık sisteme verilen enerji üretim miktarı (kWh)

b) Doğal hayat suyu üzerine kurulacak HES'i işleten/işletecek tüzel kişilik aynı olmak zorundadır. HES'i işleten/işletecek tüzel kişiliğin bu tesisi kurmak/işletmek istememesi halinde, proje DSİ internet sitesinde başvuruya açılır.

Su kullanım hakkı anlaşmasının tadil edilmesi

MADDE 15 – (1) Su kullanım hakkı anlaşması aşağıdaki durumlarda tadil edilir:

a) İmzalanmış su kullanım hakkı anlaşmasında aşağıdaki unsurların değişmesi;

- 1) Kurulu güç,
- 2) Tesis tipi,
- 3) Tesisin kurulacağı il,
- 4) Şirket unvanı.

b) Su kullanım hakkı anlaşmasının herhangi bir maddesinde sehven hata yapıldığının anlaşılması.

c) Mevzuat değişikliklerinin su kullanım hakkı anlaşmasının tadil edilmesini gerektirmesi.

(2) Noter huzurunda imzalanan tadil edilmiş su kullanım hakkı anlaşmasına ilişkin olarak DSİ tarafından EPDK'ya bildirimde bulunulur.

ÇED ve mansap su hakları raporu

MADDE 16 – (1) İnşa edilen/edilecek bütün tesisler ile malzeme ocaklarına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında gerekli olan kararın alınması şirketin sorumluluğunda olup su kullanım hakkı anlaşması imzalanması öncesi bu kararların ibraz edilmesi zorunludur.

(2) Şirket, su kullanım hakkı anlaşması imzalanmadan önce DSİ'ce belirlenen kriterlere göre ekonomik değerlendirmeleri de içeren Mansap Su Hakları Raporunu ve gerekmesi halinde ekonomik değerlendirmeleri de içeren Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunu hazırlar ve DSİ'nin onayına sunar. Mansap Su Hakları Raporu ile Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporları, Şirket tarafından her on yılda bir DSİ'ce belirlenen kriterlere göre yeniden revize edilerek güncellenir ve DSİ'nin onayını alır.

(3) İnşa edilen/edilecek bütün tesisler ile malzeme ocaklarına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında gerekli olan kararın alınmasına esas teşkil eden ÇED Raporu veya Proje Tanıtım Dosyasında verilen taahhütlerin gerçekleştirilmemesi ve olumsuz sonuçlardan şirket sorumludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kot artırma ve kot kaydırma talepleri

MADDE 17 – (1) Projede izin verilen kotların değiştirilmesine yönelik teknik gerekçelerden kaynaklı kot artırma ve kot kaydırma talepleri aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirilecektir;

a) Regülatörlü projelerde (kontrollü ve kontrolsüz) maksimum su kotu olarak 100 yıllık taşkın su kotu esas alınır ve bu kot menbadaki (varsa) projenin kuyruksuyu kotunu etkilemeyecek şekilde belirlenir.

b) Barajlı projelerde maksimum su kotu olarak maksimum işletme su kotu esas alınır, bu kot kamulaştırma ve varsa içmesuyu koruma sahasını etkilemeyecek şekilde belirlenir.

c) Su kullanım hakkı anlaşması imzalanmış projelerde anlaşmanın imzalanmasına esas fizibilite raporu kotları esas alınacaktır. Ancak geçici kabulden önce şirket tarafından yapılan ilave çalışmaların sonucu projenin DSİ internet sitesinde başvuruya açıldığı/uygun bulunduğu kotlardan çeşitli sebeplerle kullanılmayan kısmın şirket tarafından tekrar kullanılmasının talep edilmesi halinde bu talep; kotların müsait olması, yeni durumdaki brüt düşünün projenin DSİ internet sitesinde başvuruya açıldığı formülasyondaki brüt düşüyü aşmaması şartıyla DSİ tarafından kabul edilebilir. Bu talep kot artışı olarak değerlendirilmez. Bu bent hükmü bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce tamamlanmış projelerden bu kapsama girenlere de uygulanır.

ç) Santral koordinatları değişmeden DSİ'den uygun görüş almak şartıyla; santralin gömülmesi ve yapılacak yatak taraması neticesinde kuyruk suyu kotunun düşürülmesi ile projenin brüt düşüsünde meydana gelecek artış kot artışı olarak değerlendirilmez. Ancak DSİ'nin uygun görüşü alınmadan dere yataklarına müdahalede bulunulamaz. Bu hususta ilgili mevzuatta belirtilen esaslara uyulur.

(2) Kot artışlarında aşağıdaki formüller çerçevesinde işlem tesis edilir:

a) Projede hidroelektrik kaynak katkı payı yok ise uygulanacak formül:

$$\text{İKP} = (H2 - H1) / H2 \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100$$

İKP : İlave hidroelektrik kaynak katkı payı (TL/yıl)

H1 : Tesisin kot değişikliği öncesi düşüsü (m) (Regülatörlü projelerde; Q100 kotu ile santral kuyruk suyu kotu arasındaki fark, barajlı/depolamalı

projelerde; maksimum işletme su kotu ile santral kuyruk suyu kotu arasındaki fark)

H2 : Kot değişikliğinden sonraki düşü (m)

E : Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) veya ilgili dağıtım şirketinden alınacak yıllık sisteme verilen enerji üretim miktarı (kWh)

b) Projede Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı var ise uygulanacak formül:

1) Kaynak Katkı Payı Toplantısı bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce yapılmış projeler için;

$$KP = [(H2- H1) / H2] \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100 + (H1 / H2) \times KR \times E \times K1 / K2 \times 1/100$$

K2= Teklif yılındaki EPDK tarafından belirlenen Türkiye Ortalama Elektrik Toptan Satış Fiyatı.(Kr.)

KR: Şirket tarafından Toplantıda DSİ'ye birim kilowattsaat (kWh) başına ödenmesi taahhüt edilen Kuruş/100

2) Kaynak Katkı Payı Toplantısı bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden sonra yapılan projeler için;

$$KP = [(H2- H1) / H2] \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100 + (H1 / H2) \times T \times P \times K1 / K3$$

KP : Toplam Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı (TL/yıl)

(3) Aynı su kaynağı üzerinde bulunan ve aralarında başka proje bulunmayan iki (veya daha fazla) projenin DSİ'nin uygun görüşüyle birleştirilmesi durumundaki kot artışlarına ilişkin olarak;

a) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce toplantısı yapılmış birleştirilen projeler kaynak katkı payı ihtiva ediyorsa birleştirilen yeni proje için belirlenen yeni kaynak katkı payı değeri göz önüne alınarak uygulanacak formül,

$$KP = (HX/ HY) \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100 + [(HY- HX)/ HY] \times aY \times E \times K1 / K2 \times 1/100$$

aY : Yeni Katkı Payı Değeri Q1: 1 Nolu Tesisin Ortalama Debisi

H1 : 1 Nolu Tesisin Brüt Düşüsü a1: 1 Nolu Tesisin Katkı Payı Değeri

Qn : N Nolu Tesisin Ortalama Debisi Hn: N Nolu Tesisin Brüt Düşüsü

an : N Nolu Tesisin Katkı Payı Değeri QY: Yeni Tesisin Ortalama Debisi

HY : Birleştirilen Projenin Brüt Düşüsü

HX : Proje kapsamına alınan kot

Yukarıdaki formülde verilen (aY) değerinin hesaplanmasında aşağıdaki formüller kullanılacaktır:

$$a. 1) HY \geq H1 + \dots + Hn \text{ ise } aY = [(Q1 \times H1 \times a1) + \dots + (Qn \times Hn \times an)] / [QY \times (H1 + \dots + Hn)]$$

$$a. 2) HY < H1 + \dots + Hn \text{ ise } aY = [(Q1 \times H1 \times a1) + \dots + (Qn \times Hn \times an)] / (QY \times Hy)$$

1) Birleştirilen proje için su temin hesaplarının ilk duruma göre yenilenmiş olması durumunda, ilk durumdaki ayrı projelerin su temin hesapları da bu değerler ışığında yenilenir ve hesaplamada bu değerler esas alınır.

2) Birleştirilen projelerden birden fazlasının katkı payının olması ve bu projelerin katkı payı toplantılarının farklı yıllarda yapılmış olması durumunda birleştirilen projeler hangi proje üzerinden devam edecekse, diğerinin teklif değeri devam edecek projenin teklif yılına güncellenerek formüle yerleştirilir.

b) Projeler kaynak katkı payı ihtiva etmiyorsa uygulanacak formül:

$$\text{İKP} = (HX / HY) \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100$$

(4) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden sonra toplantısı yapılmış projeler için birleştirme talebi gelmesi durumunda talebe ilişkin olarak uygulanacak formül:

$$KP = (HX / HY) \times E \times K1 \times 1/2 \times 1/100 + [(HY - HX) / HY] \times aY \times Pt \times K$$

Pt: 11 inci maddede belirtilen esaslar dâhilinde projelerin birleşmeden önceki kurulu güç toplamı

(5) Birleştirilen projelerde birleştirmeden sonra kot artış talebinin gelmesi durumunda ikinci fıkrada belirtilen hususlar çerçevesinde işlem tesis edilir.

(6) DSİ'nin uygun görüş vermesi halinde, projenin brüt düşüsünü arttırmamak ve proje kotlarının tamamen izin verilen kotlar dışına çıkarılmaması şartıyla gelen proje kotlarının kaydırılması yönündeki talepler uygun olarak değerlendirilir. İlk projenin toplam brüt düşüsünü aşacak şekilde gelen taleplerde ise aşan kısım kot artışı olarak değerlendirilir ve ikinci fıkra hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilir.

(7) Ortaklık yapısı aynı olan şirketlere ait ardışık projelerin kendi içerisinde kot kaydırma talepleri kot artışı olarak değerlendirilmez.

(8) Kot artışından kaynaklı olarak yukarıda verilen formüller çerçevesinde hesaplanacak katkı payı tutarları şirketler ile imzalanacak su kullanım hakkı anlaşmasına veya ek mukaveleye derç edilecek özel hükümde belirtilen esaslar dahilinde işletme süresince DSİ'ye ödenir.

Geçici teminat mektubu ile ilgili esaslar

MADDE 18 – (1) DSİ başvuru esnasında alınan geçici teminat mektubunun tutarını projenin özelliğine göre beş katına kadar arttırabilir.

(2) Başvuru esnasında alınan geçici teminat mektubunun geçerlilik süresi içerisinde su kullanım hakkı anlaşmasının imzalanamayacağını anlaşılması durumunda teminat mektubunun süresi uzatılır. Şirket eski geçici teminat mektubunun süresi dolmadan yeni teminat mektubunu idareye vermek zorundadır.

(3) Geçici teminat mektubunun geçerlilik süresi içerisinde Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmayan projelerde şirketler, mektup üzerindeki geçerlilik tarihinden otuz gün öncesine kadar en az bir yıllık süre uzatım yazılarını DSİ'ye sunmak zorundadır. Şirket yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde DSİ tarafından şirkete mektubun geçerlilik tarihinden otuz gün önce uyarı yazısı yazılarak mektubun geçerlilik tarihinden on gün öncesine kadar gereğinin yapılması şirketten istenir. DSİ'nin talebi yerine getirilmediği takdirde geçici teminat mektubunun bitim süresinden on gün önce ilgili bankaya yazı yazılarak irat kaydedilmesi DSİ tarafından istenir.

(4) 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası hükümleri çerçevesinde yapılacak başvurularda geçici teminat mektubu şartı aranmaz.

(5) Başvuruda alınan geçici teminat mektupları DSİ tarafından uygun görülmesi halinde davet yazısında belirtilmek üzere hidroelektrik kaynak katkı payı toplantısı için de geçerli olur.

(6) DSİ'ye sunulacak geçici teminat mektubu tutarı, birden fazla bankadan temin edilen geçici teminat mektupları ile de sağlanabilir.

(7) Geçici teminat mektubu aşağıdaki hallerde şirkete iade edilir:

a) Tekli başvurulara ilişkin geçici teminat mektupları ile birden fazla başvurularda en yüksek teklif veren şirkete ait geçici teminat mektupları

DSİ ile su kullanım hakkı anlaşması imzalanmasını müteakip yetkililere tutanakla geri verilir.

b) Geçici teminat mektupları, 10 uncu madde uyarınca yapılacak olan Hidroelektrik Kaynak Katkı Payı Toplantısının tamamlanmasının ardından, en yüksek teklifi vermiş olan şirket hariç diğer şirket yetkililerine tutanakla geri verilir.

c) 6 ncı madde kapsamında yapılacak başvurudan sonra şirketin, başvurusu DSİ internet sitesinde ilan edilmeden başvurusundan vazgeçmesi veya DSİ tarafından yapılan inceleme neticesinde şirketin başvurusunun reddedilmesi halinde iade edilir. Şirketin başvurusuna ilişkin olarak herhangi bir inceleme işlemi tesis edilmemiş ise yatırılan kontrol ücretleri de iade edilir.

ç) Şirketten kaynaklanmayan bir sebeple projenin iptal edilmesi durumunda iade edilir.

d) Projeye başvuru yaptıktan sonra projenin herhangi bir aşamasında ortaya çıkan ve projenin yapılabilirliğini olumsuz etkileyen duruma ilişkin olarak ayrıca projenin teknik veya ekonomik olarak yapılabilirliğinin kalmaması sebebiyle veya yapılması halinde çevreye vereceği ağır tahribattan dolayı şirket tarafından vazgeçme talebi gelmesi durumunda bu hususlarda şirket tarafından hazırlanacak teknik raporun DSİ tarafından kabul edilmesi halinde geçici teminat mektubu şirkete iade edilerek proje başvurusu iptal edilir.

e) Şirketin başvuru esnasında bilgi sahibi olamayacağı başvuru tarihinden sonra rapora bağlanmış bir proje ile çakışma veya DSİ tarafından verilen/duyurulan bilgilerin hatalı veya eksik olmasından kaynaklı bir olumsuzluktan dolayı proje başvurusunun aynı havza içerisinde revize edilme şansının da olmaması durumunda proje başvurusu iptal edilerek yatırılan ücretler ve geçici teminat mektubu şirkete iade edilir.

f) Yeni bir geçici teminat mektubunun sunulması durumunda mevcut geçici teminat mektubu iade edilir.

(8) Geçici teminat mektubu, bu Yönetmelikte belirlenen herhangi bir yükümlülüğün şirketler tarafından yerine getirilmemesi halinde irat kaydedilir.

(9) Her ne surette olursa olsun, idarece alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

Şirketin yükümlülükleri ile ilgili esaslar

MADDE 19 – (1) Şirket ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülükler ile aşağıdaki yükümlülüklerle uymak zorundadır:

a) DŞİ tarafından talep edilen veya DŞİ'ye sunulacak olan bildirim, rapor ve diğer evrakları ilgili mevzuatta düzenlenen usul ve esaslar ile DŞİ tarafından bu konuda yazılan yazılarda belirtilen hususlara uygun olarak DŞİ'ye sunmak.

b) DŞİ tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde verilen tüm talimatlara uymak.

c) DŞİ tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi zamanında, tam ve doğru olarak Kuruma vermek.

ç) Su kullanım hakkı anlaşmasında belirtilen hükümlere uymak.

d) Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmamış projelerde, projeye ilgili geçerli geçici teminat mektubunu DŞİ'de bulundurmamak.

e) DŞİ'ye ödenmesi gereken ücretleri eksiksiz ve zamanında yatırmak.

f) Faaliyet alanlarına göre ilgili diğer mevzuatların gereklerini yerine getirmek.

(2) Şirket, tesislerin yapı denetimi konusunda 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Kanununun ek 6 ncı maddesi ve ilgili mevzuat hükümlerine uymakla yükümlüdür.

Bildirimler

MADDE 20 – (1) DŞİ'ce bu Yönetmeliğe göre yapılacak her türlü tebligat hakkında 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 21 – (1) 26/6/2003 tarihli ve 25150 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Mevcut su kullanım hakkı anlaşmaları

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında tanımlanan mevcut sözleşmeler arasında yer alan ve işletmede bulunan hidroelektrik üretim tesislerini işleten tüzel kişilerin, imzalamış oldukları mevcut Su Kullanım Hakkı Anlaşmaları EPDK'dan lisans almaları şartıyla üretim lisansı süresince geçerlidir.

(2) Mevcut sözleşmeleri çerçevesinde faaliyet gösteren ve DSİ katılım payları tarife yoluyla TETAŞ tarafından ödenen işletmedeki yap-işlet-devret modeli hidroelektrik santrallerin sözleşmelerinde ABD Doları cinsinden yer alan DSİ enerji katılım payları, sözleşmede yer aldığı miktarda ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz kuru üzerinden her işletme yılının sonunda DSİ'ye ödenir.

(3) Yap işlet devret modeli kapsamında elektrik enerjisi üretimi faaliyeti gösteren şirketlerin ortak tesislere ait enerji payı yatırım bedeli geri ödemesi her işletme yılının sonunda yapılır. Mevcut Su Kullanım Hakkı Anlaşmasında belirtilen ödeme süresi aynı kalır. Ancak bakiye para miktarı için Yİ-ÜFE uygulanır.

(4) Otoprodüktör ve otoprodüktör grubu şirketlerin mevcut Su Kullanım Anlaşmalarındaki ortak tesislere ait enerji payı yatırım bedeli geri ödemesine ilişkin hükümler, şirketlerin talebi halinde, bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde tadil edilir.

(5) Mevcut sözleşmeler kapsamındaki üretim tesisleri için ilgili tüzel kişilere EPDK tarafından ilgili mevzuat kapsamında resen lisans verilmesi halinde, mevcut sözleşmelerindeki hak ve yükümlülüklerle ve sözleşme süresi ile sınırlı olmak kaydıyla su kullanım hakkı anlaşmaları bu Yönetmelik çerçevesinde yenilenir.

Taşınmazların EÜAŞ'ye devri

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesi çerçevesinde; DSİ tarafından inşa edilmiş, işletmeye alınmış ve işletmeye alınacak hidroelektrik üretim tesisleri için Su Kullanım Hakkı Anlaşmasına ilişkin hükümler, bu tesislerin enerji üretimiyle ilgili kısımları ve bunların mütemmim cüzleri olan taşınmazların EÜAŞ'ye devir işlemlerine ait usul ve esasları belirleyen ilgili mevzuat hükümlerine göre düzenlenir. Bu kapsama girmeyen ve EÜAŞ tarafından işletilmekte olan üretim tesisleri için imzalanacak su kullanım hakkı anlaşmaları da bu maddede belirtilen hükümlere göre imzalanır.

Müracaat süresini geçiren şirketler

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikle yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi kapsamında DSİ'ye süresi içerisinde müracaat etmemiş şirketlerin bu maddenin yürürlüğe

girdiği tarihten itibaren altmış gün içerisinde DSİ'ye müracaat etmeleri halinde işlemler kaldığı yerden devam eder.

Teminat ve hizmet bedelleri

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca mevcut üretim veya otoprodüktör lisanslarını ya da lisans başvurularını sonlandırmak için EPDK'ya başvuru yapan şirketlerden başvurusu uygun bulunanların EPDK tarafından DSİ'ye bildirilmesi durumunda şirketlerin varsa DSİ'deki geçici teminat mektupları iade edilir.

(2) Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin geçici 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ve üçüncü fıkrası uyarınca başvurusu EPDK tarafından reddedilen şirketlerin varsa DSİ'deki geçici teminat mektupları irat kaydedilmeyerek iade edilir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen projelerin DSİ veya mülga EİE tarafından geliştirilen projeler olması durumunda bu projelere başvuru esnasında projenin özelliğine göre şirketlerden alınan taahhüname çerçevesinde şirketler tarafından DSİ veya mülga EİE'ye ödenmesi gereken hizmet bedellerinin ödenmiş kısımlarının dışında kalan kısmı tahsil edilmez, ödenen hizmet bedelleri iade edilmez.

(4) DSİ'ye başvurusu yapılmış ve bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce su kullanım hakkı anlaşması imzalanmamış proje başvurularını sonlandırmak isteyen şirketler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden altmış gün içerisinde DSİ'ye başvurmaları halinde, DSİ'ce uygun bulunan başvurular sonlandırılarak teminatları iade edilir.

Mansap ve kuyruksuyu sonrası su hakları raporu

GEÇİCİ MADDE 5 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce işletmeye açılmış bulunan HES tesisleri için Mansap Su Hakları Raporu olan şirketler bu rapora ek olarak gerektiği tespit edilen ve ekonomik değerlendirmeleri de içeren Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunu hazırlar ve DSİ'nin onayına sunar.

(2) Şirketler, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce işletmeye açılmış Mansap Su Hakları Raporu ve gerektiği tespit edilen ancak Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu bulunmayan HES tesisleri için oniki ay içinde bu raporları hazırlar ve DSİ'nin onayına sunar. Bu sürenin yeterli olmaması halinde DSİ tarafından şirkete ek süre verilebilir.

Atıl hidroelektrik santralleri

GEÇİCİ MADDE 6 – (1) 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 15 inci maddesine göre Kanunda öngörülen süre içerisinde başvuruda bulunan hak sahiplerine ait işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Taahhütlerin ödenmesi

GEÇİCİ MADDE 7 – (1) Bu Yönetmelikle yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin EK-5'indeki taahhütnamenin 5 inci maddesinde belirtilen ödeme-yi, ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir kararından sonra ödemesi gereken şirketler, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde Kuruma yazılı müracaat etmeleri halinde, haklarında bu Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır. Başvuruda bulunan şirketlerin, başvuruyu yaptıkları tarihe kadar yapmış oldukları ödemeler hariç olmak üzere kalan borç dikkate alınarak düzenlenecek yeni taahhütname hükümlerine göre işlem tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Devlet Su İşleri Genel Müdürü yürütür.

